

Fredrika Bremer

FAMILLEN H***

SVENSKA FÖRFATTARE
NY SERIE

Fredrika Bremer
FAMILLEN H***

Utgiven med inledning och kommentarer av
Åsa Arping

sVs

SVENSKA VITTERHETSSAMFUNDET
STOCKHOLM
2000

*Utgiven med bidrag av
Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond*

Abstract

Fredrika Bremer, *Famillen H****. Utgiven med inledning och kommentarer av Åsa Arping. (Fredrika Bremer, *The H-Family*. Edited with introduction and commentary by Åsa Arping, Department of Comparative Literature, Göteborg University, Box 200, SE-405 30 Göteborg, Sweden.) Skrifter utgivna av Svenska Vitterhetssamfundet. Svenska författare. Ny serie, xxvi+242 pp., Stockholm. ISBN 91-7230-094-9

*Famillen H**** (*The H-Family*) appeared in the second and third part of *Teckningar utur hvardagslifvet* (*Sketches from Every-day Life*), published anonymously in 1830–31. This début was an immediate success and the writer's identity was soon revealed. Here Fredrika Bremer (1801–1865) presented the reader to a literary landscape previously unknown in Sweden. Ordinary contemporary milieus and characters are unerringly described through a quick prose easily varying from elevated to quiet and humouristic. Alongside of and often in opposition to romanesque conventions this book offered a new kind of realistic account.

For the first time *Famillen H**** now appears in a critical edition. The text, based on the first edition, is preceded by an introduction presenting the creation and reception of the novel, and is followed by a commentary.

© Svenska Vitterhetssamfundet

ISBN 91-7230-094-9

Svenska Vitterhetssamfundet
c/o Svenska Akademiens Nobelbibliotek
Box 2118, SE-103 13 Stockholm
<http://svenska.gu.se/vittsam.html>

Printed in Sweden by
Bloms i Lund Tryckeri AB
Lund 2000

Inledning

Det är besatt, besatt, besatt! Jag tror att någon välmenande hexa har sagt hokus pokus öfver mig och min lilla bok. Den gör ett väsen af sig, som jag finner nästan löjligt. Det är en riktig ton nu att läsa den och i synnerhet i den förnäma verlden. Den omtalas allmänt, likaså författarinnan, som nu ej mer kan tänka på att hålla sig anonym.¹

Fredrika Bremers brev till systemen Charlotte i december 1830 fullkomligt spritter av glädjeyra. Det har bara gått några veckor sedan boklådorna började saluföra andra häftet av *Teckningar utur hvardagslifvet*. Recensenterna i *Heimdall* och *Medborgaren* har redan fällt positiva omdömen, förläggaren Vilhelm Fredrik Palmblad funderar som bäst på en ny upplaga och överallt i de läsande salongerna är den okända 'Tecknarinnan' allmänt samtalsämne. Den engelska generalkonsulns dotter Mathilda Foy i Stockholm noterar i sin dagbok den 22 november att hon läst ur *Teckningar*, »a charming little publication, by a lady [...] unknown.»² Samma höst gör även salongsvärdinnan Malla Silfverstolpe på Edsberg en läseanteckning, och hon tycks mer informerad om upphovet: »Man gissar en *Mamsell Brêmer*.»³ Båda damerna kom sedermera att ingå i Fredrika Bremers vida bekantskapskrets.

Redan den första samlingen noveller hade fått ett välvilligt om än inte översvallande mottagande när den publicerades på Palmblads förlag lagom till julen år 1828. När häfte II, likaledes anonymt, kom ut i oktober 1830 stegrades förtjusningen. Främsta orsaken var det 117 sidor långa smakprovet på en roman, *Famillen H****, i vars avslutande »Efterrätt» författaren förvarnar om en fortsättning.⁴

Svenska original var fortfarande sällsynta, vilket gör det lättare att

¹ Till Charlotte Quiding, 12 [11]/12 1830, *Fredrika Bremers brev*, samlade och utgivna av Klara Johanson och Ellen Kleman, del I 1821–1838 (Stockholm, 1915), s. 120.

² Mathilda Foy's dagbok 22/11 1830, Evangeliska Fosterlandsstiftelsens sårarkiv I:15, Stockholms stadsarkiv.

³ Malla Silfverstolpes anteckningar/dagböcker/och läseanteckningar 4: »Läseanteckningar mars 1826–1849 januari», Friherre G. Rudbecks privatsamling, Uppsala Universitetsbibliotek, sign. A 29, bl. 326.

⁴ Se *Teckningar utur hvardagslifvet*, häfte II (Upsala, 1830), s. 196 f., samt föreliggande edition, s. 60.

förstå uppståndelsen.⁵ Trots att författarinnan enligt tidens bruk undvek att framträda med sitt namn blev hennes identitet snart röjd. Inom familjen var det till att börja med bara syskonen som kände till författarskapet. Enligt systemen Charlotte var det först efter lovorden över *Teckningar* II som Fredrika fann »tiden vara inne att derom underrätta» även modern.⁶ Vid ett av sina besök förde så familjens gamle vän Frans Michael Franzén, tillika Svenska Akademiens sekreterare, boken och dess okända författarinna på tal. Mor och dotter beslöt att yppa hemligheten. Snart visste även Franzéns kollega, »riksläsaren» Carl Gustaf von Brinkman och under vintern spreds så ryktet om en mamsell Bremer bakom succén. »Men all anonymitet har jag måst gifva på båten. Vogue la galère! Och blås Kajsa, blås!» skriver föremålet själv i sitt ystra brev till systemen och berättar att hon nu arbetar på en fortsättning.

När Akademien på nyåret 1831 tilldelade denna debutant ett exemplar av sin jetton i guld som »ett bevis af sin aktning», var Fredrika Bremer definitivt att betrakta som en kändis.⁷ I juni 1831 kom så *Teckningar* III, helt ägnad åt Familjen H:s och husrådinnan Beata Hvardagslags vidare öden.

År 1830 brukar betraktas som något av en vattendelare i svensk litteraturhistoria. I och med medelklassens snabba framväxt skapas nya marknader med nya aktörer. Litteraturen blir en av de varor borgerligheten efterfrågar. Författarna börjar tjäna pengar på sitt skrivande och kritiken blir också den ett levebröd. Inte minst *Aftonbladets* grundande i december 1830 innebär att nyutkommen litteratur regelbundet börjar bevakas och bedömas.

I den litterära debatten flyttas intresset alltmer från en poesi grundad i tysk idealistisk filosofi till prosa med ökade realistiska anspråk.⁸ Både i

⁵ Bror Olsson, »Översättningslitteraturens roll i Sverige», *Biblioteksbladet* årg. 21 1936, s. 7. Enligt Olssons undersökning utkom år 1830 25 översatta prosaverk, mot sju svenska original.

⁶ »Lefnadsteckning af utg.»», *Sjelfbiografiska anteckningar, bref och efterlemnade skrifter; jemte en teckning af hennes lefnad och personlighet*, utgifne af Ch[arlotte] B[remers], förra delen (Örebro, 1868), s. 71.

⁷ Akademiens motivering hämtad ur protokoll »Måndagen den 31 Januari 1831», Svenska Akademiens Dagbok för år 1831, Svenska Akademiens arkiv. Trots att hennes identitet snart var känd fortsatte Bremers att publicera sina romaner anonymt under hela 30-talet. Först från och med *En dagbok. Nya teckningar utur hvardagslifvet*, häfte 6 (1843) sattes författarnamnet ut. Året dessförinnan hade författarinnan också publicerat den teologiska debattskriften *Morgon-väckter* under eget namn.

⁸ Hur detta paradigmskifte gestaltar sig i decenniets litterära debatt utreder Kurt Aspelin i *Poesi och verklighet. Några huvudlinjer i 1830-talets svenska kritikerdebatt*, del I (diss. Göteborg, 1967).

pressen och vid universiteten riktas blickarna allt oftare mot detta, som det kom att kallas, moderna epos. Redan på Svenska Akademiens prisfråga år 1826 svarar både Johan Erik Rydqvist och C. J. L. Almqvist att romanen är det som främst kommer att skilja gångna tiders vitterhet från den nya.⁹ Den nya romanlitteraturen fokuserar allt oftare 'kvinnlig' verksamhet och vardag, förankrad i den borgerliga, patriarkala familjen. Genren feminiseras. Som Johan Svedjedal påpekat var kvinnorna inte bara formförnyare i denna process, det var också främst kvinnorna som representerade den nya kommersiella författartypen, marknadsförfattaren.¹⁰

Fredrika Bremers framgångsrika romandebut 1830–31 manade snart till efterföljd. De mest namnkunniga kollegerna, Sophie von Knorring och Emilie Flygare-Carlén, debuterade 1834 respektive 1838.¹¹ Tillsammans kom denna kvinnliga treklöver att dominera decenniets litterära debatt.

Ändå kommer både romanen och realismen sent till Sverige, nästan hundra år efter genombrottet i exempelvis England. I sin undersökning av den tidiga svenska prosaberättelsen konstaterar Fredrik Böök att någon motsvarande 1700-talsroman aldrig växte fram, trots att samtiden flitigt läste både Rousseau, Richardson, Fielding, Goldsmith och Sterne.¹² Det seglivade ståndssamhället lyfts fram som en förklaring, liksom det svenska kynnet. 1700-talssvensken är, menar Böök, helt enkelt inte realist. Litteratursociologen Victor Svanberg finner den viktigaste orsaken i städernas och borgarklassens svaga ställning: »Först med Fredrika Bremers debut 1828 fingo vi originella romaner ägnade medelklass-

⁹ Johan Erik Rydqvist, »Framfarna dagars vittra idrotter i jämförelse med samtidsen; En tafla i tvenne afdelningar», *Svenska Akademiens Handlingar ifrån år 1796*, del 12 (Stockholm, 1829), s. 289–529 samt C. J. L. Almqvist, »Undersökning om hufvudskillnaden emellan de gamles vitterhet och de nyares; samt om den frågan, huruvida en verklig ny konst i vår tid är å bane», *Svea. Tidskrift för vetenskap och konst*, 1831:14, s. 79–116. Bidragen uppmärksammas också av Birgitta Holm, *Fredrika Bremer och den borgerliga romanens födelse* (Stockholm, 1981), s. 45–47.

¹⁰ Johan Svedjedal, *Författare och förläggare och andra litteratursociologiska studier* (Hedemora, 1994), s. 80.

¹¹ Romanerna hette *Cousinerna* och *Waldemar Klein*, båda publicerades anonymt.

¹² Fredrik Böök, *Romanens och prosaberättelsens historia i Sverige intill 1809* (diss. Lund; Stockholm 1907), s. 295 f. För Bremer och hennes skrivande 1830-talskolleger tycks däremot den utländska 1700-talsromanen högaktuell. I *Famillen H**** citeras Rousseau, Richardsons hjälte Charles Grandison apostroferas och Lafontaines sätt att beskriva kärleken får sig en ironisk släng. Svenska 1700-talsförfattare aktualiseras också, men bara diktare (exempelvis Bellman och Lenngren).

familjers levnadsförhållanden.»¹³ Ytterligare en anledning till fördröjningen kan, som Magnus von Platen påpekat, sökas i det starka svenska föraktet för romanen.¹⁴

Att romanförfattarna själva tillhörde genrens hårdaste kritiker ger inte minst Fredrika Bremer prov på, när hon i uppsatsen »Romanen och romanerna» skriver om det paradoxala i att, själv »roman-förhexad», börja skriva just – romaner: »Höga himmel! hade jag icke nog sjelf lidit af det förgiftiga otyget? Skulle jag nu med sådant förgifta andra?»¹⁵ Men i likhet med många av sina skrivande kolleger ser hon romanens positiva möjligheter överväga, dess nytta, sanning och människokänedom: »[...] såg jag ej, bland det myckna ogräs, som romanerna utsått, äfven de frön till ädla växter, till skuggande träd, som sedan utvecklat sig.»¹⁶

Tillkomst

Bremers egen debut utspelar sig i Stockholm och på landsbygden strax utanför. Romanens berättare, husrådinnan Beata Hvardagslag, reser i dess upptakt in i en huvudstad drabbad av snöstorm. Hit har hon kallats brevledes av den unga Julie H, för att bistå familjen med råd och dåd inför äldsta dottern Emilias bröllop.

Under berättelsens gång rullas så ytterligare tre kärlekshistorier upp i familjen. Brodern, kornett Carl, förälskar sig i en fattig adelsflicka och Julies förvandling från naivt yrväder till förständig ung kvinna skakar hennes tidigare så lyckliga förlovning. Som ett mörkt stråk genom berättelsen går den blinda kusinen Elisabeths olyckliga och förbjudna passion. Gemensam nämnare i dessa invecklade relationer är familjens överhuvud, fadern överste H, den stränge men också gode patriark som utgör både hindret för och vägen till sina anförvanter lycka.

Stilnivåerna i berättelsen växlar ledigt mellan högstämt, lågmält och uppsluppet humoristiskt. Under familjeromanens stora paraply rymms inslag både från romanesk kärleksskildring, bildungsroman, pikaresk

¹³ Victor Svanberg, *Medelklassrealism*, Skrifter utgivna av Avdelningen för litteratursociologi vid Litteraturvetenskapliga institutionen i Uppsala, 14 (Uppsala 1980), s. 10.

¹⁴ Magnus von Platen, »Romanföraktet. En genres väg till prestige», *Emigrationer. En bok till Vilhelm Moberg 20.8 1968*, red. Magnus von Platen (Stockholm, 1968), s. 263.

¹⁵ Fredrika Bremer, »Romanen och romanerna», *Sjelfbiografiska anteckningar*, senare delen, s. 87.

¹⁶ *Ibid.*, s. 89.

och sentimental idyll. Men *Famillen H**** är också en metaroman, en text som resonerar både kring sin egen tillblivelse och sin roll i förhållande till andra texter. Beata Hvardagslag berättar inte bara en historia, utan delger också sina funderingar kring hur berättandet lämpligast bör ske. Särskilt kritiskt granskas de romaneska romanernas sätt att skildra kärlek. Den mönstringen återkommer för övrigt i nästan alla Bremers berättelser, från novellen »Den ensamna» (1830) till den sista romanen *Fader och dotter* (1858).

Några direkta förarbeten till *Famillen H**** är inte kända, men i brev, manuskript och tryckt material finns ett par beröringspunkter som kan vara värda att nämna. Den satiriska artikeln »Forntids Minnen» i Bremers sorgfälligt präntade *Årsta-Dagblad*, vars första och enda nummer förfärdigades till fadern Carl Fredriks födelsedag den 2 april 1827, behandlar samtidens intresse för historiska berättelser och anekdoter på ett sätt som påminner om beskrivningen av slottet Thorsborg i *Teckningar* III, s. 25–28.¹⁷ Det delvis fiktiva manuskript som ska ha hittats »bland Årsta gårds archifwer» nämner både släkten Bjelkenstierna (som i *Famillen H**** döpts om till Stjernebjelke), slottets uppförande och diverse spökerier – motiv som sedan återkommer i romanen.

Flera forskare, bland andra Lydia Wahlström, har uppmärksammat likheter mellan Emilias tvekan inför sitt giftermål och hur Bremer i brev till vännen Wilhelm Leuhusen beskrivit systemen Charlotte under hennes förlovningstid.¹⁸ Fredrika Bremer har dessutom framhållit självbiografiska inslag, särskilt i karaktären Elisabeths berättelse om sin ungdoms kärlek till fosterlandet.¹⁹ Det finns också kopplingar mellan *Famillen H**** och texterna i det första häftet av *Teckningar*. Särskilt »Förhoppningar», novellen om en ensam lantprästs väg till lyckan, påminner både i stil och tematik om skildringen av professor L.²⁰ Samma komiskt romaneska stämningsläge som präglar den lilla brevromanen »Axel och Anna» återkommer i beskrivningarna av kornett Carls och Herminas för-

¹⁷ Se föreliggande edition, s. 71 f. Handskriften förvaras på Kungliga Biblioteket i Stockholm. Bremer, Fredrika, Vf 54, Årsta Dagblad. Nr 1, Måndagen d. 2 April 1827.

¹⁸ Lydia Wahlström, »Fredrika Bremer och erotikens. Ett bidrag till hennes karaktäristik», *Idun* 1913: 42, s. 681.

¹⁹ Se exempelvis Bremers *Sjelfbiografiska anteckningar*, förra delen, s. 93.

²⁰ Detta har även påpekats av Sven Stolpe i »Fredrika Bremers första »Teckningar ur vardagslivet», *Edda. Nordisk tidsskrift för litteraturforskning*, bind XXIV, 1926, s. 26. I samma artikel hävdar Stolpe dessutom att novellerna i den andra samlingen av *Teckningar* i huvudsak verkar vara skrivna före texterna i den första.

älskelse. Även tematiken är likartad, på båda håll hotas kärlekslyckan av penningbekymmer och en rik rival.

I sin självbiografi från 1831 berättar Bremer hur hon skrev första delen av *Teckningar* i ensamhet ute på familjens gods Årsta och sedan skickade manuskriptet med brodern August, på väg till Uppsala för studier. Boken antogs hos Palmblads förlag och det lilla häftet utkom alltså i december 1828. Modet att låta trycka det tillskriver Bremer anspråkslöst »hoppet att få litet penningar till att hjälpa behöfvande på landet».²¹ I februari 1829 meddelar hon i ett brev till systemen Charlotte att hon tänker fortsätta med fler *Teckningar* »och under denna rubrik äfven skriva romaner». Någon framtid som författare ser hon dock inte, skrivandet »är blott en sysselsättning tills vidare».²² Några månader senare, den 30 juni, berättar hon om det planerade andra häftet av *Teckningar*, som »skall bestå af flera stycken, uti hvilka jag, efter hvad jag sjelf känt, skall infläta flera slags olyckor och lidanden samt möjlig tröst och lindring derför. Jag skrifver nu derpå.»²³ Bland dessa stycken fanns alltså första delen av *Familjen H****.

Samma vår ska en boktryckare H. enligt självbiografin ha läst men refuserat det nya manuskriptet. Det rörde sig förmodligen om Zacharias Hæggström, samtidens ledande förläggare i huvudstaden.²⁴ Efter dennes avslag återknöt Bremer kontakten med Palmblad & C. i Uppsala, som genast åtog sig tryckningen av *Teckningar* II.

En möjlig orsak till att författarinnan uppenbarligen försökte byta förlag var missnöje med Palmblads hantering av manuskript och korrektur. I brev framgår att Bremer läste och rättade korrektur till *Teckningar utur hvardagslivet*, och inför flera adressater klagar hon över tryckeriets slarv. Sedan Palmblad själv i ett brev aviserat om en brådskande andra upplaga av *Teckningar* II och inkrävt författarinnans ändringsförslag, vänder hon sig i desperation till sin beskyddare Carl Gustaf von Brinkman med »ett tiggarbref»:

Nu tänker jag så här i min svärmodighet: »Då Herr Palmblad hade *god tid* slarfvade han, gjorde tryckfel af alla slag, – nu då han

²¹ Bremer, *Sjelfbiografiska anteckningar*, förra delen, s. 103. Se även systemen Charlottes beskrivning i sin »Lefnadsteckning», *ibid.*, s. 70.

²² Till Charlotte Bremer 18/2 1829, *Fredrika Bremers brev*, del I, s. 89 f.

²³ *Ibid.*, s. 93.

²⁴ Carina Burman, *Mamsellen och förläggarna. Fredrika Bremers förlagskontakter 1828–1865*, Litteratur och samhälle 30:1, Avdelningen för litteratursociologi, Uppsala universitet (Uppsala, 1995), s. 14.

har *brodtom*, blir det väl tio gånger verre – och jag kommer förmodeligen att blicka i den andra upplagan af mitt lilla Opus med samma känsla af förskräckelse man erfar då man får se sig i en spegel som vanställer ens ansigte – hvilket antingen fullt eller vackert likväl alltid är en gammal bekant som man hyser någon vänskap för.[»]²⁵

Det Bremer efter ymnigt smicker vill be sin vän akademiledamoten om, är ett par allvarsord till den slarvige förläggaren: »Skrif af godhet för mig blott två ord till Palmblad på ert qvicka snillrika vis, visa honom att en man sådan som ni intresserar er för 'Teckningar[']', och jag är öfvertygad att deras aftryck skall bli korekt och så felfritt som möjligt.»

Några månader senare, den 15 april, när *Teckningars* tredje häfte håller på att tryckas, informerar Bremer vännen Wilhelm Leuhusen om det pågående korrekturarbetet: »Jag coresponderar med Herr Palmblad som är tråkig och gör glupska tryckfel.»²⁶

Teckningar II, som förutom *Familjen H**** innehåller novellerna »Den Ensamna» och »Tröstarinnan» samt en samling småstycken på vers och prosa, 'Miniatyrer', publicerades alltså i oktober 1830,²⁷ »och kort derpå», skriver Bremer i självbiografin, »skördade jag beröm och complimenter från alla håll».²⁸ I december samma år började hon arbeta på romanens fortsättning, vilken skrevs under vintern »huller om buller». Efter dess succéartade mottagande under sommaren bestämde hon sig slutligen för att fortsätta ägna sig åt författarskap. Slutet av självbiografien från 1831, som når fram till just den punkt där Bremers karriär tar fart, präglas av tillförsikt:

²⁵ Brev från Fredrika Bremer till Carl Gustaf von Brinkman [20/1 1831], Brinkmanska arkivet, Trolle-Ljungby. Detta brev ingår i den samling om 67 Bremer-brev till Brinkman som efter ett drygt sekel återfunnits i det Wachtmeisterska arkivet på Trolle-Ljungby slott i Skåne. Carina Burman, som gjort mig uppmärksam på detta brev, planerar att ge ut samlingen inom kort.

²⁶ Till Leuhusen 15/4 1831, *Fredrika Bremers brev*, del I, s. 133. Upplysningarna förvånar med tanke på den noggrannhet och typografiska omsorg Palmblads förlag tidigare ägnat egna produkter som *Phosphoros*. Se Petra Söderlund, *Romantik och förnuft. V. F. Palmblads förlag 1810–1830*, Skrifter utgivna av Avdelningen för litteratursociologi vid Litteraturvetenskapliga institutionen i Uppsala, 43 (diss. Uppsala; Hedemora, 2000), s. 100.

²⁷ Se *Swensk Bibliographi* n:o 10, oktober 1830, s. 91.

²⁸ Bremer, *Sjelfbiografiska anteckningar*, förra delen, s. 104.

Jag är nu trettio år och sträfvat med ordning och allvar fram mot ett bestämdt mål. Min yttre ställning är lycklig, inom mig är på en gång lif och lugn. Om Gud behagar skall det lyckas mig att blifva en aktad och nyttig författare. För mina systrars skull, mera än för min egen, önskar jag att förtjena och vinna heder och ära.»²⁹

Utgivning

I ett brev till vännen Per Johan Böklin i mitten av december 1837 förklarar Bremer hur den muntliga uppgörelsen med Palmblads förlag såg ut. Honoraret beräknades per ark och vid nya upplagor betalade förlaget ut »efter hälften af köpeskillingen för den första».³⁰ Om Bremer tidigare fått 100 rdr för ett häfte, fick hon således 50 rdr ytterligare för varje ny häftesupplaga.³¹ Den 23 januari 1831 meddelar hon systemen, halvt smickrad, halvt beklagande, att hennes bok (*Teckningar* II) haft en strykande åtgång. »Det har, fruktar jag, blifvit en modesak, mais n'importe! på denna modesak kommer jag att under detta år förtjena 330 riksdaler riksgälds, och det är för herrligt».³²

Häfte II och III av *Teckningar utur hvardagslifvet* kostade enligt annonser i dagspressen 1 rdr 16 sk. styck, vilket motsvarade 1 rdr bko.³³ Normalupplagan hos Palmblad vid den här tiden var 500–750 exemplar,³⁴ och både första och andra editionen blev snart slutsåld. I mars 1831 kom häfte II i en andra översedd edition,³⁵ och månaden därpå trycktes också en andraedition av det första häftet. I en annons i *Aftonbladet* den 16 april saluförs de nya editionerna och föranstaltas också om ett nytt, tredje häfte:

Dessa teckningar hafva, sedan Allmänhetens uppmärksamhet på dem genom en af Fäderneslandets mest förtjente skalder blifvit fästad, tillvunnit sig ett sådant bifall, att inom få månader hela

²⁹ Bremer, *Sjelfbiografiska anteckningar*, förra delen, s. 105 f.

³⁰ Till Per Johan Böklin, [mitten av dec. 1837], *Brev*. Ny följd, tidigare ej samlade och tryckta brev utgivna av Carina Burman, del I 1821–1852 (Hedemora, 1996), s. 109.

³¹ En utförlig genomgång av honorar och upplagor gällande *Teckningar utur hvardagslifvet* finns i Carina Burmans *Mamsellen och förläggarna*, s. 11–16.

³² Till Charlotte Quiding 23/1 1831, *Fredrika Bremers brev*, del I, s. 127.

³³ Se till exempel *Dagligt Allehanda* 3/12 1830 och *Aftonbladet* 16/4 1831.

³⁴ Se Burman, *Mamsellen och förläggarna*, s. 13. Enligt Bremers syster Charlotte Quiding, trycktes första häftet av *Teckningar* till att börja med i 300 exemplar. Se *Sjelfbiografiska anteckningar*, s. 70.

³⁵ *Svensk Bibliographi* n:o 3, mars 1831, s. 19.

första upplagan i hufvudstaden blifvit utsåld. – Tredje häftet är äfven lagdt under pressen och utkommer nästa Maj eller Juni.³⁶

Den betydligt omfångsrikare avslutningen av *Famillen H**** upptar hela *Teckningar* III, som utkom på Palmblads förlag i juni 1831, med en andra edition redan i september.³⁷ När det gäller den tredje editionen av Bremers första *Teckningar* är läget mer oklart. Första och andra häftets tredje edition förtecknas på flera ställen (dock ej i *Svensk Bibliographi*) och exemplar finns dessutom bevarade på flera universitetsbibliotek. *Svenskt biografiskt lexikon* nämner en tredjeedition även av häfte III, men inte ens Kungliga Biblioteket har något exemplar i sina samlingar.³⁸

Under Bremers livstid utkom *Famillen H**** också i en separat fjärde edition på Hiertas förlag 1841. Därefter har romanen tryckts i en rad olika moderniserade utgåvor. Den ingår som band 5 i *Samlade skrifter i urval*, Örebro 1871, med en omtryckning 1911. En separatutgåva kom ut i Stockholm 1922, ytterligare en omgång *Samlade skrifter i urval* trycktes i Malmö 1928–29. År 1981 trycktes *Familjen H***. Teckningar ur vardagslivet* i Stockholm. Senast trycktes romanen i en pocketutgåva i Göteborg 1999.

Från och med 1840-talet började Bremers verk översättas utomlands. De flitigaste Bremerläsarna fanns i Tyskland, nio tyska editioner av *Famillen H**** gavs ut mellan åren 1841 och 1882,³⁹ varav flertalet på Bremers tyska förlag Brockhaus i Leipzig (bl.a. 1841, 1857, 1863; ett par editioner trycktes också i Stuttgart 1843, 1857). Engelska översättningar publicerades bland annat i Boston 1843 och London 1843, 1844 (två olika editioner under samma år) samt 1850, 1853. Romanen kom också ut på franska 1846, 1856, 1870 (Paris) och på holländska 1842 (Haarlem), 1871 (Schiedam). *Famillen H**** var den första av Bremers romaner som översattes till finska (Helsinki 1882).

³⁶ Den skald som avses i annonsen är Frans Michael Franzén, (sign. F–n.) som i *Heimdall* 13/11 1830 publicerade en vers »Till Författarinnan af 'Teckningar ur hvardagslivet'», och förärade henne ett exemplar av sitt poem *Mötet vid Alvastra*.

³⁷ *Teckningar* III förtecknas i *Svensk Bibliographi* n:o 6, juni 1831, s. 43, andraeditionen nämns i n:o 9, september 1831, s. 67.

³⁸ Se Sverker Eks artikel om Fredrika Bremer i *Svenskt biografiskt lexikon*, band 6 (Stockholm, 1926), s. 194. Se även Carina Burman, *Mamsellen och förläggarna*, s. 16 och not 38. I det ovan nämnda brevet till Böklin meddelar Bremer själv att *Teckningar* III »omtrycktes tre gånger om på ett år».

³⁹ Karin Carsten Montén, »Hur Fredrika Bremer har översatts, recenserats och diskuterats i Tyskland», *Aktuell Fredrika Bremer-forskning*, Litteratur och samhälle 102, Avd. för litteratursociologi, Uppsala universitet 1972, s. 4747.

Mottagande

I stockholms-tidskriften *Heimdall*, som under sin verksamhet åren 1828–32 var landets ledande litterära organ, drev redaktören J. E. Rydqvist regelrätta kampanjer för den nya, idealrealistiska prosan, med Walter Scott som främsta föredöme. Hösten 1829 klagar Rydqvist över bristen på inhemska motsvarigheter: »Jag har länge grubblat på orsaken, hvarför vi här i Sverige äga så få romantiska målningar ur allmänna lifvet, och hvarföre, bland vitterhetens behörigen afhägnade fält, det, som tillhör romanen, liksom synes vara dömdt, att evigt ligga i träde.»⁴⁰

När Fredrika Bremers *Famillen H**** hade publicerats i sin helhet halvtannat år senare, verkar dock Rydqvist (som med all säkerhet låg bakom de osignerade recensionerna) slutligen ha blivit bönhörd: »Då Svenska litteraturen alltid varit så öde på allt, hvad heter romaner, berättelser, teckningar ur allmänna lefnaden och familjelifvet, var det verkligen en glad öfverraskning, att så snart upptäcka en utmärkt talang, hvilken inom kort tid gjort jettesteg på sin bana.»⁴¹

Redan det första häftet av *Teckningar utur hvardagslifvet* fick en artig anmälan i *Heimdall* våren 1829.⁴² Andra häftet, med första delen av *Famillen H****, recenserades den 23 oktober året därpå. Här lovordas Bremer främst för att hon håller sig till det hon, enligt Rydqvist, visat sig vara bäst på, en genre som inte erbjuder några höga, romantiska anspråk, utan »endast små taflor ur sällskapslefnaden, framställande en familjgrupp, eller en enskild karakter, tecknade med lätthet och behag».⁴³ Genre och stil jämförs med Washington Irvings *Tales of a Traveller* (från 1824) och husrådninnan, »utförd med [...] treflighet och sanning», sägs påminna om Fru Lenngrens genremålningar. I övrigt betraktas *Famillen H**** som något nytt. Denna familjetavla, skriver Rydqvist, »finnes i allmänna lifvet, och sådan få dock sett den med samma ögon».

En månad efter anmälan i *Heimdall*, den 26 november 1830, trycktes en likaledes positiv recension i Johan Gustaf Hiertas radikala tidning

⁴⁰ J. E. Rydqvist (osign.), »Om omöjligheten af en Svensk original-roman (Skrifvet på begäran)», *Heimdall* 1829: 41, s. 162. För attribueringsproblematiken, se Torgny Höjers uppsats »Johan Erik Rydqvist och Heimdall», *Edda*, bind XXXVII, 1937, s. 341 f.

⁴¹ J. E. Rydqvist (osign.), »Teckningar utur Hvardagslifvet; tredje häftet», *Heimdall* 1831: 26, s. 101.

⁴² J. E. Rydqvist (osign.), »Teckningar utur Hvardagslifvet. Svenskt Original», *Heimdall* 1829: 10, s. 38.

⁴³ J. E. Rydqvist (osign.), »Teckningar utur Hvardagslifvet. Andra Häftet», *Heimdall* 1830: 44, s. 175.

Medborgaren.⁴⁴ Den anonyme anmälaren uttrycker sig närmast lyriskt över både språk och karaktärsteckning. »Man inkommer, i denna familj, bland en krets af personer, hvilka blifvit utrustade hvar och en med en karakter, så väl hållen och så fint nuancerad, som den endast framstår för en lefvande och snillrik uppfattningsförmåga. De mest träffande drag ur lifvet och människohjertat äro framställda med högsta ledighet och lätthet», skriver recensenten, som säger sig se fram emot den fortsättning på berättelsen som första delens avslutande »Efter-rätt» utlovat.

Sommaren 1831 uppmärksammades den nyutkomna *Teckningar* III genom ytterligare två omfattande artiklar i *Heimdall*.⁴⁵ *Familjen H**** har, skriver Rydqvist den 25 juni, »förskaffat Rec. en angenämare läsning, än han på lång tid haft». Den glatt överraskade redaktören tycker sig se en häpnadsväckande utveckling i författarskapet: »Hvad som i de förra häftena var frö, är här vext; alla de strålar, som förut i spridda riktningar brutit sig, äro här samlade i en brännpunkt.» Romanens växlingar mellan känslsamhet och välgörande humor betonas särskilt: »Man röres och förtjuses, och ett ögonblick efter skrattar man rätt hjertligt, utan att den ena känslan stört den andra [...]». Författarinnans goda lynne kopplas återigen till Washington Irving, men redaktören understryker och berömmar det typiskt kvinnliga handlaget: hennes talang är »fullkomligt qvinlig, dock i ordets högsta mening», och hon ser framför allt saker »som undgår mannens iakttagelse [...]». Mot slutet av recensionens första del lyckönskar Rydqvist öppet »det täcka könet i vårt land, att ha fått en sådan representant af sina genialiska egenskaper; ty den har visat sig äga icke blott talang, men äfven verkligt snille.»

Den andra artikeln, publicerad den 9 juli, inleds med fortsatta lovord över författarinnans sätt att blanda olika stillägen. »Det ligger någonting litet Shakspeariskt i denna förmåga, att i ett ögonblick öfvergå från en i hög grad pathetisk ställning till en i lika hög grad hvardaglig, utan att känslan lider dervid något», skriver Rydqvist. Men efter de inledande artigheterna granskar recensenten också romanens enskildheter mer kritiskt. I karaktären Elisabeth ser han visserligen både styrka, djup och känsla, men finner henne också »något för lyriskt fattad och teatraliskt föreställd» för att passa i en vardagsskildring som denna. Julies förälskelse i en så »högst liflös och tom varelse» som Arvid finner han inte

⁴⁴ »*Teckningar utur hvardags-lifvet*. 2:dra häftet», osignerad recension i *Medborgaren* nr. 56 26/11 1830.

⁴⁵ J. E. Rydqvist (osign.), »*Teckningar utur Hvardagslifvet*; tredje häftet», *Heimdall* 1831:26, s. 101–102 och 1831:27, s. 111–112.

fullt trovärdig, men säger sig vilja överlåta det slutliga avgörandet »åt våra läsarinor». Kornett Carls fullständiga lycka anser recensenten »vara öfver hans förtjenst», medan Emilia och Algernon i hans tycke försvinner alltför för snabbt ur berättelsen. Rydqvist verkar dessutom tro på en fortsättning av romanen, varför han menar att denna del av berättelsen borde ha fått ett annat slut.

Trots några andra »små brister» tycker sig *Heimdall*-redaktören sammantaget ana anlag för framtida stordåd. Han finner det förståeligt att *Famillen H**** saknar viss mognad, »som Förf. sökt bryta sig en egen bana, på hvilken de första stegen ej kunna vara alldeles säkra». Någon riktig roman »i högsta meningen» är detta således inte, men Rydqvist är viss om att den kan komma, »att Förf. äger i sin förmåga många materialier här till».

Det nya i tematik och stil uppmärksammar också den anonyme recensenten i *Aftonbladets* senkomna recension av alla tre häftena den 1 augusti 1831.⁴⁶ Redan till rubriken kopplas en fotnot där skribenten ursäktar dröjsmålet och utdelar några snarstuckna slängar åt konkurrenten *Heimdall*, som hunnit före med att behandla verkets förtjänster och brister.

I själva artikelns upptakt utnämns så recensioner av svenska originalromaner till de allra svåraste att skriva: »Den stora sparsamhet eller brist som hos oss råder på författare af detta slag, tvert emot hvad som äger rum i månskenspoësin, nödgar läsaren att i mån deraf nedstämman sina anspråk, och hålla till godo som en skänk åt litteraturen äfven det *någorlunda* lyckade», hävdar recensenten. Om *Famillen H**** har han dock i stort sett bara gott att säga, romanen är »rik på karakterer och situationer, och omfattar så omvexlande föremål, att den inger det lifligaste interesse». Men artikelförfattaren ger motvilligt sin kollega i *Heimdall* rätt angående slutet, det »intresserar, men tillfredsställer icke fullkomligt». Han har också en särskild anmärkning angående den blinda Elisabeth. Skildringen av henne får visserligen mycket beröm, hennes »själstillstånd är så förträffligt och i allt öfrigt så mästertligt hållen», men recensenten hade velat se mer av karaktärens poetiska sida för, som han skriver, »om den blinda är en lågande skaldinna, ställes denna sida af hennes personlighet för litet fram». Som den mest angenäma bekantskapen i berättelsen utpekas författarinnans egen personlighet, vil-

⁴⁶ »Teckningar ur hvardagslifvet; trenne häften», osignerad recension i *Aftonbladet* 1/8 1831.

ken skribenten tycker sig kunna avläsa i husrådinnan Beata Hvardagslags gestalt. I likhet med Rydqvist identifierar *Aftonbladets* recensent författarinnans verkliga snille i skildringen just av de kvinnliga karaktärerna. Här tycker han sig se »en lika djup som skön uppfattning af 'qvinnans ädla och stilla kallelse', att genom sin tysta verksamhet likt en välgörande genius sprida sällheten omkring sig». Det får väl närmast betraktas som en ödets ironi att skribenten här associerar till samma predikan av ärkebiskop Johan Olof Wallin, om *Qvinnans ädla och stilla kallelse* (tryckt 1827), som upprört Fredrika Bremer till den grad att hon snart skrev ett genmäle.⁴⁷

I enlighet med ärkebiskopens kvinnosyn beklagar recensenten särskilt att författarinnan låter sin Beata uppoffra sig som fostrarinna och därmed »taga ett slags afsked af qvinnans förnämsta bestämmelse såsom maka [...]». Han uttrycker avslutningsvis en önskan att återse henne i en »ny familjemålning såsom mer än hushållerska».⁴⁸

Även om kvinnliga recensenter saknades i svensk press fram tills i slutet av 1830-talet, var flera viktiga aktörer i samtidens kulturella debatt kvinnor. Några inflytelserika röster har bevarats genom dagboksanteckningar och brev. Mathilda Foy, sedermera en av Bremers bekanta i olika välgörenhetssammanhang, läste tidigt *Teckningar utur hvardagslifvet*. Den 4 februari år 1831 berättar dagboken att hon läst ur *Teckningar*, »which I like more and more the more I read. Fredrique Brehmer is happy in having written something so truly delightful, so religiously excellent as this little production.»⁴⁹ När en annan blivande väninna, Malla Silfverstolpe, på senhösten 1830 tar upp *Teckningar* i sin läsejournal skriver hon om häfte II: »Synes mig öfverträffa det första häftet som jag läste för et år sedan. *Famillen H*: är rätt rolig [...].» Om fortsättningen, som hon läser i juli påföljande år, låter det så här: »*Elisabeths historia*; och *Julies* förlofning med *Arwid* synes mig i synnerhet teknad efter naturen. Jag har läst den med nöje.»⁵⁰ Friherrinnan Martina von

⁴⁷ Detta genmäle, i form av ett brev riktat till Wallin, blev troligen aldrig avsänt och trycktes inte förrän 1902, bearbetat och på sina ställen förkortat, i Anna Hierta-Retzius utgåva *Tvenne efterlämnade skrifter jämte några bref* (Stockholm, 1902). Det renskrivna originalmanuskriptet förvaras på Göteborgs Universitetsbibliotek.

⁴⁸ Recensionen i *Aftonbladet* avslutas med en insänd osignerad hyllningsdikt till författarinnan, »Diotimas syn», författad av Gustaf Henrik Mellin.

⁴⁹ Mathilda Foy's dagbok, 4/2 1830.

⁵⁰ Malla Silfverstolpe, »Läseanteckningar» 4, bl. 326 och 340.

Schwerin på Sireköpinge, »snillenas förtrogna», Tegnérns sångmö och Brinkmans »Stella», återkommer i sina meningsutbyten med den senare ofta till Fredrika Bremer. Att debutromanen hör till hennes verkliga favoriter framgår av ett brev daterat den 24 februari 1831: »*Famillien H*: Synes mig sätta rätta stämpeln på Mlle Brehmers ursprungliga talent. Der är hon fin, skämtande, qvick, tydande mennisko hjertats irrningar med det bildade förståndets klara blick och samhällslifvets alldagliga löjligheter och olägenheter med den ädlare känslans öfverseende om-döme [...].»⁵¹ I brev efter brev lovordar von Schwerin *Teckningar utur hvardagslifvet*, men någon egentlig romanförfattare ser hon trots allt inte i »den höga ingifvelserika m:lle Bremer», därtill finner hon fiktio-nen vara alltför svag.⁵²

Bremer om Familjen H***

»Den genrens humor, som finnes i 'Familjen H.', var mig tills kort förut alldeles främmande och blef för mig en oförmodad upptäckt inom mig sjelf», skriver Fredrika Bremer när hon i sin självbiografi ser tillbaka på den oväntade inspiration som drabbade henne under arbetet med debutromanen.⁵³ Uppståndelsen kring densamma verkar hon i övrigt ha tagit med ro. I de fortlöpande rapporterna till systemn verkar Bremer smickrad och road, men samtidigt mån om att upprätthålla sin anspråkslöshet. »Jag tror att allt detta ej skulle stort roa mig, om ej syskonen vore så förtjusta deraf. Agathe ordentligt sprattlar», skriver hon i det tidigare nämnda decemberbrevet 1830. »Det uppseende den lilla boken gör är riktigt löjligt. Den utgör en vanlig souper-conversation öfver hela staden», meddelar hon i januari och nämner också Akademiens medalj, vilken hon säger sig ha kunnat avböja om inte tidningarna redan hunnit sprida nyheten.⁵⁴

Även om recensionerna av *Familjen H**** i allmänhet var mycket positiva i tonen, kunde Bremer ha synpunkter på sakinnehållet. I ett brev till Brinkman i juni 1831 finner hon exempelvis *Heimdalls* hyllningar väl överdrivna och misstänker att Franzéns och Brinkmans öppna er-

⁵¹ Brev från Martina von Schwerin till Carl Gustaf von Brinkman 24/2 1831, Schwerinska familjearkivet, Lunds Universitetsbibliotek.

⁵² Brev från Martina von Schwerin till Carl Gustaf von Brinkman 29/1 1832, ibid.

⁵³ Bremer, *Sjelfbiografiska anteckningar*, förra delen, s. 103 f.

⁵⁴ Till Charlotte Quiding 23/1 1831, *Fredrika Bremers brev*, del I, s. 127 f.

kännande kan ha spelat in: »Jag är öfvertygad om att hade ej detta skedt skulle Rec. i H. aldrig i sin critiks lampa gjutit berömmets olja. Och det i ett så öfverflödande nästan omåttligt mått.»⁵⁵ Framemot hösten tillstår hon inför samme adressat att ingen av romanens många bedömare nått hennes egna avsikter:

Så högst uppmuntrande beröm som åtskilliga Recencenter skänkt min lilla bok har dock ingen förstått hvad jag velat säga med familjen H***. Det är i korthet följande:

Familjen är ett litet samhälle innom hvilket (äfven innom det lyckligaste) störningar medförda af tidens och händelsernas omvexlingar måste inträffa. Men om dygd grundad på principer finnes hos familjens öfverhuvud, om kärlek och vänskap förena alla dess medlemmar skall aldrig *söndring* kunna uppstå. Så kan murgrönans ranka sliten af stormen mista några qvistar några blad, men blott himmelens dagg fortfar att fugta dess rot skall den ej vissna, och snart genom nya qvistar, friskare blad ersätta de förlorade.⁵⁶

I manuskriptet »Litet om mitt skrifveri», författat i början av 1840-talet, går Bremer under rubriken »Mina Teckningar» i tur och ordning igenom de texter hon hittills hade hunnit publicera. Angående det tredje häftet skriver hon: »Försökte jag en friare flygt – vingarne växte under bäfvan och djerf njutning. Jag lyckades. / Det låf och ryckte jag vann, rörde mig ej mycket. Att ha befriat en menska från svår tandverk, hade då gjort mig mera nöje än Mellins verser och Ackademiens medaille.»⁵⁷ Att debuten har en särskild betydelse för författarinnan själv framgår också av den kortfattade karaktäristiken av uppföljaren *Presidentens döttrar*, där Bremer fastslår att denna står »under familjen H. fullblodig af varma känslor, och klara aningar».⁵⁸

⁵⁵ Till Brinkman [1/6 1831]. Brevet är ofullständigt återgivet i Johanson & Klemans brevutgåva (*Fredrika Bremers brev*, del I, brev nr. 57), eftersom utgivarna inte hade tillgång till det sedan 1860-talet försvunna originalbrevet (se ovan not 25). Citatet ur samma brev är därför hämtat ur Brinkmanska arkivet på Trolle-Ljungby, med bistånd av Carina Burman.

⁵⁶ Till Brinkman 24/10 1831, *Fredrika Bremers brev*, del I, s. 151 f.

⁵⁷ Se ovan not 48.

⁵⁸ Fredrika Bremer, »Litet om mitt skrifveri», Handskr. Fr. Bremer 9:3:5, Göteborgs Universitetsbibliotek.

Forskning

Bland det som skrivits om Fredrika Bremers författarskap dominerar biografier och levnadsteckningar, med allt vad det innebär av korsläsningar mellan liv och verk.⁵⁹ Men när det gäller just *Famillen H**** uppvisar forskningen också ett starkt intresse för det man betraktat som litteraturhistoriskt nytt. »Sådant, som hon skillrar hvardagslivet, är det ej ännu äfven hos de mest bildade i vårt land», hävdar redan Peter Wieselgren i sin litteraturöversikt från 1849.⁶⁰ Den fortsatta Bremerforskningen har i samma anda länge framhåvt *Famillen H****, och för övrigt hela författarskapets, realism framför dess romantik. Redan i den första biografien, Adlersparres och Leijonhufvuds från 1896, fokuseras sammanmältningen av idealt och reellt och det är utan tvekan det senare inslaget som ställs i främsta rummet: »Låt vara, att den romantik, som ännu vid hennes första uppträdande låg i luften, starkt färgat vissa episoder af hennes lilla berättelse. Dess konstnärliga halt bestämmes dock ej här af utan af den levande blick för verkligheten, som röjer sig där.»⁶¹ Samma prioritering präglar Johan Mortensens inflytelserika, i huvudsak biografiskt inriktade Bremerstudie från 1902. Mortensen ser också »mycket romantik, ja till och med fosforism», hos författarinnan, men ifråga om *Famillen H**** vill även han hellre betona verklighetsskildringen: »I själfva verket är det med detta arbete, som realismen håller sitt intåg i svensk litteratur [...]».⁶² Förhållandet mellan romantik och realism står i fokus också i Algot Werins jämförelse mellan Bremers och Almqvists estetik, i artikeln »Beata Vardagslag och Richard Furumo», från 1926.⁶³ Också de studier som är helt ägnade åt romanen uppehåller sig gärna vid frågan. Sven Stolpe framhäver i en undersökning av Bremers första *Teckningar*, även den från 1926, författar-

⁵⁹ Bland de levnadstecknare som tar upp *Famillen H**** märks Ellen Fries (1891), Hellen Lindgren (1900), Carl Rupert Nyblom (1901–2), Carl Kastman (1908), Sverker Ek (1912), Ellen Kleman (1925), Lydia Wahlström (1926), Elin Wägner (1949), Gustaf Fredén (1951) och Elof Ehnmark (1955). Vad denna biografiska tradition bland annat betytt för bilden av Bremer undersöker Åsa Arping i artikeln »Att mäta kvinnligheten. Fredrika Bremer och den sexualiserade litteraturhistorieskrivningen», *TFL* 1996: 3–4, s. 89–107.

⁶⁰ Peter Wieselgren, *Sveriges sköna litteratur, en öfverblick vid akademiska föreläsningar*, femte delen (Stockholm, 1849), s. 570.

⁶¹ S. L–d Adlersparre och Sigrid Leijonhufvud, *Fredrika Bremer. Biografisk studie*, del I, Stockholm 1896, s. 67.

⁶² Johan Mortensen, *Fredrika Bremer*, Föreningen Heimdals folkskrifter 73, Stockholm 1902, s. 23.

⁶³ Algot Werin, »Beata Vardagslag och Richard Furumo», *Edda*, bind XXV, 1926, s. 143–157.

innans litteraturhistoriska betydelse som den realistiska romanens grundare i Sverige. »Detta är ett faktum, som står fast, hur mycket man än kan och vill betona det romantiska i hennes diktning», konstaterar han.⁶⁴ I två artiklar i *Samlaren* (1939–40) presenterar Elof Ehnmark en omfattande studie av *Famillen H****, där biografiska läsningar kompletteras med komparativa undersökningar, vilka ger insikter både i det litterära klimatet på Bremers tid och i författarinnans arbetsmetod.⁶⁵ I *Jaget och skuggorna* (1951) företar Gunnar Axberger en psykologisk undersökning av Bremers personlighet utifrån symbolgrupper och uttryckssätt i hennes produktion, bland annat *Famillen H****.⁶⁶ Gunnar Qvist har i en opinionshistorisk undersökning från 1969 granskat det kvinnoemancipatoriska budskapet i Bremers romaner och hur detta togs emot i den samtida pressen.⁶⁷ Liksom tidigare forskare intresserar sig Birgitta Holm i sin monografi över Bremers debutroman (1981) för dess olika stilnivåer. Men istället för att framhäva realismen på romantikens bekostnad, behandlar Holm dessa inslag som delar i en helhet, där en romantisk, en realistisk och en komisk »kod» sammanflätas och samverkar. Holms undersökning har ambitionen att omfatta romanens hela »verkningshistoria», med det uttalade syftet att visa hur den litteraturhistoriskt odiskutabelt intressanta romanen också talar till moderna läsare. Mot hennes i huvudsak kvinno- och psykoanalytiska metod har Marie-Christine Skuncke i *Samlaren* 1984 ställt en mer renodlat historiskt inriktad analys.⁶⁸ Bremers kontakter med Palmblads förlag, honoraret för *Teckningar* och omständigheterna kring tryckningen av de första häftenas tidiga editioner, utreds av Carina Burman i *Mamsellen och förläggarna* från 1995. I en *Samlaren*-artikel 1997 undersöker Åsa Arping *Famillen H****s roll i den samtida litterära debatten med fokus främst på textens metafiktiva drag och återkommande hushållsmetaforik.⁶⁹

⁶⁴ Sven Stolpe, *Edda*, s. 35 f.

⁶⁵ Elof Ehnmark, »Famillen H. Fredrika Bremers första roman», del 1, *Samlaren* 1939 s. 171–213, del 2, *Samlaren* 1940, s. 19–69.

⁶⁶ Gunnar Axberger, *Jaget och skuggorna. Fredrika Bremer-studier* (Stockholm, 1951).

⁶⁷ Gunnar Qvist, *Fredrika Bremer och kvinnans emancipation. Opinionshistoriska studier*. Kvinnohistoriskt arkiv 8 (Göteborg, 1969).

⁶⁸ Marie-Christine Skuncke, »Fredrika Bremer, kornetten Carl och Iphigenia», *Samlaren* 1984:105, s. 7–34. Birgitta Holm har bemött Skunckes synpunkter i artikeln »Varaktigare än koppar. Om historiska, kvinnohistoriska och litteraturhistoriska tolkningar av *Famillen H****», *Samlaren* 1986:107, s. 7–21.

⁶⁹ Åsa Arping, »Hushållet som romanverkstad. Fredrika Bremers *Famillen H**** och 1830-talets litterära debatt», *Samlaren* 1997:118, s. 91–111.

Käll- och litteraturförteckning

OTRYCKT MATERIAL

Göteborgs Universitetsbibliotek (GUB)

Bremer, Fredrika, »Litet om mitt skrifveri», Handskr. Fr. Bremer 9: 3: 5

Kungliga Biblioteket, Stockholm (KB)

Bremer, Fredrika, Vf 54, Årsta Dagblad. Nr 1, Måndagen d. 2 April 1827

Lunds Universitetsbibliotek (LUB)

Schwerinska familjearkivet på Skarhult, III: 9: Brev från Martina von Schwerin till Carl Gustaf von Brinkman 24/2 1831 och 29/1 1832

Stockholms stadsarkiv (SSA)

Evangeliska Fosterlandsstiftelsens sårarkiv I:15: Mathilda Foys dagbok 22/11 1830, 4/2 1831

Svenska Akademiens arkiv, Stockholm

Protokoll för »Måndagen den 31 Januari 1831», Svenska Akademiens Dagbok för år 1831

Trolle-Ljungby

Brinkmanska arkivet: Brev från Fredrika Bremer till Carl Gustaf von Brinkman [20/1 och 1/6 1831]

Uppsala Universitetsbibliotek (UUB)

Malla Silfverstolpes anteckningar/dagböcker/och läseanteckningar 4: »Läseanteckningar mars 1826–1849 januari», Friherre G. Rudbecks privatsamling, sign. A 29

TRYCKT MATERIAL

Adlersparre, S[ophie] L[eijonhufvud] och Leijonhufvud, Sigrid, *Fredrika Bremer. Biografisk studie* I–II (Stockholm, 1896)

Aftonbladet 16/4 1831, annons

Aftonbladet 1/8 1831, »Teckningar utur hvardagslifvet; trenne häften», osignerad recension

Almqvist, C. J. L., »Undersökning om hufvudskillnaden emellan de gamles vitterhet och de nyares; samt om den frågan, huruvida en verkligen ny konst i vår tid är å bane», *Svea. Tidskrift för vetenskap och konst*, 1813: 14, s. 79–116

Arping, Åsa, »Att mäta kvinnligheten. Fredrika Bremer och den sexualiserade litteraturhistorieskrivningen», *TFL* 1996: 3–4, s. 89–107

— »Hushållet som romanverkstad. Fredrika Bremers *Familjen H**** och 1830-talets litterära debatt», *Samlaren* 1997: 118, s. 91–111

Aspelin, Kurt, *Poesi och verklighet. Några huvudlinjer i 1830-talets svenska kritikerdebatt*, del I (diss. Göteborg, 1967)

Axberger, Gunnar, *Jaget och skuggorna. Fredrika Bremer-studier* (Stockholm, 1951)

- Bremer, Fredrika, *Brev*, ny följd I–II, tidigare ej samlade och tryckta brev utgivna av Carina Burman (Hedemora, 1996)
- *Fredrika Bremers brev* I–IV, samlade och utgivna av Klara Johanson och Ellen Kleman (Stockholm, 1915–1920)
- *Sjelfbiografiska anteckningar, bref och efterlemnade skrifter; jemte en teckning af hennes lefnad och personlighet*, utgifne af Ch[arlotte] B[reme]r (Örebro, 1868)
- *Tvenne efterlämnade skrifter jämte några bref*, utg. av Anna Hierta-Retzius (Stockholm, 1902)
- Burman, Carina, *Mamsellen och förläggarna. Fredrika Bremers förlagskontakter 1828–1865*, Litteratur och samhälle 30:1, Avdelningen för litteratursociologi, Uppsala universitet (Uppsala, 1995)
- Böök, Fredrik, *Romanens och prosaberättelsens historia i Sverige intill 1809* (diss. Lund; Stockholm 1907)
- Carsten Montén, Karin, »Hur Fredrika Bremer har översatts, recenserats och diskuterats i Tyskland», *Aktuell Fredrika Bremer-forskning. Rapport från det internationella Fredrika Bremer-symposiet, Uppsala 3–5 juni 1972*, red. Karin Westman Berg, Litteratur och samhälle 102, Avd. för litteratursociologi, Uppsala universitet 1972, s. 4747–4753
- Dagligt Allehanda* 3/12 1830, annons
- Ehnmark, Elof, »Famillen H. Fredrika Bremers första roman», del 1, *Samlaren* 1939 s. 171–213, del 2, *Samlaren* 1940, s. 19–69
- *Fredrika Bremer*, Svenska författare (Stockholm, 1955)
- Ek, Sverker, *Fredrika Bremer*, Studentföreningen Verdandis småskrifter 188 (Stockholm, 1912)
- »Fredrika Bremer», *Svenskt biografiskt lexikon*, band 6 (Stockholm, 1926), s. 182–196
- Fredén, Gustaf, *Arvet från Fredrika Bremer. En bild av Fredrika Bremer sammanställd ur hennes skrifter* (Lund, 1951)
- Fries, Ellen, »Fredrika Bremer», *Märkvärdiga kvinnor* II (Stockholm, 1891)
- Holm, Birgitta, *Fredrika Bremer och den borgerliga romanens födelse*, Romanens mödrar 1 (Stockholm, 1981)
- »Varaktigare än koppar. Om historiska, kvinnohistoriska och litteraturhistoriska tolkningar av *Famillen H****», *Samlaren* 1986:107, s. 7–21
- Höjer, Torgny, »Johan Erik Rydqvist och Heimdall», *Edda. Nordisk tidskrift för litteraturforskning*, bind XXXVII, 1937, s. 336–380
- Kastman, Carl, »Fredrika Bremer. Hennes lefnad berättad för svenska folket», *Svenskt folkbibliotek* III: 11 (Stockholm, 1908)
- Kleman, Ellen, *Fredrika Bremer*, Svenska kvinnor III (Uppsala, 1925)
- Lindgren, Hellen, »Fredrika Bremer», *Skalder och tänkare. Litterära essayer* (Stockholm, 1900)
- Medborgaren* nr. 56, 26/11 1830, »Teckningar utur hvardags-lifvet. 2:dra häftet», osignerad recension
- Mortensen, Johan, *Fredrika Bremer*, Föreningen Heimdals folkskrifter 73 (Stockholm, 1902)
- Nyblom, Carl Rupert, »Minne af Fredrika Bremer», *Svenska Akademiens Handlingar ifrån år 1886*, del 16 (Stockholm, 1901–1902), s. 83–299
- Olsson, Bror, »Översättningslitteraturens roll i Sverige», *Biblioteksbladet* årg. 21 1936

- Platen, Magnus von, »Romanföraktet. En genres väg till prestige», *Emigrationer. En bok till Vilhelm Moberg 20.8 1968*, red. Magnus von Platen (Stockholm, 1968)
- Qvist, Gunnar, *Fredrika Bremer och kvinnans emancipation. Opinionshistoriska studier*, Kvinnohistoriskt arkiv 8 (Göteborg, 1969)
- Rydgqvist, Johan Erik, »Framfarna dagars vittra idrotter i jämförelse med samtiden; En tafla i tvenne afdelningar», *Svenska Akademiens Handlingar ifrån år 1796*, del 12 (Stockholm, 1829), s. 289–529
- (osign.), »Om omöjligheten af en Svensk original-roman (Skrifvet på begäran)», *Heimdall* 1829: 41
- (osign.), »Teckningar utur Hvardagslifvet. Svenskt original», *Heimdall* 1829:10
- (osign.), »Teckningar utur Hvardagslifvet. Andra Häftet», *Heimdall* 1830: 44
- (osign.), »Teckningar utur Hvardagslifvet; tredje häftet», *Heimdall* 1831:26 och 1831:27
- Skuncke, Marie-Christine, »Fredrika Bremer, kornetten Carl och Iphigenia», *Sammlaren* 1984:105, s. 7–34
- Stolpe, Sven, »Fredrika Bremers första "Teckningar ur vardagslivet", *Edda. Nordisk tidskrift for litteraturforskning*, bind XXIV, 1926, s. 21–45
- Svanberg, Victor, *Medelklassrealism*, Skrifter utgivna av Avdelningen för litteratursociologi vid Litteraturvetenskapliga institutionen i Uppsala, 14 (Uppsala 1980); tidigare publicerad i *Sammlaren* 1943, 1944, 1946
- Svedjedal, Johan, *Författare och förläggare och andra litteratursociologiska studier* (Hedemora, 1994)
- Swensk Bibliographi* oktober 1830 samt januari, mars, juni och september 1831
- Söderlund, Petra, *Romantik och förnuft. V. F. Palmblads förlag 1810–1830*, Skrifter utgivna av Avdelningen för litteratursociologi vid Litteraturvetenskapliga institutionen i Uppsala, 43 (diss. Uppsala; Hedemora 2000)
- Wahlström, Lydia, »Fredrika Bremer. Några fakta och synpunkter», *Svenskar från förra seklet*, Biografiska studier II (Stockholm, 1926), s. 53–174
- »Fredrika Bremer och erotiken. Ett bidrag till hennes karaktäristik», *Idun* 1913: 42–43
- Werin, Algot, »Fredrika Bremer som berättare», *Ord och Bild* 1921, s. 277–283
- »Beata Vardagslag och Richard Furumo», *Edda. Nordisk tidsskrift for litteraturforskning*, bind XXV, 1926, s. 143–157
- Wieselgren, Peter, *Sveriges sköna litteratur, en öfverblick vid akademiska föreläsningar*, femte delen (Stockholm, 1849)
- Wägner, Elin, *Fredrika Bremer*, Svenska Akademiens minnesteckningar (Stockholm, 1949)

TECKNINGAR UTUR HVAR DAGSLIVET.

FAMILLEN H***.

Ankomst. – Thé. – Portraiter.

I slutet af Februarii månad 1829, befann jag mig en afton vid Skants-Tull, väntande på besökarens tvungna visit, för att, efter dennas slut tåga in i Sveriges hufvudstad, under ett förskräckligt yrväder, sittande uti en liten öppen släda, frusen, trött och sömnig; och således, som din medlidsamma själ kan finna, min hulda unga läsarinna, uti just ingen afundsvärd belägenhet.

Min stackars häst, som hade qvarkan, hostade och frustade. Drängen, som körde för mig, slog armarna i kors om lifvet för att värma sig. Stormen tjöt och snön hvirflade omkring oss. Jag blundade och väntade, hvilket jag ofta gjort och alltid funnit bäst att göra, under alla yrväder, så väl inom som utom hus, då man ej är nog lycklig att kunna undfly dem. Ändteligen hördes långsamma steg på den knarrande snön. Besökaren nalkades med sin lykta i handen. Han hade röd näsa och såg olycklig ut. Jag höll i min hand en sedel och ville smyga den i hans, för att dermed köpa min ro och ostörd genomfart. Han drog sin hand tillbaka: »det är ej nödigt;» sade han torrt, men höfligt. »Jag skall ej göra er mycket besvär,» fortfor han, i det han började lyfta på mina fällar och röra i mina paketer och askar. Jag såg mig ej utan grämlse nödsakad att stiga ur. Misslynt och med hemligt skadenöje stoppade jag åter min sedel i redikylen och tänkte: »nå nå då, han skall slippa ha något för sitt besvär!»

Emellertid började min sällskapslika kusk med honom ett samtal. »Det är ett rasande gement väder i afton, kära herre!» – »Ja.» – »Jag tycker han kunde ha roligare af att sitta inne i varma stugan och dricka en tår, än att frysa fingrarna af sig för att uppehålla oss här, hvilket ingen tackar honom för!» – Intet svar. »Jag ville ge något för att nu sitta hos min gumma i varma spisen och äta min söndags-gröt. Det skulle smaka det, herre!» – »Jo jo.» – »Är han

gift?» – »Ja.» – »Har han barn?» – »Ja.» – »Nå hur många då?» – »Fyra.» Och en djup suck följde detta svar. »Fyra! nå, då har han munnar nog att fylla. Aha! nu trodde han sig väl ha fått något kontraband – ost, kära herre, ost ser han, ja han må slicka sig om läpparne, – jag slår vad att han har mera lust att bita i den, än i månan. Nå, ser han då ej att det bara är en smörbytta? skall han nödvändigt doppa fingrarna i saltlakan? m. m.» Sedan besökaren öfvertygat sig om, att blott en väldig mängd ostar, limpor och pepparkakor utgjorde det förnämsta af slädans packning, satte han allt åter i den noggrannaste ordning, gaf mig handen för att stiga i slädan och svepte sorgfälligt skinfällarne omkring mig. Mitt missnöje hade mellertid alldeles försvunnit. Det är, tänkte jag, de stackars besökarnes skyldighet, att vara de resandes pest och plåga, och denne har varit min, på det höfligaste vis i världen. Och under det han fortfor, att samvetsgrant och ordentligt återställa allt i sitt förra skick, uppstego i min själ allahanda föreställningar, som stämde mig ännu mildare. Den röda förfrusna näsan, det nedslagna utseendet, de stela fingrarne, de fyra barnen, yrvädet, den mörka hemska aftonen; allt detta rörde sig för mig, som skuggorne i en Camera obscura, och gjorde mig helt vek om hjertat. Jag kände åter efter sedeln; jag tänkte på en limpa och en ost till aftonmåltid åt de fyra barnen; men medan jag kände, medan jag tänkte, öppnade besökaren bommen, tog höfligt af sig hatten, och jag for hastigt genom tullen, ämnande ropa: håll! men utan att göra det. Med beklämdt hjerta, och med en känsla af obehag, som om jag hade tappat något dyrbart på vägen, tågade jag genom staden och såg i de hvita snö-hvirflarne framför mig, som i en transparent, den förfrusna röda näsan och det sorgsna ansigtet, på hvilket jag så lätt kunnat framkalla en åtminstone ögonblickligt glad mine.

Huru månet tillfälle att i större eller mindre mån göra godt, går ej genom obeslutsamhet förloradt. Under det att vi fråga oss: »skall jag, eller skall jag ej?» flyr stunden, och den glädje-blomma, som vi hade kunnat gifva, är vissnad, och kan ofta ej mer af en ångerfull tår återlifvas!

Så tänkte jag nedslagen, medan min släda sakta skred genom

gatornes djupa mådd, och oftast sönk ned i en rännsten och mödosamt drogs upp igen. Stormen blåste ut ljusen i lyktorna, och gatan upplystes nästan allena af bodarnes strålande ljus. Här såg jag en herre, som höll på att mista kappan, och då han svepte den fastare omkring sig, blåste hatten af; der ett fruntimmer, som, hållande med ena handen i hattskärmen med den andra i pelisen, gick blind, men modig att slå sig mot ett fruktstånd, hvars hvassnästa föreståndarinna ber henne med skarp röst att »se för sig».

Här tjöt en hund, der svor en karl, som kört ihop sin kärra med en annans; en liten pojke gick hvisslande gladt under yrvädet och väsendet, som ej störde hans lugna barnasinne. Som oftast ilade en tacksläde med tända lyktor kometlikt sin strålande bana framåt, och för denna väjde både folk och fä. Detta var allt hvad jag denna afton såg och hörde af den stora präktiga hufvudstaden. För att muntra mig, började jag tänka på den älskvärda famille, i hvilken sköte jag snart skulle befinna mig, den glada anledning, som förde mig dit, med mera gladt, ljust och för själen värmande, som jag kunde hopsamla i mitt minne. Ändteligen stadnade min släda. Min kusk ropade: »Nu äro vi framme!» Och jag sade mig förtjust »nu är jag då här,» och snart hörde jag omkring mig många röster, som på olika, men fröjdefulla toner ropade, »god dag! god dag! go afton! Välkommen! välkommen!» Jag, mina limpor, ostar, pepparkakor, vi voro alla hjertligt välkomna, och installerades i ett trefligt och varmt rum. En halftimma sednare satt jag i ett vackert och väl upplyst förmak, der Öfverste H*** och hans famille voro församlade. Thé-timmen var inne, och från den sjudande Thékokarn steg ett hvirflande rökmoln, som sväfvade öfver de skimrande kopparne; de med kakor, skorpor och rån rågade korgarne, betäckte det rymliga Thébordet. Telemaque, kommen ur Tartaren på de Eliseiska fälten, kunde ej ha känt en större tillfredsställelse än jag, anländ från min yrväders-resa till Thébordets vänliga hamn. De glada behagliga varelser, som rörde sig omkring mig; det trefliga rummet, ljusen, som i vissa ögonblick ej litet bidraga att göra själen ljus; den ljufva värmande drycken, som jag njöt, – allt var förträffligt, lifvande, muntrande, allt var... Ack, tror du väl, min läsare! att den

förfrusna näsan borta vid tullen midt uti min förtjusning ställde sig vid brädden af min thékopp – och förbittrade dess nektar? Jo jo men, gjorde den så, – och jag tror, att jag blifvit mindre förskräckt, om jag sett min egen dubbel. För att återgifva mig fullkomligt lugn, sade jag mig: »i morgon skall jag förbättra min uraktlåtenhet; i morgon!» och tillfredsställd med min föresats för i morgon, satt jag nu, efter min vana, tyst i ett hörn af rummet, stickande på min strumpa, smuttande då och då ur Thékoppen, som stod på ett litet bord bredvid mig, och betraktande obemärkt, men uppmärksam, Familletaflan framför mig. Öfverste H*** satt i ena hörnet af soffan och lade patience, blockade de Copenhagen, som jag tror. Han var lång och starkt byggd, men mager och hade ett sjukligt utseende. Hans anletsdrag voro ädla och ur hans djupt insjunkna ögon framträngde en blick, genomträngande, men lugn, och merendels uttrycksfull af en nästan gudomlig godhet, isynnerhet då han fästade den på sina barn. Han talade sällan, höll isynnerhet aldrig tal, men hans ord, utsagda långsamt och med en viss lugn kraft, hade merendels verkan af orakelspråk. Allvar och mildhet rådde i hela hans väsende. Han höll sig nästan besynnerligt rak, och jag har alltid trott att det mindre härledde sig från vanan af militärisk hållning, än från det oböjligt redliga fasta uppriktiga, som var grunden för hans karakter och som afspeglade sig i det yttre.

Han blandade sig icke i samtalet, som denna afton med mycken liflighet hölls af hans barn; men någongång lät han undfalla sig en torr-rolig anmärkning, hvilken åtföljdes af en mine, på engång så skälmaktigt komik och tillika så uttrycksfull af skonsam godhet mot den, som ådragit sig anmärkningen, att denne dervid kände både bryderi och nöje.

Hans hustru, (Hennes Nåd, som jag efter gammal vana måste kalla henne), Hennes Nåd satt i det andra soffhörnet och knöt fileten; men utan synnerlig uppmärksamhet på sitt arbete. Hon tycktes ej ha kunnat varit vacker äfven i unga dar, men hade, i synnerhet då hon talade, något godt, lifligt och intressant, som gjorde nöje att se på. Något ömt, något oroligt låg i hennes väsende, förnämligast i hennes ögon. Man läste der, att hon oupphörligt bar på sitt hjerta

denna långa oändliga promemoria af omtankar och omsorger, som för en maka, mor och hustru börjar med man och barn, genomlöper hemmets och hushållets alla angelägenheter, alla dess minsta grenar, och har ej engång sitt slut vid damm-atomen, som måste blåsas bort och som dock alltid återfaller.

Hennes Nåds ömma och oroliga blickar hvilade denna afton som oftast på Emilia, den äldsta dottren, med uttryck af både glädje och smärta. Leende sväfvade öfver läpparne och tårar blänkte vid ögonlocken; men så i leendet, som i tårarne strålade varm och innerlig moders-kärlek.

Emilia tycktes ej märka modrens blickar, ty hon serverade, fullkomligt lugn, med hvita och vackra händer thé; under det hon genom en antagen värdig mine sökte göra slut på bror Carls upptåg, som anställde bland thé-anstalterne all den oreda, som han försäkrade fanns i söta systers eget hjerta. Hon var af medelmåttig storlek, satt, men väl vext. Blonde, hvit, men utan regelbunden skönhet i dragen, var hennes behagliga ansigte isynnerhet intagande genom det uttryck af renhet, godhet och upprigtighet, som hvilade öfver detsamma. Hon tycktes ha ärft sin faders lugna karakter, förenad likväl med mera glädtighet, ty hon skrattade ofta, oaktadt sin antagna värdighet, och det så hjertligt, att hon narrade alla andra att göra sig sällskap.

Det klär ganska få personer att skratta; också får man se mången, som vid denna glädje-yttring förer näsduken till ansigtet, för att dölja det obehagliga, som kunde uppkomma genom de hopkrupna ögonen, den vidgade munnens rörelser m. m. Emilia, om hon än behöft använda detta försigtighetsmått, skulle ha försmått det; – hon hade äfven i det minsta karakteren för enkel och uppriktig, för att antaga en enda coquettisk manöver. Hon saknade likväl i detta fall all sådan anledning dertill, ty hennes skratt var oändligen behagligt, både derföre att det var så naift och så innerligt, samt att det lät se de vackraste hvita tänder, som någonsin prydt en täck och frisk mun; men derpå tänkte icke hon.

Om jag hade varit karl, skulle jag vid första åsynen af Emilia tänkt: »Se der min hustru! (NB. om hon så vill.)»

Och likväl var Emilia ej i allt, så som hon syntes, eller snarare hon hade en god del af dessa inconsequenser, som blifvit inflätade och förenade äfven med den ädlaste mennisko-natur, liksom knutarne i en eljest fin och vårdad väf.

För öfrigt var ej Emilia af den första ungdomen mera, och du min unga sextonåriga läsarinna skall kanske finna henne mycket, mycket gammal. Huru gammal var hon väl då? frågar du kanske. Hon hade nyss fyllt tjugesex år. »Uh! det var fasligt! Hon var ju gamla, gamla menniskan!» Icke så fasligt, icke så gammal, min rosenknopp. Hon var blott en ros i sin fulla blomma och så tyckte äfven Herr dock härom sednare.

Jag beklagar den målare, som får det svåra uppdraget att göra Julies portrait, ty hon är ett perpetuum mobile i mer än ett afseende. Än gör hon puts åt sin bror, som aldrig lemnar någon skuld i den vägen obetald; än sysselsätter hon sig, på ett eller annat sätt, med systrarna. Stundom putsar hon ljusen och släcker dem, för att ha det nöjet att åter tända på dem, lagar i ordning eller oordning banden på sin mors negligée och smyger sig som oftast bakom Öfversten, lägger sin arm om hans hals och kysser hans panna. Hans utrop: »lemna mig i ro, flicka!» afskräcker henne på intet vis att snart återkomma.

Ett litet täckt hufvud, kring hvilket rika flätor af blondt hår bilda en krona, blå lifliga ögon, mörka ögonhår och ögonbryn, välbildad näsa med liten förnäm bugt, något stor, men vacker mun, liten fin vext, små händer, små fötter villigare att dansa än att gå, – se der Julie vid 18 års ålder.

Bror Carl – ack jag ber om ursäkt – Cornett Carl, var tre alnar lång, väl vext, ledig i rörelser – tack vare naturen, gymnastiken och Julie. Han har många egna bergfasta idéer, bland hvilka tre äro hans favoriter. 1:o Att Svenska folket är det aldräförsta och yppersta folk i Europa. Denna disputerar honom ingen inom familjen. 2:o Att han aldrig kan bli kär, emedan han hunnit till 20 års ålder utan att en enda gång ha kännit sitt hjerta klappa, då många af hans lyckligare kamrater blifvit galna af bara kärlek. »Det kommer väl!» säger Öfversten. Julie säger, att han ännu skall bli kär öfver öronen.

Emilia suckar och ber Gud bevara honom. 3:o Tror Cornetten att han är så ful, att han kan skrämman till och med hästar. Julie säger att denna egenskap vore för honom rätt lycklig, vid en choque mot ett fiendtligt Cavalleri, men hon, äfvensom hennes systrar och många andra, anse det öppna, redliga, manliga uttrycket i brodrens ansigte, såsom en fullkomlig ersättning för bristande skönhet i dragen. Hon upprepar ofta, honom till en hemlig, liten fröjd, huru fasligt ful och odräglig hon finner Herr P ... med det vackra Apollo-hufvudet utan uttryck och lif. Cornett Carl älskar ömt sina systrar och visar dem alla tjenester, som stå i hans makt, förnämligast den att öfva deras tålmod.

Bredvid sin far satt den yngsta af döttrarne, den sjuttonåriga Helena. Vid den första blick man kastade på henne var man färdig att beklaga, vid den andra att lyckönska henne. Hon var ful och puckelryggig, men ur hennes ovanligt klara ögon strålade förstånd och glädthet. Hon tycktes äga denna karakterens fasthet och lugn, denna sinnets klarhet, jemnhet och munterhet, hvilka utgöra en tryggare borgen för lifvets lugn och lycka, än alla tjusande, sköna, yttre behagligheter, firade och älskade af verlden. Hon arbetade med ifver på en klädning af hvitt siden, och såg endast upp från sitt arbete för att vänligt och betydningfullt nicka åt Emilia, eller för att höja till sin far en blick af vördnadsfull, nästan tillbedjande ömhet.

Man skulle nästan kunnat tro, att Öfversten mest af alla sina barn älskade detta af naturen till det yttre vanlottade; ty ofta då Helena, lutande sitt hufvud till Fadrens axel, höjde till honom sin älskande blick, böjde han sig och kyste hennes panna med ett uttryck af ömhet, som ej kan beskrifvas. På andra sidan om Öfversten satt ännu ett ungt fruntimmer – hans brorsdotter. Man kunde ha tagit henne för en antik statue, så skön, så marmorhvit, så orörlig var hon. Vackrare mörka ögon än hennes kunde man ej se. Men ack hon förtjente visst att beklagas. Dessa sköna ögon skulle aldrig mera skåda jordens ljus. Hon hade sedan 4 år svarta starrn. Hvad som rådde i djupet af hennes själ, var det storm eller lugn, hade man svårt att se, – dess speglar voro fördunklade, och något stelt

kallt, nästan halfdödt, hvilade i det yttre och bortstötte alla frågande blickar. Det föreföll mig som hade hon, i en känsla af stolt förtviflan den stund då ödets dom afkunnade henne: »Du skall ej mera se ljuset!» sagt med en dyr ed, »ingen skall se min smärta!»

Ännu en liten grupppe måste komma fram i min tafla; den nemligen, som i fonden af rummet utgjordes af Magister Nup – utmärkt för sin beskedlighet, beläsenhet, tystlåtenhet, närsynthet, sin oppnäsa och sina distractioner; jemte hans disciplar, lilla Axel och lilla Claes, Öfverstens yngsta söner, anmärkningsvärda för deras synnerliga välmågas och klumpighets skuld, hvilken förvärfvat dem inom familjen tillnamnet af paltarne.

Magistern, efter trenne recidiver af eldsvåda i sin toupet, hängde ännu oförfärad med näsan öfver boken i närmaste möjliga grannskap med ljuset. Paltarne åto skorpor och spelte svälta räf, samt väntade på en fjerde illumination af Magisterns hufvud, hvars analkande de som oftast gåfvo hvarann tillkänna med vänliga knuffar, och »se nu! vänta nu! nu blir det!»

Nu lyster mig obeskrifligen att veta om icke någon af mina älskvärda unga läsare, antingen mycket artig eller litet nyfiken, skulle vilja äfven ha någon närmare beskrifning på den person som sitter i ett hörn af förmaket, tiger stilla, stickar på sin strumpa, smuttar då och då ur en kopp thé, och gör sina anmärkningar öfver sällskapet.

För att ej lemna någon af mig anad läsarens önskan ouppfylld, vill jag af henne äfven göra en teckning. Hon hör till denna klass af personer, om hvilkens medlemmars existens en enfaldig medsyster så utlät sig: »Ibland skall man vara som om man vore till öfver allt, ibland åter skall man vara såsom vore man icke till.» Denna besynnerliga tillvarelse tillhör i allmänhet den person, som, utan att höra till familjen, är upptagen inom densamma, såsom ett sällskap, ett hjälpa-till, ett råd och dåd i lust och nöd. Jag skall med några ord göra en skildring af en sådan personage i allmänhet, och för att icke låta henne blifva lottlös i vårt titulerande samhälle, vill jag tilldela henne titeln af husrådinna. Hennes verkningskrets är vidsträckt, och är af följande beskaffenhet. Hon får ha sin tanke, sin hand, sin näsa med uti allt, och opp uti allt, – men det får ej märkas. Har

herrn i huset elakt lynne, så skjutes hon fram, antingen i egenskap af åskledare, eller såsom en pust, hvars åliggande är att blåsa bort ovädet. Har frun vapörer, så är hennes närvaro lika mycket af nöden som Eau de Cologne-flaskans. Ha döttrarne förtret, så är hon der för att deltaga; ha de små önskningar, planer, projecter, så är hon den lur genom hvilken de tala för något döfva öron. Skrika barnen, så skickas de till henne för att tystas; vilja de ej sofva, skall hon berätta för dem sagor. Är någon sjuk så vakar hon, Commissioner uträttar hon för hela famillen, och goda råd måste hon vid alla tillfällen ha tillhands för alla. I köket skall hon ha sin vakande blick, och i salonen serverar hon caffet. Kommer det grannt främmande, är huset stäldt på parade-fot, så – försvinner hon; – man vet ej hvar hon är, ej mer än man vet hvart röken, som stiger ur skorstenen, tar vägen. Men verkningarne af hennes osynliga tillvarelse få ej upphöra att röja sig. Man sätter ej på det prydda middagsbordet pannan, uti hvilken crêmen kokats, den får stå qvar i köks-spisen, och i likhet med dennas lott, är det husrådinnans, att bereda det nyttiga och angenäma, men försaka äran. Kan hon det, med stoisk ihärdighet och resignation, så är ofta hennes existance lika interessant för henne sjelf, som den är viktig inom familie-samhället. Det är sannt, – ödmjuk och stilla måste hon vara, gå sakta genom dörrarne, göra mindre buller än en fluga, och för ingen del som denna sätta sig på näsan på folk; gäspa så sällan som hennes mensklige inrättning kan tillåta; men deremot får hon bruka ögon och öron i frihet, fastän med försigtighet, och att draga nytta deraf har hon ypperliga tillfällen. I motsats med hvad som fordras i den fysiska verlden, är i den moraliska ingen plats så tjenlig för ett Observatorium, som den låga, af allas blickar mest obemärkta; och följaktligen innehar husrådinnan inom famillen en den mest förmanliga för att på dess hemisfer rigta det forskande synglaset. Hvarje rörelse, hvarje fläck uti hjertats planet blir henne småningom åskådlig, den minsta kringlöpande komet följer hon på dess bana; – förmörkelserne ser hon komma och försvinna, och betraktande phenomenerna – de vexlande känslor och tankar inom menniskosjälén, – tallösare än himmelens stjernor, – lär hon dag

efter dag att uttyda och tolka en punkt mer af denna Skapelsens stora beundransvärda hieroglyf. Man ser således att hon småningom måste förvärfva en god del af det dyrbara, alltid användbara guldets, som kallas mennisko-kännedom, och mot henne ler det hoppet att hon i en framtid, då glasögon skola pryda hennes näsa, och silfverhår den åldriga hjessan, skall som ett orakel tala för lyssnande ungdom, om hvad hon *vet*, och som de ännu ej *ana*.

Så mycket om Husrådinnans personage i allmänhet; nu några få ord om den som i Öfverste H. . . s familie till någondel går att uppfylla denna rôle, – till någon del säger jag, ty gudskelof hon anses der mer som en vän, har således ej soufflurens post, står ej heller bakom coulisserna, men stiger som oftast med frampå scenen och säger sitt ord fritt och tryggt, så väl som de öfriga aktörerne.

Det första ord som hennes barnaläppar stammade efter ett års vistande på denna låga jord var, »Måna.» Åtta år sednare skref hon sina första verser – till månan; och morgonen af ett lif som sedan utvecklade sig så torrt och prosaiskt, var en ljuf poetisk månskensdröm. Mången Sonett, månet Ode egnade hennes penna till alla naturens mest behagliga föremål, under de rika ungdomsdagar då hjertat klappar så högt, då känslorne svälla likt vårfloden, och då tårarnes ömniga källor flöda af en så ljuf smärta; men i allt hvad hon sjöng skref eller drömde var alltid något om månsken.

Föräldrarne runkade på deras visa hufvuden: »Flicka, om du skrifver vers skall du aldrig lära hacka fers, skall du låta såsen bli vedbränd. Du måste tänka på att lära föda dig med tiden, måste kunna spinna din tråd och baka din bulla. Af månsken blir man ej mätt.» Men flickan skref sina vers, och hackade fersen och vidbrände ej såsen, svängde på sitt spinrockshjul, bakade sin bulla, men glömde ej sin barndomsvän den milda månan. Sednare då dess vänliga ljus sken öfver föräldrarnes graf, skref hon inga verser till dess ära, men såg med en bedjande blick upp till det blida himlaanletet, såsom till en tröstarinna, hvars ljus skulle leda och beskydda den fader- och moderlösa på hennes ensliga väg. Men ack den fader- och moderlösa hade så när i det ljufva månskenet svultit

ihjäl, om icke ett annat ljus och andra strålar beredt hennes frälsning. Dessa kommo ur spisen i ett grefligt kök. Tillredningen af ett vingelée lyckades henne, och det gjorde hennes lycka.

Man hade upptäckt hos henne talangen att göra utsökt vingelée; man blef småningom varse att hon äfven ägde några andra lika ovärderliga. En fröken med spruckna läppar fann sig förträffligt väl af hennes munn-pomada; en gammal herre fann med stor hugnad i henne en aldrig tröttad åhörarinna af berättelsen om hans fyrationio krämpor. En öm mor för fyra små underbart qvicka barn, hörde med djup rörelse genom deras rosenröda munnar, hennes ovanliga förmåga att rimma Pappa och klappa, nöjd och fröjd, lilla och trilla, födslodag och behag m. m. En gäspande Hennes Nåd blef på engång helt vaken, då samma talangfulla person spådde henne i kort, att hon snart skulle få en present; nio personer berömde sig inom kort af hennes förträffliga råd för att bota tandverk, bröstverk och snufva, och vid ett bröllop och en begrafning upptäckte man hos henne en underbar förmåga att arrangera allt, från Hennes Nåds coëffure ända till bakelsefatet, från myrtenkransen uti brudens lockar ända till smörgåsarne på brännvinsbordet; och vid den allvarsammare högtidligheten, så väl prydnaden af den slumrande brudens sista bädd, som deras traktering, hvilka aldrig, äfven vid sorgliga tillfällen, förgäta att man måste äta för att lefva.

Genom flitigt användande af alla dessa talanger, och förvärfvande af några fler af samma art, uppsteg hon småningom trappsteg för trappsteg till rangen, hedern och värdigheten af Husrådinna. Skrifva vers har hon nästan alldeles glömt, utom då och då några magra rader vid födelsedagar och namnsdagar, af skyldighet frampressade.

Månan ser hon sällan på, utom för att märka på ny och nedan, och likväl bli dess strålar törhända de enda vänner, som skola besöka hennes ensliga graf. Men här är ej nu fråga om att skrifva elegier. Vill någon veta något mer om den prosaiska månskensvännen? Hennes ålder? Så der emellan tjugu och fyratio år. Hennes utseende? Som folkets är mest; ehuru kanske mesta folket skulle bli

ganska stötta af att hon tror sig ha någon likhet med dem. Hennes namn? – Åh! aldra ödmjukaste tjenarinna.

Christina Beata Hvardagslag.

*Julies Bref. – Helene. – Den Blinda.
– Emilia. – Fästmännen.*

Jag har nämnt att det var en glad anledning som föranledt min resa till hufvudstaden, och skall bäst redogöra för dess beskaffenhet derigenom, att jag för mina läsarinners ögon framlägger ett bref, som jag för kort tid sedan i min enslighet på landet erhöi från Julie H***.

Min bästa Beata!

Lägg fort bort din eviga stickstrumpa, då du får se dessa rader; putsa ditt långvekta ljus, (det är ju om aftonen – posten kommer till R....?) Stäng din dörr, så att du utan fruktan att bli störd kan sitta ned i ro och maklighet i din soffa, och med tillbörlig uppmärksamhet läsa de stora märkvärdiga nyheter jag har att förkunna dig. Jag ser härifrån huru grufveligt nyfiken du är – huru du spänner ut ögonen, – och nu skall jag berätta dig en saga!

Det var en gång en man – som icke var kung eller prins, men som hade förtjent att vara det. Han hade en dotter, och fastän ödet ej låtit henne födas prinsessa, samlades ett halft tjog nådiga Féer omkring den lillas vagga, endast af pur aktning och bevägenhet för hennes far. De skänkte henne skönhet, vett, behag, talanger, ädelt hjerta, godt lynne, tålmod, allt med ett ord, som kan göra en qvinna behaglig, och för att råga måttet af lyckliga gåfvor trädde slutligen Fée Prudentia fram, sägande i långt uttöjda ord: »För hennes timmeliga och eviga välfärds skuld, skall hon vara ytterst för-

sigtig, betänklig ja äfven kinkig uti valet af en make!» »Väl sagdt! visliga sagdt!» utropade alla fru Féerna under djupa suckar.

Den rikt begåfvade uppväxte, blef så älskvärd, som man med skäl kunde vänta det, och snart knackade friare både bittida och sent på dagen, med suckar och böner vid hennes hjertas dörr. Men ack! för de flesta blef den orubbligt stängd, och om hon ett ögonblick för någon öppnade den på glänt, så slöts den i nästa minut åter till och lästes i dubbelt lås. Lyckligtvis var prinsessan Turandottes tidehvarf längst förbi, och i Sverige der skön Elimia bodde, torde väl luften vara af en mera kylande art, än uti det land der prins Calaf suckade, – ty man hörde aldrig att de afskedade älskarne gjorde slut på sina dagar; man såg dem knappast förlora aptiten, ja man vet till och med några, som (skulle man väl kunna tro det?) bytte om älskarinna, liknöjdt som man byter om strumpor.

Den förste, som anmälte sig såsom pretendent till skön Elimias hjerta, befanns af henne vara för sentimental, – emedan han ryste för brottet att döda en mygga, och suckade öfver de oskyldiga kycklingarnes öde, hvilka vid middagsbordet figurerade som stekar, och utgjorde för öfrigt hans älskarinnas favoriträtt. Förenad med honom, ansåg hon sig böra komma i fara att svälta ihjäl af bara blanc-mangé och grönsaks-föda. Den andre undvek ej att trampa på myrorne, älskade fiske och jagt, – ansågs genast för att vara grym och hårdhertad; – hellre, långt heldre, ville hon ha till man en hare än en jägare! En hare kom, rädd i blick, darrande på knäna, stammande sin suckan, sin önskan och sin misströstan. »Stackars liten, blef svaret, gå och göm dig, du skulle eljest bli ett lätt rof för det första rofdjur, som fann dig på sin väg.» Haren hoppade bort. Lejon-mannen steg fram, med stolta friare-ord. Nu kände den sköna stor rädsla att bli uppäten själf, och hon gömde sig till dess den mäktige gått förbi. Detta var den fjerde. Den femte – munter och glad, – ansågs för lättsinnig, den sjette troddes ha fallenhet för att bli spelare, den sjunde i anseende till några finnar på näsan, – böjelse för starka drycker. Den åttonde såg ut som om han kunde ha elakt lynne, den nionde tycktes vara en egoist, – den tionde

sade i hvar frase »ta mig fan!» Med honom var det ej godt, att våga sig ut i lifvet! Den elfte såg för mycket på sina händer och fötter, och var således en narr. Den tolfte kom. Han var god, ädel, manlig, vacker; han syntes älska upprigtigt, han förde sin talan väl; man var i största bryderi hvad man hos honom skulle finna för fel. Han syntes älska sannt, men kanske syntes han blott, eller om han älskade, kanske var det mera den vanskliga förgängliga kroppen, än den odödliga själen; gubevars hvilken svår synd! Om så förhöll sig ... så; men älskaren svor att det var själen, just sjelfva själen, som han tillbad, och i en lycklig stund bestormade han så mäktigt den skönas redan eftergifvande hjerta, att slutligen hennes darande läppar rörde sig på ett sätt, som han ansåg böra bilda porten, genom hvilken det capitulerande *ja* skulle utgå. Han tog det för gifvet, ansåg ordet för sagdt, föll på knä, kyste på hand och på mun, och skön Elimia, färdig att falla omkull af förvåning och häpenhet, fann sig, hon viste ej huru, – förlofvad!

Bröllopet utsattes af hennes far och fästman till en kort tid der- efter. Elimia sade icke ja dertill men sade ej heller nej, och hennes fästman tänkte: »den som tiger, samtycker.» Under det denna tid skred förbi, räknade skön Elimia, »nu äro blott 14, nu blott 12, nådiga himmel, nu blott 10, och herre gud nu blott 8 dagar qvar!» Nu bemäktigade sig hennes själ en allt större ångest och förskräckelse. Inbillningar och spöklika föreställningar, talrika, som de gräshoppor, hvilka öfversvämmade Egypten, inkräktade hennes eljest så ljusa och lugna sinne, och frambringade der oreda och mörker. Nu ville hon skjuta opp, att icke säga slå opp, sin förening med den ädle Almanzor, som visserligen, sade hon, hade många flera fel än man hade trott, och ett ofantligt stort deruti att han så väl förstod att dölja dem. Fullkomlighet var icke menniskonaturens lott, och den som syntes vara mest felfri, var det kanske i sjelfva verket minst. Dessutom trodde hon att deras karakter på intet vis harmonierade; vidare var han för ung, hon för gammal m. m. m., och summan och slutet af allt var, att hon skulle blifva olycklig för hela sin lifstid.

En mycket god vän till Elimia hade största lust i verlden att bryta

nacken af Fée Prudentia, hvars olyckliga gåfva gjorde att Elimia från sig aflägsnade den sällhet, som väntade henne i föreningen med en man, som på allt vis tycktes vara skapad enkom för henne, och som var henne på det ömmaste tillgifven.

Nu ser jag huru du blir otålig, Beata, och frågar: »hvad är summan och slutet af allt det här och hvad skall det vara till»? Allt detta min goda vän, skall tjena, först och främst i egenskap af en liten middagssup som retar aptiten på sjelfva middagsmåltiden, sedan att visa dig hvilken underbar trolleri-förmåga blifvit i hast tilldelad den lilla Julie. Ty med några drag af min penna förvandlar jag alla mina omnämnda personnager, gör *förr* till *nu* och sagan till sanning.

Almanzor blir då den unga älskvärda Algernon S*** och hans fåstmö skön Elimia, min syster Emilia H*** som så bitterligen allt emellanåt ångrar sitt gifna ja. Fée Prudentia åter får undergå en större förvandling, och är ej annat än vankelmodet och obeslutsamheten, som så starkt bemäktigat sig Emilias hjerta, då fråga är om att besluta sig till att inträda i det heliga ägtenskapsståndet. Skulle man ej från flera håll nu skjuta henne framåt, så skulle hon gå som kräftorne – baklänges. Nu sitter denna Emilia, som jag så innerligt älskar, och som gör mig så ofta otålig, i soffhörnet midt emot mig, är blek och rödögd, tänker på sin bröllopsdag – och har vapörer! Skall man skratta eller gråta deråt? Jag gör båda delarne emellanåt, och narrar Emilia att göra så med.

Det enda man kan nu göra för att hindra stackars Emilia att fundera och grubbla, oroa och gräma sig för ingenting, är att låta allt gå huller om buller med ifver och brådska omkring henne ända fram till bröllopsdagen, – och göra henne yr i hufvudet, om möjligt. Jag vet att pappa aldrig skulle tåla att någon af oss ryggade ett gifvet löfte. Emilia vet det äfven, och jag tror att detta just gör henne så modfälld emellanåt. Och likväl älskar hon Algernon, ja beundrar honom ibland, – men skulle ändå, om hon tordes, ännu gifva honom nej! Säg mig huru skall man förklara allt detta, – huru rimmar det sig? Men då hennes öde engång blir oföränderligen bestämdt, vet jag att allt blir bra, och det roliga af saken är, att Emilia tror det äfven. Emellertid skall i nästa vecka allt vara i ordning. Om

söndag, således i öfvermorgon åtta dagar till, är den förskräckliga bröllopsdagen. Emilia skall vigas hemma, och blott några få släktingar skola bli bjudna. Emilia önskar det så, och man gör henne nu till viljes i allt hvad hon begär, som blott är rimligt. Hon säger att man gör så med alla arma offer. Komik idé! Du ser, bästa Beata, huru nödvändig din närvaro här vore för oss. I sanning vi behöfva på allt vis dina råd och din hjälp. Packa derföre genast i dina saker, och res hit det fortaste du kan.

Om måndag kommer Algernon till Stockholm, och med honom äfven min fästman. Jag har ej varit så kinkig, så rädd, som Emilia, och ändå ej valt sämre. Min Arvid är en Adonis och har ett hjerta, som är värddt guld. Pappa håller mycket af honom, och detta är för mig det viktigaste. Min goda, min vördade, min älskade Pappa! Jag hade så fullt och fast beslutit att aldrig öfvergifva honom och Mamma. Jag begriper ej huru jag ändå kunnat besluta mig att bli fästmö men min Arvid var oemotståndlig. Pappa har ändå Helène qvar, som aldrig gifter sig; och Helène är värd tre sådana Julier som jag. Pappa var i början mycket emot mitt giftermål, och hade många invändningar, det var nära att gå alldeles omkull; . . . men jag kastade mig på knä och gret, och Arvids far (Pappas ungdomsvän) höll så vackra tal, och Arvid sjelf såg så hängfärdig ut, att pappa slutligen bevecktes och sade: »Nå de må då ha hvarann!» Och Arvid och jag jubilerade som två lärkor. Du skall få se honom; han har mörka mustacher och pipskägg, blå stora ögon, den vackraste men du skall få se, . . . du skall få se! Han har den vackraste son de voix i verlden, och Emilia må säga hvad hon vill, det är med ett verkligt behag, som han säger, ta mig tusan! Det låter besynnerligt, tycker du kanske, – men du skall få se, du skall få höra! Kom, kom! och omfamna senast i öfvermorgon afton

Din
Vän
Julie H.

P. S. Tag med dig, jag ber, af de sköna limporne, som du vet att pappa och Mamma tycka så mycket om, af Ostarne åt Carl och

Helena och litet pepparkakor åt mig. Du har ju alltid sådana i förråd. Emilia, stackars Emilia, stackars Emilia! tänker jag, lär få nog att göra med att svälja ned sina vapörer. Du kan ej föreställa dig huru rädd jag är, att hon af bara oro och grämlse skall bli blek och ful till dess Algernon kommer. Emilia tror jag, nästan önskar det, förmodligen för att pröfva hans kärlek till hennes odödliga själ. Jag tror verkligen att hon skulle fordra af honom att älska henne lika, om hon blefve förvandlad till mullvada. Jag är verkligen bekymrad. Emilia är så föränderlig till sitt utseende, och är icke samma människa då hon är ledsen och orolig, som då hon är lugn och glad.

Farväl ännu engång.

P. S. Vet du hvem som skall viga Emilia? Jo Professor L ... som ser så grufligt allvarsam ut, som har en skef fot, ett rödt öga och två vårtor på näsan. Han har nyligen tillträdtt pastoratet. Pappa har mycken aktning och vänskap för honom. Hvad mig angår, skulle jag just icke stort tycka om att vigas af en surögd prest. Men jag gifter mig ej förrän efter ett par år eller kanske i höst, således är det ej stort värdt att tänka derpå nu.

Så när hade jag glömt hela famillens otaliga helsningar till dig.

Jag följde genast Julies kallelse och ankom, som man redan sett, en afton i slutet af Februari månad till Öfverste H...s.

Det återstår ännu några ord att säga om denna aftons tilldragelser, och jag knyter åter vid denna min berättelses tråd. Den blinda, som länge sutit stum och stilla, sade på engång med en slags häftighet:

»Jag skulle vilja sjunga.» Helene steg genast upp, förde henne till Pianot, och satte sig för att accompagnera. Den blinda förblef stående. Helene frågade hvad hon ville sjunga; »Ariadne à Naxos» var det korta bestämda svaret. De började. Jag fann i förstone sångerskans röst ej behaglig; den var stark, djup, nästan hemsk, men ju

uppmärksammare man lyssnade, ju mer man gaf akt på den känsla som talade genom den, och som den med förtrollande sanning uppenbarade, ju mer hänfördes man; ... man ryste ofrivilligt, man kände sitt hjerta klappa, i sympathie med Ariadne, då hon genomträngd af en stigande ångest söker sin älskare, och fattar beslutet att uppstiga på en klippa för att derifrån lättare kunna upptäcka honom. Accompagnementet uttrycker här mästerligt hennes stigande; man tycker sig se huru hon skyndar flämtande och aningsfull. Ändteligen har hon nått spetsen, hennes blick sväfvat öfver hafvet och blir varse det hvita, allt mer försvinnande seglet. Den blinda följde Ariadne med hela sin själ, och man skulle ha kunnat tro af det spända i hennes blickar, att de sågo något annat än – mörkret allena. Tårar trängde ovillkorligt fram i allas ögon, då hon med ett sönderslitande uttryck af kärlek och smärta i röst och anlete, med Ariadne utropade »Teseo, Teseo!» Vid högsta punkten af hennes inspiration och af vår förtjusning, steg Öfversten hastigt upp, gick fram till Pianot, tog sångerskan vid handen, förde henne derifrån utan att säga ett enda ord, och satte henne åter i soffan, der han äfven satte sig vid hennes sida. Jag märkte att hon häftigt drog sin hand ur hans. Hon var dödsblek och utom sig. Ingen, utom jag, tycktes vara förvånad öfver detta uppträde. Man började ett likgiltigt samtal, hvaruti alla deltog, utom den blinda. Efter en stund sade Öfversten till henne »du behöfver hvila,» steg i detsamma upp och ledde henne ur rummet, sedan hon stumt, men med en slags högtidlighet böjt sitt hufvud till afskedshelsning för de kvarblifvande. I begrepp att gå ut, ropade Öfversten, »Helena!» och Helena följde dem.

Snart derefter gick jag upp på mitt rum för att njuta hvilan. Den blindas bild, som oupphörligt sväfvade framför mig, hindrade mig länge derifrån; jag hörde hennes genomträngande röst, såg hennes uttrycksfulla ansigte, och kunde ej afhålla mig från att söka gissa till naturen af de känslor, som skakade hennes själ.

Jag sof ej ännu, då Emilia och Julie sakta smögo sig in i deras rum, som låg bredvid mitt. Dörren emellan stod öppen, och jag hörde de båda systrarnes halfhöga conversation. Julie sade med

någon förtrytelse, »du gäspar, du suckar, och likväl kommer Algernon i morgon! Emilia, du har ej mera känsla än en papp-ask!»

Emilia. Huru vet du om det icke är i sympathie med Algernon, som kanske just nu gör alldeles detsamma?

Julie. Det gör han icke, det är jag viss på. Snarare tror jag att han knappast vet på hvilken fot han skall stå, af bara otålig glädje, att få se dig så snart.

Emilia. Dömmar du det af hans sista bref?

Julie. Det var ju skrifvet så i hast. Man är ej alltid lika väl disponerad att skrifva, kanske hade han stark hufvudverk ... eller stark snufva, ... eller hade en förkylning.

Emilia. Allt hvad du behagar, men intet kan ursäkta det kalla meningslösa slutet af brefvet.

Julie. Jag försäkrar dig, Emilia, att der står »med den ömmaste tillgifvenhet.»

Emilia. Och jag är viss på att der står helt torrt och kallt, »med aktning och tillgifvenhet framhärda», m. m. Alldeles så, som man till en likgiltig person skrifer, med estime tecknar o. s. v., ty den fattiga aktningen skall alltid skyldra, der andra varmare känslor saknas. Hvar är min nattmössa? – ah se der. Hå hå! hå hå! Du, Julie, ser allting rosenfärgadt!

Julie. Jag ser att en älskare får akta sig att tala om aktning. ... Men jag är viss på att Algernon ej skrifvit det förskräckliga ordet, utan begagnat ett varmare, innerligare. Söta Emilia, hämta hit brefvet. Du skall få se att du gjort honom orätt.

Emilia. För att göra dig till viljes, skall jag taga hit brefvet. Vi skola få se att jag har rätt!

Julie. Och vi skola få se att jag har rätt!

Emilia hämtade brefvet. Båda systrarne närmade sig till ljuset dermed. Julie ville putsa ljuset, och, vare sig af våda eller vilja, släckte ut det. Allt förblef en stund likaså tyst som mörkt, till dess Emilias hjertliga skratt lät höra sig. Julie instämde, och jag kunde ej hålla mig ifrån att göra trio med dem. Under letande och ramlande mellan stolar och bord, funno systrarne ändteligen sina sängar, och ropade skrattande till mig »god natt, god natt!»

Dagen efter min ankomst, var i huset en så kallad stökdag; en dag, som då och då inträffar i alla väl ordnade hus, och som kan liknas vid en ovädersdag i naturen, efter hvilkens stormar och regnskurar allt kommer fram i förnyad klarhet, ordning och friskhet.

Man skurade, vädrade, dammade, putsade i alla vrår. Hennes Nåd, som ville vaka sjelf öfver allting, gick oupphörligt in och ut genom alla dörrar, och lemnade, som oftast, alla öppna, hvilket åstadkom ett förskräckligt drag. För att frälsa mig från öronfluss och tandverk, flydde jag undan från rum till rum, och fann slutligen i Helenas, en trappa högre upp, en stormfri hamn. Detta lilla rum syntes mig det trefligaste och gladaste i hela huset. Det hade fönster åt solsidan, väggarne voro prydda med taflor, för det mesta föreställande behagliga landskap. Bland dessa utmärkte sig tvenne af Fahlkrantz, uti hvilka denna store konstnärs pensel framtrollat det förtjusande lugn, som en skön sommaraftron utbreder öfver naturen, och som så mäktigt meddelar sig åt människans hjerta. Det öga, som uppmärksamt fäste sig på dessa taflor, uttryckte snart något ljuft, vemodigt och svärmande, och detta var den säkraste borgen för deras sanningsfulla skönhet.

Möblerna i rummet voro vackra och beqväma. Ett piano, ett väl uppfyllt bokskåp, en pupitre för målning, visade att, inom denna lilla trånga krets, ej saknades något af det, som kan göra alla den yttre verldens nöjen umbärliga, och uppfylla dagens stunder på det mest angenäma sätt.

Stora praktfulla Geranier stodo i fönstren, och väckte genom deras friska grönska angenäma tankar på våren, under det de afbröto, delade och mildrade de inträngande solstrålarne, hvilka denna dag lyste i hela den klarhet, som de vanligen hysa under en skarp vinterfrost. En vacker matta betäckte golfvvet, som syntes vara besådt med blommor.

Helena sydde, sittande i soffan. På sybordet framför henne – låg Nya Testamentet.

Hon emottog mig med ett leende, uttrycksfullt af hjertats lugn och tillfredsställelse. Jag satte mig till arbete jemte henne, och

kände mig särdeles glad och treflig till mods. Vi sydde på Emilias Brudklädning.

»Du betraktar mitt rum?» sade Helena derunder, leende till mig i det hennes ögon följde minas riktning. »Ja, svarade jag, dina systrars rum äro vackra och trefliga; men man måste tillstå att de ej kunna jämföras med detta.» – »Det har varit min fars vilja att Helena skulle vara det enda bortskämda barnet i huset.» Hon fortfor, med tårar i ögonen: »Min goda pappa har velat, att jag aldrig skulle sakna de nöjen och njutningar, som blifvit mina vackra och friska systrars lott, och från hvilka jag, genom mina lyten och min sjuklighet, blifvit utestängd. Derföre har han lärt mig njuta de vida rikare, som de sköna konsternas kännedom och öfning tillbjuder den som omfattar dem med ett varmt och öppet sinne. Derföre odlar han och stärker mitt förstånd, genom ordningsfulla och ingenting mindre än ytliga studier, dem han sjelf leder. Derföre har han i denna lilla vrå, uti hvilken jag tillbringar största delen af mitt lif, samlat så mycket behagligt och skönt för ögat, för känslan och tanken. Dock, hvad som är mer än allt detta, är den innerliga Faderskärlek med hvilken han omfattar och omgifver mig, och det säkert blott för att hindra mig att någonsin bittert känna saknaden af den kärlek, som naturen förbjudit mig att njuta. Han har fullkomligt lyckats, och jag har ingen annan önskan än den, att lefva för honom, för min mor, mina syskon – och min Gud.»

Vi tego en stund, och i mitt hjerta tillbad jag denna Far, som så förstod att vårda deras sällhet, hvilka han gifvit lifvet. Helena fortfor: »Då mamma med mina systrar äro på baler eller i sällskaper, tillbringar han sin tid för det mesta hos mig; jag läser för honom, spelar för honom, och han låter mig af obeskriflig godhet tro, att jag bidrager väsendtligt att förljufva hans lif. Denna tanke gör mig så lycklig. Det är en skön, en afundsvärd lott, att kunna vara *något* för *den*, som är en välsignelse för allt hvad som omger honom!»

O! tänkte jag, och tilltalade i tanken Famillefäderne på jorden, hvarföre likna så få af er denna far? Hemmets konungar ... huru mycken sällhet kunden J ej sprida omkring er, huru tillbedde kunden J ej vara!

Vi talade sedan om Emilia.

»Det är besynnerligt, sade Helena, att en person, som vanligtvis är så lugn, så klar i sitt omdöme, så besluten, så reel med ett ord, skall blott i en enda punkt vara sig alldeles olika. Besluten att gifta sig, emedan hon anser ett lyckligt ägtenskap för det sällaste af alla tillstånd på jorden, har Emilia haft den största svårighet att engång allvarsamt decidera sig dertill. Tvenne hennes ungdomsvänners ganska olyckliga giften ha ingifvit henne en slags panisk förskräckelse, och hon fruktar så mycket att bli olycklig i sitt giftermål, att hon aldrig skulle ha mod att våga bli lycklig, om icke andra handlade för henne. Hon är nu stundom halfsjuk af ångest deröfver, att hennes förening är så nära för handen med Algernon S för hvilken hon likväl har en verklig tillgifvenhet, och med hvilken, vi alla äro öfvertygade att hon skall bli fullkomligt lycklig. Hon har mel-lanskof af lugn, och under ett af dessa såg du henne i går aftons. Jag fruktar likväl att det snart gått öfver, och väntar till och med att se hennes oro och osäkerhet tilltaga i proportion, som den afgörande stunden nalkas närmare, hvilken, som jag är öfvertygad om, skall fullkomligt göra slut derpå; ty då engång något är oåterkalleligen bestämdt, underkastar sig Emilia det lugnt, och söker det bästa i allt. Nödvändigt blir, att ända till bröllopsdagen på allt möjligt sätt söka förströ henne, och hindra henne från att sysselsätta sig med fåfänga grubblerier. Vi ha hvar och en tagit vår särskilta rôle i den lilla comedien, som vi måste spela för och med vår goda syster. Pappa tänker föra henne flitigt ut att promenera, mamma skall rådgöra med henne öfver allting, som ännu återstår att ställa i ordning innan brölloppet. Julie ämnar på ett eller annat vis aldrig lemna henne i ro. Bror Carl skall som oftast inleda henne i disput öfver Napoleon, som han sätter under Carl den Tolfte, hvilket hon ej kan fördraga, och detta är det enda ämne, uti hvilket jag hört min stilla goda syster disputerat med hetta. Jag åter skall mycket sysselsätta henne med sin toilette. Mina små bröder veta längesedan, lärda af naturen, sina rôler utantill, hvilka bestå uti att kälta oupphörligt, på att få än ett, än ett annat. Hitintills ha vi alla delat omsorgen att tillfredsställa dem, nu måste den hvila ensamt på henne. Du, goda

Beata, skall få det uppdraget, att, vid lämpliga tillfällen, och på ett skickligt sätt, smyga fram loford öfver Algernon, hvilka du ej kommer att finna svårt att tilldela honom. Emilia anser oss alla vara partiska för honom, du kan ej vara misstänkt, och ditt beröm skall verka desto bättre.»

Jag var ganska nöjd med mitt uppdrag. Det är alltid roligt, att berömma folk, då man kan göra det med godt samvete.

Sedan vi talat länge om Emilia och hennes älskare, deras etablissement o. s. v., förde jag samtalet på den blinda, och sökte erfara något närmare om henne.

Helena undvek detta ämne och sade blott: »Elisabeth är sedan ett år hos oss. Vi hålla ömt af henne, och hoppas att med tiden vinna hennes förtroende och kunna bidraga att göra henne lyckligare.»

Helena föreslog mig derefter att helsa på henne. »Jag går vanligtvis, sade hon, alla förmiddagar in till henne, och har i dag ej varit der ännu. Jag skulle egnä henne mycket af min tid, om hon ej bäst tyckte om att vara ensam.»

Vi följdes åt till den blindas rum.

Hon satt klädd på sin säng och sjöng sagta för sig.

»O huru mycket har hon ej lidit! Hon är en lefvande bild af smärtan!» tänkte jag, i det jag nu på nära håll och vid dagsljuset betraktade detta bleka sköna ansigte, uti hvilket tydligt skönjdes spårren af hårda, ännu ej utkämpade strider, och af en smärta för djup, för bitter för att kunna haft tårar.

En ung flicka, hvars rosenröda kinder och glädtiga utseende bildade en skarp contrast med den arma lidandes, satt i ett hörn af rummet och stickade. Hon var der för att uppassa den blinda. Med en rörande hjertlighet i ord och röst tilltalade Helena Elisabeth; hon svarade fåordigt och kallt! Det tycktes mig som skulle hon, sedan vi inkommit, bemöda sig, att småningom antaga det kalla och liflösa uttryck, som jag fann hos henne den föregående aftonen. Samtalet fortsattes endast mellan Helena och mig, under det den blinda tigande sysselsatte sig med att kring sina utmärkt sköna händer, linda och vrida en svart silkes-snodd. På engång sade hon St! St! och en blek rodnad flammade upp på hennes kind, hennes

bröst häfde sig högre. Vi tego och lyssnade; först efter några sekunders förlopp hörde vi det dofva ljudet af steg, som långsamt nalkades. »Det är han!» sade den blinda, liksom för sig. Jag såg frågande på Helena, Helena såg till marken. Öfversten kom in. Den blinda steg upp och blef stående statylikt stilla, dock tyckte jag mig märka hos henne en lätt darrning. Öfversten tilltalade henne med sitt vanliga lugn, likväl, som jag tyckte, ej med vanlig godhet, och sade att han kom för att hemta henne, emedan han ville med henne och Emilia göra en promenad i vagn. »Luften, tillade han, är frisk och klar, den skall göra dig godt.»

»Mig godt?» sade hon med ett bittert småleende, men utan att akta derpå bad Öfversten Helena hjälpa henne att kläda sig. Den blinda satte sig ej deremot, lät tigande kläda sig, tackade ingen, och gick ut, ledd af Öfversten.

»Arma Elisabeth!» sade, med en medlidsam suck, Helena sedan hon var borta. Jag hade väl ej nyckeln till denna gåtlika varelses inre, men hade sett nog för att äfven hjertligt sucka. »Arma Elisabeth!»

Vi återgingo till vårt arbete, som fortsattes under angenäma samtal till emot middagen.

Jag gick då in till Emilia, som var återkommen från promenaden, och fann henne i strid med Julie, som sökte med en riktig ångest, att rycka till sig en klädning, som Emilia tycktes vilja sätta på sig. Emilia skrattade hjertligt, Julie åter såg ut att vilja gråta.

»Hjelp! Beata, hjälp!» ropade hon. »Har man någonsin sett och hört något sådant? Hör Beata! Just derföre att Emilia väntar Algenon hit i dag, vill hon taga på sig sin fulaste klädning, ... ja, en klädning, som så misskläder henne, att hon med den icke är sig lik! Och icke nog dermed, hon vill ännu ta ett skärp, som är tjockt, som en lina; och en kam vill hon sätta i håret, som salig Medusa säkert lemnat bland sin qvarlåtenskap, så förskräcklig är den! Nu strider jag och arbetar sedan en qvart timma mot denna olyckliga toilette, ... men förgäfves!» – »Om i Algernons ögon, sade Emilia med en värdig hållning och mine, blott en klädning eller en kam kan bidra till att göra mig behaglig eller obehaglig, så.»

»Se der ha vi det!» utropade tröstlös Julie; »nu äro vi komna till pröfningarne, och jag vet rätt nu ej huru ful och hisklig hon icke är i stånd att göra sig, för att pröfva om Algernon i heroisk trohet skall öfvergå alla de mest beryktade roman-hjeltar. Jag ber dig, för guds skull, klipp bara icke af dig öronen eller näsan!» Emilia skratade. »Och du skulle så lätt kunna vara så vacker och så älskvärd!» fortfor Julie, innerligt bedjande, i det hon sökte bemäktiga sig den olyckliga klädningen och kammen. »Jag har föresatt mig att vara så klädd i dag, svarade allvarsamt Emilia, jag har mina skäl dertill, och om jag väcker din och Algernons afsky – så får jag underkasta mig mitt öde.» – »Emilia skall nog bli vacker ändå, sade jag till Julie för att söka trösta henne, gå nu du och kläd dig till middagen. Tänk på, att du äfven har en fästman att behaga.» – »Åh, sade Julie, med honom är detta ej svårt, om jag klär mig i en säck, och sätter en kruka på hufvudet, så finner han att det klär mig förträffligt.»

»Du tror således, återtog Emilia, att Algernon ej har för mig samma ögon som Arvid för dig?»

Julie såg litet häpen ut.

»Gå nu, gå, afbröt jag dem, vi skola aldrig bli färdiga, gå Julie, jag skall hjälpa Emilia, och jag slår vad att hon skall bli vacker emot sin vilja.» Julie gick äntligen till Helena, som alla dagar kammade och flätade hennes utmärkt sköna hår.

Ensam med Emilia, och medan jag hjälpte med den i sanning fatala gråbruna klädningen, sade jag henne några, i mitt tycke, förståndiga ord öfver hennes sinnesställning och uppförande. Hon svarade mig. »Jag medger att jag ej är som jag borde vara, ... jag önskade kunna vara annorlunda, men jag känner mig så litet lugn, och så litet lycklig, att jag stundom ej rår mig själf. Jag står nu i begrepp att sluta en förbindelse, som tör hända det varit bättre för mig att aldrig ingå; och om under den tid, som ännu dessförinnan återstår mig, jag blir öfvertygad om att min fruktan är grundad, skall intet i verlden hindra mig ifrån att upphäfva denna förbindelse, och derigenom undvika att bli olycklig för hela min lifstid. Ty om det är sant, att man i ett lyckligt ägtenskap finner en himmel, så är det lika visst att man uti ett olyckligt har ett helfvete.»

»Om du ej älskar Herr S***, sade jag, förundrar det mig verkligen att du låtit saken gå så långt.»

»Ej älskar? återtog med största förvåning Emilia, visserligen älskar jag honom, och deri ligger just största olyckan, min kärlek förblindar mig i anseende till hans fel.»

»Det skulle ingen kunna förmoda af hvad du nyss sade», svarade jag leende.

»Ack jo! ack jo! sade Emilia, så är det likväl, några äro dock så påtagliga, att man ej kan vara blind för dem; till exempel, – han är för ung!»

»Huru ovärdigt! sade jag skrattande, det var verkligen nedrigt af honom!»

»Ja du kan skratta, du! För mig är det verkligen icke roligt. Jag vill ej säga precist att det är hans fel, men det är likafullt ett fel hos honom, vis à vis mig. Jag är tjugusex år gammal, och således ganska nära afskedet från min ungdomstid, han är blott två år äldre, och följaktligen såsom karl ännu ganska ung. Jag blir en vördig matrona, då han ännu är en ung man. Möjligtvis är han böjd för lättsinnighet, och går gerna ifrån sin gamla ledsamma hustru till....»

»Åhå, åhå! afbröt jag, det var en nästan för långt förutseende försigtighet. Har du skäl att tro honom ha en lättsinnig karakter?»

»Just inga bestämda ... men i detta så lättsinniga tidevarf, äro trohet och beständighet så sällsynta dygder. Jag vet att jag ej är Algernons första tycke; hvem svarar mig för att jag skall bli hans sista? Jag skulle kunna fördraga allt snarare än min mans obeständighet ... den tror jag mig ej kunna öfverleva. Jag har sagt det åt Algernon, ... han har försäkrat mig men hvad försäkrar ej en älskare? ... Dessutom, huru vet jag väl om han älskar mig med den äkta sanna kärleken, som allena är stark och uthärdande? Han kan ha fattat för mig blott ett tycke, – och detta är en svag, lätt bristande tråd! Jag har äfven tänkt, (och det har ofta innerligt grämt mig,) att kanske min förmögenhet, eller den jag en dag anses kunna få, har inverkat....»

»Nej nu går det för långt! sade jag. Du ser spöken på ljusa dagen.

Huru kan du ens fatta sådana misstankar? Du har ju känt honom.»

»Blott i två års tid! afbröt Emilia, och nästan ifrån första stunden af vår bekantskap gjorde han mig sin cour, och visade mig naturligtvis blott sin älskvärda sida. . . . Och hvem kan väl se in i männernes hjertan? Se, Beata, jag kan ej säga, att jag känner den man med hvilken jag skall förena mitt öde. Och huru skulle jag väl kunnat lära känna honom? Då man allenast ser hvarann i det städade, bildade sällskapslifvet, uti hvilket nästan aldrig karaktererne ha tillfälle att utveckla sig, lär man känna af hvarannan endast det yttre och det ytliga. En person kan vara ondsint, girig, böjd för elakt och knarrigt lynne, och hvad som är värre än allt detta, kan vara en menniska utan all religion, och likväl kan man i sällskapskretsarne se honom i flera års tid, utan att ana det minsta af allt detta; isynnerhet får den minst veta något derom, som är föremålet, hvilket denna person söker behaga.»

Jag visste ej rätt hvad jag skulle säga; jag tyckte att denna beskrifning var sann, och Emilias fruktan ej ogrundad. Hon fortfor:

»Ja, om man hade känt och sett hvarann i tio års tid, om i synnerhet man hade rest tillsammans, – ty på resor är man ej så på sin vakt, och visar merendels sin naturliga karakter och sitt lynne . . . då kunde man något så nära veta hvar man vore hemma.»

»Denna method, sade jag, torde vara nog långsam, och nog besvärlig, ehuru förträfflig den må befinnas, och kunde på sin höjd passa för älskare under korstågens tid. I våra dagar promenerar man på Drottninggatan, och reser som längst fram till Norrtull. Mer kan man ej begära. Under denna vandring ser man världen, blir sedd af den, man helsas och helsar, man talar, man skämtar och skrattar, och finner hvarann så hyggliga, att man efter den lilla resans slut, ej känner någon tvekan, att tillsammans företaga den stora resan genom lifvet. Men för att nu tala allvarsamt: Har du aldrig talat öppet med Algernon öfver de ämnen, uti hvilka du anser så viktigt att känna hans tänkesätt?»

»Jo flera gånger, svarade Emilia, i synnerhet sedan vi blifvit förlofvade, och jag har alltid funnit eller trott mig finna hos honom de tänkesätt och känslor som jag önskat; men ack! Jag kan så lätt ha

låtitt förblinda mig, derföre att jag hemligen önskat det. Möjligtvis kan äfven Algernon i sin ifver, att behaga mig, ha förvillat sig öfver sig sjelf. Jag har föresatt mig, att använda all min uppmärksamhet på att utforska verkligheten och sanningen, under den korta tid, som ännu återstår mig af min frihet, och skall ej, om jag kan hjälpa det, genom sjelfvillig blindhet, göra honom och mig olyckliga. Låt vara att han äfven vore förträfflig, så kunde likväl han ej passa för mig, jag ej för honom, våra lynnen och karakterer kunna i grunden alldeles disharmoniera.»

Under alla dessa bedröfliga suppositioner hade Emilia blifvit klädd, och man måste tillstå att hennes kostym ej klädde henne. Hon slutade samtalet med att säga:

»Jag önskar ibland, att jag redan vore gift, då slapp jag plåga mig med tanken, att jag skall gifta mig.»

»Osammanhängande menniskosinne!» tänkte jag.

Vid middagen blef Emilias toilette allmänt klandrad, särdeles af Cornetten. Julie teg, men talade med ögonen. Öfversten ensam sade intet, men betraktade Emilia med en litet sarkastisk mine, som lät henne rodna.

Efter middagen sade Julie till Emilia:

»Söta Emilia, jag mente icke, att ju ej Algernon skulle finna dig lika älskvärd, om du än vore klädd i säck och aska; jag ville blott säga att det vore orätt, om en fästmö icke ville behaga sin fästman på allt vis, jag mente att det vore rätt ... att det vore orätt ... att det vore ...»

Här förlorade Julie tråden af sin demonstration, och blef nästan lika brydd som en viss Borgmästare, stadd i samma predikament. Emilia tryckte vänligt hennes hand, och sade: »du har sjelf, och det ganska lyckligt, följt din princip, ty jag har knappast sett dig bättre klädd, och öfver hufvud täckare än i dag, och säkert skall Arvid finna det som jag.»

Julie rodnade, med mera förnöjelse öfver dessa systemns ord, än hon skulle känt för en compliment af sin fästman.

Mot aftonen var stöket inom huset slutadt, allt återkom i sin förra trefliga ordning, och Hennes Nåd kom äfven till ro.

Vid thétiden anlände Algernon och Löjtnant Arvid. Emilia och Julie rodnade, som Juni-rosor; den förra såg ned, den sednare upp.

Algernon visade en så liflig glädje öfver att återse Emilia, var så sysselsatt med henne allena, gjorde så litet afseende på toiletten, den han ej bevärdigade med en blick, men så synbart förtjust, så lycklig och så älskvärd, att småningom glädjen, som strålade ur hans ögon, tände en sympatethisk glans i Emilias, och oaktadt klädning, skärp och kam, var hon under denna afton så täck och intagande, att Julie förlät toiletten.

Löjtnant Arvid var ej mindre nöjd bredvid sin lilla älskvärda fästmö, ehuru det ej tycktes vara hans sak, att yttra det såsom Algernon, i lifliga och väl valda uttryck. Vältaligheten är icke allom gifven, och hvar och en har sitt sätt. Han drack thé, tre koppar, åt ett dussin skorpor, kysste som oftast sin fästmö's hand, och såg ganska lycklig ut. Jag hörde honom ett par gånger säga, »ta mej tusan!» och fann att en vacker mun, och en behaglig son de voix, kunna mildra obehaget af fula ord. Löjtnant Arvid var i sanning en Adonis, N. B. en Adonis med mustacher.

Hans ansigte uttryckte godhet och ärlighet, ... men (jag ber honom tusende gånger om förlåtelse) äfven någon enfald och själfkärlek. Hans vackra tjuguariga hufvud tycktes ej härbergera många idéer.

Algernon hade ett utmärkt ädelt utseende, uti hvilket manlighet, godhet, och skarpsinnighet voro hufvuddragen. Han var lång, hade regelbundet vackra anletsdrag, och den mest behagliga och otvungna hållning.

Huru, tänkte jag, kan Emilia fästa sin blick på detta ädla öppna anlete, och ej känna all sin fruktan, alla sina farhågor försvinna?

För denna afton försvunno de likväl, eller drogo sig tillbaka i själens dunklaste bakgrund. Hela familjen tycktes vara lycklig, och allt var glädje och lif.

Den blinda syntes ej denna afton i sällskapet.

Fem dagar före brölloppet.

Oaktadt den glädtighet, och den trefnad, hvarmed måndagen slutades, vaknade Emilia om tisdags morgonen, med detta utrop: »Ännu en dag mindre till den förfärliga dagen!»

Vackra presenter från Algernon ankommo på förmiddagen. Emilia tyckte ej om bruket, att en fästman ger sin älskarinna presenter.

»Det är en barbarisk sed, sade hon, den gör qvinnan till en handelsvara, som mannen likasom köper sig till. Det borde vara nog att veta denna sed vara antagen hos alla råa och vilda folkslag, för att förmå de civiliserade att aflägga den.»

Dessutom fann hon i somliga presenter, för litet afseende gjordt på nyttan, för mycket på luxen och det blott lysande.

»Måtte han blott ej vara slösare! sade hon suckande. Hvad han litet känner mig, om han tror, att juveler äro mig kärare, än några blommor, gifna af honom. Så mycket som jag älskar det behagliga och eleganta, så litet tycker jag om all ytlig prakt, allt grant och flärdfullt. Dessutom är det ej i våra omständigheter, som det kan passa.»

Emilias goda lynne var förbi; hon betraktade knappast presenterne, öfver hvilka Julie ej slutade att ropa »förtjusande! charmant!» Hon tog ej på hela förmiddagen papillotterne ur håret, och gick insvept i en stor shawl, som hängde snedt. Cornetten liknade henne vid en Hottentotska; och bad henne, ehuru omgifven af »råa och barbariska seder,» likväl ej tro sig böra bli en Vildinna. Då vi gingo ned för att äta middag, sade jag till henne, för att uppfylla min rôle af sannfärdig och skicklig berömmerska, huru ovanligt vacker och intagande jag fann Algernon. »Ja, svarade Emilia, han är ganska vacker, mycket vackrare som karl, än jag som fruntimmer, och det anser jag såsom en verklig olycka.»

»Se så! tänkte jag, nu har jag åter stött på en sandbank.» Emilia fortfor:

»Det är sällsynt att ej utmärkt vackert utseende inger dess ägare fåfänga; och det odrägligaste jag känner, är en karl förtjust i sin

egen person. Vanligtvis anser han det vara hans mindre vackra hustrus första pligt, att hylla och tillbedja hans skönhet och älsk-värdhet. Fåfängan förringar fruntimmerna, men förnedrar män-nerne.

I mitt tycke är det yttre hos en man, af föga eller ingen be-tydenhet för hans hustru. Jag skulle kunna tillbedja en ädel Esop, det är jag viss på, och skulle välja honom tusende gånger framför en Adonis. En Narcissus, som tillber sin egen bild, se der hvad jag finner mest osmakligt.»

I det Emilia slutade dessa ord, öppnade hon dörren till Salonen. Algernon var ensam i rummet, och stod – – framför spegeln! – be-traktande sig, som det tycktes, med största uppmärksamhet. Man skulle sett huru Emilia rodnade! och med hvilken mine hon tog emot sin fästman, som å sin sida förbryllad af hennes förvirring, och förtretade utseende, kanske äfven litet flat öfver att bli ertap-pad i sin tête à tête med spegeln, förlorade alldeles contenencen. Det blef nu min sak att uppehålla conversationen med anmärk-ningar öfver väderleken, våglaget m. m.

Lyckligtvis inkommo nu efterhand de öfriga af familjen, hvilket gjorde en helsosam diversion.

Emilia fortfor att se mulen ut, och under det han blickade på henne, förmörkades äfven småningom Algernons ansigte. Jag tyckte mig förmärka, att han hade en vagel på venstra ögat, och fann det troligt att den föranledt hans tête à tête i spegeln; men Emilia ville icke se den. Flera småsaker bidrogo till att förvärra stämningen mellan de båda älskande. Algernon råkade tycka om saker, dem Emilia icke tyckte om, och Emilias favoriträtt lät han vid bordet gå sig förbi. Emilia fann säkert att de ej på minsta vis sympathiserade. Algernon gjorde en sann men ej bitande anmärk-ning, och utan enskilt syftning, öfver nycker och deras obehag. Likväl hade det för denna gång kunnat vara osagdt. Emilia tog det åt sig, och antog en allt mera förnäm och värdig mine. Julie blef ängslig. Det vore mycket bättre, sade hon, att de skulle storträta med hvarann, än att sitta och tiga, och förargas invertes.

Cornett Carl gick till Emilia och sade, »min nådiga syster, jag ber

dig, sitt icke der lik den Chinesiska muren, ogenomtränglig för alla de pilar, som Algernons förälskade ögon skjuta på dig. Var, om du kan, litet mindre is. Se på Algernon! gå till honom, och gif honom en kyss!» – Jo det var så likt; snarare hade man kunnat vänta, att se den Chinesiska muren sätta sig i rörelse. Emilia såg ej en gång på Algernon, som tycktes oändeligen längta efter en återförsoning. Han föreslog, att de tillsammans skulle sjunga en nyligen utkommen Italiensk duett, förmodeligen i hopp, att harmoniens andar skulle förjaga alla fiendtliga och omilda, som stört friden mellan honom och hans älskarinna, och att duettens Cor mio, mio ben, skulle snart äfven tona i deras hjertans Duo. Fåfängt hopp! Emilia ursäktade sig med hufvudvärk. Hon hade det verkligen, och det i hög grad, som jag kunde se på hennes ögon. Hon brukade lätt kunna få det, då hon blef ledsen och oroad. Algernon trodde hufvudvärken diktad, och utan att bry sig om sin fästmö, som satt i ett soffhörn, lutande mot handen sitt plågade hufvud, tillkännagaf han, att han ärnade höra Mozarts Figaro på Operan, bugade sig hastigt för alla och gick.

Aftonen gick ganska trögt till slut. Ingen var vid godt, eller gladt mod. Alla sågo att Emilia led, derföre yttrade ingen något missnöje öfver hennes uppförande.

Öfversten allena låtsade ingenting märka, och lade lugnt sin patience.

Då vi åtskildes för aftonen, sade Cornetten sakta till mig: »Det här går rasande! I morgon måste alla distraktions-batterier gå löst.»

Onsdagen kom. Algernon infann sig tidigt på förmiddagen. Hans blick var så öm, hans röst så full af innerlighet då han talade till Emilia, att hon tinade upp, och tårar kommo i hennes ögon. Allt blef bra emellan de älskande, ingen visste huru eller hvarföre, icke engång de sjelfva.

Denna dag gick lugnt förbi, med undantag af tvenne förskräckelser, som Emilia hade, men dock öfverlefde. Den första inträffade på förmiddagen, då under ett samtal, som Algernon hade med Hennes Nåd, Emilia hörde yttranden af honom, som en minut öfvertygade henne, att han var ingenting mindre, än den största girigbuk på

jorden. Hon fann lyckligtvis snart, att han blott hade citerat ord efter en Harpagon af sina bekanta, åt hvilka han sjelf sedan hjertligt skrattade. Emilia hemtade andan, och gjorde honom sällskap. Den andra inföll på aftonen, då under en allvarsam conversation, som några af oss höllo, sittande vid ett fönster, i det klara månskenet, jag yttrade: »Det finnas likväl, ädla och goda menniskor, som äro mig nog olyckliga att ej tro på ett lif efter detta, på ett högre mål för vår varelse, – – dessa äro att beklaga, – ej att klandra.» ... Med ett obeskrifligt uttryck af ångest i sina vackra ögon, såg Emilia frågande på mig. Hennes tanke var: är det Algernon du vill ursäktas? Jag svarade henne i det jag ledde hennes uppmärksamhet på Algernon, som vid mina ord höjde en blick upp till den stjernbeprydda himmelen, och denna blick var uttrycksfull af ett skönt och fast hopp. Emilia såg då äfven upp, med tacksamhet, och då deras blickar möttes, strålade de af ömhet och glädje.

Denna dag var på vägen att slutas så väl! Ack, hvarföre skulle Algernon under aftonmåltiden få en billett; hvarföre skulle han under dess läsning bli förvirrad, och sedan förlora mycket af sin glädtighet; hvarföre så hastigt och utan någon förklaring gå bort?

Ja hvarföre? – det visste ingen, men mången af oss hade för sitt lif gernat velat veta det.

»Det kan väl icke falla dig in, att tänka något ondt om Algernon, för billettens skuld?» sade Julie till Emilia, då de gingo till sängs.

»God natt, Julie!» svarade Emilia suckande.

Emilia hade ingen god natt.

Torsdag. Töcken och dimma omkring Emilia. Misslyckade försök å vår sida att skingra dem. Genast vid frukosten drog Cornetten fram med Napoleon, och Carl den Tolfte. Emilia orkade ej strida, Julie och Helena bemödade sig förgäfvast att muntra henne. Jag tordes i min rôle ej säga ett enda ord. Billetten, billetten! låg i vägen för allt.

Kl. 12 kom Algernon. Han såg ganska upphettad ut, och något blixtrande ovanligt låg uti hans ögon. Emilia hade lofvat den föregående dagen, att nu med honom göra en promenad i öppen släda; han kom för att hemta henne. En vacker släda, betäckt med pry-

liga renshudar, stod vid porten. Emilia nekade kallt och bestämdt att fara med. »Hvarföre?» frågade Algernon. »För billetten» borde Emilia enligt sanningen ha svarat, men hon sade:

»Jag önskar att bli hemma.»

»Är du sjuk?»

»Nej.»

»Hvarföre vill du ej göra mig det nöjet att fara med mig, som du lofvat?»

Billetten, billetten! tänkte Emilia, men hon rodnade blott, och sade ännu engång:

»Jag önskar att bli hemma.»

Algernon blef ond, han rodnade häftigt och hans ögon flammade. Han gick ut i det han temmeligen hårdt stängde dörren efter sig.

Betjenten, som vid porten höll med slädan, hade emedlertid lemnat den. Hästen, skrämmd af ett snöras, och lemnad på egen hand, ryckte till, stjelppte omkull en gumma, och skulle troligen ha skenat, om ej Algernon, som i det samma kom ned på torget, hade kastat sig framför den, och med kraftig arm fattat i tygeln. Sedan han stillat hästen, ropade han en karl, åt hvilken han gaf den att hålla; och skyndade sjelf att resa opp gumman, som af förskräckelse ej vågat röra sig, men som till all lycka ej tycktes på minsta vis blifvit skadad. Han talade en stund med henne och gaf henne penningar.

Åt sin betjent, som ändteligen kom, gaf han en örfil, kastade sig derefter i släden, tog sjelf tömmarne, och for som en ljungeld bort.

Blek, hade Emilia jemte mig från fönstret betraktat detta uppträde; men vid dess sednare afdelning utropade hon:

»Han är häftig, ondsint, rasande!» Och hon brast i tårar.

»Han har, sade jag, menskliga svagheter, och det är allt. Han kom hit i en upprörd och orolig sinnes-ställning; ditt nekande, att uppfylla ditt gifna löfte, och det utan att uppgifva ett enda skäl dertill, skulle naturligtvis göra honom uppbragt; hans betjents försummelse, hvilken så lätt kunnat föranleda en stor olycka, stegrade hans hetta, som likväl gjorde sig luft, blott genom en enda örfil, väl förtjent af den åt hvilken den gafs. Det är för mycket begärdt af en ung man, att han skall bibehålla sig fullkomligt kall och lugn, då

tätt på hvarandra följande ledsamheter, bringa sinnet i gäsning. Det är nog, då man under sin hetta förblir så menskelig och god, som vi sågo nyss Algernon vara mot gumman. Jag tror för öfrigt, Emilia, att om du, i stället att uppreta Algernons sinne genom nycker och afvighet (förlåt mig de två vackra orden), ville för det goda, bruka det stora välde, som vi alla se att du har öfver honom, så skulle du aldrig få se honom ondsint och rasande, som du kallar det.»

Jag var mycket nöjd med mitt lilla tal, sedan jag slutat det, och tänkte att det skulle göra en underbart kraftig verkan, – men Emilia teg och såg olycklig ut.

Algernon återkom ej till middagen.

Cornett Carl berättade på eftermiddagen, att han hört af en kamrat, det en duell ägt rum på förmiddagen samma dag. En af duellanterne var Algernons bästa vän, och hade anlitat honom såsom sekundant. Han hade gjort det genom en billet (sade Cornetten mycket uttryckligt), som aflemnades här i huset, der Algernon då befann sig, i gåraftons, kl. 9 och fyratiofem minuter. Algernon hade gjort allt möjligt för att förhindra duellen, – men förgäfves. Parterne möttes, och Algernons vän sårade farligt sin motståndare. Närmare detaljer kände Cornetten icke.

Nu var allt förklaradt, och Algernons bild stod ljus för Emilia.

Algernon kom mot aftonen; han var alldeles lugn men allvarsam, och gick ej som vanligt att sätta sig bredvid sin fästmö. Emilia var ej glad, tycktes frukta att göra det första steget till försoning, och visade dock genom många små uppmärksamheter för Algernon, huru mycket hon önskade att blidka honom. Hon bjöd honom sjelf thé, frågade om han fann det nog sött, om hon fick slå i en kopp till m. m. Algernon förblef kall emot henne, tycktes ofta falla i djupa tankar, och glömma hvar han var. Emilia drog sig sårad tillbaka, blef ganska nedslagen, satte sig på något afstånd att sy, och såg på länge ej upp ifrån sitt arbete.

Cornett Carl sade till Helène och mig, »det här går just ej särdeles bra, – men hvad i all verlden skall man göra för att få det bättre? Jag kan ej nu åter komma fram med Napoleon och Carl den Tolfte, – jag höll mig ju framme med dem i förmiddags, och det lyckades

dessutom då ej för väl. Man måste tillstå att Emilia ej är en aimabel fästmö. Bli hon ej annorlunda som hustru, så... Borde icke hon nu gå till Algernon, och söka trösta och muntra honom. Se nu går hon – – nej hon tog blott ett trånysta. Arma Algernon! Jag börjar tro att det är en riktig lycka för mig att vara så känslolös. De stackars älskarne slita värre ondt än grad-passerare. Vore jag fästman – – Gud välsigna dig, lilla Claes! hvad är det nu du käxar på en skorpa? gå till Emilia, gå till Emilia, jag har inga skorpor! Ja, det kan göra hennes höghet godt att röra på sig litet.»

Cornetten såg ej huru ganska ödmjuk hennes höghet denna afton var i sitt hjertas grund, och att Algernon nu var förnämsta skulden till det kalla förhållandet mellan dem.

Algernon och Emilia närmade sig ej hvarandra denna afton, och åtskildes kallt, – skenbart åtminstone.

Fredagen, på morgonen, beslöt Emilia att de skulle skiljas. Algernon var ädel, förträfflig – men han var för sträng, och han älskade henne ej; – det hade hon tydligen sett förledna aftonen; hon ville nu ha ett enskilt samtal med honom, m. m. Algernon kom. Han var mycket gladare än den föregående dagen, och tycktes önska att allt ledsamt måtte vara glömdt. Emilia var i början högtidlig, i tanken på sitt viktiga förehafvande, men Julie, Helène, Hennes Nåd, Cornett Carl och jag, rörde oss så omkring henne, att vi småningom drogo henne in i vår hvirfvel, och hindrade henne både från enskilda samtal och invertes grubblande. Man fick åter stundom höra hennes hjertliga skratt, och hennes tankfullhet öfvergick ej till svårmodighet.

På eftermiddagen denna dag underskrefs giftermåls-contractet.

Sjelfva Sir Charles Grandisons brud, den sköna Harriet Byron, släppte (såges det) pennan, som hon tagit för att underteckna sitt giftermåls-contract, och saknade styrka och sinnesnärvarelse att underskrifva sitt öde. Millioner unga fästmän ha darrat i denna stund, och gjort som hon; hvad under var det väl att den fruktande och blyga Emilia var utom sig af förskräckelse! Pennan föll icke allenast ur hennes hand, men gjorde en stor bläckplump på det viktiga papperet, hvilket hon sjelf i denna stund ansåg för ett olycks-

omen, och jag tviflar på att hon ännu skulle undertecknat, om ej Öfversten (alldeles som Sir Charles) tagit pennan, satt den mellan hennes orörliga fingrar, fattat och ledt hennes darrande hand.

Om aftonen då vi voro ensam på våra rum, sade Emilia med en djup suck:

»Det måste väl då bli utaf! Det kan väl icke hjälpas mer, ... och i öfvermorgon skall han föra mig bort ifrån allt hvad jag så innerligt älskar!»

»Man skulle kunna tro, sade Julie leende, men med tårar i ögonen, att det gällde att resa till verdens ända, och likväl komma endast några gator och torg, att skilja oss från dig, och vi kunna se hvarannan alla dagar.»

»Alla dagar ja! sade Emilia gråtande, men icke som nu, alla timmar!»

Lördagen, var Emilia god och öm mot alla, men nedslagen och orolig tycktes hon vilja undfly de tankar, som öfverallt förföljde henne.

Algernon blef med hvar stund allvarsammare, och betraktade sin fästmö med bekymrade och forskande blickar. Det såg ut liksom fruktade han att hon med sin hand ej gaf honom hela sitt hjerta. Likväl tycktes han vara rädd för all slags explication, och undvek att finna sig ensam med Emilia.

Jag hade af en kusin till kokerskans i huset styfsysters svägerska, fått veta, att Algernon i flera fattiga familjer låtit utdela matvaror och penningar, med tillsägelse, att de denna söndag, skulle göra sig en god måltid och vara glada. Jag berättade detta för Emilia, som å sin sida hade låtit göra detsamma. Denna sympathie i deras tankar gladdde henne, och återgaf henne litet mod.

Emedlertid hade man, på alla håll, flitigt sytt och arbetat, så att allt var färdigt och i ordning till dagen före brölloppet.

Det var något högtidligt i afskedet om aftonen. Alla omfamnade Emilia och i allas ögon stodo tårar. Emilia bemästrade sin rörelse, men kunde ej tala. Alla tänkte på morgondagen.

Bröllopsdagen.

Den stora, den väntade, den fruktade dagen kom ändteligen. Emilia, knappast uppstigen, såg med en aningsfull blick upp till himmelen. Den var öfverdragen med grå moln. Luften var kall och töcknig; allt hvad man kunde se igenom fönstret bar den melancholiska stämpeln, som en kulen vinterdag trycker på både det lefvande och det liflösa. Röken, som steg upp ur skorstenarne, trycktes ned och hvälfde långsamt utföre taken, svärtande deras hvita snötäcken. Några gummor med röda näsor, och blåa kindben förde till torget sina mjölklass, steg för steg dragna af magra hästar, som mer än vanligt hängde deras ruggiga hufvuden mot jorden. Sjelfva små sparfvarne tycktes ej vara vid vanligt muntert lynne, men sutto stilla och hopkrupna längs med taklisterne utan att qvittra eller äta. Då och då sträckte någon en vinge, öppnade någon sin lilla näbb, men det var skenbarligen af ennui. Emilia suckade djupt. En klar himmel, litet solsken skulle ha muntrat och vederqvickt hennes nedtryckta sinne. Hvem önskar ej att en klar sol måtte stråla öfver dess bröllopsdag? Det tycktes oss, som kunde ej hymens fackla brinna rätt klar, om den ej tändes vid det rena ljuset af himmelens strålar. En hemlig tro att Himmelen ej blickar likgiltig på våra jordiska öden förblifver ständigt i djupet af vårt hjerta, och ehuru stoft, ehuru atomer vi äro, se vi, då de eviga hvalfven fördunklas af moln eller stråla i klarhet, i dessa skiften alltid någon sympathie eller något förebud som gäller oss, och ofta, rätt ofta äro vårt hopp och vår fruktan, barn af vinden och skyarne!

Emilia, efter en sömnlös natt, och nedtryckt af de föregående dagarnes uppträden, blef af den kulna morgonen alldeles modfälld. Hon beklagade sig öfver hufvudvärk, och sedan hon vid frukosten omfamnat sina föräldrar och syskon, bad hon att få ensam på sitt rum tillbringa förmiddagen. Det bifölls. Öfversten såg mera allvarsam ut än vanligt. Hennes Nåd hade en så bekymmerfull mine att det skar en i hjertat att se derpå. Omsorg och oro för Emilia, om-tankar och bekymmer för bröllopsmåltiden upptog vexelvis hennes själ, och allt hvad hon sade börjades med »Ack!» Cornetten var

ej heller glad, och Helenas uttrycksfulla ansigte hade ett lätt drag af vemod. Julie var obeskrifligt förundrad öfver att en bröllopsdag kunde börjas så dystert, och vexlade oupphörligt miner, som än vore gråtfärdiga, än skrattande. Endast Magistern och paltarne voro vid deras vanliga lynnen. Den förre bet på naglarne och teg, och såg upp i vädret, de sednare slutade aldrig att äta frukost.

Jag gick Hennes Nåd tillhanda hela förmiddagen, och det var icke litet som vi hade dels att tala om, anordna om, dels att sjelfva verkställa och lägga hand vid. Vi vispade Citron-crèmen, spädde på steken, saltade i buljongen, jemrade oss tillsammans öfver de för- olyckade pastejerne, fröjdade oss öfver den praktfulla Krokanen, och brände våra tungor på väl sjutton saucer. Ack det äro inga poetiska flammor, som hymens fackla tänder i köksspisen!

Öfversten bryggde sjelf bålar med bischoff och punsch, och gjorde oss icke litet olägenhet och förhinder; så mycket saker, så mycket folk och så mycket utrymme behöfde han dertill; och tycktes anse att ingenting af vigt var dessutom att göra, hvilket litet förtretade Hennes Nåd. Hon gaf sin man derföre en liten moral, och han, – han gaf henne rätt!

Medan jag undervisade kokerskan uti det elegantaste sätt att anrätta en förrätt, kom Julie inspringande i köket med tårar i ögonen. »Gif mig, gif mig, ropade hon med sin vanliga liflighet, någonting godt åt Emilia! Hon åt ingenting till frukost, hon skall bli sjuk, hon skall bli sjuk, hon skall dåna af bara svaghet ännu i dag! Hvad har du här? Buljongs-ägg! jag tar två. Gelée-glas! jag tar två! Jag får ju? Ack, litet Capris-sås, det qvickar upp, – och nu ett stycke fisk eller kött dertill, ett par franska bröd . . . se så några bakelser till, så är jag nöjd. Emilia äter så gerna sötsaker. Vet du hvad hon gör, Beata? fortfor hon hviskande, hon ber Gud! jag har tittat genom nyckelhålet, hon ligger på knä och ber. Gud välsigne henne!» och klara perlor tillrade utför Julies kinder under det hon skyndade sig ut med tre fulla tallrickar, som hon bar, jag begriper ej rätt huru.

Ändteligen togo våra anordningar slut, allt lemnades nu tillika med nödiga instruktioner i betjeningens händer, och Öfversten, Hennes Nåd och jag, gingo för att kläda oss till middagen.

Sednare gick jag in till Emilia. Hon stod framför en spegel klädd i sin brudskrud, och betraktade sig med en blick, som uttryckte hvarken nöje eller detta själfbehag, som ett vackert och välklädt fruntimmer nästan alltid känner, vid åskådandet af sitt älskvärda jag. Helène fästade hennes armband, och Julie låg på knä för att laga i ordning något vid garneringen. »Se! utropade Julie då jag kom in i rummet, är hon icke söt? är hon icke vacker? Och likväl, tillade hon hviskande, ville jag gerna ge hälften af allt hvad jag äger för att köpa henne en annan mine. Hon är ju mulen och grå, som väderleken!» Emilia, som hört de sista orden, sade: »Man kan ej se glad ut då man ej är lycklig. Allt förefaller mig så tungt, så odrägligt. Denna dag är en grufvelig dag; Jag skulle vilja dö!» ... »Herre Gud! sade till mig Julie med hopknäpta händer, nu börjar hon gråta! ... får röda ögon och röd näsa, och blir alldeles icke vacker mer. Hvad skola vi göra?» – »Söta Emilia, sade mildt Helène i det hon förde systemens hand till sin mun, är du ej litet oförståndig? Detta giftermål är ju din egen, så väl som allas vår önskan? Efter allt hvad menniskoförnuftet kan bedömma måste du bli lycklig. Har icke Algernon de ädlaste egenskaper, ... älskar han dig icke på det ömmaste? hvar skulle du finna en make, som vore för dina föräldrar en ömmare son, för dina syskon en mera tillgifven bror?» – »Allt detta är sannt, Helène, eller snarare, allt detta tycktes vara sannt. Men ack! då jag tänker att jag nu står på punkten att förändra hela min existens, ... att jag skall lemna mina föräldrar, öfvergifva er mina goda, mina älskade systrar, detta hem der jag varit så lycklig – och det för en man, hvars hjerta jag ej känner, som jag känner era, som kan förändra sig i anseende till mig, som kan göra mig olycklig på så många sätt, – och denna man skall hädanefter bli mitt allt ... mitt öde skall oryggligt vara fästadt vid hans ... o mina systrar, när jag tänker på allt detta, så blir det mörkt för mina ögon, jag känner mina knän darra – och då jag tänker att det är i dag ... i dag ... om några få timmar, som mitt öde skall afgöras ... och att jag ännu har frihet, ännu kan gå tillbaka ... då känner jag qval af obestämthet, af ovisshet, som ingen kan föreställa sig. Beata! mina systrar giften er aldrig!»

»Men sötaste Emilia, återtog Helena, du som finner det så lätt att ge vika för nödvändigheten, tänk då att ditt öde redan är afgjort, att det nu redan är för sent att afsäga dig din sällhet.» – »För sent! utropade Emilia utan att ge akt på de sista orden, – för sent är det ej, så länge ej ännu presten förenat oss ... ja vid sjelfva altarets fot har jag ännu rättighet... och kan.... »Och du skulle ha hjerta der-till! utbrast Julie i en högst tragisk ton, du skulle kunna vilja göra Algernon förtviflad? Du skulle kunna göra» ... »Spektakel!» sade en röst i dörren, och Öfversten stod der med armarne i kors, betraktande med sin komiska mine Julie, som stod i en ställning ej olika dem för hvilka den ryktbara M:lle George applauserades i Semiramis och Maria Stuart. Julie rodnade, men mer ännu Emilia.

Cornetten, som följde sin far, presenterade sin syster, på Algernons vägnar, några friska, utsökt vackra blommor jemte en billett innehållande några få rader, men ingenting mindre än kalla och meningslösa. Emilias anlete ljusnade, hon tryckte sin brors hand. Han kastade sig i ett raptus af ett ridderligt lynne på knä, och bad om den nåden att få kyssa hennes skospets. Hon räckte med en nådig mine fram sin lilla fot, och medan han lutade sig ned, ej som jag tyckte i tanke att kyssa skospetsen, men för att bita uti den, lade hon armarne omkring hans hals, och kysste honom hjertligen. Öfversten tog hennes hand, ställde henne midt på golfvet, och vi gjorde en ring omkring henne. Då hon såg hans ömma fadersblickar, och våra, fulla af beundran och kärlek fästade på henne, intogs hon af en angenäm känsla, rodnade och blef då så vacker som någonsin Julie kunde önska. Hennes klädsel var enkel, men högst smakfull och elegant. För de af mina unga läsarinnor, som önska veta något mera om hennes toilette, står det här: att hon hade en hvit sidenklädning garnerad med spetsar; i sitt ljusa, oändligt väl klädda hår, den gröna myrtenkronan, öfver hvilken en slöja, (Helenas pragtfulla arbete), var kastad på ett pittoreskt sätt, och denna gaf hennes milda och oskuldsfulla ansigte fullkomlig likhet med en Madonnas af Paul Veronese. För att göra henne förtjusande, felades blott detta uttryck af sällhet, af hopp och kärlek, som är en bruds förnämsta prydnad.

Emedlertid tycktes hennes hjerta ha blifvit något lättare, och liksom för att harmoniera med hennes känslor, bröt solen fram genom molnen och kastade några bleka strålar in i rummet.

Den yttre liksom den inre ljusningen varade likväl blott några ögonblick. Det mörknade åter. Då vi gingo ned för att äta middag, visade mig Julie med en beklagande mine, all den mat, som hon hämtat till Emilia och som var orörd. Ett enda Geléeglas var tomt.

Vid bordet såg Emilia sig omkring på alla dem, som hon nu snart skulle lemna, och hennes hjerta svällde, och tårar trängde oupphörligt fram i hennes ögon. Man åt middag utan den vanliga munterheten, och ingen tycktes äta med aptit, undantagandes alltid Magistern och paltarne. Emilia, som syntes mera nedtryckt under myrtenkronan än någonsin en konung under diademmet, åt intet, och skrattade ej en enda gång under middagen, oaktadt de förträffliga tillfällen dertill, som gafs henne genom Magisterns tre märkvärdiga distractioner, åt hvilka till och med ej Öfversten kunde hindra sig att le. Den första var att han förblandade sin snusdosa och saltkaret, hvilka båda stodo bredvid honom på bordet, strödde en portion snus i soppan, och tog sig en ansenlig prise ur saltkaret, hvilken lät honom göra många besynnerliga grimacer och gjuta många tårar; den andra, då för att aftorka dessa, han i stället för sin näsduk fattade uti en ända af Hennes Nåds turkiska Schawl, hvilken likväl undandrogs honom med hast och förskräckelse; den tredje, då han krusade och complimenterade med betjenten, som bjöd honom stek, och bad fröken ändteligen vara god och taga för sig. Julie såg högst bekymrad på sin syster. »Hon hvarken äter eller skrattar! hviskade hon till mig, det är för bedröfligt!»

Det blef ännu bedröfligare på eftermiddagen, under det de få bjudna gästerne samlades, och Algernon, som väntades tidigt, ej hördes af. Hennes Nåd såg oupphörligt med den oroligaste mine i verlden åt dörren, och kom till mig tre eller fyra gånger blott för att säga: »Jag kan ej begripa hvarföre Algernon dröjer.» De ankommande frågade äfven efter honom; Emilia frågade intet, såg icke åt dörren, men man kunde tydligen märka, huru med hvart ögonblick hon blef allvarsammare och blekare. Julie satte sig bredvid mig och

nämde för mig de främmande, som inkommo, samt bifogade några anmärkningar. »Den der vackra välvexta frun, som presenterar sig så väl, är Friherrinnan S... Hvem skulle väl kunna tro att hvar gång hon träder in i en Salon, hon är så förlägen att hon darrar? Se hennes själfulla ögon, men tro dem ej, hon kan ej tala om annat än väderleken, och hemma hos sig, gäspar hon dagen igenom. Hvem kommer nu, som så tiggarelikt räcker hatten framför sig genom dörren? – ha ha! Onkel P...; det är en god gubbe, men han har sömnsjukan. Jag skall ge honom en kyss i stället för slant. Gud låte honom ej börja snarka under Ceremonien! Se på min Arvid, Beata, der borta vid kakelugnen. Är det ej en Apollo? Jag tycker likväl att han värmer sig med alltför mycken bekvämlighet ... han synes alldeles glömma att det finnes annat folk i rummet. Det är min Cousine; fru M ... som nu kom in. Hon är en engel. Och denna lilla späda kropp hyser en stor själ.»

»Se hur Emilia tar emot alla, ... alldeles som skulle hon säga, J ären mycket goda, mina herrar och damer, som kommen att bevista min begrafning! Jag begriper ej hvad Algernon tänker på, som dröjer så länge. Herre Gud, hvad Emilia ser olycklig ut!»

»Se der är Presten! Oaktadt sina vårtor och sitt röda öga ser han ändå hygglig ut, jag känner likasom respekt för honom.»

»Se hur Carl söker att muntra och distrahera Emilia. Rätt gjordt, min bror! men nu hjälper det icke.»

»Nå gudskelof det är ändteligen Algernon! Men hvad han är allvarsam och blek!... och ändå är han vacker. Mycket vackrare än Emilia, nu åtminstone. Han går fram till henne, – se bara huru stolt hennes mine är! Han ursäktar sig, tror jag ... hvad! han har haft en häftig tandvärk, har måst låta utdraga en tand! Stackars Algernon! Tandvärk på sin bröllopsdag! Hvilket öde! Se, nu sitta de alla i ring! En ring med sittande personer kan ge äfven mig vapörer. Om hvad tala de? Jag tror minsann att de afhandla väderleken. Högst interessant ämne, det är visst. Men den är verkligen ej heller muntrande, – hör huru snö och regn smattra mot fönstren! Det är grufveligt varmt härinne ... och Emilia bidrar att göra luften tung. Jag måste gå och tala vid henne.»

Efter en stund kom någon och sade, att folket skockade sig i trappor och förstuga, önskande att se bruden.

Ny plåga för den blygsamma Emilia. Hon steg upp, men satte sig hastigt åter, bleknande. »Eau de Cologne! Eau de Cologne!» skrek Julie till mig, »hon bleknar, hon svimmar!» – »Vatten!» ropade Öfversten med dundrande röst. Magistern fick tag i thékokarn och skyndade fram. Jag vet ej om det var denna syn, eller ett själens bemödande att göra våld på upprörda känslor, som gjorde att Emilia öfvervann sin svaghet; hon hämtade sig hastigt och gick ut, följd af sina systrar, under det hon kastade en blick af oro och missnöje på Algernon, som stod orörlig på något afstånd, betraktande henne med ett ovanligt, nästan strängt allvar.

»Är ni galen?» ropade halfhögt Onkel P... och ryckte Magistern i armen, som ännu stod med förvirrade ögon och thékokarn i handen. Magistern förskräckt, vände sig hastigt om, och stötte till paltarne, som föllo omkull öfver hvarandra som tvenne käglor dem klotet vidrört. Thékokaren i Magisterns hand vickade till, brände hans fingrar, och han släppte den med ett verop på de olyckliga paltarne, öfver hvilkas orörliga kroppar ett moln af rök hvirflande uppsteg. Om månan hade fallit ned, skulle det ej kunnat frambringe en större bestörtning, än i första ögonblicket denna katastrof med thékokaren. Axel och Claes gåfvo ej ifrån sig ett ljud, – och Hennes Nåd var färdig att tro, det allt var förbi med små paltarne. Men sedan Algernon och Öfversten rest upp och ruskat på dem, blef man varse att de voro fullkomligt vid lif. De voro blott så förvånade, så förskräckta, så utom sig, att de i första ögonblicket hvarken kunde röra sig eller tala. Lyckligtvis hade det heta vattnet hvarmed de blifvit begjutne, för det mesta runnit på deras kläder; det var dessutom förmodligen något afsvalnadt, emedan man för redan en halftimma sedan slutat att dricka thé. Blott en fläck på Axels panna, och Claeses vänstra hand fordrade skötsel. Magistern var i förtviflan, små-gossarne gräto. Man förde dem till sängs i ett rum, der jag lofvade att hos dem tillbringa all den tid, som stod i min magt. Hennes Nåds älskvärda godhet, hvilken gjorde att hon aldrig med lugn kunde se ett bedröfvadt anlete, förde henne der-

näst till att söka trösta Magistern. Hon lyckades bäst derigenom, att hon lät honom anmärka, med hvilken ägta Spartansk anda smågossarne hade emottagit den första choquen, och ansåg detta på ett utmärkt sätt vittna för den förträffliga uppfostran, som han hade gifvit dem. Magistern blef helt glad och helt varm, och sade bröstande sig, »att han hoppades af Hennes Nåds förhoppningsfulla söner bilda verkliga Spartaner!» Hennes Nåd hoppades, att det ej måtte bli genom förnyade duscher af kokande vatten; men hon teg med sitt hopp.

Emedlertid var brudens exposition slutad, och uttröttad lemnade Emilia det rum, der hon enligt den i Sverige brukliga, besynnerliga, men gamla seden, varit nödsakad att visa sig för en mängd nyfikna och likgiltigt granskande blickar.

»Man har ej funnit henne vacker! sade med en jämmerfull ton till mig Julie, och det är icke underligt, hon var mörk och kulen, som en hösthimmel!»

Vi hade fört Emilia i ett aflägsset rum för att hvila en stund. Hon sönk ned på en stol, satte näsduken för ansigtet och teg.

Allt var i salonen tillreds för ceremonien. Man väntade blott Emilia.

»Lukta på Eau de Cologne, Emilia! Söta Emilia, drick ett glas vatten!» bad Julie, som nu började darra.

»Man väntar på dig bästa Emilia!» sade Cornett Carl, som nu kom in i rummet, och tillböd sig att ledsaga systemen ut. »Jag kan ej, – jag kan verkligen ej komma,» sade Emilia med en röst, uttrycksfull af den högsta ångest. Du kan ej! utropade Cornetten med största förvåning, »hvarföre?» Och han såg frågande på oss alla. Julie stod i en tragisk attitude med händerna hopknäppta öfver hufvudet. Helena satt med ett uttryck af missnöje på sitt lugna ansigte, och jag – jag kan omöjligt påminna mig hvad jag gjorde, men i mitt hjerta sympathiserade jag med Emilia. Ingen af oss svarade.

»Nej, jag kan ej komma! fortfor med alldeles ovanlig affekt Emilia, jag kan ej svärja denna för alltid bindande ed. Det anar mig säkert; ... vi skola förenade bli olyckliga, ... vi passa icke för hvarannan. Det kan vara mitt fel; ... men det är mig likafullt visst. I denna

stund är han säkert missnöjd med mig, anser mig för en nyckfull varelse, ... tänker med vedervilja på att med en sådan förena sitt öde ... hans stränga blick sade mig nyss allt detta, ... han kan ha rätt, fullkomligt rätt ... och därför är det bäst för honom, som för mig att vi nu skiljas.» – »Men, Emilia, utropade brodern, ... tänker du väl på hvad du säger? Det är ju för sent; ... presten är ju här ... bröllopsgästerne ... Algernon.» ... »Gå till honom, bästa Carl! ropade med stigande rörelse Emilia, bed honom komma hit, jag skall sjelf tala vid honom, säga honom allt, ... det kan ej vara för sent, då det kommer an på att rädda hela lifvets lugn och lycka; – gå, jag ber dig, gå!» – »Herre Gud! herre Gud! hvad skall det här bli utaf?» sade Julie och såg ut, som om hon velat kalla himmel och jord till hjälp. – »Tänk Emilia på Pappa!» – »Jag skall kasta mig till hans fötter, han skall ej vilja sitt barns eviga olycka!» – »Om vi ändå kunde förströ henne på något vis, ... sysselsätta henne för en stund med något annat!» hviskade Helena till brodern. Cornett Carl öppnade en dörr såsom för att gå ut, vi hörde i det samma ljudet af en häftig stöt, Cornetten ropade »Aj mitt öga!» En allmän förskräckelse uppstod, ty så naturligt verkställdes detta lilla bedrägeri, att i första ögonblicket ingen af oss kom att tänka på något narri. Emilia alltid färdig att vara den första vid bispringande af andras nöd, var det äfven, oaktadt sin djupa oro, nu och skyndade till brodern med en näsduk doppad i kallt vatten, drog hans hand från ögat, och började med ifver och omsorg att badda, under det hon med oro frågade, »gör det mycket ondt? Tror du att ögat är skadat? Lyckligtvis syns ingen blod.» ...

»Det är kanske desto farligare!» sade med dyster röst Cornetten; men ett olyckligt förrädiskt leende förstörde i samma ögonblick hela villan. Emilia betraktade nogare och öfvertygade sig genast om, att stöten var ingenting mindre än verklig. »Ah, sade hon, jag ser hvad det är! Det är af dina upptåg; men de skola ej förvilla mig. ... Jag ber, jag besvär dig, Carl, om du har den minsta ömhet för mig, så gå till Algernon, säg honom att jag ber om några minuters samtal med honom!»

»Att då ingen af er hade présence d'esprit att blåsa ut ljuset!»

ropade Cornetten och såg förargad på oss, förnämligast på mig. Helena hviskade något till honom, och han gick ur rummet åtföljd af Julie.

Helena och jag tego stilla, under det Emilia, i synbar själsångest, gick fram och tillbaka öfver golfvet, och tycktes tala med sig sjelf. »Hvad skall jag göra? Hur skall jag göra?» sade hon några gånger halfhögt. Nu hördes steg i rummet bredvid. »Han kommer!» sade Emilia och hela hennes kropp darrade. Dörren öppnades och Algern... nej Öfversten steg in, med uttryck af imponerande majestät. Emilia drog efter andan, satte sig, steg upp, satte sig åter, bleknade och rodnade. »Du har låtit för länge vänta på dig;» sade han lugnt, men ej utan stränghet, »nu kommer jag för att hemta dig.» Emilia hopknäpte händerna, såg bedjande upp till sin far, öppnade munnen, men tillslöt den åter, försagd af det strängt allvarliga uttrycket i hans anlete, och då han tog hennes hand, tycktes all kraft till motstånd öfvergifva henne; med en slags förtviflans undergifvenhet steg hon upp, och lät föra sig af honom. Helena och jag följde dem.

Salonen var starkt eclairerad, och alla de der befintliga personer hade ögonen riktade mot dörren, genom hvilken Emilia ledd af sin far kom in.

Hon har sagt mig sedan, att hon vid sitt inträde ej kunde urskilja ett enda föremål redigt, och att det var alldeles svart för hennes ögon. »Det var då ej underligt, sade hennes bror, att du såg ut som om du gått i sömnen.»

Algernon betraktade Emilia med ett allvar, som ej i denna stund var tjenligt att inge henne mod.

Ingendera af dem talade. Ceremonien börjades. De unga tu stodo framför presten. Emilia var dödsblek och darrande. Julie förlorade alldeles modet. »Det här är grufligt!» sade hon, och blef nästan lika blek som systemen.

Nu höjde sig rösten, som för de unga makarne skulle tolka de heliga pligterne. Denna röst var djup och välljudande, och tycktes lifvad af en Gudomlig anda. Den talade om äktenskapets behag, om makarnes inbördes skyldigheter att älska hvarannan, för hvar-

annan lätta lifvets mödor, mildra mötande bekymmer, föreläsa hvarann i en sann Gudsfruktan; om denna bön för hvarandra, som så innerligt förenar dem inbördes, och närmar dem deras eviga upphof; om huru den högsta lycksalighet på jorden främjades i en förening, sålunda efter Guds vilja begynt och fortsatt, och anropade den Högstes välsignelse öfver det unga brudparet. Dessa så ljufva, så sköna, så fridfulla ord väckte i alla bröst stilla och heliga rörelser. Allt var så tyst i rummet, att man nästan kunnat tro, det ingen andades. Jag såg tydligen att Emilia blef med hvart ögonblick lugnare. De få ord hon hade att säga, uttalade hon tydligt och med en säker röst. Under knäböjningen syntes hon mig bedja med hopp och andakt. Jag kastade emedlertid en betraktande blick omkring mig. Öfversten var blekare än vanligt, men betraktade det unga paret med ett uttryck fullt af lugn och ömhet. Hennes Nåd grät och såg ej upp ur sin näsduk. Julie var utom sig, ehuru hon rörde hvarken hand eller fot. Helena med bönen i sin klara blick såg upp till himmelen. Cornetten gjorde sig möda med att låtsas som om det vore något annat än tårar, som gjorde hans ögon så röda; den blinda smålog stilla. De öfriga närvarande personerna, visade alla mer eller mindre rörelse; synnerligast upprörd var Magistern, som allena mot slutet af ceremonien störde tystnaden dermed att han oupphörligt snöt sig. Lyckligtvis hade han fått reda på sin näsduk.

Välsignelsen lästes öfver brudparet med en röst, så ljuf, så majestätisk, som hade den kommit från himmelen. Vigseln var slutad. Emilia och Algernon voro för alltid förenade. Emilia vände sig om, för att omfamna sina föräldrar. Hon syntes mig vara en alldeles annan människa. En mild strålgans hvilade öfver hennes panna, och log ur hennes ögon, klar och varm purpur brann på hennes kinder. Hon var på engång förvandlad till idealet af en ung och lycklig brud. »Gud ske lof! Gud ske lof! » hviskade med tårfulla ögon och hopknäppta händer Julie, nu är då allt bra!

»Ja nu kan det ej hjälpas mer! sade Öfversten, i det han sökte besegra sin rörelse och antog sin komiska mine, nu är du fast, nu kan du ej säga nej mera!»

»Jag skulle ej heller vilja det nu mer,» svarade Emilia ljuft leende, och såg upp till Algernon med ett uttryck, som i hans anlete framkallade en liflig och ren glädje. En känsla af välbehag och munterhet utbredde sig bland sällskapet. Alla sågo ut som om de hade lust att sjunga och dansa. Onkel P ... var till och med sprittande vaken, ställde till en quadrille, och stampade snart muntert vid sidan af den eleganta Friherrinnan S**, som, zefir-lik, sväfvade fram och åter öfver golfvet. I dansen utmärkte sig Arvid och Julie på ett förtjusande sätt, man kunde ej taga sina ögon ifrån detta intagande par. Jag dansade med Magistern, som bjudit upp mig ... ej, som jag hoppas, af distraction. Vi utmärkte oss äfven, fastän på ett särdeles manér.

Det förekom mig såsom vore vi ett par Billardsbollar, som beständigt lågo tillreds för de andra att carambollera med. Visst är det, att vi dels blefvo knuffade, dels knuffade beständigt, hvilket jag förnämligast måste tillskrifva min cavaliers oupphörliga förblandning af venster och höger, samt för öfrigt af alla quadrillettourerne. Emedlertid skrattade vi, så väl och så högt, som alla andra, åt våra turlupinader, och Magistern sade att han aldrig dansat en så munter *wals*!

Helena spelade på pianot till dansen. Emilia hade ej velat dansa. Hon satt i ett litet Cabinett, hvars dörrar voro öppna åt danssalonen, Algernon vid hennes sida. De talade sakta med liflighet och ömhet i miner, och jag tror att i denna stund den gordiska knuten af alla missförstånd, all tvekan, all oro, alla tvifvel, som hittintills skilt dem åt, för alltid upplöstes. Det milda skenet af en enda lampa, strålande genom Alabaster-kupan, kastade en förtrollande dager öfver de båda unga makarne, som nu tycktes vara lika lyckliga, som de voro vackra.

De tycktes ha glömt hela världen omkring sig, men ingen af sällskapet hade glömt dem. Hvar och en kastade förstulna blickar in åt Cabinettet och myste. Julie kom flera gånger till mig, visade mig med strålande blickar de älskandes grupp och sade: »Se! se!»

Sednare på aftonen samlades en del af sällskapet i cabinettet, och en allmänare conversation uppstod.

Några nyligen utkomna böcker, som lågo på ett bord, föranledde åtskilliga yttranden så väl öfver deras värde, som öfver läsning i allmänhet.

»Jag begriper icke, sade Onkel P ... i det han bröt litet på finska, hvad fan kommer åt mig sedan någon tid. Jag är väl eljest sprittande liflig och vaken som en fisk, men bara jag får ögonen i de förb...e böckerne så ligga de mig straxt på näsan, och jag ser aldrig ett Guds lån.»

»Läser min nådiga Tante gerna?» frågade Emilia Friherrinnan S**.

»Ack min Gud! svarade hon och upplyfte sina sköna ögon mot taket, jag har aldrig tid dertill; jag är så occuperad.» Och hon draperade sorgfälligt omkring sig sin präktiga shawl.

»Om jag någonsin gifter mig, sade en herre omkring sextio år, så gör jag det till villkor för min hustru, att hon aldrig måtte läsa andra böcker, utom på sin höjd Psalmboken och kokboken.»

»Min salig hustru läste aldrig andra böcker ... men också ... hvilken ståtelig husfru var hon ej!» utropade Onkel P*** i det han torrkade sina ögon och tog en pris snus.

»Ja, jag begriper ta mej tusan ej, hvarföre fruntimren nu för tiden ska så mycket befatta sig med lektur, ta mej tusan jag det kan förstå!» sade Löjtnant Arvid i det han sträckte sig efter en tallrik konfekt och tog sig en hand full.

Julie gaf sin fästman ett bistert ögonkast, och jag tror att »ta mej tusan» denna gång förekom henne ganska litet behagligt.

»Jag skulle, sade hon rodnande af förtrytelse, hellre vilja sakna mat och dryck än att vara beröfvad läsning. Gifves det väl något för själen mera förädlande än läsningen af goda böcker? Något som mera höjer and ... jag vill säga höjer tanken och känslan till ... öfver ... till....»

Min stackars lilla Julie var aldrig lycklig då hon slog sig på det sublima. Hennes tankar hade något af raketternas natur, hvilka stiga plötsligt uppåt såsom glimmande eldstrålar, men slockna nästan i samma ögonblick och förlora sig i askstof.

Cornett Carl skyndade sig att slå ut ett glas vin och vatten öfver Löjtnant Arvid, och låtsade som om han afbrutit systemens tal genom sitt utrop.

»Visste jag icke att det skulle gå rasande; jag försökte att balancera med glaset på tumändan! Pardon, Svåger! men jag tror att du på något vis satt mig i vägen ... jag hade icke armen fri...»

»Jag skall visst akta mig att genera dig en annan gång,» sade Löjtnant Arvid, halft lustigt, halft förtretadt, i det han steg upp och torrkade sin frack med näsduken, och af försigtighet valde han en plats på andra sidan af rummet.

Emedlertid skulle Julie ej så snart komma utur sin lilla klämma. Den gamla bokfiendtliga Herrn vände sig mycket gravitetiskt till henne och sade:

»Jag förmodar att Cousine Julie läser för det mesta moraliska böcker och predikningar?»

»Ne ... e ... ej icke just mycket predikningar!» svarade Julie litet förlägen, och då hon i det samma blef varse den genomträngande blick, med hvilken Professor L ... betraktade henne, rodnade hon starkt.

»Förmodeligen läser Cousine då historien? – det är visst ett rätt artigt studium.» – »Icke just *Historien*,» sade Julie åter munter och modig, men Historier deremot alltför gerna! Kort och godt om Onkel vill veta för hvilken läsning jag gerna försakar mat och dryck och sömn, så är det för ... Romaner!»

Den gamla Herrn upphöjde ögon och händer med ett uttryck af fasa. Af hans mine kunde man komma i frestelse att tro det Rousseau's yttrande: »Jamais fille sage n'a lu de romans» förmått honom att alldeles sky en så farlig läsning.

Något missbilligande røjdes i nästan allas blickar vid Julies öppna förklaring. Friherrinnan tycktes vara alldeles flat för sin nièce. Endast Professorn log godhetsfullt, och Cornetten sade med mycken ifver:

»Det är minsann ej underligt, att man läser romaner sådana som de nu för tiden skrivas. Fru Staels Corinna har kostat mig en

sömlös natt, och för Walter Scotts Rebecka har jag i tre dagar alldeles mistat aptiten!»

Julie såg på sin bror med den största förvåning. Emilias milda ljusblå ögon lyfte sig äfven till honom frågande. Men han fann för godt att undvika dem. »Min Euphemie skall aldrig läsa romaner» sade Friherrinnan S*** hvarefter hon knäppte läpparne hårdt tillsammans och satte sig högre upp i soffhörnet och såg ned på sin vackra shawl.

»Ack, min Tante! sade Fru M ... leende och skakade på hufvudet.

»Men hvad skall hon då läsa?»

»Hon skall ingenting läsa alls!»

»En mycket förträfflig idé!» sade den gamla Herrn.

»Jag tror verkligen, sade Algernon, att det är bättre att ingenting läsa, än att läsa blott romaner. Romanläsningen är för själen hvad opium är för kroppen; ett oafbrutet fortsatt bruk deraf enerverar och skadar. Förlåt, Julie, – men jag tror att ett ungt fruntimmer kunde bättre använda sin tid än att egna den till denna läsning.»

Julie såg ut som om hon ej hade lust att förlåta denna anmärkning.

Emilia sade: »jag tror med Algernon att (för unga fruntimmer isynnerhet) denna läsning är vida mera skadlig än gagnelig.»

Julie fick tårar i ögonen och såg på Emilia som om hon velat säga: »sätter du dig äfven upp emot mig?»

»Jag medger, sade fru M ... att den kan vara mycket skadlig, om. ...»

»Skadlig! afbröt den gamla herrn, säg förderflig, giftig, i grund förstörande!»

Julie skrattade: »Bästa Professor, ropade hon, hjälp, hjälp! jag börjar rättnu på att tro mig vara en förlorad och förtappad varelse. Säg, jag ber, något till försvar för romanläsningen, så skall jag ge er något godt,» och skälmaktigt leende höll hon en krans af confekt i höjden.

»Den har visserligen sina ganska goda sidor, svarade Professorn, då den sker med urval och måtta. För min del anser jag läsningen af

goda romaner, såsom en den nyttigaste så väl som den angenämaste för ungdomen.»

»Hör, hör!» ropade Julie och klappade i händerna.

»Men det behöfver motiveras, min goda herre, det behöfver motiveras!» ropade Onkel P...

»Ja ja, motiveras, motiveras!» skrek den gamla herrn.

»Goda romaner, fortfor Professorn, det vill säga, sådana som lika med goda taflor återgifva naturen med sanning och skönhet, äga fördelar, som inga andra böcker förena till samma grad. De framställa människohjertats historia; och för hvilken ung människa, mån om att lära känna sig sjelf och sina medvarelser, är ej denna af högsta värde och intresse? Verlden är skildrad i dess mångfaldigt omvexlande skepnader, på det lifligaste sätt; och ungdomen ser här för sina ögon chartan öfver det land, uti hvilket den snart skall anträda den långa resan genom lifvet. Det sköna och älskvärda uti all dygd, är uti romanen framställt i en poetisk och hänförande glans. Det unga eldiga sinnet förtjuses här af det rätta och goda, som kanhända, under en mera allvarsam och sträf skepnad, hade förefallit det afskräckande.

På samma sätt äro äfven lasten och all låghet framvisade i hela deras afskyvärdhet; och man lär att förakta dem, om än omgifna af verdens storheter och prakt, under det man fattar enthusiasm för dygden om äfven kämpande under tyngden af alla jordens eländen.

Den sanna taflan af det godas belöning och det ondas straff inom människan, ehuru litet äfven ofta hennes yttre öden bära spår deraf, stiger fram i romanen med all den klarhet, liflighet och kraft, som man bör önska att kunna ge hvarje moralisk sanning för att göra den rätt allmänt fattlig och fruktbringande.

För öfrigt är det naturligt att en ädel ungdom skall älska romanerne såsom dess bästa vänner, då den i dem återfinner alla de eldiga, stora och sköna känslor, som den hyser inom sitt eget hjerta och hvilka der födt de första himmelska aningar om sällhet och odödlighet.»

Nu steg Julie hastigt opp med varm förtjusning i sitt täcka anlete, gick till Professorn, gaf honom ej konfekt-kransen, men omfam-

nade honom med barnslig hängifvenhet, under det hon sade »Tusen tack, tusen tack, jag är nöjd, alldeles nöjd!»

Den gamla herrn såg upp till himmelen och suckade.

Löjtnant Arvid såg ej »alldeles nöjd» ut, men åt oförtrutet konfekt.

Onkel P ... blundade och nickade, Cornetten påstod att det ej var till bifallstecken.

Professorn åter såg ganska nöjd ut, och kysste med ett uttryck af faderlig godhet först den lifliga flickans hand, sedan hennes panna.

Löjtnant Arvid sköt med mycket buller stolen ifrån sig; i det samma öppnades dörrarne till matsalen, – det var serveradt.

En måltid har alltid ett eget intresse, för dem, som varit med om densammas anordning, anrättning m. m.

Hvar och en rätt, ett barn af våra omsorger, har sin del af vårt intresse och välbehag, då den nu står prydligt och retande på bordet, nära att försvinna för alltid. Dock har man vid sådana tillfällen ett stenhjerta, och jag är viss på att Hennes Nåd njöt lika mycket som jag af att se, huru alla våra delikata förrätter, mellanrätter, efterrätter, försvunno genom brölloppsgästernas munnar, skenbarligen till deras stora nöje och välbehag. Hennes Nåd, lugn för Emilia, och seende huru förträffligt väl serveringen gick, gjorde les honneurs med ett behag och en munterhet, som blott då och då en tanke på små-paltarne tycktes störa.

Bruden var mild och strålande. Algernon tycktes vara den lyckligaste dödlige. »Se på Emilia! se på Emilia! sade hvar tionde minut Cornett Carl, som var min bord-granne, skulle man väl tro henne vara samma person, som så plågat sig och oss öfver halfva dagen?»

Julie antog en förnäm och stolt mine, hvar gång hennes älskare talade till henne. Han tog sluteligen sitt partie, och bouderade på sitt håll, likväl alltid med munnen full.

Onkel P ... somnade med ett stycke blanc-mangé på näsan, och under sällskapets prat och skratt, drog han då och då en snarkning, lik ljudet af ett stråkdrag på en basfiol, som stämmer in i de mindre fiolernes firliri.

Mot slutet af måltiden druckos skålar, ej ceremoniösa och led-samma, men glada och hjertliga. Magistern, eldad af tillfället och vinet, gjorde med glaset i handen följande impromptu till brudparets ära:

Låt oss glasen fulla skänka,
Hurra! botten uti båln!
Skummet må i taket stänka,
Sälla makar – er är skåln!

Klinge alla glasen samman
Må vi här i muntert lag
Efter femti år med gamman
Fira er gullbröllops-dag!

Under allmänt skratt och klingande med glasen dracks skålen. Sedan dracks äfven en för Magistern, som, jag är öfvertygad, trodde sig nu vara en hel liten Bellman.

Efter måltiden skänktes Emilia den angenämaste öfverraskning. På ett stort bord i salonen voro utbredda hennes föräldrars och syskons porträtter, målade i olja, och nästan alla af träffande likhet. »Vi skola på detta vis alla följa dig i ditt nya hem, sade Öfversten i det han omfamnade henne, ja, ja! du slipper oss icke!» Ljufva tårar runno utför Emilias kinder, hon slöt i sina armar sin far, sin mor, sina syskon, och kunde först efter en lång tid få röst nog, för att tacka. Sedan företogs af sällskapet en noggrann granskning af hvar porträtt för sig, och anmärkningar af alla slag felades icke. Här fann man fel på en näsa, här på ögonen, som voro för små, här på en mun som var för stor; dessutom hade ej artisen befattat sig med att embellera, snarare tvertom m. m. m. m.

Arma Artister! Se der den revue, som klandersjukan, den allmännaste af alla sjukdommar, låter era arbeten genomgå; arma

artister! lycka, lycka för er, att J så ofta ären litet döfva, och ären nöjda med att känna penningarne i eder ficka, och medvetandet af er talang i eder själ!

Emilia, ensam, såg ej något fel. Detta var just hennes fars blick, hennes mors leende, syster Julies skälmska mine, bror Carls raska väsende, Helenas uttryck af godhet och lugn. Och små paltarne, o! de voro alldeles förvånande lika! Man hade lust att bjuda dem confekt.

Stackars små paltarne! brända och skrämda hade de måst lemna kalaset, som de i tre veckors tid fröjdat sig åt. Under hela aftonen smög sig likväl alltid någon af oss upp till dem med äpplen, sockerbröd m. m. Magistern sprang sjelf i förstone aldraflitigast i trapporne, men efter att ha på den mindre kända vägen tre gånger slagit omkull sig, blef han i ro i salonen. Hennes Nåd hade under tiden minst sex gånger sagt till mig, med ett uttryck af största oro, »Mina stackars små gossar! Jag blir visserligen tvungen att vaka hos dem i natt!» och jag svarade hvar gång, »det skall Hennes Nåd icke, utan jag skall vaka hos dem.» – »Men du somnar visst!» – »Jag skall icke somna, Hennes Nåd.» – »Parole d'honneur?» – »Parole d'honneur, Hennes Nåd.» Och jagad af Hennes Nåds oro, gick jag upp till dem ännu innan sällskapet åtskildes, väl utrustad med plåster-paqueter, dropp-flaskor och namnam.

De små gossarna voro mycket nöjda med det sednare, samt för-tjusta öfver att man blott för deras skuld skulle bränna ljus hela natten. Deras afton-äfventyr sysselsatte dem starkt, och de slutade ej att berätta mig huru Magistern knuffat till dem, huru de fallit, och hvad de känt och tänkt, då Magistern släppte thékokarn på dem. Axel hade tänkt på syndafloden, Claes åter på yttersta domen. Midt under berättelsen somnade de.

Klockan half tolf hörde jag bullret af bjellror, hästar och vagnar, utanför Öfverstens hus. Klockan tolf redan var allt tyst och stilla, så väl inom som utom huset.

»Snart skola alla sofva sött, tänkte jag, och började småningom sjelf bli obeskrifligt sömnig.»

Intet är plågsammare än att vara ensam, vara sömnig och vara tvungen att vaka, i synnerhet då de man skall vaka öfver snarka af alla krafter, – och hade jag ej gifvit min parôle d'honneur att ej tillsluta ögonen, skulle jag förmodligen snart gjort som de. Jag stickade på min strumpa, men måste öfvergifva det; emedan jag hvarannan minut var nära att sticka ut mina ögon. Jag läste och begrep ej ett ord af hvad jag läste. Jag gick till fönstret, såg på månan och tänkte – ingenting. Veken på mitt ljus växte upp till en hög svärdslilja. Jag ville putsa det – och till höjd af olycka släckte jag det.

Min vakande rôle blef ännu svårare att utföra. Jag försökte nu att skrämma mig vaken, och ville i den hvita kakelugnens ovissa skimmer se en vålnad utaf hvita frun. Jag tänkte på en kall hand som hastigt skulle fatta min, på en röst som skulle hviska hemska ord i mitt öra, på en blodig gestalt som skulle stiga upp genom golfvet – då plötsligt en tupps galande stämma lät höra sig från en granngård, hvilken i förening med den gryende dagen förskingrade alla inbilade spöken.

Tvenne små Sotares melancholiska sång, hvilka från höjden af deras rökiga lusthus helsade morgonen, utgjorde ouverturen till det öfver allt uppvaknande lifvet.

I kökens regioner blossade snart vänliga eldar, kaffe-os spridde sin Arabiska parfym inom husens atmosfär, menniskor rörde sig på gatorne, och genom den klara vinterluften skallade välljudande kyrkornas klockor, som kallade till morgonbön. Purpurfärgade hvälfde rökmoln upp mot den ljusblå himmelen, och med glädje såg jag ändteligen solstrålarne, som först hälsade kyrktornens tappar och stjornor, sedan spridde ljusmanteln öfver menniskohyddornes tak.

Verlden omkring mig öppnade klara ögon, jag tänkte på att sluta mina, och då glada röster helsade mig: »god morgon!» svarade jag halfsofvande »god natt!»

Efterrätt.

Om någon af mina läsare skulle ha somnat under läsningen af denna lilla berättelse, så önskar jag att han måtte sofva sött; skulle åter någon ha förblifvit vaken, och visa sig ej obenägen att veta något vidare om Famillen H***, så får jag härmed vördsamligen tillkännage, att jag hoppas inom kort kunna tillfredsställa hans graciösa önskan.

Middagsmåltid. Ragout på hvarjehanda.

Bröllopsdag – har ock morgondag! .. En ledsam dag i bröllopshuset! Af hela den föregående dagens festlighet har man blott kvar hvad man har efter ett slocknadt ljus, – – *oset*. Och då utur hemmets förtroliga krets, jemte alla festliga ljud och dräfter, äfven ett vänligt anlete (ett stjernljus på dess himmel) försvunnit, då är det ej underligt, om horisonten mulnar; – ja, min lilla Julie, jag fann det helt naturligt, att du steg upp och drog omkring hela dagen som ett regnmoln, då din bror ej var olik ett åskmoln, under det han spatserade ur det ena rummet i det andra, tutande på Stjernerången, hvilket var förskräckligt att höra på.

Man hade öfverenskommit om, att de nygifta skulle tillbringa denna dag hos Algernons gamla Farmor, som lefde alldeles skild ifrån verlden, med sin piga, sin katt, sina sura ögon, och sin meniskokärlek, som förmådde henne att önska, det aldrig folk skulle gifta sig; – hvilken fromma önskan hon äfven utsträckt till sin sonson och Emilia – men förgäfves. Hon hade emellertid i förtreten önskat se det unga paret hos sig, och sjelf, som ryktet berättade, skalat äplena till äplekakan, som skulle kröna slutet af den tarfliga middagsmåltiden. Dagen derpå skulle vi se dem hos oss, och dagen efter denna dagen skulle de se oss hos sig.

Emellertid framlefde vi bröllopsdagens morgondag i en viss dufven stillhet. Hennes Nåd åt på hela dagen intet annat än tunn hafversoppa.

Sedan man slutat den tunga dagen och hvar och en gått till sitt sofrum, kände Julie ett lifligt behof att muntra sig litet, hon skickade efter valnötter, kom in till mig, satte sig att knäppa dessa och att berömma sin fästman.

»Huru makalöst hygglig var han ej! Så ordentlig, så förständig,

så jemn till lynne, så lugn, så treflig, så städad ... (en delikat nöt!) så omtänksam, så försigtig, så ordentlig i sina affairer ... icke snål heller, så god icke för god heller så ... så alldeles lagom!»

Jag nickade mitt bifall till allt detta, önskade Julie mycken lycka, och – gäspade alldeles obeskrifligt. Det finnes fullkomligheter som *söfva*.

Dagen derpå hade vi litet friskare vind. De nygifta kommo till middagen. Mössa klädde Emilia förträffligt, – hon var mild, lugn, älskvärd – men just icke glad, då deremot Algernon var ovanligt munter, liflig och språksam. Detta förvånade och förtretade Julie; hon såg på dem vaxelvis och visste ej rätt hvar hon var hemma. Allt husfolket var obeskrifligt angeläget om att få kalla Emilia »Hennes Nåd». Denna nya benämning tycktes alldeles icke roa henne, och då en gammal tro-tjenarinna väl för sjunde gången sade, »söta fröken Ack herre Jesus Hennes Nåd» sade Emilia sluteligen litet ledsen och tröttad, »kära du, låt det vara!.. Det är ju ej så angeläget!» Betjenten bjöd henne ej en rätt vid bordet, utan att göra sig beställsam med frågan, »befaller Hennes Nåd?» »Jo jo, den karlen vet sin verld,» anmärkte Öfversten. Emilia såg ut som om hon fann denna verld mindre angenäm. Helt hjertängslig tog Julie på eftermiddagen sin syster i enrum, lade sig på knä framför henne och lindade kring henne sina armar, i det hon gråtande utropade: »Emilia! huru är det fatt? Söta Emilia herre Gud ... du är ej glad, du ser nedslagen ut! Är du ej nöjd? är du ej lycklig?» Innerligt omfamnade Emilia sin syster och sade tröstande, men med tårar i sina milda ögon: »jag blir det väl, söta Julie. Algernon är så god, så ädel, jag måste bli lycklig med honom.»

Men Julie, liksom alla personer med lifliga lynnen, var ej nöjd med detta »jag blir;» hon ville ha »jag är,» och tyckte det vara helt förtvifladt, helt oerhördt och onaturligt, att ej en ung fru skulle vara obeskrifligt lycklig. *Hon hade läst romaner*. Hon förhöll sig det öfriga af dagen helt snäf mot Algernon, som just ej synnerligen tycktes bry sig derom.

Sedan Emilia med tårfulla ögon åter skiljt sig från hemmet, lemnade Julie fritt lopp åt sitt missnöje och förgrymmade sig högt

öfver Algernon, som kunde vara så liknöjd och så munter, då Emilia var så nedslagen; han var »en ispigg, en barbar, en hedning, en» ... N. B. Öfversten och Hennes Nåd voro ej inne under denna philippique. Cornetten åter hade en annan åsigt af saken, – var missnöjd med Emilia, som, tyckte han, hade alldeles för mycket låtit passa opp sig af sin äkta man. »Hade icke han, fattig karl, sprungit för att söka hennes sykorg? Hade han icke satt på henne lappskorna, shawlen, kappan? – Och hade hon ens tackat honom?» Julie tog sin systers försvar, Cornetten Algernons; ordvexlingens ande kastade redan ett och annat bittert korn i tvisten, och de båda goda syskonen hade kanske blifvit osams, om ej, vid det de båda lutade sig ned för att upptaga Helenes synål, de stött sina hufvuden tillsammans, hvilken choque upplöste striden i en skrattsalfva; och frågan om Mannens och Qvinnans rättigheter, det haf på hvars böljor de båda stridande, dem sjelfva helt oförmodadt, befunno sig gunga, blef hastigt öfvergifven.

Den följande dagen var trösterik för Julie. Emilia var gladare, och lycklig öfver att i sitt eget hem få emottaga sina föräldrar och syskon, sysselsatte hon sig med det mest otvungna behag, med den innerligaste hjertlighet, att väl undfägnade dem. Öfverstens alla favorit-rätter voro till middagen, och glädjen lyste ur Emilias ögon, då hennes far begärde för andra gången af Sköldpaddssoppan, med tillägg att »den var för rasande god.» Hennes Nåd var icke litet förnöjd öfver måltidens godhet och ordning, samt öfver alla anstalter öfverhufvud, – hon plirade väl litet orolig på en pudding, hvars ena sida hade någonting af en *ruin*, men Julie svängde behändigt och obemärkt om fatet, och Hennes Nåd, som var litet närsynt, trodde felaktigheten ligga i sina ögon och blef lugn.

Emilia hade en *husfrus* väsende och det klädde henne oändeligen väl. Cornetten var förtjust af sin syster och af hela hennes omgifning i hennes nya hem, – allt talade svenska, tyckte han, soffor och stolar och bord och gardiner och porcelainer m. m. Intet utländskt fanns, och just det gjorde, tyckte han, att man kände sig så välbehaglig och hemmastadd.

Julie var mycket nöjd med Algernon, som, om han just icke

fjäsade för sin unga fru, likväl, på afstånd eller nära, beständigt följde henne med älskande ögon; man såg tydligt huru hans själ omgaf henne, och Emilias flög i mången klar och vänlig blick att förena sig med den.

Hvad Caffé smakar godt, då det är yrväder ute och sommar-luft inne! Det funno vi fruntimmer alla, då vi på eftermiddagen, församlade omkring en eldbrasa, under njutandet af den arabiska bönan, hade ett långt och gladt samtal, under hvilket Emilia gjorde reda för de husliga inrättningar och anordningar, hon tänkt vidtaga för att skapa ordning och trefnad i sitt hem, och om hvilka hon dels redan hade talat, dels ännu skulle tala, med sin sin man, – (detta enstafviga ord föreföll Emilia ännu litet svårt att uttala); och se! det var allt mycket klokt, mycket bra, mycket ändamålsenligt. Vi bepröfvade mellan caffekoppen och eldbrasan moget och noga allt; vi lade till och togo ifrån, och hittade ändå på ingenting som var särdeles bättre än hvad Emilia uttänkt.

Familjen liknar på en gång ett poem och en maschin. Dess poesi, eller känslornas sång som genomströmmar och förenar med hvarandra alla dess medlemmar, som lindar blomsterkransar kring lifvets törnekronor och klär med hoppets grönska »verklighetens nakna berg» – derom vet hvarje menniskohjerta. Men maschineriet (utan hvilket väl styrda rörelser *l'opera della vita* dock blir en pièce utan hållning,) anse många af ringa väsendtlighet och styra det vårdslöst. Och likväl är denna del af husliga lifvets inrättning ej det minst viktiga för dess harmoniska fortgång. Det förhåller sig med detta maschineri som med urets. Äro alla hjul, fjädrar m. m. väl anordnade, behöfver blott pendeln en sväng och allt sättes i ändamålsenlig rörelse, allt fortgår liksom af sig sjelf med ordning och lugn, och fridens och trefnadens gyllene visare utpeka alla stunder på den klara taflan.

Detta kände Emilia, och hon var mån om att så inrätta sitt hem och hushåll från begynnelsen, att det, oaktadt ödets små tillfälliga puffar och knuffar, dock kunde med ordning och trefnad bestå till slutet – tills lodet lupit ut.

Ett kostligt och viktigt ting till befordrande af detta ändamål är

penninge-affairernes kloka och noggranna anordnande inom hushållet. I Emilias var detta ställdt på bra och redig fot. Utur den stora samfäldta kassan utgingo, grenade, och ordnade sig flera mindre kassor, hvilka likasom bäckar, strömmade ur en och samma källa, omtänksamt ledda åt olika kanter, gjorde hushålls-plantagen frukt-bärande.

Emilia skulle för sin egen särskilta räkning årligen få en viss summa, hvilken hon skulle använda till sin klädsel, och till andra små utgifters bestridande, – ej upptagna inom hushållets register-gebiet. Och som hennes klädsel alltid skulle bli enkel och smakfull, såsom den hittills varit, så kunde hon använda större delen af dessa penningar till att glädja sitt hjerta, – gissen – eller *sägen* på hvad sätt, hulda läsarinnor, – j veten det.

En Fru bör ha sin egen kassa, – stor eller liten, lik mycket. Tio, femtio, hundra, eller tusen riksdaler, – allt efter tillgångarne, – men sin egen, för hvilken hon redogör – för sig sjelf. Viljen j veta »hvar-före», go herrar, som hållen edra fruar till att för er redogöra för knappnålen och runstycket? – Jo just i synnerhet och synnerligast för eder egen höga ro och trefnads skuld. – J fatten det ej? Nå väl! En piga slår sönder en thekopp, en betjent låter ett glas gå i kras, eller också falla plötsligt i bitar både thekanna, koppar och glas, dem *ingen* har slagit sönder, o. m. s. Husfrun utan egen handkassa, men som måste ha koppar och glas tillstädes kommer till sin man, berättar olyckan, och begär litet penningar för att ersätta skadan. Han puttrar på tjänstfolket, på frun, som skall se efter tjänstfolket, »penningar ja . . . litet penningar. . – penningar växa ej uppå marken, regna ej heller ned från himmelen, . . . flera bäckar små göra en stor å,» . . . m. m. Summa, han lemnar litet penningar och blir ofta vid mycket dåligt lynne.

Har frun åter sin egen lilla handkassa, så komma aldrig sådana små förtretligheter nära honom. Barn, tjänstfolk och olycka förblifva väl sig lika; – men ingen oreda märkes, allting finnes tillstädes som förut, allt är i ordning, och husets öfverhufvud, som kanske med största lugn skulle på en gång lemna bort tusen riksdaler, slipper att för tolfskillingar, utpressade i fem repriser, förlora

sitt lynnes jemnvigt, så oskattbart för hela huset, som för honom sjelf.

Och räknar du för intet, du känslolösa nabob! dessa små surpriser, små födelse- och namnsdagsfröjder, som din hustru kan göra sig den glädjen att bereda dig? – dessa tusende små behagligheter, hvilka oväntade som stjernfall tindra, såsom de, på hemmets himmel, och hvilka alla skola skänkas dig af din hustrus ömhet, understödd af – *litet penningar*, – dem du lemnar henne i gross, för att med rikt intresse af trefnad och glädje åter emottaga i minut!

Nå, är det klart nu? Algernon hade länge insett det, och det gjorde mycket för Emilias framtida sällhet.

För hvarje sannt qvinnohjerta är det så obeskrifligt roligt att *gifva*, – att känna sig lefva i andras välfägnad och glädje, – det är hjertats solsken, och behöfves här i kulna nordnorden kanske mer än annorstädes. Dessutom är litet frihet så uppfriskande!

Hvar var jag hemma nyss? ... ah, vid caffè-timman hos Emilia! Derifrån gå vi att på tidens vingar företaga en längre resa.

Den, som tar sig för att med pennan berätta historier, får se sig väl före, huru han hushållar med läsarens tålamod. Stundom kan han väl redogöra för i dag, för i morgon, och för i öfvermorgon; – men emellanåt måste han slumpa med tid och händelser, om han ej vill, att läsaren skall slumpa med hans bok och slå öfver ifrån femte till åttonde capitlet. Högst angelägen att förekomma sådant för min hedervärda famille, skyndar jag att med denna taga ett litet skutt öfver circa tre månader, och endast i hopknipt sammandrag omnämna, huru mina H***ska vänner gingo dem igenom.

Julie och hennes fästman promenerade dem igenom. Hvarenda dag, då väderleken det tillät, gingo de hela långa Drottninggatan utåt; hälsade på och språkade med bekanta, bekikade figurer och toiletter, medan de voro behagligt medvetande om, huru vackra och utmärkta deras egna voro. Stundom gingo de in i en bod och köpte något smått, eller åto de en tårta hos Berndts, hvilket äfven var »fasligt nöjsamt.» Om aftonen var det någon soupé eller något spektakel, eller någon bal, – och alltid gaf detta ett talämne för morgondagen – så att, gudskelof! icke hade de förlofvade brist på

conversation. Dessutom hade Löjtnant Arvid, som var med öfverallt i *stora* världen, alltid något *smått* att berätta, någon anekdot för dagen något ord af den och den öfver den och den ... och se! det var allt mycket roligt – tyckte Julie.

Cornetten hade fått en lustig vurm. Han hade slagit sig på att studera. Studerade krigsvetenskapen, matematiken, historien m. m. och fann allt mer och mer, att så väl som hans kropps öga var skapadt till att se i alla riktningar öfver jorden och uppåt himmelen, så var äfven hans själs öga danadt till att skåda in i naturens och vetenskapernas riken och i dessa uppfatta himlens ljus. Eget var, att ju mera han lärde *se*, ju mera mörkrädd blef han. Han blef till och med rädd för spöken! Ja! mina herrar, det är verkligen sant; och de spöken, han fruktade, äro sedan urminnes tider kända i världen under namn af »*Okunnighet*», en vidunderligt tjock fru, klädd i något blankt hvitt tyg; »*Sjelfkloket*» dess långhalsade dotter, som alltid går och klifver på söta mammas släp, och »*Stortalighet*,» som säges vara vålnaden af en gammal fransysk språkmästare, hvilken i lifstiden lärt varit slägt med dessa damer och ofta synts i deras sällskap.

För öfrigt sökte han gerna äldre och kunniga männens sällskap; var hemma mycket tillsammans med sin far och med Helene, och lät ofta sina unga herrar bekanta förgäfves bullra och ruska på hans stängda dörr, – ibland likväl, något tvehågsen om att öppna, ty han tänkte: »kanske min goa vän kommer för att betala mig igen mina penningar!» Men så besinnade han sig och tänkte åter, »man skulle då ej ruska *så* starkt;» och blef vid sitt arbete i ro. Två unga vänner hade Cornetten, för hvilka vid en gifven lösen alltid hans dörr sprang upp. Ett ädelt triumvirat bildade dessa unga män. Deras valspråk så i krigs-som freds-tid var »*framåt! marsch!*»

Emilia och Algernon reste i början af April månad till Blekinge, der på en stor gård en gammal tante och gu-mor till Emilia lefde. Emilia erhöll straxt efter sitt giftermål ett bref från henne, uti hvilket hon bad Emilia och hennes man med det första möjliga besöka henne. Hon hade nyligen förlorat sitt enda barn, en son; och ville ännu vid sextio års ålder söka att glädja eller snarare återlifva sitt hjerta, derigenom att hon gaf det något nytt att älska, att lefva för. Hon bad det nygifta paret att bli hos henne öfver våren och sommaren; hon talade om grannar, och om hvarjehanda godt och gladt, som skulle göra deras sommar-vistande angenämt. Hon nämnde om, att hon ville göra sitt testamente, att hennes förmögenhet skulle bli deras efter hennes död, om de ville anse henne som en mor.

»Vasserra tre! Ett vackert bref!» sade Onkel P***. »Res du bus bas, neveu, med din hustru låt straxt spänna för vagnen. Jag ville vara i dina kläder, du lyckones barn! Dröja till början af April? galenskap! nå, än om Gumman dör emellertid! Se det kan kallas att försofva sin lycka! Det skulle min själ ej hända mig! Kära Julie, väck mig när Caffet kommer.» När resvagnen stod framför porten och den gråtande Emilia satt vid Algernons sida, vexlande tårfulla innerliga blickar och sorgsna farväl med sina kring vagnen stående föräldrar och syskon; då fattade Algernon hennes hand och frågade: »ville du *nu* heldre dröja bland *dess*a eller följa med mig?» – »Med dig,» svarade sakta Emilia. – »Af hela hjertat?» – »Af hela hjertat.» – »Kör på!» ropade glad Algernon, »Emilia vi följas åt på resan, – genom lifvet!» Vagnen rullade. O! gungade dock på sådana fjädrar hvarje äktenskapets vagn!

Tyst och dyster smög den blindade igenom sina mörka dagar, – hennes hälsa aftog synbart. Hennes själ liknade elden i milan, dess lågor synas ej, de bryta ej ut, men förtära stilla och säkert sin boning. Blott i sång yttrade hon stundom sina känslor, då hon trodde sig vara ensam. Hon diktade ord och musik, – de buro stämpeln af

ett olyckligt och fridlöst hjerta. I sällskap sade hon nästan aldrig ett ord, och allenast hennes oupphörliga sysselsättning, att kring sina händer och fingrar linda ett band eller en snodd, förådde den rastlösa oron i hennes inre.

Det gifves hos qvinnan en sinnesställning som verkar, att, ehvad hon gör inom sin husliga krets, blir det väl gjort; att hvart hon går, en stilla frid följer henne, lik den af en lugn vårdag, att der hon dröjer, dröjer äfven en trefnad och ett välbehag, som meddelar sig hvar och en som nalkas henne; denna sinnesställning utgår från ett rent, gudfruktigt och undergifvet hjerta. Lycklig hon! lycklig framför alla andra (om än i andra afseenden aldrig så *rikt* begåfvade,) hon som detta äger! – Och lycklig var Helene, ty hon var en af dessa så *skönt* begåfvade. I ett bref, som hon vid denna tid skref till en vän, målade hon sjelf lifligt sitt lyckliga tillstånd.

»Du frågar, hvad jag gör? (skref hon mot slutet af brefvet). Jag njuter lifvet, i hvarje stund deraf. Mina föräldrar, mina syskon, mitt arbete, mina böcker, mina blommor, solen, stjernorne, himmelen och jorden, allt skänker mig glädje; allt låter mig känna med obeskriflig ljufhet sällheten af att lefva. Du frågar mig hur jag gör, då mörka tankar och tvifvel intaga min själ. Min goda vän, jag har inga tvifvel, inga mörka tankar, – jag kan ej hafva det, – ty jag *tror* på Gud, jag älskar honom, jag hoppas uppå honom; – jag har ingen sorg eller ängslig omsorg, ty jag vet att han skall göra allt väl att en gång allt skall bli godt och klart. Så tänkande, så kännande, måste jag ju vara lycklig»

»*Curro, curri, currum, currere*» upprepade små paltarne. »*Cu-curri, cursum, currere*, era syndapaltar!» rättade Magistern; och dermed höllo de redeligen ut i (jag öfverdrifver aldrig) nära tre månaders tid.

»Det går långsamt, – men det går väl!» sade tröstande och förtröstansfullt Magistern till Hennes Nåd.

Hennes Nåd Gud välsigne den beskedliga Hennes Nåd! men nog hade väl, utan så mycket bekymmer och så mycket paketer, så många »hå hå!» och så många koffertar, vår utflyttning till landet kunnat gå för sig. Öfversten sade halft skämtande ett litet ord härom. »Det är lätt sagdt,» svarade Hennes Nåd allvarsamt.

Cornetten, som ej tålte minsta anmärkning öfver sin mor, uti hvars görande och låtande han aldrig ville se det minsta fel, höll med henne i alla hennes bekymmer och motsade oss, som funno dem litet onödiga; och då det blef allt för mycket ängsligt, gick han omkring sjungande »God save the King!» (den enda engelska han kunde), för att draga vår uppmärksamhet från Hennes Nåd.

En månad före och en månad efter flyttningen bråkade hon och arbetade dermed för allas vårt väl, – och sjelfva resdagen – o himmel

Hvad packning, hvad stök
 I källrar och kök!
 I förmak och sal
 Hålla möblerna bal;
 Och allt hvad man ser
 Är vändt upp och ner.
 Och herrskapet ringer,
 Och tjenstfolket springer,
 Visiter och frukost och lärar och lass,
 Allt trängs om hvarann och allt skall ha pass.
 Man talar om vänskap och biffstek och gås,
 Och upp gå de munnar, – de lärar i lås;
 Frun småler och pustar och suckar »Gunås!»
 Snart restimman slår
 Och larmtrumman går,

Så skynda, så skynda ... spring hit! och spring dit!
 »Kör unnan! kör fram! fort med kapporna hit!»
 Hvad bråk, hvad bestyr,
 Dess minne jag flyr;

Och flyr till

Thorsborg,

Öfverstens fädernegods, dit vi anlände i medio af Maj månad.

Hade jag en droppa af den vena, som uppsprungen från Walter Scotts bläckhorn spridt sig kring »allo land» och med historiskt-antiquariskt bläck fuktat hundra författares pennor, – så skulle jag nu göra en dråpelig beskrifning af det ståtliga slottet Thorsborg, byggt under trettiåriga kriget af en högsinnt och högättad fru, på en tid af nio månader, med murar så bastanta som dåtidens sinnen, och blyrutor så små, som upplysningens dagar i tidehvarfvets klostergång. Jag skulle säga, huru fru Barbro Åkesdotter till Göholm och Hedesö, Amiralskan Stjernebjelke (hvars på Thorsborg ännu befintliga porträtt utvisar en stolt och amper qvinna), för att öfverraska sin i Tyskland för frihetens sak stridande make, uppreste denna ädla byggnad, på en höjd der den ännu står i furstlig storhet, beherrskande omätliga åker- och ängs-fält på flera fjerdingssvägs afstånd, och huru hon vid sin hjeltes ankomst till fädernehemmet lät tända ljus i alla slottets fönster, för att förtjusa eller förtrolla hans ögon. Jag skulle äfven hviska om, att detta ej lærer hafva lyckats, och att traditionen sqvallrar om, det han grufveligen förargade sig öfver denna fru Barbros gerning. Jag skulle vidare förmåla något om de ättlingars öden, som senare vistats på godset, hvaribland någon, som blifvit begåfvad med skaldeförmåga, sig till åminnelse, oss till uppbyggelse, ristat på en ruta, ännu i slottssalen befintlig i Öfverste H***s tid,

»Fröken Sigrid med sin Soop
 Äro båda stora tok.»

Och då jag på tidens ström anländt ner till våra dagars på medeltidens utbrända vulkaner anlaggda hvilorum, skulle jag, vandrande omkring bland dessa, forska efter lavaströmmens lemningar, och i minnets urnor samla askan efter de slocknade eldarna, strö den ut i dessa blad och – – – det vill säga, (för att tala litet mindre förblommeradt) ... jag skulle berätta om alla de åldriga harnesk, hjälm och spjut, som ännu förvarades på Thorsborg och hvilka Cornett Carl med särdeles ömhet omfattade, ... om blodiga kläder, värjor, mördar-kulor m. m., och nämna bland de fredliga minnen den med tusende träfigurer inlaggda dörren till Gustaf Adolph den andres sofrum, från fornda herrgårdsbyggningen ditflyttad; om den ofantliga salen med golfvet af ekrutor och eksparrar i taket; om fru Barbros porträtt, der hon sitter med murslef i handen, om hennes spinnrock m. m., och, för att ej glömma saltet i soppan, skulle jag berätta om de spökaktigheter, som rådde i slottet och dem ingen var så utsatt att förnimma som Magistern. Han hörde ofta rysliga ljud – blandning af trumpetklang och vargtjut; han hörde huru det nattetid tassade helt sakta omkring i billardsalen, huru bollarne rullade, små klockorna ringde m. m. Jag skulle säga, huru folket i huset väl visste om en vålnad, som spatserade utan hufvud i den stora eksalen om månljusa qvällar, och huru ganska ofta midt i mörka natten ljus plötsligt strålade fram ur alla fönster, och huru ingen fanns som ej hade hört soffor, bord och stolar med fasligt buller dragas af och an i de rum, der ingen menniska fanns, .. och att sjelfva Hennes Nåd ... hu! men jag börjar bli helt hemsk sjelf och inser nu klart, huru jag blott fått förmåga att med vanligt bläck skildra vanliga och hvardagliga ting, – finner det således tryggare och trefligare att tala om, huru små Paltarne, lyckliga öfver all beskrifning att vara på landet, sprungo omkring och tullrade om i de gropar och stenhögar, som voro lemningar efter den gamla herrgårdsbyggningen, sökte skatter och funno – gullvifvor. Huru Julie, sjelf lik en sommarfågel, sprang efter de vingade syskonvarelserne, trotsande sin fästman att springa fatt på henne, till dess hon märkte att det just icke var värdt, ty han gjorde sig aldrig så mycket besvär. »Det var för varmt!»

Han älskade framför allt, att i en mjuk soffa sitta med sin lilla fästmo, bekvämt hvilande mot de ljufligt pösande kuddarne, i en slags inre åskådning af lifvets – bekväma sida. Deremellan sysselsatte han sig med att jaga, ömsom på Öfverste H***s ägor, ömsom på sin faders. Denne var en munter godhertad gråhårsman, som värderade högt fem saker på denna jorden, nemligen sitt gamla adelsnamn, sin son, Öfverste H***s vänskap, sitt spann af hvita hästar, kalladt »Svanorna,» och sin tobakspipa, till hvilkens tändande en oupphörlig eld både vinter och sommar brann i hans kakelugn. Han var förtjust af sin tillkommande lilla sonhustru, som ändå spelade honom månet litet spratt, hvaröfver han blef lika lätt ond som lätt blidkad. Han berättade gerna historier, öfverdref dugtigt, svor tappert och var för öfrigt hvad man kallar en *hedersman*.

På Thorsborg kom familjen snart i en lugn och treflig lefnadsordning. Hennes Nåd gick väl ännu länge omkring med nyckelknippor och bekymmer, men ingen lät störa sig deraf, och så innerligt god var hon, att hon aldrig bråkade och oroade någon annan än sig sjelf.

Aftnarna voro i synnerhet behagliga. Då församlades vi alla uti ett litet grönt Cabinett, rikt på taflor och blommor, och der läsningen af Franzéns, Tegnér's, Stagnelii, Sjöbergs, Nicanders m. fl. svenska skalders arbeten, hvilka Professor L***s uttrycksfulla föredrag och förträffliga deklamation lärde oss ännu bättre värdera, gjorde oss med hvar dag rikare på ädla och friska känslor och tankar. Ofta valdes äfven läsning af en allvarsammare art, af denna, hvars syftemål är att sprida klarhet öfver de för människohertat vigtigaste ämnena, öfver Gud och odödligheten. Detta märkte jag snart var gjordt i synnerhet med afseende på den blinda, på hvars marmorbleka anlete Öfverstens blick alltid dröjde, under läsningen af de ställen, der klarast och varmast Gudomlighetens strålar, fastän genom människosvaghets slöjor, frambröto. Ofta äfven förgick aftonen under samtal, rigtade på samma ämnen. Professor L***, Öfversten och Helene deltog förnämligast i dessa. Öfverstens i samråd med Professor L*** fattade anstalter till sina under-

hafvandes moraliska förbättring genom goda skolor och flera andra inrättningar, beräknade så väl till deras nytta som deras nöje, gåfvo en otvungen anledning dertill. Menniskan, – hennes organism, hennes uppfostran, hennes bestämmelse, hennes höghet, – hennes svaghet, – Guds kraft, – mensklighetens stigande förädling genom ett rätt predikadt, rätt förstådt Evangelium, – – detta lifvet i förening med ett tillkommande, – dessa voro ämnen, som med högsta värma, skönhet, klarhet, och styrka afhandlades af Professor L***. Hans eldiga och kraftfulla föredrag, så förträffligt tolkande hans rika känsla; den lyckliga förmåga han i en beundransvärd grad ägde, att genom exempel hämtade ur historiens, moralens och naturens riken, gifva klarhet äfven åt de abstractaste ideer, – den lugna sköna vishet, som blef resultatet af hans lära, och hvars välgörande kraft oemotståndligt trängde till alla åhörarnes hjertan, – välljudet af hans manliga röst, det värdiga och uttrycksfulla af hans åtbörder, allt detta gjorde, att man med förtjusning hade lyssnat till honom hela timmar. Och då han, under det han kom allt djupare in i sitt ämne, med en allt mer stigande värme, med allt kraftfullare språk uttryckte allt högre, allt djerfvare ideer, kände man sig likasom upplyftad från jorden och närmare himmelen. Det var en tankens och känslans apothéos, och ögonblickets himmelsfärd qvarlemnade dock alltid i våra bröst en lefvande gnista af den eviga elden.

Det var under dessa qvällar, som jag såg känslor af högre och ädlare art födas hos den hittills något barnsliga och flyktiga Julie. Jag såg hennes bröst höja sig, hennes kinder färga sig, vid det hon lyssnade till talet om sanning och dygd, under det hennes uttrycksfulla öga hängde vid den ädle tolkarens läppar, för att liksom insuga hvart ord; och hon svarade ofta kort och vårdslöst sin fästman, då han stundom ville inhämta hennes omdöme öfver små söta papp-saker och utklippningar, uti hvilkas förfärdigande han ägde en verklig konstskicklighet.

Den blinda förblef under dessa samtal stum, och sällan rörde någon rörelse i hennes bildstodslika anlete, att en känsla upprörde hennes inre.

Vi hade äfven om aftnarne samtal af olika art, – af en lättare men ändå innehållsrik natur; i dessa lyste Hennes Nåd och Cornett Carl. En afton, då Professor L*** och Öfversten voro frånvarande, höll Löjtnant Arvid en lång föreläsning om, huru man på bästa vis skulle »marinera renkött» och om såsen dertill. Julie frågade, om ej Arvids tal gifvit oss en ovanligt stark aptit på att äta qvällsvard tidigt och gå snart till sängs. Allmänt bifall.

En dag, då Julie och jag sutto vid ett öppet fönster och arbetade, – en törnroskruka på bordet emellan oss, – och vi länge suttit tysta, sade Julie på en gång hastigt: »Tycker du ej?» och tvärtystnade.

Jag såg på henne och frågade, »hvad då?»

»Jo ... att ... att Professor L*** har något mycket ädelt i sitt ansigte, i synnerhet öfver pannan?»

»Ja,» svarade jag, »man läser der hans ädla själ, hans milda vishet.»

Julie luktade på en törnros, – dess knoppar tycktes i det samma spricka ut på hennes kinder.

»Aha!» tänkte jag. Åter sade Julie: »Tycker du ej?» ... Ny paus.

»Att Pro ...» sade jag vägledande.

»Ja ... att ... att Professor L*** har en bra välljudande röst och talar alldeles förträffligt? Han gör allt så klart så rikt och skönt. Man tycker sig bli bättre, under det man hör honom.»

»Det är sannt. – Men tycker du ej, att Löjtnant Arvid har bra vackra mustascher bra vackra tänder och en särdeles vacker röst, i synnerhet då han säger »ta mig tu ...»

»Nu är du elak, Beata!» sade Julie häftigt rodnande, i det hon steg upp och sprang sin väg. I förbifarten väckte hon Löjtnant Arvid, som på en soffa i rummet bredvid höll sin middagslur, hvar öfver han knorrade litet, och fordrade, i det han makligt räckte ut armar och ben – en kyss i ersättning.

Han fick – »jo pytt!»

Emellertid blef Julie med hvar dag mera allvarsam, – hennes förr så jämnt glada och goda lynne ... började blifva ojämnt och stundom ovänligt; hennes väsende blef mera stilla och allvarligt, och stundom dröjde ett lätt drag af svärmodighet på hennes täcka

ansigte. Men denna förändring märkte länge ingen af familjen. Dess medlemmar hade hvar på sitt håll mycket att sköta.

Hennes Nåd, hvars lifliga natur och verksamma godhet alltid höll henne i rörelse, hade på landet alla stunder upptagna. Hon var sina underhafvandes tröstarinna, rådgifvarinna och lärarinna, så i stort som i smått, och dessutom hela traktens läkarinna. Hon var detta allt med en lätthet och en rådighet, som man knappast kunnat tro henne om, i anseende till hennes bekymmerfullhet vid de minsta saker inom hennes eget hem och hushåll. Hon gick sjelf omkring till folket med droppar och uppmuntringar, soppor och goda råd, och de förra gåfvo must och kraft åt de senare. Hon var hela nejdens älskling. Gamla och unga, rika och fattiga, prisade henne såsom »alltför god och gemen.»

Öfversten sysselsatte sig till utseendet mera passift, i sjelfva verket mera actift eller mera verksamt, med deras väl, som honom var gifvet att regera öfver. Han var för sina underhafvande, liksom för sitt tjenstfolk, en god och rättvis men sträng husbonde. Han var allmänt mera fruktad än älskad, men hvar och en erkände, att under den tid han styrt på godset, hade sedeförderf, fylleri och öfverhufvud alla laster med hvar år aftagit; och deremot ordning, rättrådighet, renlefnad, grannsämja och, i följd deraf, välmåga och trefnad allt mera utbreddt sig, äfven till närliggande orter. Och de förträffliga anstalter han vidtagit, de goda skolor han anlaggt och med hvar år mera fullkomnade, gåfvo hopp om det yngre släktets ännu mer stigande förädling och lycka. Som en kraftig medverkare stod nu Professor L*** vid hans sida.

Här är stället att fälla ett ord till närmare upplysning om Professor L***. Det skall blifva kort och godt.

Professor L*** var en förmögen mans son, och var sjelf en ganska välmående man. Han hade blifvit prest, för att, på det enligt hans tanka mest verksamma sätt, kunna gagna sina likar. Han var ock, i ordets skönaste bemärkelse, sin församlings fader.

Besynnerligt var, att han näst mig och kanske mer än jag gaf akt på Julie. Hans blick följde henne ofta så vänligt allvarlig, så pröfvande

Helene hade öfverinseendet öfver Flickskolan i församlingen, hvilket vigtiga värf hon förträffligt och med lika glädje som omsorg uppfyllde.

Cornetten hade ... öfverinseendet öfver gosskolan! – tror någon kanhända? Nej gud bevars! och väl var det för både honom och skolan. – Han hade fallit på en plötslig, häftig passion för botaniken, gick tidigt ut om mornarne, blef ofta hela dagen borta, och kom hem om aftonen helt uttröttad, med fickorne fulla af ogrä ... af örter vill jag säga. Han talade mycket om botanikens interesse, värde och nytta, visade Julie oupphörligt skillnaden mellan en pentandrist, en octandrist, m. m. I synnerhet var han begifven på att finna Linnæa Borealis, som han hört sägas skulle växa i trakten, men ännu ej kunnat upptäcka. Den gick han nu och sökte både bittida och sent.

»Det är förunderligt med Carl,» sade Julie, »när han kommer hem från sina botaniska promenader, är han antingen så glad, att han tar alla menniskor i famn, eller ser han så ond ut, som vore han färdig att bitas.»

»Han är för befängd med sin botanik!» sade Öfversten.

Helene smålog och runkade på hufvudet – och så gjorde jag, – och så gör du säkert äfven, min unga läsarinna. Jag gissar att du gissar att han ... men tyst, tyst så länge ... lät oss ej förråda hemligheten, den kommer väl i sinom tid i ljuset. Emedlertid fara vi i stora famillevagnen på

Visiter.

Öfversten, Hennes Nåd, Julie, Cornetten och jag. Hennes Nåd, som ibland hade ideer, hvilka tycktes hafva fallit ned från månan, hade nyligen hittat på, att jag började blifva melankolisk, hvilket hon trodde härröra derifrån, att jag grubblade öfver Uppenbarelsboken, emedan hon ett par gånger funnit mig med bibeln i handen, uppslagen vid dess sista sida, der det nya Jerusalems tillkommelse

beskrifves. Nu var Hennes Nåd för ingenting så rädd som för grubblandet i böcker, hon trodde halft att mitt förstånd var i fara, och för att förströ mig och låta mig litet grand komma ifrån »sådant der,» ville hon nödvändigt, att jag skulle vara henne följaktig på de visiter, som skulle göras i grannskapet.

Vi foro åstad en vacker eftermiddag, alla vid godt och gladt lynne.

Vi drucko kaffe hos fru Mellander, hvilken jemte sin man (sin hustrus bihang) arrenderade ett litet ställe af Öfversten. Fru Mellander var förfärligt ful, koppärrig och hade skäggbeväxt haka, satte näsan ganska högt i vädret öfver sin tysta, hennes värde och välde djupt erkännande man, och talade om belevvenhet och moral dagen i ända för sina tvenne vackra, något skjåpiga döttrar, hvilka Cornetten liknade vid slokbjörkar. För öfrigt var hon snygg, tarflig och huslig, höll god ordning på sitt hushåll, sin man, sina döttrar, en piga och tre katter, – och trodde sig derföre ha ett ypperligt ministerhufvud.

»Ja ja!» sade hon en gång, suckande »Nu säger man »Grefve Platen är död!» Nästa år skall man kanhända säga »Fru Mellander är död!»

»Det vore väl f . . . n» sade Öfversten, som var närvarande.

Medan herr Kamrer Mellander förde Öfversten ner i den lilla trädgården, för att visa honom en ny anläggning eller hvad han kallade en »nyplog» på ett gammalt potatoesland, finga vi veta hvarjehanda nytt af Fru Mellander. Först att hon läste en mycket rolig bok om en ung karl, som hette Fritz.

»Är det en roman?» frågade Hennes Nåd.

»Ja det är en roman. Den är mycket rolig. Den som Fritz håller af, heter Ingeborg.»

»Hvem har skrifvit boken?» frågade åter Hennes Nåd.

»Ja det vet jag ej. Han skall vara prest. Och det står der så vackert, huru de fara på sjön och huru hon klappar i sina små hvita händer . . .»

»Kan det vara Frithiof?!» skrek Cornetten helt gällt af luter förvåning.

»Frithiof ... ja Fritz eller Frithiof, så heter han.»

»Af Tegnér!» utropade i sin ordning Hennes Nåd.

»Ten ... ja, ja något sådant namn har jag hört.»

Julie lyfte ögonen upp mot himmelen.

Hennes Nåd, som för första gången insåg, att man kunde vilja hastigt byta om ett sådant samtalsämne, frågade nu Fru Mellander, om hon hört det Grefvinnan B*** var utflyttad till gård.

»Nej!» svarade Fru Mellander hvasst och bestämdt, »jag vet intet om henne. Emellan oss är ingen commerce mer. Hvad tycker väl lilla Hennes Nåd om, att hon och jag varit uppfostrade tillsammans. Ja – vi voro i vår ungdom tillsammans alla dagar, och hon hade en halmhatt med gula band och jag hade en halmhatt med röda band. Och jag sade åt henne »hör du Jeannette!» och hon sade åt mig »hör du Lisette?» och vi voro de bästa vänner i verlden. Så for hon åt sitt håll och jag åt mitt, – till min morbror Rådman Stridsberg i Norrtelje. Hennes Nåd känner visst? ...»

»Nej!» svarade Hennes Nåd.

»Kors! – inte känna rika Stridsberg, – han som var gift med Mamsell Bredström, – dotter till kramhandlaren Bredström i Stockholm – Hennes Nåd vet ju ... – svågern till Lönnqvist ... som bodde vid packartorget?»

»Jag känner inte» ... svarade småleende, men halft förlägen Hennes Nåd ...

»Jaså ... jaså», sade något missnöjd Fru Mellander och kanske med förminskad aktning för Hennes Nåds connoissancer. »Ja,» fortfor hon med sin berättelse, »så kom det sig, att vi ej sågo hvarann på flera år. Men då jag blef gift med Mellander, fick jag i Stockholm på en Concert se min ungdomskamrat, som nu var blefven Grefvinna B***. Och jag helsar och helsar på henne, men hvad tycks? Hon ser stint på mig och helsar icke, ... och låtsar alldeles icke känna igen mig. »Aha!» tänkte jag. När hon nu far förbi mitt hus här vid landsvägen, då, kan tänka, kör hon hufvudet ut genom vagnsfönstret, och helsar och nickar. Men jag stickar! Hvad tycker lilla Hennes Nåd?»

Hvad lilla Hennes Nåd tyckte, feck fru Mellander för denna

gång ej veta, ty i samma ögonblick kom hennes kära hälft in, jemte Öfversten, som manade till afresa, emedan klockan redan var fem på eftermiddagen, och man hade nära en mils resa till Löfstaholm, der hos Brukspatron D***s nästa besök skulle afläggas. Två koppar kaffe hade emedlertid hvar och en af sällskapet måst förtära, utom likväl Cornetten, som, välsignande Fru Mellander, hennes välmening och hennes kaffe, bestämdt undanbad sig det. Han och Julie hade under tiden gjort deras bästa för att muntra och qvicka upp Mamsellerne Eva och Amalia. Cornetten sade dem på sitt glada frimodiga sätt allehanda små artigheter, Julie berömde deras blommor, lofvade låna dem böcker, symönster m. m., hvilket allt hade den verkan, att de vackra slokbjörkarne, liksom skakade af en frisk vind eller lifvade af ett välgörande regn, småningom började resa sina qvistar och röra på sina blad. Det vill säga: Amalia och Eva blefvo helt pigga, och deras ögonstenar rörde sig både åt östan och vestan.

Vid Löfstaholm emottogs Öfversten och hans famille med den lifligaste och mest bullrande glädje. I synnerhet gjorde man väsen af Cornett Carl, som för sitt frimodiga väsende, muntra lynne, samt lustiga upptåg, var allmänt älskad och omtyckt af grannarne, och särdeles i gunst på det glada Löfstaholm, der baler, spektakler och nöjen af alla slag beständigt omvexlade, och der han ömsom dansat med tolf damer på en natt fyra och tjugu danser, ömsom såsom Capten Puff, eller Cousin Pastoreau, eller som Borgmästaren i Carolus Magnus uppträdt och väckt allmän förtjusning. Älskare-roller hade han aldrig kunnat spela, naturligtvis derföre att han *aldrig kunde blifva kär*, och kunde ej naturligt låtsa något, som var så emot hans natur.

För att fira Brukspatron D***s namnsdag, gäfvos hans tre talangfulla döttrar och hans fyra talangfulla söner denna afton en liten Concert, hvartill en tämmeligen talrik samling af åhörare voro bjudna, och till hvilken nu familjen H*** lade ett kärkommet femtal.

Fru D***, som ryktet kallade ett mycket bildadt fruntimmer, som talte om Weber och Rossini, om uppfostran och bildning,

poesi, colorit, smak, takt m. m., slog sig på att underhålla Hennes Nåd med pryddiga tal om sina åsikter af uppfostran, och om den plan, som legat till grund för den hon gifvit sina barn, och uti hvilken både Weber och Rossini, bildning, smak och takt rörde sig om hvarann, utan allsköns takt.

Concerten börjades. Eleonora D***, rädd och röd, satte sig till Fortepianot och spelte, »con tutta la forza della disperazione;» uti hvart accord hon slog, skänkte hon åhörarns öra två eller tre toner på köpet, och löpningarne, tack vare fortepedal och fermeté, foro öfver claviaturen, såsom ett drag med gummi elasticum öfver ritningen. Slutet gjorde mycken effect. Hela Pianot skrällde. Derefter sjöng den blåögda Therèse en aria ur Barberarn i Sevilla. Präktigt staccaterade toner, kraftfulla rullader, såsom med handkraft tillvridna, och gälla utrop, framlockade åhörarnes lifliga tacksamhetsyttringar för så mycket – besvär.

Brukspatron D***, en liten tjock och munter gubbe, förtjust i sina barn, hvilka hans faders-hjerta jämförde med verldens sju underverk, gick allt emellanåt till Öfverste H***, i det han, gnugande sina händer, frågade med tindrande ögon: »Nå hvad tycker bror? Hvad säger bror? Hva ba? Hva ba?»

Öfversten, som dels hade för säker naturlig smak, dels i sin dar hört för mycken god musik, för att ej rätt väl veta hvar han var hemma, tog sin tillflykt till sitt godhetsfulla skälmaktiga leende och detta tvetydiga beröm: »hon spelar som f .. n!» Eller; »hon sjunger som tu .. n!» Hvilka duktiga uttryck mottogos med den lifligaste glädje af den lyckliga fadren.

I en efterföljande duett emellan Adolph D*** och en af hans systrar, gick det litet (som Öfversten kallade det) »sönder». Och en duett af onda blickar uppstod emellan brodern och systemen, under det sången småningom jämkade sig åter tillsammans.

Finalen, en Choeur, som alla de sju virtuoserne sjöngo i en stämma, om »lång lefnad, och trefnad,» »bålar» och »skålar» m. fl. rim, diktade jemte vidhängande förelöpande ordrader af Adolf D*** – trodde jag skulle taga ned huset.

Hennes Nåd, som under allt detta sutit som om hon varit i

aftonsången, med en andäktig och litet gunådlig min, gjorde nu sitt bästa för att tillfredsställa den musikaliska famillens törst på låford. Öfversten upprepade sina kraftord, och sällskapet sjöng ett chor af bravos! och charmant! som likväl af mången accompanjerades med tvetydiga miner. Detta sätt klandrade Cornetten, – han hade lätt att göra det, han, som kunde säga och fritt sade, att han alldeles icke förstod sig på musik, och kunde således ej fälla något omdöme deröfver. En annan, som för sitt musikaliska sinnes (eller för sina synders skull) blir uppfordrad att aflemna ett yttrande, är vid en sådan concert illa fast. Artister får man bedömma, det har man köpt sig till; men Amatörer blott berömma, det anser man sig likasom skyldig till, och gör man det utan godt samvete, tar sanningen sin reträtt ej gerna utan att visa en sur min.

Före aftonmåltiden var det ej för oss att tänka på att få resa hem. Först kl. elfva suto vi åter i vagnen. Det var en mild, sällsynt vacker vörnatt. Hennes Nåd inslumrade snart, sakta vaggad af vagnens rörelse, och söfd af våra samtal. Vi tystnade alla småningom. Öfverstens utseende blef dystert. Cornetten satt och såg på månan, som blek och mild stod öfver den gröna lugna jorden. Det låg något svärmande i hans blick som jag aldrig der märkt tillförne. Julie blef äfven tankfull. Kusken och hästarne måtte äfvenledes ha tänkt på något, ty blott långsamt skredo vi fram genom skogar och slätter. Då vi ungefär vid midnattstiden foro förbi prestgården, Professor L***s hemvist, sågs ljus skimra ur ett af fönstren. Öfversten såg det, och sade, i det hans ögon vänligt strålade: »der sitter nu L*** och vakar och arbetar för sina medvarelsers väl. Han unnar sig sjelf ej nattro, – – och likväl skall troligen en femtio år eller mera gå om, innan hans verk skall rätt förstås och värderas. – Och sådana nätter följa på dagar, hvilkas alla timmar äro egnade till uppfyllandet af hans mångfaldiga embetspligter.»

»Han liknar sitt ljus,» sade Cornetten, »han förtär sig för att upplysa.»

»Han måste vara en högst ädel man!» sade Julie med en tår i ögat.

»Ja väl, svarade Öfversten, jag känner ingen ädlare. Men han kan ej lefva länge på det sätt han sköter sig.»

»Har han ej, frågade Julie vidare, någon syster, eller en mor eller någon hemma hos sig, som ser om honom, och håller af honom, och vårdar honom?»

»Nej han är ensam.»

»Ensam!» upprepade sakta och sorgset Julie. Under det vi i en halfcirkel foro omkring prestgården, lade hon sig ut genom vagnsfönstret och höll hufvudet stilla, vändt i en och samma riktning.

»Hvad ser du efter, mitt barn?» frågade Öfversten.

»Efter ljuset, pappa . . . det tindrar så skönt i natten!»

Dagen derpå skulle äfven ett par besök i grannskapet göras, – men nu kunde Cornetten alldeles omöjligt vara oss på dessa följaktig. Han hade fått spaning om, att Linnæa borealis skulle finnas i en skogstrakt österut en half mil ifrån Thorsborg, och för att öfvertyga sig derom, måste han nödvändigt lemna oss redan före middagen.

»Jag begriper ej, sade Julie, hvad Carl lefver utaf vissa dagar. Han tar aldrig, huru mycket jag än ber honom, någon mat med sig, då han gör sina botaniska pilgrimsfärder. Också tycker jag, att han blifvit bra mager.»

»Nu löper han igen till skogs!» sade Öfversten, då han såg sin son med stora steg gå öfver gården; »jag fruktar att hans Linnæa borealis gör honom yr i hufvudet.»

Våra besök denna dagen hade mindre framgång. Hos L***s på Vik hade barnen messlingen, och för små paltarnes skuld körde vi, vid denna underrättelse, derifrån i fullt frysprång.

På M*** var Grefvinnan ej hemma. I ett litet lusthus i trädgården sjöngo hennes kanariefåglar hungrande i granna burar och, tycktes med ömsom klagande, ömsom gladt drillande toner, både med lock och pock vilja påkalla uppmärksamhet för deras behof.

Hennes Nåd gaf dem gryn, vatten, socker, fågelgräs och tusende smeknamn.

»Med allt det här» anmärkte Öfversten, »lära vi ej få oss en kopp thé i afton!»

Att klockan mellan sex och sju om eftermiddagen ej få thé, var för Öfversten en verklig mistning; och Hennes Nåd, som visste det, satt med bekymrad och ängslig min i vagnen, under det vi anträdde vår återresa hem, hvilken väl torde räcka öfver halfannan timma. För att få, som han trodde, ginare, körde kusken en ny väg, som äfven gaf oss nya trakter att beskåda. Man stannade på ett vildt och skogbeväxt ställe, för att låta hästarne pusta. Till höger och på något afstånd från vägen sågo vi öfver trädtopparne höja sig en lätt rökpelare, som ett sakta vinddrag förde åt vår sida.

»Min sann!» sade Öfversten, »tror jag ej att man satt på thé åt oss der borta! Se, Julie, – skymtar ej en vit mur fram genom skogen?»

»Jo! jag ser något gråhvitt det är verkligen ett hus derborta ... röken tyckes komma derifrån. Det är klart att någon Fée väntar oss der för att undfäna oss. En Fée som bjuder på thé, det rimmar ju förträffligt.»

»Min tanka är, sade Öfversten, att om än der ej finns en Fée, så finnes der ganska säkert folk, och de skola ganska visst bestå oss thé, om vi – hvad menar du, Charlotte? skola vi ej göra ett besök i det lilla trefliga skogspalatset der borta? Vi säga åt herrskapet der, att vi önska göra deras bekantskap och att vi ... med ett ord, att vi äro törstiga.»

Julie skrattade hjertligt. Hennes Nåd såg fasligt förskräckt ut.

»Min goda vän, sade hon, det passar sig icke!»

»Det skulle passa mig rasande bra, sade Öfversten, att få en kopp thé.»

»Dessutom, söta Mamma, sade Julie, kunde vi kanske göra en ganska interessant bekantskap. Till ex. tänk om Don Quixote ej dött af sina åderlåtningar, såsom man utspridt, men rest upp åt norden, bosatt sig här med sin sköna Toboso, och nu toge emot oss ... Eller kunde vi träffa en Eremit, som berättade oss sina öden, eller en förklädd prins ...»

»Hvad, och hvem du vill, sade Öfversten, bara han är så christelig och ger oss en kopp thé.»

Oaktadt Öfversten nu visst för fjärde gången kom fram med sin »kopp thé,» drog sig likväl Hennes Nåd så allvarsamt tillbaka för

detta besök »à la Don Quixote,» som hon kallade det, att tanken derpå öfvergafs, och det beslöts att fortsätta resan.

Vid det vagnen åter satte sig i rörelse, – knack! gick ena bakhjulet af, vagnen vältade långsamt omkull och, under åtskilliga utrop, viltigerade vi, den ena öfver den andra, ned på landsvägen.

Hennes Nåd låg på mig. Men sträfvade ändå, innan hon själf tänkte på att stiga upp, blott efter att få sin ridikyl lös, som af en händelse hade kommit under mig, hvilket jag försäkrade henne aldrig skulle gå för sig, så länge jag ej kunde röra mig ur fläcken.

Ändteligen stodo vi alla åter på våra ben. Hennes Nåd var blek och vi samlades alla med bekymmer och ängslan omkring henne och gjorde tusen frågor, »om hon hade stött sig, blifvit mycket skrämnd» o. s. v. Men då hon besvarade allt med »nej» och vi, på hennes ångestfulla frågor om oss, äfven måste säga att vi kände hvarken skrämsel, skrapor, eller blånader (om klämning ville jag ej tala), slog Julie opp ett så hjertligt och högljudt skratt, att vi måste göra henne sällskap. Kusken och betjenten, båda oskadde som vi, refvo sig med bekymrade miner i håret.

Med deras tillhjälp sökte Öfversten nu, att resa upp den gamla tunga vagnen. Men vägen bestod af djup sandmylla, vagnen hade fallit så godt som i en grop, kusken var en invalid, betjenten en antiquitet; de ropade »Eu ... uh!» ... Öfversten allena arbetade – och vagnen kom ej ur fläcken.

Ett besök i det grå huset (den enda människobostad, som var synlig) blef nu nödtvunget, och Öfversten, som var så pickhågad på detta besök och på sin »kopp thé,» att han var helt glad öfver händelsen med vagnen, utropade: »vi måste följas åt allesammans i lust och nöd!» bjöd sin hustru armen och förde henne, med ovanlig munterhet och under komiskt skämtande, fram på den smala vägen, som slingrade sig genom en tät gran- och tallskog och tycktes föra till det mycket omtalta grå huset.

»Det blir regn!» sade Hennes Nåd och såg ängslig upp till himmelen, »min hatt kunde vi ej dröja här under träden, medan Grönvall springer och skaffar folk till vagnen?»

»Det blir ej regn,» sade Öfversten.

»Det regnar!» ropade Hennes Nåd.

»Lät oss skynda att komma under tak!» ropade Öfversten och skyndade muntert framåt, under det han höll sin hatt öfver Hennes Nåds hufvud.

Ändteligen voro vi framme vid det lilla grå huset. Det hade ett dystert och förfallet utseende och, med undantag af en liten köks-trädgård, var allt rundtomkring vildt och ouppodladt. En insjös silfverbölja glänste fram på något afstånd genom den mörka furuskogen.

Det började regna allvarsamt just som vi kommo in i huset. En dörr till höger i förstugan stod på glänt. Den öppnade kökets tempel. Vid det Öfversten trädde in, störtade, lik en hare ur sin gömma, en piga fram ur en vrå, spände på oss yrvakna grå ögon och stammade, »Var så goa stig oppför trappan ... herrskapet ä hemma.»

Vi stego uppför en smal och mörk trätrappa, vid hvilkens slut Öfversten öppnade en dörr, som lät oss se in i ett litet rum, uppfyllt på alla sidor med tvätt. Bord och stolar samt korgar voro betäckta med dels strukna, dels ostrukna kläder. Luften ångade het mot oss, som ur en eldad ugn.

»Stig på, stig på!» sade Öfversten, vänligt manande, åt Hennes Nåd, som tvärstadnat på tröskeln.

»Min söta vän, jag kan ju ej gå och trampa i klädkorgarne!» svarade hon litet förtörnad. Öfversten och jag röjde dessa ur vägen och vi tågade igenom linne-landet mot en annan dörr, vid hvars upplåtande vi alla ett ögonblick stadnade betagna af förvåning och öfverraskning.

Ett fullkomligt skönt, majestätiskt och i svart siden och spetsar praktfullt klädt fruntimmer stod midt uti ett rum, smakfullt prydt med vackra krystaller, blomster-urnor, speglar och andra skimrande onyttigheter. Något bakom henne stod – fastän hon tycktes mig sväfvä, en ung ... ja verkligen blott en ung flicka, – men så förtjusande, så englalikt schön, att man var färdig att betvifla dess varelses jordiskhet. Hon kunde vara på sin höjd sexton år, hade sitt ljusa hår uppfästadt med en guldpil, bar en hvit lätt florsklädning,

som lik en ljus sky kringslöt den liljevita, ljufva, milda, idealiskt skönt formade engla-varelsen.

Det äldre fruntimret gick emot oss, under det hennes mörkblå ögon blickade stolt och frågande på de obudne gästerna. Hennes Nåd gick baklänges och trampade mig på tårna. Öfversten, hvars ädla hållning och öppna samt belevade sätt att vara på en hvar gjorde ett behagligt intryck, framkallade snart ett älskvärdt leende på den vackra skogsfruns läppar, i det han på ett sätt, lika behagligt som komiskt, redogjorde för anledningen, eller snarare anledningarne, till vårt oväntade besök; gjorde ursäkt därför, nämnde sitt namn (hvilket på den sköna okända tycktes göra ett besynnerligt intryck), samt presenterade sin fru och sin dotter. Mig glömde han. Jag förlåter honom. Hvem talar om såsen till gåsen? Den följer ju af sig sjelf som appendix. Den vackra skogsfrun svarade på bruten svenska, men med en röst, som var verklig musik: »Mycket välkommen! vagnen skall ha hjälp, och ni skall ha thé ... så godt jag kan.» – »Min dotter, min Hermina», tillade hon, i det hon smekande strök ur sylfidens panna de skuggande lockarne.

Under det Hennes Nåd gick fram till soffan, stannade hon och neg mycket artigt för en herre, som hittills stått till hälften skymd af fönstergardinen, men som nu steg fram, tog den bestörta Hennes Nåds hand, ruskade den och kysste den, i det han skrattande men ej utan förlägenhet sade: »söta Mamma!» Det var ... Cornetten!

Hennes Nåd sade blott, »herre Gud!» och satte sig ned helt hastigt och helt betagen i soffan, med händerna hopknäppta och blicken stirrande på sin son. Öfversten spärrade upp ögonen, gjorde en högst komisk grimace, men sade intet. En slags förlägen orolig spänning uppstod i sällskapet. Cornetten, hvilken isynnerhet tycktes stå som på nålar, gick snart ut för att tillse om vagnens iordningsättande.

Den vackra skogsfrun gick äfven ut och vi blefvo ensamma med sylfiden, som Öfversten betraktade med ögonskenlig förtjusning. Han, jemte Hennes Nåd och Julie, sökte att med frågor och anmärkningar öfver åtskilliga ämnen få henne språksam, men det lyckades ej; hon talade blott litet och undvek att svara på frågorna.

Barnslig oskuld, innerligt behag, och ett nästan himmelskt lugn, låg i hela hennes väsende och uttryckte sig i allt hvad hon sade. Hon talade en temligen god svenska, men med en accent, uti hvilken rörde sig det italienska språkets välljud. Julie var förtjust och upphörde ej att hviska till mig, »det är en engel, en engel! Se hennes mun! ... nej se hennes lilla hand, – nej se hennes fot ... nej se hennes ögon! ... ah bror Carl! ... nu är du visst fast! ... det är en riktig engel!»

I det lilla smakfullt prydda rummet stod äfven en harpa och en lyra. På Julies fråga till Hermina, om hon spelade på något af dessa instrumenter, svarade hon dermed, att hon gick till harpan, spelade och sjöng en Canzonetta af Azioli, med ett behag och en röst, så rörande ljuf, att den framlockade tårar i allas våra ögon.

Hon hade knappast slutat, då hennes mor inträdde; straxt der- efter kom Cornetten och thé. Sysselsättningen, som detta senare gaf hvar och en, gjorde mindre märkbar stockningen i conversatio- nen, som alldeles icke ville komma sig före.

Jag kunde ej låta bli att anmärka (må man förlåta det en hus- rådinna) thé-anstalternas torftighet. Kopparne voro af Rörstrands gröfsta porcelaine (tre voro sinkade), sockret var ordinairt och rätt grått melis; – bröd eller skorpor såg jag ej tecken till.

Jag fruktar, att vår vackra värdinna märkte att jag såg mig litet om, och att Hennes Nåd äfven såg sig litet om, och blickade med ett halft öga på mig, ty hennes uppsyn förrådde en plågsam förvir- ring, under det hon framstammade något om svårigheten att få hvetmjöl. Med sin vanliga förekommande godhet tillbjöd sig ge- nast Hennes Nåd att skicka utaf sina förråder, men fick till svar ett bestämdt och kallt, »nej jag tackar!» hvaröfver hon blef på engång försagd och litet stött.

Öfversten drack med välbehag sin andra kopp thé, då vi på en gång finga höra ett starkt buller och en gåendes hastiga steg uppför trappan. Vår värdinna rodnade, bleknade, steg upp, och gjorde några steg mot dörren, då den i detsamma hastigt kastades upp och en man med ett vildt uttryck af återhållen vrede i ett blekt, strängt betydningsfullt ansigte, inträdde häftigt, helsade stolt och vårdslöst

på det i rummet befintliga sällskapet och gick att sätta sig i ett fönster, der han förblef stum, under det han likväl som oftast afsköt vilda, vreda och genomträngande blickar på vår vackra värdinna, som synbart darrande kom tyst att återtaga sitt rum bredvid Hennes Nåd. Småningom blef dock hennes väsende lugnare och hon besvarade ett par gånger de vreda ögonkast, som skickades henne, med en blick full af stolthet och äfven förakt.

Öfversten, som med pröfvande blickar mätte den nykomne, tilltalade honom med en fråga om väderleken. Vid ljudet af denna röst vände sig den obekante hastigt om, betraktade skarpt frågaren, och en blek rodnad färgade hans förfallna kinder, i det han svarade, utan att tyckas veta hvad han sade, »Ja, ja det regnar ej mer, man kan ge sig på vägen!» ..

Han såg åter ut genom fönstret och upprepade: »det håller alldeles uppe – man kan ge sig af utan fara» ... Öfversten, som denna dag tycktes hafva fått retsamhetens och motsägens anda uti sig, sade emot all sannolikhet, ty det klarnade ögonskenligt, »åh, det kastar ännu; – det mulnar, och börjar säkert regna än värre!»

Hennes Nåd gaf honom nu en liten vänlig, bedjande blick, och vid dennas stumma bön steg han upp, såg ändteligen att det blef upphållsväder och att man kunde »ge sig af!»

Under tacksägelser och ursäkter togo vi afsked af skogsfrun och hennes dotter, som hade stora tårar i sina vackra ögon, då vi lemnade rummet; helsande stumt på Herr Zerreböck (som Julie kallade honom), hvilken tycktes vilja med sina ögon skjuta på oss och hjälpa oss att komma fort.

»Du följer väl med oss, Carl?» sade Öfversten till sin son, »eller tänker du ännu söka Linnæa bo» »Jag skall springa förut, för att se om vagnen är väl i ordning!» ropade Cornetten och for af, som en yrvind.

Då vi åter suto i vagnen, bestormades Cornetten med frågor. Han förklarade sig ej veta mer om de vackra utländskorna än vi; han hade på en af sina ströfverier i nejden gjort deras bekantskap, – han visste att de voro vackra och älskvärda, lefde skilda från hela världen och tycktes vara fattiga och för öfrigt visste han ingen-

ting mer ingenting alls »Fattiga!» utropade Hennes Nåd, »och så klädda .. sådana spetsar!»

Cornetten rodnade, och sade blott, ... »de äro alltid mycket väl klädda»

»Men hvem i all verlden var den onda herrn?» ropade Julie.

»Herrn i huset, svarade Cornetten, han tyckes ha ett olyckligt och retligt lynne jag känner för öfrigt ej denna familie»

Öfversten såg skarpt på sin son, som blef synbart förlägen.

Det blef tyst i vagnen. Hennes Nåd runkade på hufvudet, såsom till accompagnement af egna tankar.

Engång afbröt Öfversten tystnaden, i det han godhetsfullt leende sade: »Jag har ännu hennes kling kling i mina öron!»

»Kling kling?» upprepade Cornetten rodnande.

»Jaha!» svarade torrt Öfversten och det blef åter tyst.

Julie hade väl sitt hjerta och sina ögon fulla med lifliga ord öfver de båda sköna utländskorna, men hon visste ej rätt på hvad grund hon stod i anseende till sin brors bekantskap med dem och vågade dessutom sällan i sin fars närvaro ge sin förtjusning luft, af fruktan för hans sarkastiska min, för hvilken hon hade en panisk förskräckelse.

»Det är besynnerligt» sade åter Öfversten »att man just i denna skogstrakt, öster ut från Thorsborg, skall finna den sällsynta Linnæa bo»

»Tror Pappa ej,» afbröt hastigt Cornetten, »att jag får dra upp fönstret, eller kanske Pappa just nu ej borde tala, så mycket, den kalla dimman strömmar in»

»Tack för din omsorg, min son, – det har ingen fara med mig. Jag fruktar mera för dig ... att du ådrar dig någon sjukdom på dina botaniska promenader, att du förkyler dig ... får frossan.»...

»Frossan!» sade Cornetten skrattande, men tillika rodnande, »snarare kunde det vara fråga om någon feber»

»Jag vill vara din doktor, sade Öfversten, och som jag redan ser betänkliga sjukdomssymptomer, förordnar jag dig»

»Tackar aldrig ödmjukast, min bästa pappa! Men ännu har det alldeles ingen fara – det försäkrar jag! Dessutom har jag mycken respekt för medikamenter.»

Öfversten teg. Hennes Nåd suckade. Julie plirade skälmaktigt på mig. Vagnen stannade, vi voro framme. Det var redan ganska sent på aftonen.

Under aftonmåltiden sade Öfversten till sin son: »nå Carl, när var du lycklig nog att hitta på din *Linnæa borealis*?»

Hurtigt svarade Cornetten: »just i dag, Pappa!» tog med det samma upp sin plånbok och framtog derutur en liten växt, i det han sade, »denna lilla nordiska blomma, som finnes utom i Sverige och Norrige endast i Schweiz och på ett berg i Amerika, har en alldeles utsökt lukt, i synnerhet nattetid. Denna här börjar redan torrka men luktar ännu godt, – känn, Julie»

»Kors bästa Carl!» utropade Julie »den luktar ju starkt malört! ... eller nej ... hvad säger jag .. den luktar»

»Malört!» sade bestört Cornetten och såg litet flat på sin malörtsqvist. »Jag tog miste, ... jag har tappat, jag hade»

Öfversten log sarkastiskt. »Man måste bekänna, sade han, att den der *Linnæa borealis* är en högst kuriös planta!»

Den som likväl ganska säkert snart fick veta något mer angående *Linnæa borealis*, var Hennes Nåd. Mellan mor och son rådde en så innerlig ömhet, att den enas frågor ofelbart framkallade den andras förtroende, då det ej gafs sjelfmant. Af alla sina barn älskade Hennes Nåd mest sin äldsta son, ehuru hon ej ville tillstå, att hennes hjerta gjorde mellan dem någon skillnad. Han var af alla mest lik henne, så till anletsdrag, som till hjertats innerliga godhet. Dessutom hade den vård, hon egnat åt hans ytterst svaga och sjukliga barndom, kostat henne en stor del af hennes egen helsa och krafter, och detta, kanske mer än allt annat, hade fästat modershjertat vid det barn, som blott genom så många uppoffringar blifvit bevaradt. Hvad som kostar oss mycket, det blir oss dyrbart. Äfven belöntes hon nu med den innerligaste sonliga ömhet.

Om Hennes Nåd visste af någon hemlighet, så hjälpte det oss andra ej ur mörkret. Öfversten tycktes ej veta mer än vi, ty han brukade ofta vid gladt lynne skämta öfver botanik och *Linnæa borealis*, för hvilka ord Cornetten fått en riktig förskräckelse, – och

hvilkas uttalande han alltid sökte afbryta genom ihuggande af något nytt samtalsämne, det första bästa.

Emellertid fortsatte han ostörd sina vandringar; företog till och med genom närliggande trakter en liten fotresa, som räckte omkring en vecka; sedan ... dock härom sedan.

Öfversten sade med sitt vanliga lugn: »om fjorton dagar skall den unga herrn till lägret, sedan håller honom expedition hela sommaren i Roslagen; kärleken till botaniken och till Linnæa borealis blåser väl af honom undertiden.»

Under tiden var Julie på sätt och vis i en rätt bedröflig belägenhet. Löjtnant Arvid, som på landet befann sig i saknad af de samtalsämnena som stadslifvet allena hjälper till, började att tète à tète med sin fästmö ej hitta på något att säga utom, »min lilla Julie!» hvarpå alltid en kyss skulle följa såsom pausfyllning; denna undandrog sig likväl stundom lilla Julie. Sedan de älskande länge med tyst uppmärksamhet sutit bredvid hvarandra, började de gäspa. Då sade Arvid, »du är sömnig, lilla Julie!» »Ja!» svarade hon, och »tack vare dig» tänkte hon.

»Luta dig då emot mig, min engel, och tag dig en liten lur», sade med mild röst hennes blifvande jordiska stöd, »luta dig mot mig, och mot sofkudden, som jag ställer så här, jag skall luta mig mot den andra dynan och äfvenledes ta mig en lur ... det skall bli gudomligt skönt!» Med en temligen bedröflig min följde Julie rådet, och snart såg man, både förmiddag och eftermiddag, de förlofvade sitta och halfslumra tillsammans. Julie sade väl ofta, att det var både synd och skam, att så der bortsofva lifvet, men hennes fästman tyckte, att det var så som man njöt det bäst, och då ett litet godt hustru-ämne, redan som fästmö, följer den älskades önsningar, så höll Julie tills vidare för och eftermiddags sofstunder. En gång hörde man henne säga, halft skrattande, halft förtretad på Löjtnant Arvids bön att anse honom som en kudde – »jag försäkrar dig, att jag börjar göra det på fullt allvare.»

Den blinda.

»Jag ser – natten allena!«

Hennes Nåd, som nu med visshet hade upptäckt grunden till min föregifna melankoli uti en förmodad begynnelse till lungsot, förordnade för mig en mjölk-kur och sakta spasserande ute i fria luften, tidigt om mornarne.

Kanske gjorde hon det äfven, för att, på godt otvunget manér, få i mig en följeslagerska åt Elisabeth, åt hvilken doktorerne föreskrifvit samma diet. Vara dermed hur det vill, fyra saker voro gifna: melankolisk var jag, – lungsot hade jag, – kureras skulle jag, – och promenera måste jag.

Jag började således dricka mjölk och gick under de sköna vårmornarne vid den tysta Elisabeths arm, uti den vackra parken, der fåglarne, i synnerhet denna tid på dagen, stämde upp koncerter, dem ej de båda vandrerskornas sakta steg, ej heller många ord från deras läppar störde.

Elisabeths sinnesstämning var i förstone kall och ovänlig. Hon teg nästan beständigt, och de få ord hon yttrade, buro uttryck af ett sjukt och retligt lynne. Hon frågade oftast, »hvad är klockan?» Och på mitt svar, följde alltid från henne en otålig suck: »icke mer?»

Jag var tyst, derföre att jag, – att jag verkligen ej visste hvad jag skulle säga, – derföre att jag fruktade genom ett ovarsamt ord såra hennes oroliga, känsliga, olyckliga själ. Jag såg henne lida, – hade så gerna velat söka trösta, men visste ej hvilken ton jag borde anslå för att välgörande tränga till hennes hjerta. Dessutom tycktes mig att mennisko-ord ej skulle kunna förmå mer, till lindring för en varelse-smärta, än denna milda, friska, lifgifvande vårluft, som omfläktade oss, än dessa melodiska chörer, som svallade upp ur de susande lundarne; än denna rika ljufva vällukt, som tycktes vara den unga naturens andedrägt, som vi insögo med vår, och som lifvande trängde till själens innersta, ack, hvad hade jag väl kunnat säga mera vältaligt, mera ömt, mera lugnande, än denna naturens sköna underbara poesi?

Småningom blef Elisabeths sinnesstämning mildare. Mina tysta, men oafbrutna omsorger stöttes ej mera ovänligt tillbaka. Hon talade oftare och med mera lugn.

En dag sade hon åt mig, »du är stilla och vänlig som naturen; det gör godt att vara med dig». Då jag aldrig med en enda fråga sökte intränga i hennes varelses inre, tycktes hon småningom alldeles glömma, att hon var omgifven af något annat, än denna natur, i hvars sköte den mest olyckliga varelse ej fruktar att utgjuta sin smärta, och som ofta är dess bästa, mest trösterika vän. Hon gaf ofta luft åt afbrutna ljud, än fulla af en stilla jämmer, än hemska, vilda och knotande; någongång sjöng hon entonigt, men ljuft, en slags vaggsång, såsom ville hon dermed söfva hjertats stormande känslor. Denna vemodigt behagliga sång alstrade stundom hos mig just denna melankoli, som Hennes Nåd ville kura.

I sina åtbörder yttrade Elisabeth samma frigifvande af hittills qväfda känsloutbrott. Hon utsträckte ofta sina armar med häftighet eller gjorde med dem rörelser, såsom ville hon från sig aflägsna något förskräckande; stundom tryckte hon sina händer hårdt mot sitt bröst, eller sammanknäppte dem öfver pannan med ett uttryck af outsägligt lidande. Ofta voro hennes rörelser så häftiga och så vilda, att de tycktes närma sig utbrott af vansinnighet. Men så fort vår morgon-promenad var slutad och vi nalkades hemmet, återtog hon småningom sitt slutna, kalla, nästan onaturligt stela väsende.

En morgon, då vi hade satt oss på en bänk, sade hon hastigt till mig, »vi sitta i solen, – är det icke så? Jag känner dess värma. Låt oss söka skuggan. Jag håller ej af solen, och den har ingen del i mig.»

Jag förde henne till en bänk, der en lummig syrenhäck frångängde solstrålarne.

»Det måste vara rätt vackert i dag,» sade Elisabeth, »jag tycker mig aldrig ha känt en så ljuf luft.» Och nu började hon göra mig frågor öfver blommornas färg, öfver träden och fåglarna, öfver allt som omgaf oss, skönt, men för henne osynligt, och det med en ton så sorgligt mild, så full af stilla försakelse, att en djup och innerlig rörelse bemäktigade sig mitt hjerta och ett par tårar, dem jag ej sökte återhålla, föllo från mina ögon ned på hennes hand, som

hvilade i min. Hastigt drog hon den bort, i det hon sade: »du gråter öfver mig! du känner medlidande med mig! – Det bör ingen göra, – ingen skall beklaga mig, – ingen förbarma sig öfver mig; – jag förtjenar det ej! Du bör ej längre bedragas öfver mig, lär att känna mig, – lär att afsky mig! Detta hjerta har velat brottet, – denna hand har begått mord! Jag går nu – jag vet – jag känner det – mot döden, – men mot en stilla, nästan smärtofri död, fri från blygd och vanheder, – och jag hade förtjenat att sluta mina dagar under bödelns hand på schavotten.»

Jag tyckte vid dessa ord, att dagen mörknade omkring mig. Stilla fasande, teg jag. Den blinda teg äfven, först med ett uttryck af vild förtviflan, sedan med ett hånloje på de bleka läpparne; slutligen öfvergick detta till en min af dyster nedslagenhet, i det hon sakta och långsamt frågade: »är någon ännu nära mig?» – »Jag är här,» svarade jag, så lugnt och mildt som möjligt, ty jag kände, huru mycket den olyckliga brottsliga ännu mer än den oskyldigt lidande, behöfver medvarelsers godhet.

»Snart,» sade Elisabeth, och lade handen på sitt bröst, »snart skola de afgrunds-lågor som härja här – slockna! Stilla död, jag känner ditt vänliga annalkande Fläkten af din svalkande vinge ger mig stundom ett ögonblicks lindring Snart skall detta plågade hjerta hvila, stelna i den kalla jorden Moderliga jord! Du skall sluta i ditt sköte det trötta barn, som intet modershjerta, ingen fadersfamn, ingen väns stödjande arm lärt känna och välsigna under lifvets långa, långa dag! ... Men hvarföre klagar jag? För att få en föraktfull ömkans allmosa? Och ej en gång denna förtjenar jag!.. Jag är en usel varelse!»

Hon tystnade, men började efter en stund åter: »det är besynnerligt! – i dag, – i dag – efter så många hundra dagars i tysthet burna lifs-eländen, vill mitt hjerta tala, ... vill, lik en länge fjettrad fånge, andas en friare luft, vill träda fram i dagen, liknöjd för de känslor af fasa och afsky, som den brottsliga uslingens anblick må väcka hos andra Flamman vill ännu en gång låga upp och kasta ett sken, – om än hemskt, innan den slocknar för alltid.

Vänd ditt anlete från mig, Beata!.. Följ solens exempel, – – det är

lika mycket, – eller snarare det är godt så; – jag har ännu något att förlora – ditt medlidande. Väl, jag är skyldig mig detta straff»

Hon tystnade åter, – häftiga och smärtsfulla känslor tycktes skaka hennes själ och ett obeskrifligt uttryck af entusiasm och vemod målade sig på hennes sköna anlete, i det hon trånadsfullt utsträckte framför sig sina armar och utbrast:

»Fädernesland, frihet, ära! – hade jag kunnat lefva, strida och dö för er jag hade ej blifvit den usla sjunkna varelse jag nu är. O hade jag varit en man, skulle mitt hjerta ej utan frukt ha klappat för er, värdiga mål för själens örnflygt! Denna låga, som nu förtär mitt brottsliga bröst, hade då, tänd på edra altaren, brunnit en klar och helig offerflamma mot höjden. Men nu! o huru olycklig den qvinna, som naturen gifvit en själ, full af eld, känslostyrka och entusiasm! Olycklig den qvinna, som ser i den trånga krets, uti hvilken hon är kallad att stilla och enahanda lefva och verka, blott ett glädjelöst tillstånd, ett fängelse, en lifvets graf.

Jag var denna olyckliga. O huru har jag ej lidit af striden mot ödet! *Det* var draken, mot hvilken jag kämpade, – trodde mig utkorad att öfvervinna, – och den har kastat mig ner i stoftet, krossat mig – trampat mig som en mask!

I ungdomlig känslas öfvermod var jag stolt öfver min eld, min känslas djup och spännkraft, föraktade att sansa mig, .. att erkänna en annan kraft till lag än min vilja, – jag kände mig ha vingar – jag ville flyga, jag ville höja mig öfver alla; – jag har fallit!

O att min döende röst kunde höras af hvarje qvinnlig varelse, som eldig och passionerad tror sig skapad att blifva något stort, lysande och förvånande, tror att den känslas vidd och spännkraft, med hvilken hon blifvit begåfvad, berättigar henne att förakta den tysta verld, uti hvilken hennes plats af samhällsordningen blifvit anvist, den blyga, heliga känslans återhållsamhet, som henne både gudomliga och menskliga lagar befalla, – o att hon kunde se mig, fallen genom dessa lagars öfverträdande, och höra mig varnande säga, »förvillade beklagansvärda varelse! bekämpa dig sjelf! Din egen passionerade själ – se der draken mot hvilken du bör strida – hvars eld skall förtära dig och blifva andras bane, om den ej qväf-

ves. Undergif dig ödet och samhällslagarne ... bekämpa dig sjelf eller, skall du lida och krossas som jag!

För mig är det för sent att kämpa – kraften är borta, viljan är borta! Elden har tagit öfverhand – templet brinner, brinner, brinner, – och skall brinna, – till dess vindarne ej mer finna annat än dess aska. Mitt bål har jag tändt sjelf – jag förtärs, och jag lider!

Du verld omkring mig, full af harmoni, skönhet och sång, som lik ett vaknande leende barn nu omger mig med smekande armar fåfängt ler, fåfängt smeker du ... jag förstår dig ej, – jag lider!

Då jag var ung det är ett sekel sedan ... hvälfde redan i mitt bröst ömsom himmel och hellvete, ... dock var jag då den förra närmare, ... nu ser jag himmelen ej mera. Då jag var ung, – mycket ung ännu, – älskade jag redan med passionens hela kraft. Min första kärlek var mitt fädernesland du ler kanske, finner denna känsla löjlig i en flickas bröst, ... så hafva andra gjort, – och likväl – mitt fädernesland! Sveriges ädla och älskade jord! hade alla dina söner haft mitt hjerta – en späd flickas hjerta, – så vore du ännu hvad du varit, – hjeltarnes hembygd, ... Europas Lejon.

Du har läst, – hört talas om martyrer, – om de rysliga plågor, de nästan otänkbara grymheter, som frihetens och fosterlandets vänner i alla tider lidit, – och du har med fasa vändt bort ditt öga, aflägsnat din tanke. Jag läste äfven, jag hörde äfven om dessas öden, men törstade att dela dem, – genomtänkte med begärlighet alla qval, alla afgrundsplågor, himlasällheter syntes de mig, om burna, o fädernesland, för dig! – jag bad till himlen om deras ära, om deras vällust.

Under det jag utvecklade min ungdoms blomma och mina känslor svällde, som vårströmmen, rasslade krigets mordvagn genom Europa blott ett echo af den vapenklång, som ur stridande massor framlungade, nådde vårt fredliga land. Men detta nådde mitt hjerta, och väckte der de vildaste, mest hänryckande känslor Ack, jag var blott en qvinna!.. man skrattade åt mitt svärmeri, man förlöjligade det. Jag grät de bittraste harmens tårar, och dolde min eld i mitt bröst.

Freden gjordes, och namnen *fädernesland*, *frihet*, som vid skenet af krigets eldar lysa så bländande och klara, förlorade under olivens

skugga många af sina tjusande strålar. Äfven i mitt bröst förlorade de sköna namnen deras magiska spännkraft, då med dem ej mera förenades tanken på fara, kamp och ärofull död. Freden var gjord, alla sinnens spänning stillades. Verlden omkring mig blef ännu mera hvardaglig och enahanda än förr. Men mitt hjerta blef sig likt, ville lefva, ville verka; jag var som förr, och mer än förr, full af begär att eröfra lifvets lysande höjder, och blef af menniskor, samhällsordningar, convenancer och förhållanden evigt återvist till mitt inte-lif. Aldrig var en galerslaf olycklig som jag. Rastlös som stormvindens ande, rörde sig min själ, famnade verlden, ville höja sig till stjernorna, tränga genom alla känslors täckelse, allt vetandes förlåt, och min kropp och min uppmärksamhet förblefvo fjettrade vid hvad lifvet har mest småaktigt och trivalt. Jag lefde två varelser uti en, – och den ena var den andras plåga.

En enda passion tillåter verlden det qvinnliga hjertat, ... uti uppfostran befordras dess utvecklande vanligen genom läsning af romaner, känslosamma poesier m. m. Det är kärlekens. Jag lärde att känna den. Man säger att den förädlar qvinnan, att den skapar hennes sällhet, ... den har fört mig till brottet, den för mig nu till min graf.

Min far dog. Han hade aldrig förstått, aldrig älskat mig, aldrig gjort mig lycklig! hvarföre gaf han mig lifvet? – Hade min mor lefvat, o hon skulle ha förstått, ha älskat mig! Jag har hört mycket talas om henne, hon hade mycket lidit ... mycket kämpat. – Jag var ett foster af hennes sista suck, den sög jag in med min första andedrägt .. uti den första och sista moderskyssen. Derföre äfven kanske var hela mitt lif ett dödsarbete likt, – en strid, en evig kamp. Snart dock är den väl slut!

Min Farbror, från hvilken hittills jag lefvat långt skild, tog mig till sig. Du känner honom, ... men nej, du känner honom ej! Du tror honom vara en Gud på jorden, – och han är en hård, obeveklig

man, – en oblidkelig, sträng domare. O huru hård har han ej varit mot mig! Huru älskade jag honom ej! Jag hade ingen och intet på jorden. Han blef mitt allt. Jag såg ingen och intet utom honom. Jag sade honom det. O hade han blott haft någon mildhet, någon barmhertighet för mig. Men han var allenast sträng. Hans blick var kall, hans ord straffande. Jag förtviflade, men tillbad honom ändå.

Jag var skön, jag var snillrik, full af ungdom och lif och känsla. – Såsom vågor förgäfves slå mot klippan, som motstår och återkastar dem, så hvälfde förgäfves alla mina känslor, alla mina natursgåfvor fram, såsom offer vid hans altare. Ack, vågorna få dock med tårar bada det hårda bröst, som dem bryter och förskjuter, – jag fick ej gråta på den hand, som stötte bort mig, – som gaf mig dödsalken. Han, som jag öfver allting vördade och älskade, – han kallade min känsla för honom brottslig. Jag vet ej, om den då var det. Vanlig var den ej, – och kanske ej passande för jorden. Jag hade ej då skytt englarnes blickar i mitt hjerta, ... de hade förstått mig. ... Englarne i himmelen älska ju! ... och, måste älska högre och renare än jordens barn, ty de älska det högsta goda, – de älska Gud! ... Ack, han var en Gud för mig! Hvarför var han blott en vredgad, straffande hämnare? Hans straffdom öfver mig gjorde, – att jag föraktade mig sjelf – och tillbad honom ännu högre.

Ett ögonblick reste sig verdslig stolthet i mitt bröst. Jag ville besegra min passion, – straffa dess föremåls obevekliga stränghet.

Jag förlofvade mig med en ung man, .. god och älskvärd tror jag, .. som älskade mig, – jag minnes föga om honom. Jag ville straffa, och trodde mig kunna det genom detta medel, .. ja, – ty jag var ändå stundom i den tro, att – jag var älskad af den, som var allt för mig. – Skulle kärlek vara den enda eld, som ej ägde kraft att värma det föremål, på hvilket alla dess brännande strålar samlas? – Och dessutom var jag så skön, – och han var, det visste jag, det såg jag, svag för qvinnlig skönhet. ... Dock hvad säger jag! när var han väl svag? När såg jag honom vackla – den stolte, ädle, starke? o jag – o jag var den svaga, – den förvillade, dårade, eländiga!

Man redde till mitt bröllopp, bröllopskläderna voro färdiga, man omringade mig med gåfvor, smek och smicker ... jag såg på honom som jag älskade, ... han var bra blek.

Bröllopsdagen kom, vigselstunden kom ... jag såg på honom, – han var blek, i hans öga brann en dyster låga, – men han sade – intet. I det sista viktiga ögonblicket – såg jag ännu på honom, – då vände han sitt ansigte bort ifrån mig; sitt sköna, ädla, älskade anlete vände han bort ifrån mig, – med en blick – o minne! Jag sade *Ja!* Afgrunden var i mitt hjerta.

Samma afton gick jag bort, och gömde mig ... gömde mig undan för alla menniskor. Det var underligt i mitt hufvud! och i mitt bröst. Hvad man sökte mig! ... ha ha ha! det var ett spektakel!

Jag hade tagit penningar med mig och lyckades att under ett antaget namn resa till en af Sveriges hamnstäder.

Jag såg hafvet! ... En storm upprörde det ... morgonhimmeln stod i röda lågor deröfver. Jag minnes det än ... ah! det var skönt! Jag satt på en klippa och såg ut åt hafvet. Det omätliga öppnade för mig sina armar; Bölja hvälfde på bölja, ... brusande, skummande, ... bortåt ... bortåt, ... i oändligheten mot det gränslösa fjerran, der haf och himmel famnade hvarann. Det brusade och susade – hu! det var rysligt och herrligt! Någonting likt en frisk fläkt svepte genom mitt qvalda bröst. Jag kände mig vederqvickt, stärkt. Böljorna talte ett språk, som gjorde mig godt. De hviskade, de vinkade mig: »bortåt, bortåt!» Halfva dagen satt jag på klippan tyst, såg utåt hafvet och lyssnade, såg solen uppgå ur vågorna, såg seglen med hvita dufvovingar, uppå blåa hafvet, under blåa himlen, sväfvade bortåt mot någon fjerran fridens kust. Jag hörde vågornas manande röster och beslöt följa deras bud.

Till Amerika ville jag. Långt, långt bort ville jag från den jord, som han trampade, från den luft, hvilken han andades, från det språk, från de seder, hvilka voro hans.

Dagen var kommen, då jag skulle afresa, stunden var inne. Jag skulle bestiga frälsningens skepp, dess vimplar flögo lustigt för en gynnande vind, ... snart skulle jag gunga på svala vågorna, de sjöngo så ljufligt; ... genom dessas sång trängde på en gång ljudet af

en röst, ... jag kände mig fattad af en arm ... och med våld bortsläpas. Förskräckliga ord taltes till mig af en älskad röst ... jag förstod dem knappast ... allt föreföll mig besynnerligt, – obegripligt. Som en fånge fördes jag tillbaka till min man. Då kände jag åter något underligt i mitt hufvud och i mitt bröst, – det var en dans, en hvirvel, – och tillika ett aggande ondt. Detta tilltog och tilltog i häftighet, – jag blef, hvad man kallar, – tokig.

Samma hand, som med våld förde mig från frälsningens strand, ... fängslade nu mina händer. *Han*, som jag så oändligt älskade, – för hvilken jag tusen gånger hade velat ge mitt lif, – *han* – lade mig i kedjor – och förde mig till – dårhuset...

En tid, utan tid, utlöpte der för mig, – dagen, natten, morgonen, aftonen allt var lika ... allt var en nit. Af denna tid minnes jag intet, – blott det, att jag någon gång hörde en bekant röst nämna mitt namn; – äfven det, att någon nära mig en gång sade: »om hon ändå kunde gråta!» Jag undrade då mycket hvad detta ville säga, – och upprepade ofta under en slags oredig oro, »gråta?»

En dag, .. jag vet ej hvart man hade fört mig, ... ej med hvilken jag var. För min syn sväfvade allt i orediga vilda massor. Då fick jag på en gång höra ett brus, likt det af ett stormigt haf, – men bruset fick klang, fick ton, – svällde i underbar och mächtig harmoni, sänkte sig sedan till en ljuf och allvarlig melodi.

Med den förenade sig en röst, som sjöng klart och stilla:

»O Guds Lamm! som borttager verldenes synder.»

Såsom en sky, hvilken full af himla-saft sänker sig ned öfver en hårdt tilltorkad jord, så sänkte sig de heliga harmonierna ned i min stelnade själ och upplöste dess förkolnade lava.

Drifven af en underbar kraft började jag sjunga med högt mod, – och sjöng med ett fullt minne af orden och musiken. De voro de, som jag hörde vid min första nattvardsgång – då jag med heliga känslor knäböjde och såg himmelen öppna sig öfver mig ... Vid de orden,

Gif oss din frid!

började mina tårar rinna, och från denna stund återfick jag mitt medvetande. Ja, *det* ... men *frid*, .. ack det fick jag ej, ... och ännu, alltid och kanske evigt, dröjer himmelens dufva fjerran från mig.

Ack jag förtjenade ej, att den kom till mitt bröst! Der var ingen undergifvenhet, ingen helgelse ... intet begär dertill!

Min man var död. Jag var glad deröfver. Jag kom åter till min Farbrors hus, – jag ville det; – mitt hjerta hade undergått en förändring och jag trodde mig nu hata lika mycket, som jag förr hade älskat. Jag ville åter se den, för hvilken jag så mycket lidit, – se honom, – för att trotsa honom, – för att låta honom se – och om möjligt – känna, att äfven jag kunde vara stolt, kall, – föraktande. Jag ville förödmjuka honom. Tillbedd af maka, barn, ömt älskande dem tillbaka, såg jag honom stå lugn och lycklig i skötet af sin famille. – För alla, för den ringaste hade han godhet; – för mig hade han blott en blick, mer kall, mer stolt, mer sträng än förr.

Jag kände alla min själs strängar darra. En ryslig känsla bemäktigade sig mitt bröst. Hans verkliga köld hånade min skenbara, hans styrka min svaghet, hans lugn min eviga oro. Han hade handlat hårdt mot mig. Jag tyckte, att han i sin lyckliga stolthet trampade mig som en mask i toftet. Hans bild förföljde mig, – sofande eller vakande, såg jag blott den. Den stod framför mig som en jätte, – den förqväfde – den borttog min luft. – Vore ej han, ... så skulle jag andas! Vore ej han, ... så vore *jag*! Vore han ej till mera, – skulle han upphöra att vara mitt lifs plåga. Struken ur de lefvandes lista – skulle han väl snart nog upphöra att vara till i de lefvandes minne. ... Jag kunde ... ge mig luft ... hämnas ... straffa honom – hämnas! I dag, i dag ännu trotsade mig hans lugna blick, ... i morgon! ...

Brottet liknar ett ord, – framfödt af tanken, springer det fram och förefaller ofta som något harmlöst, – – men dess följder sträcka sig genom evigheten.

Jag sockrade en afton med arsenik ett glas mandelmjölk, som min Farbror skulle dricka.

Jag hade äfven något af detta socker qvar i förvar för mig, – ty det föreföll mig som om jag skulle kunna ... ångra.

Har du känt ånger?»

Jag hade ej mod att svara.

Elisabeth fortfor: »Sedan jag gjort denna oskyldiga gerning, gick jag upp på mitt rum. Jag kände mig lugn och kall, ... marmorkall var min kropp – så föreföll mitt hjerta ... dess slag domnade. Jag stod för elden, värmande mina isiga händer, då jag fick höra häftig rörelse och ett ängsligt buller i huset.

Då tog mig en ångest, ... jag gick ner och såg mitt offer, dödsblekt, nästan utan sansning sitta tillbakalutadt i soffan, omgifven af hustru och barn, försänkta i en verklig förviflans smärta.

Då jag kom in, fästade min farbror på mig en blick ... aldrig skall jag glömma den! Då nalkades mig en hämnande afgrundsande och grep med hvassa, blodiga klor i mitt hjerta. *Det var ångern.*

Högt bekände jag mitt brott, – anropade deras förbannelser, som jag gjort olyckliga.... Jag kröp på golvet och lät min panna kyssa stoftet.... Ingen höjde mot mig en anklagande röst, – – men ingen hand reste upp mig. Jag släpade mig fram till dens fötter, som jag mördat, – jag ville kyssa dem ... men en annan fot sköt mig bort, – det var hans hustrus, – jag kysste den, och var lycklig nog att förlora sansningen.

Jag förblef en lång tid i fullkomlig sinnes-oredighet. Då jag återfick medvetandet, såg jag min Farbror stå vid sidan af min säng, hörde honom förkunna mig sin räddning, – skänka mig sin förlåtelse.

Så sjunken, så djupt sjunken var jag, – att jag hellre hade hört hans förbannelser. De hade (syntes det mig) gjort min ovärdighet mindre djup, honom mindre stor.

Alla passioners vildaste storm rasade i mitt hjerta. Jag förbannade luset, – och luset drog sin stråle bort från mitt ovärdiga öga, – och evig natt omslöt min kropp likasom min själ.

Naturens stormar äro korta, dem följa lugna klara dagar. I människans bröst rasa passionens orkaner länge och hafva blott ögonblicks lugn. Jag lärde känna ett sådant, men det var nattens lugn, – lifvets domning – dvalan – mörkrets vaggsång. Den upphörde, för att låta uppgå en ny tärande brännande eld, som tårarnes evigt

flödande källor aldrig skola släcka. Jag lärde känna ett oändligt trånande, brinnande begär att *försona*.

O korsets död, – plågor, blodsvett, oändliga qval! – att lida er, och genom er kunna försona; – det, – det hade varit vällust! Men blind; ... en mumie lik, bland lefvande varelser, – en brottslig spillra af en människa, – ett noll i förmåga, ett intet ... stod jag, – föraktlig – föraktad, – o elände! elände! elände!

För att ändå åtminstone straffa mig, beslöt jag att lefva – att lefva – ett mål för deras förakt, som jag älskade och vördade; – för att förskjuta hvarje medlidande hand – och plåga mig så mycket jag förmådde.

Jag lemnade ännu en gång den familie, hvars sällhet jag varit nära att störa, och framläpade några år ett uselt lif. Jag återkom, då döden laggt sin hand på mitt bröst. Min Farbror ville så. Han skall beherrska min varelse till dess sista pust. Jag rår ej därför mer, ... det är en ödets dom. Jag har ingen kraft mer, – med mig är det förbi, – förbi!»

Hon tystnade. Sakta började jag nu tala några lugnande och förmanande ord. Jag talade om tålmodet, om undergifvenheten – jag nämnde – bönen.

»Bönen!» återtog Elisabeth med bittert leende. »Hör Beata! i flera års tid har jag bedt, ... natt och dag, alla timmar, alla stunder; – jag har legat på mina knän, till dess kölden isat mina lemmar, och bedt, – »o fader tag denna kalk ifrån mig!» Såsom en sten, hvilken, slungad uppåt, återfaller och sårar den lidandes bröst, har bönen varit för mig Jag ber – aldrig mer!»

»O bed, o bed! sade jag gråtande, bed blott med ett rätt sinne .. Gud förbarmar sig, – ger den rena viljan kraft» »Gud?» sade den blinda med en dyster röst, »o verld, – som jag ej mera ser, – sol, som ej mera lyser mitt öga, du talar om en Gud! Hjerta, eviga oro! i dina slag ljuder hans namn! Samvete, bestraffarinna! – du förkunnar hämnarn! ... Kärleks-eld, – du lif af mitt lif! i dina lågor anar jag ditt eviga ursprung ... Men ljusa engel, – du *Tro*, – som skulle visa mig min Gud, – dig känner jag ej. Jag har tidigt nedstigit i tviflens afgrund. Jag nekar intet, – men jag tror intet. Jag ser – mörkret allena!»

»Och Försonarens klarhet? Och den korsfästes strålande gloria? – och Jesus?» frågade jag med förvåning och fasa.

Den blinda teg en stund med ett uttryck af bittert vemod och sade sedan:

»Jag läste en gång om en syn eller dröm – och många gånger uppstiger dess spökgestalt förskräckande och hemsk i mitt inre.

*) Midt uti natten sprungit, skakade af osynliga händer, en kyrkas portar öpp. En mängd af hemska skuggor skockade sig omkring altaret, och deras bröst allena flämtade och rörde sig häftigt. Barnen hvilade ännu stilla i sina grafvar.

Då steg från högre orter ned på altaret en strålande skepnad, ädel, upphöjd, och som bar stämpeln af en outplånlig smärta. De döda utropade: »o Christus! gifves det ingen Gud?» Han svarade, »det gifves ingen.» Alla skuggorne började häftigt darra och Christus fortfor så: »Jag har genomgått verldarne, jag har höjt mig öfver solarne, – och äfven der gifves det ingen Gud. Jag har stigit fram till skapelsens yttersta gränser, jag har skådat ner i afgrunden, och jag har utropat: Fader, hvar är du? Men jag har blott hört regnet, som nedföll, droppa efter droppa, i djupet, – och den eviga stormen, som ingen ordning styr, har ensamt svarat mig. Jag upplyftade sedan mina ögon mot himmelens hvalf, och fann der blott ett rum, mörkt, tomt, utan gräns. Evigheten hvilade på Chaos och gnagde det, och förtärde sig långsamt sjelf. Förnyen edra bittra sönderslitande klagorop och förskingren er, ty allt är förbi.» De tröstlösa skuggorne försvunno. Snart var kyrkan tom, men på en gång – förskräckliga syn, – framskyndade de döda barnen, som i deras ordning hade vaknat på kyrkogården, och kastade sig ned för den majestätiska skepnaden öfver altaret, och ropade: »Jesus, hafva vi ingen far?» – och han svarade med en ström af tårar: »Vi äro alla faderlösa, j och jag, vi hafva ingen»....

Här afbröt sig den blinda, liksom fasande för denna sjuka febervilda fantasi, teg ett ögonblick, men knäppte derefter ihop sina händer, räckte långsamt ut armarna, i det hon upphöjde ett vildt genomträngande rop, fullt af den rysligaste förtviflan.

*) Se Madame Stael, »de l'Allemagne» andra delen, sid. 276 Jean Pauls dröm.

I denna stund nalkades oss hastiga steg och Öfversten stod plötsligt framför oss, fästade på mig en frågande och orolig blick. Den blinda, som kände hans gång, lät darrande sina händer nedfalla, men höjde dem åter snart mot honom, bedjande med ett sönderslitande uttryck. »Var skonsam, var god mot mig! Jag är så olycklig! Om jag åter blir tokig – för mig ej till dårhuset. Snart nog skall ändå allt vara öfver med mig. Låt åtminstone älskade händer stänga mina ögonlock!»

Medlidande och djup smärta rörde sig i Öfverstens anlete. Han såg länge på Elisabeth, satte sig derefter bredvid henne, lade sin arm stödjande kring hennes lif, och lät hennes hufvud hvila mot sitt bröst.

Det var första gången som jag sett honom öm mot henne. Hennes tårar runno långsamt utför de bleka kinderna. Skön var hon, men schön, lik en fallen engel, hvars uttryck af förtviflan och djup blygsel visar att den känner sig ovärdig det förbarmande den röner.

Nu såg jag Hennes Nåd på något afstånd nalkas oss. Då hon fick se Elisabeth i Öfverstens armar, studsade hon ett ögonblick, men gick genast åter fram mot oss, ehuru med någon förvåning uttryckt i sitt ansigte. Öfversten förblef stilla. Elisabeth tycktes ej veta till något omkring sig. Då Hennes Nåd kom nära, möttes de båda makarnes blickar och – smälte tillsammans i en klar och vänlig stråle. Af en gemensam rörelse räckte de hvarandra handen.

Hennes Nåd smekte Elisabeth och talade ömt till henne, – hon svarade blott med snyftningar. Efter en stund steg Öfversten upp och tog Elisabeths ena arm, hans hustru tog den andra, och sakta och ömt vårdande förde de henne emellan sig mot hemmet tillbaka.

Jag blef ensam kvar i parken. Under oroliga och qvalfulla känslor, såg jag upp till den milda vårblå himmelen, med innerlig längtan att dess klarhet skulle stråla ner i min själ.

Under vandringen genom lugna öden, sjelf förskont för de skakningar, som hemsöka så många lifvets pilgrimer, och bärande inom ett fridfullt bröst en lifvande tro, ett helgande hopp, ha allenast mina medvarelsers olyckor, lidanden och förtviflan varit de moln, som stundom bortskymt min sköna sol och mitt lifs glädje, som

någon gång låtit mig se upp mot höjden med ett smärftfullt ...
»hvarföre?»

Men länge dröjde ej svaret, då det med bönens innerliga röst påkallades. Lugnande vindar fläktade fram genom min upprörda själ hviskande:

»Molnen flygta, Solen blir kvar. Menniskornas brott, smärtor och förvillelser kunna ej fördunkla Skaparens godhet. Vi se blott en liten del. Menniskorna dö – förvandlas. Gud är oföränderlig.»

Fåfängt är det att vi tvifla, att vi knota, att vi oroa oss. Alla lifvets irrgångar hafva dock en utgångs-punkt. I den stund mörkret synes oss djupast, äro vi kanske närmast att komma till ljuset. Efter midnattstimman slår ju morgontimman; – och vore det äfven döds-klockan, som bebådade oss frälsningens stund, hvad kunna vi väl säga oss mera trösterikt, då det i lifvets labyrinth förefaller oss trångt och mörkt, än, »det skall öppnas en dörr och vi skola komma ut, – i ljuset.» Må än det synas oss aldrig så trångt, så stängdt, – vi veta det, »en dörr skall öppnas för oss!» Nå väl då, – låt oss vänta, låt oss hoppas!

Elisabeths sinnesstämning blef från denna dag ändå mera orolig. Hon hade till och med anfall af verklig dårskap och man måste fördubbla vaksamhet och omsorger för henne.

Hennes lidande och hennes fridlösa lif utbredde ofta något dystert öfver den öfriga famillen. I synnerhet tycktes det verka ofördelaktigt på Öfverstens helsa och lynne.

För att ej trötta mina läsaes uppmärksamhet genom att länge fästa deras blickar på en så dyster tafla, vill jag föra dem till en annan. Den är ljus, den är glad; i den visa sig förenade jordens och menskohjertats ungdom. Vi skola kalla den

Vår och kärlek.

»Jag, äfven jag var i Arkadien.»

Oskyldiga fröjder! oskyldiga sorger, j vänner af mina unga år, englar, som under leenden och tårar öppnaden för mig lifvets portar, er kallar jag i dag! Och er äfven, tankar rena som himmelen blå! känslor, varma som majsolens strålar! hopp, så friskt som vårmorgonens flägt! jag kallar er, – kommen, o kommen, att återlifva mitt matta sinne!

Jag vill sjunga våren och kärleken, ungdomen och glädjen; – ljufva och friska minnen, ungdomslundens näktergalar! höjen edra toner, jag vill på noter sätta edra melodier och tjusas än en gång af deras sång!

Den tjugu andra Maj uppsteg en klar vårsol och dubbade med gullgula strålar Cornett Carls ögonlock. Svärdsordens stjernor skimrade genast dussintals för hans drömmande syn. Han sökte begärligt att se dem klarare, sträfvade att få opp sina ögon, – vaknade och såg stjernorna försvinna för dagens herrliga stråle, på hvars ljus-prismer millioner atomer dansade.

En fjerndels timma derefter såg man honom, med sin jagt-bössa på axeln, ströfva genom den morgonfriska nejden. Det var en vårmorgen, skön som den Böttiger beskriver:

»Naturen låg så glad och still,
Hvar tufva stod så grön,
Hvar lärka satte toner till
Hvar blommas tysta bön:
Och bäcken flöt så sakta fram
Mot insjöns lugna vik,
Der svanen tyst i vassen samm,
På sång och silfver rik.
Mot solens källvåg örnen flög,
Att der sin ljusdryck få,
Och biet ljuft sin nektar sög
Och myran drog sitt strå.
I rosenkalken fjäriln har
Sin purpurvinge gömt,

På lönnens gren ett dufvopar
Hvarannan smeka ömt.

En yngling der med hoppets mod
I trädens skugga gick,
Och våren glödde i hans blod
Och längtan i hans blick,»

.

I denna yngling se vi nu Cornett Carl, hvilken med den fullhet af ljuf och frisk känsla, som allena lifvets och naturens morgontimma förenade skänka, blickade omkring sig, än upp till den klara blå himmelen, än ned på det i morgondaggens diamanter lysande gräset, än till det aflägsna fjerran, der rosenfärgade lätta töcken drogo sig allt längre och längre bort.

En ljuf balsamisk fläkt, buren på smekande zefirers vingar

Så långt hade jag skrifvit under känslornas allt mera stigande värme, då jag hastigt fick känna en så stark ånga af rose-essence, att jag blef helt yr i hufvudet; tillika förnam jag ett starkt susande och surrande omkring mig. Jag lyfte pennan (som just i detta ögonblick var likasom skengalen) från papperet och såg mig om.

Hvilken syn! Rummet var uppfyllt med små lysande cheruber, med rosenkransar i händerna, rosenkransar på hufvudet, och hvilkas oupphörligt dallrande vingar åstadkommo det besynnerliga surrandet. Ju längre jag betraktade dessa förunderliga varelser, ju mera bländande och förvillande tycktes mig de färgor, som glänste i deras ögon, på deras kinder, deras vingar m. m. Och då jag från dem vände mina ögon på andra föremål, – se! då syntes mig mitt bläck hvitt, mitt papper svart, min gula vägg var grön, jag sjelf (i spegeln) couleur de rose. Ej underligt om rosendoft steg mig i hufvudet.

Nu kände jag igen de små skälmarne; jag hade sett dem förr, och hvem har ej sett, hvem känner dem ej? Det äro de, som omgyckla den sjuttonåriga flickan och vrida hennes hufvud litet på sned. Det äro de som förvilla ynglingens syn och låta honom i sin framtids tabeller läsa »*nöje och nytta*» i stället för »*nytta och nöje*.» Det äro de, som vålla, att man gör sig mycket besvär för ingenting, springer

tio mil efter en lyktgubbe, och att man en annan gång ej ser klart nog för att lyfta upp handen och taga fast sin lycka, som gick helt nära förbi. Det äro de, som lika April-väder fara omkring, narra hela verlden och göra narr af hela verlden; som göra att P. gifter sig, att B. blir ogift och att båda göra orätt; som föranlåta att A ** säger »ja,» att J*** säger »nej» och att båda försagt sig. Det äro de, som tränga in på sjelfva Bankiern *Beräkenmans* Contoir, göra honom vexelhvimlig och låta honom skrifva sju för tu. Det äro de ändteligen, som så obarmhertigt susa, surra och skimra kring skalden och ofta verka att han frambringar allt utom sundt förnuft, att han målar verkligheten med osanna färgor och förvillar sig sjelf och andra. Inbillningens täcka fantasmagorier, små rosenfärgade skälmar! hvem känner ej er? Men hvem undviker ej, hvem vill ej gerna förjaga er, som en gång erfarit era upptåg och bedrägerier? Hvem i synnerhet, som lefver och väfver inom hvardagslifvets rez-de-chaussée, och vill med sans och ordning kasta sin spole i den tarfliga ränningen, får ej mer än alla andra akta sig att af era rosendoffer låta sin hjerna förbryllas, sin tanke förvillas? Jag såg i hvilken fara jag stod, på hvilken farlig väg min penna börjat skena. Jag lade den bort, gick upp, drack två glas vatten, öppnade fönstret, andades in den ännu snökalla april-luften, – såg upp till den klara himmelen, såg ned på gården, der man piskade kläder, vände sedan min uppmärksamhet på tre kattor, som i ett vindsfönster midt emot mig sutto helt anständigt, betraktande med filosofiska blickar och små runkningar på hufvudet verlden omkring sig; med ett ord, jag lät mina blickar uppfatta hvardagsverlden omkring mig, för att komma ifrån den fantasiverld, som på vingarne af min ungdoms minnen reste sig och utbredde sig kring mig. En af de små vackra skälmarne hade hviskat i mitt öra: »man kan tillåta sig litet osanning, blott det gör vacker effekt,» och hade jag i tid ej sett mig om och sansat mig, så hade läsaren törhända fått se en vår och en kärlek, hvars make aldrig funnits . . utom kanske i Arkadien.

Då jag återvände från fönstret, var luften i rummet fri och frisk. De små rosenfärgade villervallorna voro sin kos, och jag såg åter alla föremål i deras sanna och naturliga färgor.

Taflan af verkligheten bör likna en klar bäck, som under sitt lopp rent och troget återgifver de föremål som spegla sig i dess bölja, och genom hvars krystall man skönjer dess botten och hvad som, derpå hvilar. Allt hvad målaren eller författaren vid dess framställande bör tillåta sin fantasi, är att spela rolen af solstråle, som utan att förändra något föremåls egendomlighet, dock ger alla färgor en lifligare glans, låter vågens dag-punkt tindra mera diamantlikt, och upplyser med renande klarhet sjelfva bäckens sandbotten.

I kraft af denna vunna åsigt, går jag med lugn, att i all blygsamhet åtaga mig eller min inbillning rolen af solstråle och låta denna gjuta sin klarhet öfver en sann framställning af vår och kärlek. Men solljus kan trötta som allt annat, när det räcker för ihärdigt (som t. ex. i Egypten); derföre vill jag låta min solstråle blott här och der blicka fram under vår vandring genom ungdomens elysée, och upplysa blott de ställen, der jag förmodar att mina läsare helst önskade dröja; eller ock – der jag har lust sitta ner, värma och hvila mig sjelf. Låtom oss nu träda ur skuggan i

Första Solblicken.

Den lyser fram genom dystra furuskogen och ger oss utsigt öfver en öppen plats. I fonden se vi det lilla grå huset, som dekorerade scenen i ett föregående capitel. I förgrunden se vi den gröna stranden, som en insjös klara böljor bada. Granit-klippor resa här och der sina oformliga gestalter och stå som skildtvakter kring sjöfruns himmelsblå palats; unga björkar titta bredvid dessa fram med gröna kronor och vagga sina välluktsrika grenar i vestan-flägtarna, som spela omkring, fulla af lif och lust, fulla med ett ord af *vår*.

Vid stranden af sjön, uti björklunden gröna, bli vi varse en ung man och ett ungt fruntimmer, sittande bredvid hvarandra på det blomprydda gräset. De se lyckliga ut, – de tyckas njuta af naturen, af sig sjelfva, af allt. Han omtalar något för henne; hans ögon glänsa, än stråla de upp mot himmelen, än blicka de framför sig

med ett uttryck af stolt och säll medvetenhet, än hvila de länge på henne såsom ville de läsa i hennes själ. Han slår sig för bröstet, han sträcker ut armarne, såsom ville han omfatta hela verlden; han talar med hela värman af en djup och innerlig öfvertygelse och måste således helt säkert öfvertyga. Hon lyssnar vänligt till hans ord, de synas behaga henne; hon ler, stundom under tårar, stundom med ett uttryck af öfverraskning och beundran, sammanknäpper eller upplyfter sina händer med utrop af liflig glädje och ser öfverhuvud allt mera öfvertygad ut. – Öfvertygad om hvad? Om den unga mannens kärlek?

»Jo pytt!»

»Straxt skall det om kärlek gälla!»

Nej, – öfvertygad derom, att Gustaf Wasa var den största konung, Gustaf den andre Adolf den största riddersman, som någonsin lefvat; att Carl den tolfte var en hjälte vida större än Napoleon, samt att *»Svenska folket var af alla folk det första och yppersta på jorden.»*

Någon af mina läsarinor, som har särdeles godt minne eller eljest har en ovanlig gissnings-förmåga, skall kanske uppsända den rakettlika ideen:

»Här har vi säkert Cornett Carl och hans Linnæa borealis, eller den vackra Hermina!»

Så var det.

»Men huru hade de gjort bekantskap?» frågar någon kanske.

Jag svarar: se Gamla Testamentet, 1 Mose bok, 24 Cap. Eleazars bekantskap med Rebecka. De modificationer, som skillnaden mellan äldre och nyare tiders seder och talesätt kunna föranlåta mellan en Idyll-scen i Mesopotamien i Patriarkernas tid och en i Sverige under nittonde århundradet, äro ej nog betydliga, för att förmå mig att göra en ny teckning af ett uppträde, hvilken blott skulle ge hvar och en tillfälle att upprepa Salomos ledsamma, men sanna ord-språk: »ingenting nytt finnes under solen!» och som dessutom skulle gifva mig den fatala känslan af att göra en svag kopia af ett skönt original; allt nog: – här var äfven en trött vandringsman, en källa, en ung flicka, som kom med en kruka för att hemta vatten,

och som gaf den resande dricka. Denne hade väl inga kameler, men dock ett mildt, tacksamt, för all kärlek, utom den christeliga, ogenomträngligt hjerta. Och denna sköna vekhet, och denna ädla styrka föranledde, att han följde den hulda tärnan hem, bärande hennes vattenkruka.

Sedan vi nu tagit oss en ljusdryck (för att ej stöta måttlighets-sällskaperne vill jag ej kalla den *aptit-sup*) vid den första, öfvergå vi till den

Andra Solblicken,

hvilken skall gifva oss en åsigt af skogsfamiljen samt en insigt i Cornett Carls hjerta, som kan föra oss till en öfversigt af hvad som kan vara ödets afsigt med honom, samt leda till moraliska reflexioner öfver den uppsigt, som det är hvar och en godt att hafva öfver sitt hjerta under lifvets *Si-opp*-spel.

Om Hermina kunde med skäl liknas vid Rebecka, så hade deremot Baron K***, Herminas styffar, ej den minsta likhet med den gästfrie Bethuel. Ytterst kallt och ovänligt, nästan afvisande tog han emot den unga vandraren. Hans fru, den redan omtalta vackra skogsfrun, var ej stort blidare. De tycktes, som om de känt både fruktan och förtrytelse att bli upptäckta på deras gömställe. Men man kunde ej länge vara fruktande eller kall och ovänlig med en ung man som Cornett Carl. Hans öppenhet, hans älskvärda och friska munterhet, den godhet, som framlyste i hela hans väsende, hans enkelhet tillika med ett visst ädelt behag i sitt sätt att vara, som han hade af sin far, hans sorglösa, fria, milda blick, som alltid klart och lugnt mötte andras, gjorde att personer af de mest olika temperamenter, karakterer och lynnen tyckte om honom och funno sig väl med honom. Man kände sig ovillkorligt böjd att fatta förtroende till honom, att önska sig lefva i hans sällskap, som man önskar lefva i den fria naturen, – derföre att den gör att man känner lifvet lättare, sig sjelf lyckligare och bättre; ty då vi ... men hvad tjänar det till att göra memorandum af det som hvar och en vet utantill?

Cornett Carl ville intaga och intog verkligen både Friherrinnan K*** och hennes man, så att de beviljade hans begäran att åter få besöka dem, så vida (detta gjordes till ett uttryckligt villkor) han ville lofva att för ingen, ej en gång för sin familie, röja sin bekant-skap med dem och deras vistelseort.

Detta lofvade Cornetten, derföre – – derföre att han kände en alldeles obegriplig lust att komma åter.

Några få dagar voro tillräckliga för att låta honom märka de besynnerliga och olyckliga missförhållanden, som rådde inom denna familie; men länge dröjde det, innan han förstod orsakerna dertill. Baron K*** var svensk, hans fru och styfdotter italienskor; för omkring två månader sedan hade han med dem anländt till Sverige. Deras kläder voro praktfulla och i synnerhet i hög grad eleganta; deras sätt att vara och tala, deras bildning och talanger rörde att de tillhörde samhällets högre och mer förfinade kretsar, och likväl lefde de nu i brist af en mängd lifvets nödvändigaste behof, n. b. af de, som för verldens bortskämda barn blifvit nödvändiga. Utom ett enda rum, i hvilket man likasom hopskrapat allt det glitter, som blifvit räddadt ur något lyckans skeppsbrott, utvisade allt inom huset verklig fattigdom. Den dagliga kost, de vackra Italienskorne njöto, var ej bättre än den hvarje torpar-familie i Sverige har tillgång på. Cornetten för sin del påstod alltid, att ingen föda fanns bättre än sill och potatoes.

Emellan Baron K*** och hans fru var det nästan beständigt stormväder. Det tycktes vara emellan dem ömsom den häftigaste kärlek, ömsom afgjort hat, som stundom i Friherrinnans väsende antog ett uttryck af stolt förakt, under det han gaf luft åt utbrott af vrede och raseri. Scener föreföllo ofta mellan de olyckliga makarne, hvarunder de gjorde hvarandra de bittraste förebråelser och beskyllningar; den obetydligaste småsak kunde gifva anledning dertill. Ett nästan sanslöst raseri å hans sida, förtviflade rop och tårar å hennes, slutade merendels dylika uppträden. Friherrinnans karakter tycktes till sin grund vara ädel, men hon var tillika oböjlig, stolt och ytterst passionerad. Hennes man, på en gång svag och despotisk, hade ett uppbrusande och vildt lynne, – blott i ögonblick af ett

slags ångerfullt lugn, som han stundom hade, kunde man ana att äfven här fanns en ädlare natur, – något som förtjente att älskas.

Tålig, vänlig och mild, som en lidande engel, stod Hermina, bredande sin oskulds snöhvita vingar försonande mellan dessa i passionernas strid förvildade och förbittrade naturer.

Hon var hvad man kallar en *skön själ*. Men denna var ej likasom hennes sköna kropp född så. Den var bildad genom tidigt lidande, tidigt erfarande af husliga sorger och betryck, isynnerhet genom en tidigt utvecklad religionskänsla, hvilken gjorde att hon fördrog med tålmod, försakade leende, offrade sin smärta åt himlen och verkade kärleksfullt och outtröttligt på jorden. För att lindra sin mors lidande och förskaffa henne någon mera bekvämlighet, tog hon vid äfven de gröfsta sysslor inom hushållet, hvilket för öfrigt skulle skötas af husets enda piga. Och det var rörande att se den sköna, idealiskt fint bildade varelsen arbeta som ett tjensthjon, bära bördor under hvilka hon dignade, – det vill säga, under hvilka hon skulle ha dignat, hade ej Cornett Carl kommit, och ställt saken tillrätta och tagit bördan och burit den på egna axlar. Ifrån den stund han kom blef mycket förändradt för Hermina. Som Jacob tjente hos Laban för den sköna Rachel, så tjente Cornett Carl hos Baron K*** för att lindra Herminas mödor. Han jagade och fiskade, skaffade förråder i köket och lät med möda hindra sig från att vara kock sjelf, då han såg, hur Hermina måste vid elden bränna sitt sköna ansigte, sina vackra händer. Hjelp af annan natur vågade han ej tillbjuda det i sin fattigdom stolta och dryga herrskapet.

Hermina hade hittills tjent sin mor nästan som en slafvinna, men utan att bli belönt med den ömhet, hon så väl förtjenat. Friherrinnan K*** tycktes vara van att emottaga offer, utan att tacka därför; ännu mindre tycktes hon vilja sjelf hembära några.

Med möda bar hon plågan af den ringhet och den fattigdom, hon såg sig försatt uti. Af Hermina fordrade hon, att, likasom hon sjelf, beständigt vara både smakfullt och pråktigt klädd, hvartill en ganska rik, från Italien medförd garderob gaf dem tillfälle. Det var likasom ville hon i dessa qvarlefvor af en försvunnen prakt och storhet söka tröst för sitt närvarande öde, eller likasom kunde hon

ej tro, att detta öde var verkligt allvare, utan blott en ögonblicklig förtrollning, hvilken hvarje stund kunde upplösas, såsom väntade hon att någon Fées trollstaf skulle i palats förvandla det lilla grå huset, och höll sig derföre beredd att i en dräkt, enlig med hennes rang och värdighet, emottaga uppvaktningar och lyckönskningar.

Af sin styffar behandlades Hermina på en gång med liknöjdhet och hårdhet, och man såg tydligt, att hvad hon gjorde för honom, det gjorde hon ej för hans, – men för Guds skull.

Ifrån den stund Cornetten kom in i huset, fick han ett slags välde, som dageligen steg, och det använde han till att bereda Hermina ett gladare lif.

Baron K*** var merendels borta om dagarna och kom först mot aftonen tillbaka; stundom dröjde han äfven två eller tre dagar borta. Under dessa fredstider förstod Cornetten, att förskaffa Hermina en frihet, den hon aldrig förr känt, och den hon nu med barnslig förtjusning njöt. Han förmådde hennes mor (som var känslig för naturens skönheter) till att göra långa promenader i den vilda men romantiska trakten. Botaniken hade förr varit hennes älsklings-nöje; Cornetten upplifvade åter hennes håg dertill, ... såg öfverallt blommor (äfven tror jag der inga fanns), för att söka öfvertyga den i sitt fosterlands yppiga vegetation förtjusta Italien-skan, att Sverige var lika rikt på blomster, som det var på hjeltar och jern. Åtminstone är det visst (och det erkände han senare sjelf), att han ej hade försyn, att såsom högst ovanliga och märkvärdiga naturprodukter omtala Kattfötter, Käringtänder, Dådra, Sqvattra, Pors, Harsyra, Malört, Renfana, Höskallran, Stormhatten m. m.

Såsom det skönaste i naturen omtalade han i synnerhet den underbart täcka blomman, som fått sitt namn efter »verldens störste naturforskare, Svensken Linné.» Att finna denna underplanta, sökte han inge Friherrinnan och Hermina den möjligaste största längtan. Alla dagar hade han nya aningar om att den skulle upptäckas i någon ny trakt, – han sökte länge, – länge och väl, och upptäckte den ej förr än i den stund han upptäckte sin kärlek.

Dessa promenader gäfvö Cornetten tillfälle att beständigt vara omkring Hermina. Han gaf henne armen då de gingo; då de

hvilade, skyddade han henne för solstrålarne; småningom för-
måde han henne att springa omkring och klättra bland klipporna,
att njuta, med ett ord, det fria, friska ungdomslif, som hennes hit-
tills i klosterlig stillhet förflutna dagar ej gifvit henne begrepp om.
Då hon nu med helsans och glädjens purpur på sina kinder, skön
och lätt som en Oread, sväfvade omkring i den af vår och vällukt
tjusfulla naturen, och ofta vände sitt engla-anlete, strålande af tack-
sam tillgifvenhet, mot den som var orsaken till hennes lefnads njut-
ning, då . . . då kände Cornetten något underligt i sitt hjerta, . . . en
värme, . . . en ljuflighet, – en alldeles särdeles, honom hittills totalt
främmande känsla.

Friherrinnan tycktes betrakta de båda unga vännerna som
tvenne barn, hvilkas lek hon tillät, derföre att de dock hemburo all
deras glädje, alla deras blommor såsom offer till henne. Cornetten
ägede den goda gåfvan, att hålla folk i godt lynne med sig sjelfva och
derföre med andra.

Mest likväl var han för Hermina i de stunder, då de inom hus så
ofta förefallande obehagliga uppträden aflockade henne bittra
tårar, dem hon merendels gick att dölja i köket. Då följde han
henne, tröstade henne med broderlig ömhet, eller förmodade han
henne att gå ut med honom och sökte då genom samtal eller in-
teressanta berättelser afleda hennes uppmärksamhet åt gladare
ämnen.

Man hade en gång inom hus behöft och ropat Hermina. Hon
hade ej funnits tillstådes och detta föranledde hårda förebråelser till
henne från hennes styffar. Cornetten upptog dessa såsom en hand-
ske kastad åt honom, och det sätt på hvilket han besvarade utma-
ningen verkade till en förökad frihet för Hermina. Han kunde nu
ofta ensam gå ut med henne. Hennes uppfostran hade i de flesta all-
varsammare kunskaper blifvit vårdslösad. Han blef hennes lärare
(synnerligen i svenska historien), han blef för henne som en bror.
Hon gaf honom äfven snart det ljufva namnet, och då de en dag
tillsammans studerade svenska grammatikan, kommo de öfverens
om, att *du* var ojemnförligt mycket vackrare än *ni*, och att de till
hvarandra måste säga det förra.

Hermína åter blef för Cornett Carl, man kan just ej säga, lärarinna, ej heller precis syster, men hon blef så oförmärkt hans ögons ljus, hans lifs glädje, hon blef hans Det är hög tid att underrätta mina läsare och i synnerhet mina unga läsarinnor om, hur det var fatt med Cornett Carl. Han var – kär!!!

Det hade väl aldrig någon gissat. Sjelf hvarken trodde eller anade eller gissade han det innan

Tredje Solblicken,

då han en afton vid solens nedgång gick vid stranden af den spegellugna sjön. Hermína gick vid hans arm. Hon var tyst och blek, – blek af denna blekhet, som vittnar om att hjertat är glädjelöst; att man undergifvit sig, men att man lider.

Ett för hennes veka själ djupt skakande uppträde hade nyligen ägt rum emellan hennes föräldrar. Cornett Carl hade nästan med våld fört henne ifrån dem, och sökte nu, men utan framgång, att förströ och uppmuntra hennes nedslagna sinne. Efter att hafva gått en stund, satte de sig under björkarna vid en mossig klipphäll och betraktade tysta den slocknande purpur, som målade sig på vattnets spegel och på den andra strandens skogväxta höjder.

Då först vände Hermína ett tårfuktigt öga till Cornett Carl och sade: »Du är mycket god, min bror» Hon ville säga mer, men hennes röst blef vacklande; hon tystnade, tycktes kämpa med sin rörelse, och fortfor, i det hon till hälften vände bort från honom sitt ansigte: »Du dröjer här för min skull, af godhet för mig, och du har för min skull många oangenäma och tunga stunder . . . och du kunde likväl vara så lycklig, du har ju en far, en mor, så goda, så förträffliga . . . syskon, som du så mycket håller af; – de måste sakna dig, . . . vänd om till dem, – och bli hos dem . . var lycklig . . . kom ej hit tillbaka!»

Cornetten satt stum och såg på sjön, och såsom i en själens spegel såg han med detsamma in i sitt hjerta.

»Hvarföre skulle du fortfara att komma hit?» började åter Hermina, med ett öfvertalande uttryck i den veka ljufva rösten. »Du gör dig sjelf mycken möda, mycket ondt, och du kan dock ej förändra mitt öde. Min Far har i dag talat bittra hotande ord till dig ack, lemna oss! Hvarföre skulle du dröja? Var ej orolig för mig, Carl! ... Gud skall nog styrka och hjälpa mig.»

»Hermina!» sade Cornett Carl, »Jag kan ej lemna dig, men det är lika mycket för min skull, som för din»

Hermina vände till honom sitt ansigte med en frågande blick, under det ett par stora tårar långsamt nedrullade utför hennes kinder.

»Derföre ... derföre, fortfor djupt upprörd Cornetten, ... att ... Hermina, derföre att jag älskar dig öfver all beskrifning, – att jag ingen glädje har i verlden, om jag ej får se dig, får vara med dig» ...

Herminas engla-anlete strålade af öfverraskning och innerlig glädje:

»Det finnes då någon, som älskar mig ... och det är du, min bror! Hvad Gud är god mot mig!» Och hon räckte Cornetten handen.

»Håller du äfven af mig?» frågade han med hemlig bäfvan, hållande den lilla hvita handen mellan sina.

»Huru skulle jag kunna annat? svarade Hermina. Jag har ju varit lycklig först sedan jag lärde känna dig. Du är så förträfflig, så god. Du är den första som älskat Hermina.» –

»Och den första som Hermina älskat?» frågade litet harhjertad Cornetten.

*)»Ja visst! utom min mamma.»

*) Jag känner grannt hvilka högar af Roman-gull jag i detta ögonblick skjuter ifrån mig. Jag inser klart, huru allt i denna lilla roman-smula hade kunnat bli bättre, intressantare inledt, lifligare utfördt; huru både ingången och utgången af detta stycke hade kunnat bereda min bok en fördubblad afgang. Men detta skulle ha fordrat flera ord, ergo flera rader, ergo mera papper, och min förläggare är så förskräckligt rädd att min bok skall bli för tjock och ej kunna säljas för en riksdaler banko, att jag ser mig tvungen att tränga hop både min själ och mina concepter, för att kunna klämma min bok in i bokhandeln inom det utsatta priset. Min förläggare tror att Svenska allmänheten ej just vill kosta stort på sådana der hvardags-saker. Jag tror att han har rätt, att den har rätt och att jag gör rätt, som rättar mig derefter.

En innerlig känsla af sällhet intog de båda unga älskande, och, såsom hade Amor sjelf ur rosenskyar sänkt sig ned på ljungtufvan bakom dem, omflöt dem i detta ögonblick en vällukt, så ljuf, så förtjusande, (säkert hade ej Olympen skönare ambrosia), att Cornett Carl midt i sin själs förtjusning sprang upp och utropade: »*det är Linnæa! min lefnadsblomma är funnen!*» Den växte verkligen i långa, lummiga rankor längs med den mossiga klippan. Snart blef en krona för Hermina flätad. Hvem kan beskrifva den scen af ren och innerlig sällhet, af oskyldig glädje som följde?

Hermina var ej blek mer, ... ingen fråga väcktes mer om att Cornett Carl skulle återvända till de sina. Hermina var ju *hans*. Han var Herminas. De förstodo hvarann, de voro lyckliga. Allt skulle bli godt, – de skulle alltid vara tillsammans. *Intet* kunde skilja dem mer, – de tillhörde hvarandra, på jorden – i himmelen.

Naturen tycktes sympathisera med de unga sälla; mild och full af kärlek, slöt hon dem lik en öm mor i smekande armar.

Hvem gäfv e ej gerna tio höst-tunga år för ett ögonblicks Vår och Kärlek!

Fjerde Solblicken,

skiner öfver Cornettens vrede,
så grymmelig.

En varm junidag anlände Cornetten till skogs-stället, upphettad, uttröttad, längtande, trängande, törstande, att af sin älskade få en vänlig blick, af hennes hand en läskande dryck. Redan utanför huset hörde han hennes harpa klinga. Han sprang opp och fick se Hermina mer skön och mer smakfullt klädd, än någonsin, sitta med harpan i liljehvita armar, och bredvid henne .. o fasa, o blyt och dunder och död! underjordens verk, afgrundens påhitt! bredvid henne satt – ej Cerberus, trollet med hufvuden tre, nej värre! – ej Polyfem med ena ögat, nej värre värre! ej – hin onde, – nej värre, värre, värre än! Ack det var ej »la Bête,» som satt bredvid »la Belle,» nej det var en bildskön ung man, en annan prins Azor.

Den sköna, stolta, lugna, svala, fina och städade Genserik G***, betraktade med förvåning den upphettade, nerdammade och öfver hvad han såg högst förbluffade Cornett H***. Snart likväl reste han upp sin Apollogestalt, gick med en belevfvenhet, full af behag, emot den nykomne, räckte honom med vänlig nedlåtenhet handen, fägnade sig öfver att få se honom på landet, och påminte honom om den sista gång de träffats i Stockholm. Cornetten tycktes alldeles icke fägna sig; ej heller yttrade han ett artigt ord derom. Genserik gick åter till Hermina och bad henne sjunga. Cornetten gjorde sig ett ärende att gå öfver golfvet och hviskade i förbifarten till henne: »sjung icke!»

Med befallande röst och blick antydde Friherrinnan sin dotter att sjunga. Hermina sjöng, men med en darrande röst. Cornetten satte sig i ett fönster och torkade med sin näsduk svetten ur pannan. Han talade, under hela den tid Genseriks visit varade, knappt tre ord, dels derföre att ingen talade till honom, dels derföre att den unga G*** talade oupphörligt sjelf. Och han talade så väl, hade i sitt tal så utsökta och artiga vändningar, berättade med så mycket interesse; – han hade så mycket kunskaper och insigter, att det just var en *lust* åt (läs: *grämlse* för Cornetten.) Dessutom hade han ett medvetande af sitt eget värde, som ännu mer höjde det i andras tanke.

»Jag är – jag har – jag gör – jag gillar – jag tänker – jag vill – jag skall – jag har sagt» var det thema, kring hvilket och till hvilket hans tankars och ords rondo alltid spelade alltid återkom. Summa: detta *Jag* blef småningom så stort, så betydande, svällde så starkt, att Cornett Carl såg sitt *jag* likasom smälta bort eller blifva utträngdt. Han kände sig nära att qväfvas i den tryckande atmosfären, och måste söka luft i det fria. Han gick fram och åter i trädgården under desperata tankar.

»Hvilken urväders-vind, säkert kommande från sandöknen Zahara, hade hitblåst den unga vackra fideicommissarien, den fatala Genserik G***? Friherrinnan fjäsade och krusade ju ordentligt för honom. Hvad betydde det? Han var rik, han var skön, bildad, han var fideicommissarie, han var ... ack Herre Gud! hvad var

han ej allt? Han visade tydligt sin beundran för den sköna Hermina – i synnerhet ... (man kan bli rasande) då hon sjöng.

Och Hermina! .. hvarföre skulle hon sjunga, då *jag* bad henne låta bli? Hvarför lät hon säga sig artigheter af en främmande karl .. (en fideicommissarie till på köpet)? Hvarföre gaf hon sin enda vän knappast en vänlig blick, hvarföre gjorde hon ej ett steg för att förskaffa honom ... ej så mycket som ett glas vatten en gång? Men lät honom stå der och torka och törsta och plågas och pinas till kropp och själ?»

Ingen svarade på den olycklige älskarens frågor. Himmelen mulnade öfver hans hufvud, och kring hans fötter snärjde sig ärtsängens trampade plantor. Plötsligt hördes hästhofvars slag mot jorden. De slogo som glädjepukor för Cornetten; Genserik red sina färde, och Cornetten återvände hastigt till huset, för att få förklaring och upprättelse. Intetdera fick han. Friherrinnan bemötte honom kallt och aflägsnande. Hennes stränga och vaksamma öga hvilade på Hermina, som satt och sydde utan att våga se upp. Det var i detta ögonblick af ömsesidig spänning och missnöje, som Cornetten öfverraskades af sin families besök. Huru då gick till, vet läsaren.

En grämelse-tid följde för Cornetten. Han kunde ej mera komma till sin älskades hem, utan att finna Genserik G*** der framför sig. Hans rival var öppet gynnad af Baron K*** och Friherrinnan. Cornetten blef af dem allt mera likgiltigt behandlad. Hermina ensam var mild och vänlig, men nedslagen, tyst, förbehållsam och undvek hans frågor.

För att bättre vara i tillfälle att bevaka rörelserna uti skogsfamiljen, beslöt Cornetten att företaga en så kallad fotresa, som bestod deruti att han inqvarterade sig i en hölada, i möjligaste närhet med Herminas vistelseort; i denna låg han om nätterna, under det han om dagarna svärmade omkring Herminas boning, som bi kring blomma.

Man kan vara säll i en lada, – ja, liggande på halm eller hö tycka sig vara i himmelen! Men sticka harmens och missnöjets taggar hjertat, så är det visst att ladan och dess tistelbädd lägga pina till plåga. Cornetten gjorde häraf ett memorandum.

En stor förändring inträdde småningom inom skogshuset. Der blef öfverflöd på matvaror, viner och flera luxe-artiklar, der antogs flera tjenare. Baron K*** blef vid ett blixtrande godt lynne, Friherrinnan allt mera majestätisk och stolt Cornetten allt mera öfverflödig och öfversedd. Genserik G*** växte honom öfver hufvudet. Den största antipathi började råda emellan de unga männen, men Cornetten förargad, bitter och bitande, visade sig merendels på en oförmånlig sida bredvid den belevade, alltid kallt artiga och lugna Genserik. Han kände det, läste det på allas anleten, och blef derigenom ännu mera förstämd. Han spelade hvad man kallar »en ynkelig fiol,» och för att dermed ej längre trötta finkänsliga läsares öron, vilje vi se oss om uti den

Femte Solblicken.

Mera missnöjd än vanligt med Hermina, hennes sorgliga vänlighet, hennes förbehållsamma väsende, med sig sjelf, med hela världen, gick Cornett Carl en afton tankfull i den stilla, susande furuskogen. Då kom han till källan, der han först hade sett Hermina, och med sorgliga känslor stod han, betraktande i den klara spegeln sitt solbrända, missnöjdt blickande, föga vackra anlete, jmförande det i tanken med Genseriks sköna, klara och kloka utseende. Plötsligt fick han se i källan ett anlete blicka fram bredvid hans. Det var skönt som en Engels, – det var Herminas. En glädje-rysning genombäfvade Cornetten, men qväfdes hastigt af en bitter känsla.

»Hermina» sade han, – »det var säkert Genserik du trodde dig finna.»

Hermina teg stilla en stund, lade sedan sakta sin hand på hans arm och sade blott: »Carl! Ha vi upphört att förstå hvarann?»

Han såg på henne, och hennes milda älskande, men tårfulla blick mötte hans.

Älskande! om er kärleks och sällhets silkeshärfva har trasslat sig och j viljen reda den, – talen ej. Sen hvarandra an!

Cornett Carl tyckte på en gång att en slöja föll från hans ögon, – töcknet försvann ur hans själ. För honom blef på en gång allt klart, och så himmelskt klart. Längre stodo de unga älskande tysta och drucko ljus och frid och sällhet ur hvarandras klart strålande blickar.

Sedan nästan ingen gnista oro mer stod qvar i deras själar, då började de älskande göra förklaringar och försäkringar.

»Är du ej» sade bland annat Hermina, »är du ej den, som först älskat mig, som låtit mig känna att det kan vara en njutning att lefva? Och hade du äfven ej gjort det – huru kan du tro, att jag kan ställa en kall egoist, sådan som G***, i bredd med dig?»

»Men han är så rasande vacker!» ... sade skrattande och ändå halft förlägen Cornetten.

»Är han? Det har jag ej märkt. Mig behagar han ej. En vet jag, som behagar mig, – en, hvars ansigte gör mig godt att se, – en, som jag finner vacker, ... Vill du se hans porträtt?»

Hon förde honom till källan. Cornetten betraktade der med välbehag sitt solbrända, af glädje strålande ansigte.

»Men dina föräldrar gynna Genserik ...»

»Och jag gynnar dig.»

»Han älskar dig.»

»Och jag älskar dig.»

»Hermina!»

»Carl!»

Då menniskan har lemnat detta jordiska lif, för att öfvergå till ett bättre i himmelen, så säger man förtröstansfullt: »frid vare med henne!» Och så vänder man sig till att tänka på något annat.

Sammalunda, då tvenne älskare ur sorgedalen af deras tvifvel ha ingått i återförsoningens klara himmelrike, kan man säga: Frid vare med dem! och tänka på andra ämnen.

Dock vilje vi till sista »Guds fred» öfver detta, kasta ännu en

Sjette Solblick.

Och denna ler öfver de förtjusningar, hvilka strömmade öfver Cornett Carl under några lyckliga dagar. Han var säker på Hermina, och hennes tystnad, hennes förbehållsamhet, hennes höflighet för Genserik, hans trägna visiter, hans *jag*, hans älskare-artighet, ... Baron K***s och hans frus kallsinnighet mot honom (Cornett Carl), – intet oroade honom nu mera. Ladan erbjöd honom ett himlaläger. Våren i naturen afspeglade våren i hans själ. Skogen, blommorna, böljorna, vindarna, fåglarna, allt sjöng till honom och för honom »glädje! glädje!» Glädje? – ack Rinaldo, Rinaldo! Hör! Trumpeternas klang kalla dig från Armida! och glädjen måste du försaka.

Trumpeterna ljuda! Ej från Palestinas fält, ej från det förlofvade landet, – men från Ladugårdslandet, – eller rättare från Ladugårdsgärdet. Lika mycket! Nye Rinaldo, Cornett Carl, du måste lemna den som är mer dygdig, mer blygsam, derföre mer skön än Armida. Ur hennes trollpalats (det lilla grå huset) måste du rycka dig. Så vill den obevekliga Generalen en Chef för alla Lifregementen, *Ödet*, hvilken gör så litet afseende på hjertats kraf.

Trumpeterna ljuda, pligterna bjuda – till lägret, till lägret! Och den

Sjunde Solblicken

slocknar i de älskandes afskedstårar!

För att ännu spara våra egna, commendera vi våra tankar högerom vänder eder, marsch! till Thorsborg åter. Der skola vi med gamla bekanta gå nya värf till mötes, såsom

Gräfvad genom Jorden, m. m.

En afton, då vi alla voro församlade omkring den blindas sjukbädd, läste Professor L ... högt ur en öfversättning af *Herders Ideen*. Ämnet var: Menniskans utbildning i en annan verld; de upp-

lysande vinkar angående hennes förvandling, som på jorden blifvit oss gifna genom de förvandlingar, som vi märka i naturens lägre riken, och som alla äro förädlingar.

Professor L ... slutade med denna betraktelse i följd af det föregående: »Blomman visar sig för oss först som ett groende frö, sedan som plantskott; detta bär fram knoppen, och nu först framskjuter blommväxten. Dylika utvecklingar och förvandlingar ske hos flera varelser, bland hvilka Fjärilen har blifvit oss en känd sinnbild af människans förvandling. Se, der kryper den fula, en grof näringsdrift tjenande larfven; hans stund kommer och dödsfattighet öfverfaller honom; han fäster sig fast, han lindar sig in och har väfnaden till sin svepning, liksom till en del organerna för sin nya varelse redan inom sig. Nu arbeta ringarne, nu sträfva de inre organiska krafterna. Långsamt går i början förvandlingen och synes förstörelse: tio fötter kvarblifva vid den afstrukna huden och den nya varelsen är ännu oformlig i alla sina lemmar. Småningom bilda sig dessa och komma i ordning, men varelsen vaknar ej förr, än då dess förvandling är fulländad: nu tränger den sig till ljuset och hastigt sker den sista utbildningen. Blott få minuter och de späda vingarna blifva fem gånger större än de nyss voro under dödstäcket. De äro begåfvade med elastisk kraft och med alla de strålars glans, som fått rum under solen. Hela dess natur är förändrad; i stället för de grofva bladen, af hvilka den förr födde sig, njuter den nu nektardagg ur blommornas gyllne kalkar. Hvem skulle i larfvens gestalt ana den blifvande fjärilen? Hvem skulle i båda igenkänna samma varelse, om ej erfarenheten hade visat oss det? Och båda dessa existenser äro endast lefnadsloppet af ett och samma väsende, på en och samma jord. Hvilka sköna utbildningar måste ej hvila i naturens sköte, der dess organiska krets äger en större vidd och de lefnadsåldrar, den utvecklar, omfatta mer än en verld.

Och sålunda visar oss naturen äfven i dessa analogier af blifvande, d. ä. öfvergående varelser, hvarföre hon inväfde dödssömnerna bland sitt rikets gestalter. Den är den välgörande dvala, som omhöljer ett väsende, uti hvilket de organiska krafterna sträfva till ny utbildning. Varelsen sjelf med sitt större eller mindre medve-

tande har ej styrka nog att öfverse och styra sin kamp; den inslumar således och vaknar först, då den står fram utbildad. Äfven döds-sömnen är således en faderlig mild lindring; den är ett lugnande opium, under hvars verkande naturen samlar sina krafter och den insomnade sjuka tillfrisknar.»

Här tystnade L ... En djup och ljuf rörelse hade intagit oss alla. Vi sutto tysta, med blickarne fästade på vår arma sjuka, utför hvil-kens kinder stora tårar sakta nedrullade, under det svaga, men jem-rande ljud trängde sig mellan hennes läppar. Hennes Nåd smekte henne med ömhet; Öfversten lade, liksom välsignande, handen på hennes hufvud. En djup, tonfull, uthållande snarkning drog i detta ögonblick allas vår uppmärksamhet på Löjtnant Arvid, som hade somnat, makligt liggande i ett hörn af soffan, med munnen öppen och näsan i vädret. Detta trumpet-ljud blef en signal till uppbrott för Julie, som med glödande kinder skyndade ur rummet. Efter en stund gick jag för att uppsöka henne och fann henne stående på trappan utanför huset, lutande med armarna i kors öfver jern-staketet och blicken fästad på den ljusa aftonhimlen, der bleka stjernor började framskymta. »Julie!» sade jag, i det jag lade min arm kring hennes lif.

»Ack, Beata!» suckade Julie, »jag är olycklig, – jag är rätt olycklig! Måste jag bli det för hela min lifstid?»

Innan jag hann svara, kom Löjtnant Arvid ut på trappan och ropade gäspande: »Hvad tusan gör du här, Julie? Står och förkyler dig, – får snufva och bröstvärk. Kom in igen, kära du. Också tror jag att man redan börjat duka bordet. Kom då!»

»Arvid!» sade Julie, »kom du hit till mig en stund,» och hon tog vänligt hans hand och sade med liflighet, »Ser du, hur vackert allt är i afton, låt oss gå ner i parken, – dit du vet, der vi en gång kommo öfverens att ... Jag vill tala med dig der, bedja dig om något ...»

»Vi kunna ju så gerna talas vid i förmaket ...»

»Ja, ... men det är så vackert i afton. Se dig omkring då! Hör du lilla fågeln, hur sött den qvittrar, – hör du vallhornet der borta? Se då ditåt, der solen gått ned, ... hvilken mild rodnad ... ack, det är en skön afton!»

»Charmant min engel» ... svarade med en qväfd gäspning Löjtnant Arvid, »men – jag är besatt hungrig, och kände en gudomlig lukt af kallops då jag gick förbi köket; jag längtar att återfinna den i salen. Dessutom stiger ju en förbannad dimma opp. Kom, min engel!»

»Arvid!» sade Julie, i det hon drog bort sin hand, »vi ha så olika tycken, – så skild smak ser jag ...»

»Tycker du ej om kallops?»

»Gud välsigna dig med din kallops, – jag talar ej om den. Men om våra böjelser, våra känslor, – de stämma ej öfverens ...»

»Ja – det råar jag inte för.»

»Nej ... men jag fruktar att vi ej passa för hvarann .. att vi bli olyckliga ...»

»Ah, kära du, det ger sig väl. Man skall ej göra sig bekymmer i förtid. Det tar bort matlusten. Kom, låt oss äta qvällsvard i ro. Kom, min lilla hustru ...»

»Men jag vill ej och jag är ej din hustru», sade Julie, i det hon vände sig från honom, »och, tillade hon litet saktare, vill ej vara din fästmö mer ...»

»Vill inte?» sade lugnt Arvid. »Ja, men ser du, det har sina svårigheter att göra om inte. Du har min ring, och jag har din, ... Dessutom är jag just inte rädd ... Flickor ha sina kapriser. Nå, nå, det ger sig väl tills i morgon. Adieu, Julie! Jag går och äter kallops, välj du ned dina kapriser!» och han försvann i förstugan.

Julie tog min arm och gick ned i trädgården, under det hon grät häftigt. Jag gick tyst bredvid henne, väntande att hon skulle ge sitt hjerta luft genom några klagomål öfver sin fästman. Men hon teg, tryckte ofta min hand och fortfor att gråta.

Då vi vände af i en sido-allée, kom en figur insvept i kappa, långsamt gående emot oss. Professor L***s röst ljud ifrån denna och tilltalade Julie med vänligt skämt öfver hennes romaneska smak för afton-promenader. I det han nalkades, fick han se hennes förgråtna ögon och blef hastigt stum och allvarsam.

»Professor L» sade Julie halft lustigt, halft ännu med gråten i halsen, »säg mig, hvad skall man göra, då man inser att man begått en stor dårskap och ej mer kan göra den om intet»

»Då» sade Professor L »måste visheten bära dårskapens följder.»

»Och man skall bli olycklig för hela sin lifstid?»

»Olycklig skall man ej bli, – men bättre och klokare skall man bli, och använda det begångna felet, som ett trappsteg, på hvilket man stiger för att komma närmare fullkomligheten.»

»Det låter vackert, i synnerhet mycket uppbyggligt, – och emedlertid skall man kunna ledsna vid vishet och fullkomlighet och hela lifvet, – och finna hvar dag odräglig.»

»Blott en ganska svag varelse, sade mildt Professor L skall kunna så sjunka till lefnadströtthet och olust. Den mest dystra och glädjelösa ställning i lifvet har sina ljuspunkter, blott man vill se dem. Inom oss sjelfva skola vi i alla sorger och betryck säkrast finna hugsvalelsens källor. Då våra omgifningar störa eller plåga oss, låt oss söka en fristad och ett inre rikt lif inom oss. Då skola vi säga med Hamlet: »O! jag kunde låta stänga in mig i ett nötskal, och tro mig vara herre öfver en omätlig verld!» Att lära känna denna verld, som lefver inom oss, ordna den, bringa den till klarhet och fortskridande utbildning, är en njutning, som ingen ställning i lifvet kan betaga oss; och en njutning som man snart skall erkänna såsom tillräcklig att låta oss älska äfven det kulnaste jordelif. Lära att tänka, är lära att lefva och njuta.»

»Men,» suckade Julie, »huru skall man lära att tänka med en»

»Med en man som bara tänker på kallops?» fullbordade jag i andanom.

»Goda böcker, fortfor L äro milda tröstare, ledare och vänner. Med dessas tillhjälp skall man, om man allvarsamt vill, ej gå miste om att bringa sitt inre i jemnvigt och bestånd.» Han teg ett ögonblick och tillade med värma och rörelse: »mina böcker! huru mycket har jag ej att tacka er för!»

»Ni har varit olycklig?» sade med innerligt deltagande Julie.

»Allt, hvad jag ömmast älskat på jorden, har jag förlorat, och det ej blott genom döden. Sedan mina barn-år har denna pröfning förföljt mig. Allt, hvad jag innerligt fäst mitt hjerta vid, har blifvit mig frånryckt. Mången bitter stund har gått förbi, innan jag förmått undergifvet böja mig för den evigt Godes vilja, och ännu»

»O den som kunde trösta er!» utropade med barnsligt innerlig hängifvenhet Julie.

»Jag har,» fortfor L ... »sökt härda mitt hjerta, för att bevara det från att så bittert lida, jag har länge kämpat mot dess känslighet, – jag är ej ung mer, – och ändå (detta sade han sorgligt leende) får jag kanske snart återgå till mina böcker, för att söka tröst.»

»Jag ville vara en bok,» sade Julie med tårar i ögonen.

Professor L såg på henne med faderlig nej icke precist faderlig, men ändå obeskriflig ömhet.

»Goda älskvärda flicka!» sade han med sin sköna harmoniska röst, och fortfor efter ett ögonblick mera lugnt: »det är svaghet att klaga. Styrka att bära finna vi i bönen och i våra pligters utöfning. Låt oss hemta kraft ur dessa källor.»

Han räckte Julie handen, som gråtande gaf honom sin.

I detta ögonblick kommo vi in i en berceau, hvarest trenne små svarta figurer, som tycktes stiga upp ur jorden, mötte våra förvånade blickar. Och knappast mindre förvånade blefvo vi att igenkänna små paltarne och en lekkamrat till dem, stående ända till medjan i en grop och inbegripna i en djup fundering. På våra förnyade frågor öfver deras förehafvande följde från deras sida först tigande, sedan några grumlande ljud, slutligen yppandet och det något orediga förklarandet af deras stora hemlighet. De hade nemligen företagit sig att gräfva igenom jorden, och göra sin famille, isynnerhet Öfversten, dermed en surprise.

Hvad som nu uppehöll dem, var visst icke företagets svårighet, bah! puh! men en sublim tanke, som uppstigit i lilla Claeses hjerna, att då de fått hål ända igenom jorden, skulle de sjelfva möjligtvis kunna med det samma falla igenom, och hvar de då skulle stanna det, det torde nu Professor L vara god och säga dem.

Vi måste allesammans skratta.

Professor L uppsköt sin förklaring till morgondagen, och skickade, vänligt skämtande, pygméerne med jätteplanerna hem. Ett bud kom i detsamma efter dem och oss, för att säga att vi voro väntade till aftonmåltiden. Det lilla triumviratet satte af i kort galopp. Vi följde saktare efter, men nu råkade vi på Löjtnant Arvids

förbannade dimma, som stod lik en mur mellan trädgården och borggården. Nu först märkte vi, att Julie var utan shawl. Jag var ej mycket bättre försedd. L ... tog af sig sin kappa och ville svepa den omkring Julie. Hon ville alldeles icke tillåta det, då L ...s helsa just ej var bland de starkaste. De skulle stå der ännu stridande och protesterande, om jag ej gått emellan med ett förlikningsproject och föreslagit att de båda skulle betjena sig af den ganska vida kappan. Det antogs och Julies fina, zefirlika skepnad försvann under en flik af kappan, som hon skrattande svepte omkring sig. Och framåt gick tåget genom natt och dimma.

»Det der var väl ändå litet rasande tillståndt,» tänkte jag sedan. »Salig fru Genlis, herr Lafontaine ännu mindre, skulle i deras romanverld väl aldrig låtit två älskande komma under en kappa, utan att begagna ett så ypperligt tillfälle för att låta en kärleksförklaring krypa fram, och jag undrar just om fru natur ej denna gång skall föra något å bane, .. skall låta någon suck, .. något ord ...»

Jag lyddes uppmärksamt, under det jag gick efter kappans innehållare, men – de tego, – intet ord, intet ljud! Jo nu! .. Hvad var det? Julie nös. Nå L ... säger väl »Gud hjälp!» och det kan hjälpa dem till något an ..., nej han sade intet.

Vi äro ur trädgården, vi gå öfver gården. Skall då ingen tala? nu! ... nej! Vi stiga uppför trapporna, vi träda in i porten, nu då ... nej! Kappan föll ned från Julies axlar, hon tackade och neg, L ... bockade sig.

När vi kommo upp i salen, satt Löjtnant Arvid och åt kallops. Man hade länge väntat på oss. Till vår ursäkt berättade jag kappstriden.

Under hela aftonmåltiden runkade Hennes Nåd hufvudet åt Julie, hvar gång hon såg på henne, för att förebrå henne en så oerhörd oförsigtighet, som den att utan shawl gå ut så sent.

Då Löjtnant Arvid blef varse sin fästmörs förgråtna ögon, tycktes han bli ganska förbluffad, men förmodligen tänkte han: »det ger sig väl, när hon får äta och sova,» ty han gjorde ingen hast med sin aftonmåltid, sökte därefter intet tillfälle till samtal med sin fästmö, och red sin väg vid vanligt tid och med vanligt lugn.

Men det gaf sig ej med Julies missnöje. Tvertom tycktes det växa till. Fåfängt bjöd henne Arvid, att ta sig »en liten lur» och anse honom som »kudde.» Hon tycktes ej på denna mer finna någon ro. Fåfängt kom hans far, gamla General P . . ., med sitt präktiga spann, och tillbjöd sin tillkommande lilla sonhustru, att »promenera efter Svanorna;» intet ville hjälpa. Dageligen föreföllo emellan de förlofvade små brouilleries, som antogo, oakadt Arvids makalösa flegma, en allt mera betänklig natur. Hennes Nåd, som nu blef uppmärksam derpå, började bli helt orolig och höll sig alltid färdig att med något godhetsfullt skämt, något försonande ord, åter sammanknyta den brustna enighetstråden. Det lyckades henne väl ännu, men, – med hvar dag fick tråden mera knutar.

Så fortgick det en tid. Cornett Carl, efter slutadt läger, reste till Roslagen. Derifrån skref han hem alldeles desperata bref om dam och hetta, och ledsamt, och tråkigt, och odrägligt m. m. Om botanik nämnde han ej ett ord.

Under loppet af sommaren förblef Elisabeths tillstånd sig likt, och Hennes Nåd fortfor att anse mjölk-kur nödvändig för mitt bröst och min melankoli.

Parquen spann den öfriga famillens lefnadstrådar af ordinärt lin, blandadt med litet blår, men ändå mera silke, till slutet af Augusti månad, – då lyfte hon saxen. Låt oss se

Hvarföre?

Efter en tung och kvalmig dag, sammandrogo sig, mot aftonen, en mängd åskmoln och betäckte, vid solnedgången, hela himmelen. En slags dödstystnad utbredde sig öfver nejden. Man hörde intet ljud från de skyndsamt hemvandrande hjordarna, ingen fågel qvitterade, asparnes löf rörde sig ej, sjelfva myggsvärmarne vågade ej hurra, som vanligt, vid ljusets nedgång; hela naturen stod likasom i en kvalfull väntan på något hemskt och ovanligt uppträde.

Senare på aftonen började det rysligt sköna skådespelet.

Bleka blixtar upplyste hvarannan minut hela nejden, som deremellan höljdes af ett nästan nattligt mörker, och vid dessas sken såg man, huru molnmassorne antogo allt dystrare färgor och i hotande gestalter skockade sig öfver slottet. Då och då genomhven en hastig stormil luften, hvarefter åter ett dödt lugn följde. I doft, men i styrka tilltagande, dunder, hörde man från flera håll åskvagnarne framrulla.

Hennes Nåd sprang från spjäll till spjäll, från fönster till fönster, för att se efter, om alla voro väl stängda. Julie och Helène stodo med deras far i ett fönster och slöto sig vid hvar ny blix, hvar ny åskknall, allt närmare intill honom.

Jag gick in till den blindas. Hon satt på sin bädd, i en lutande, sammanfallen ställning, uttrycksfull af den högsta lefnadströtthet, och sjöng med låg och dyster röst:

Det är natt, det är natt!
Mitt öga är mörkt, mitt hjerta slår matt;
Det längtar att hvila.
Gif mig ro, gif mig ro
Och rum i det hus, der maskarne bo,
O dödsengel bleka!

Låt mig insomna sött;
Af vakor och gråt, jag är – ack så trött,
Så trött af att lefva!

Här lät den arma, lefnadströtta sitt hufvud sjunka ner mot kuddarne. Hon teg stilla en stund; jag såg henne sorgligt le, och hon började åter, men med en klarare röst och på en gladare ton, sjunga:

Blir det morgon en gång,
Och när till min graf den uppståndelse-sång,
Som kallar till lifvet

Får jag skåda ditt ljus,
O strålande kung, och ur jordenes grus
Min panna upplyfta

Här började hennes tårar rinna, och, förändrande ton, sjöng hon gråtande och i afbrutna strofer:

O moder, o moder!
 I hyllande armar
 Slut då den brottsliga,
 Ångrande dottern!
 Lär henne bedja,
 Lär henne hoppas . . .

 Gif henne ömhet,
 Gif henne hvila!

O moder, o moder!
 Slut mig i famnen,
 Tryck mig till hjertat,
 Det ömma, det varma!
 Låt mig få känna,
 Huru, i kärlek,
 Hjerta mot hjerta
 Himmelskt kan klappa!

Ack, aldrig jag kände
 Det här uppå jorden!

 Ensam jag vandrat,
 Ensam jag älskat,
 Ensam jag lidit,

Bittert, o bittert!

 Ensam jag älskar,
 Ännu i döden.

O moder, o moder!
 Tag mig, o tag mig
 Bort ifrån verlden,
 Bort ifrån plågan!

Glimmande gnistan
 Kalla ur gruset!
 Lyft mig ur mörkret,
 Höj mig till ljuset!

En häftig åsk-knall, hvilken genljudade genom hela slottet, afbröt hennes sång; på denna följde andra allt tätare och häftigare; en vild storm började tillika rasa.

»Är någon här?» frågade den blinda. Jag gick fram till henne. Hon sade: »jag hör en musik, som gör mig godt. För mig till fönstret.»

Då hon kom dit, lade hon armarne i kors öfver bröstet, och vände ansigtet upp mot himmelen. Blixternes flammor foro öfver det sköna, bleka anletet, under det förskräckliga åskslag tycktes vilja hota med undergång den varelse, som, med en slags trotsande glädje, höjde en lugn panna mot förstörelsens andar.

Småningom tycktes häftiga känslor börja uppstiga hos Elisabeth, och kampen i naturen finna gensvar uti hennes själ. Plötsligt utropade hon: »jag ser något! en eldhand med glödande fingrar för öfver mina ögon!»

Hon stod en stund, likasom i en spänd väntan, och sade sedan, med en slags stilla hänryckning: »hur härligt, hur härligt det sjunger der uppe bland molnen! Syskonharmonier kallar er mitt hjerta! Här ... i mitt bröst, är den första stämman; – der tonar nu den andra. Nu är enhet, – nu blir lif och glädje! Eld af himmelen! moders-sköte! slut mig i brinnande famn! Moder, moder, är det din röst, jag hör, – din hand jag såg? ... som jag ser ... jag ser nu åter? Vinkar du mig? Kallar du mig?» »Luft!» skrek hon nu vildt och befallande, »för mig ut i fria luften! Jag vill höra min moders röst, – jag vill flyga till hennes bröst och bli varm åter. Det finnes eldvingar derute, de skola bära mig. Der finnes en vagn ... hör hur den rullar! den skall föra mig. Fort, fort! ser du ej handen? den vinkar. Hör rösten! den kallar! ha! hör du?»

Jag omfattade henne med ömhet, och bad henne att förblifva stilla. Hon afbröt mig, i det hon högtidligt sade: »Gud skall neka

att höra din sista bön, om du nu nekar min. Han skall välsigna dig, om du lyder mig. För mig ut i det fria! Det blir för sista gången, som jag begär något af dig. Du vet ej, huru allt mitt väl och ve hvilar på denna stund. För mig ut i mitt rike – i orkanens rike, der, blott der, skall jag kunna få frid. Beata, goda Beata! se jag är stilla och sansad, jag är ej tokig. Hör mig ... bönhör mig! Jag har legat i bojor hela mitt lif, ... låt mig blott ett ögonblick bli fri ... och alla mina många blödande sår skola läkas!»

Jag hade ej mod att emotstå denna röst, dessa ord. Jag förde henne ned på en terrasse, anlagd på sjelfva bergshällen, ett stycke utanför slottet. Den unga flickan, som var Elisabeths vårdarinna, hade, af fruktan för åskan, ej velat följa oss.

Snart ångrade jag min eftergifvenhet. Knapt voro vi utkomna i den vildt upprörda naturen, förrän Elisabeth slet sig lös från mig, sprang några steg framåt, stannade sedan, i det hon uppgaf höga rop, fulla af trotsig, vansinnig glädje.

Det var en scen af ryslig skönhet. Blixtarne kringkorsade med röda tungor hela nejden; stormen svepte omkring oss, och ömsom dånande, ömsom hväsande åskknallar cirklade öfver våra hufvuden. Lik orkanens ande, stod på klippan den blinda, med vilda, hemska åtbörder. Än skrattade hon och slog ihop händerna med vansinnig fröjd, än vände hon sig rundt omkring med utsträckta armar, i det hon sjöng med stark och klar röst:

Blixtar och lågor,
Flammande vågor
Af verldseldens haf!
Stormar, som ryten
Och kedjorna bryten
Till tystnadens graf;

Thordön – i alla
Krafter, som svalla
I Verlds-alltets bröst,
Sen, i en qvinna,
Er herrskarinna,
Förnimmen min röst!

Ljungen, o ljungen,
Sjungen, o sjungen,
Hell Frihetens dag!

.

Segersång klingar,
Lifvet får vingar!

.

Den fria är jag!

Åter skrattade hon vildt och ropade, »hur härligt, hur härligt! hur präktigt! Hvad jag är glad, glad, glad! Nu är min regeringsdag inne! ... En krona, ... en krona af eld skall, ur mörka skyar, nedstiga och sättas på mitt hufvud. Min dag är inne, min stund är kommen!»

I detta ögonblick stod, till min obeskrifliga tröst, Öfversten vid den olyckligas sida.

»Du måste, sade han, återvända till ditt rum.»

Med en häftig rörelse gjorde Elisabeth sin hand lös ur hans, och i stället att, som förr, ödmjukt lyda hans önskan, stod hon nu framför honom, stolt och trotsig, med en Medeias uppsyn, och upprepade: »Min stund är kommen! Jag är fri! Måste? Hvem vågar säga detta ord åt mig, här på detta ställe? Står jag icke i mitt rike? Håller icke min moder mig i sin famn? Ser du ej, huru hennes eldarmar omfatta mig och stöta bort dig?»

Öfversten, som fruktade för ett tilltagande utbrott af hennes vansinnighet, ville taga henne i sina armar, för att bära henne till slottet åter, då hastigt Elisabeth med oändlig ömhet lade sina omkring hans hals, i det hon sade, »så! om jag sluter dig i mina armar, och du mig i dina ... då skall min moder upptaga oss båda i sitt eldsköte. Hvad klar och himmelsk sällhet! I dag är min dag, – min stund är inne! Jag är fri, och du är fången. Jag trotsar dig – jag trotsar dig, att någonsin mera blifva fri!»

Var det ordet »*trotsar*,» som väckte mannens *trots*, eller var det någon annan känsla, men Öfversten aflägsnade sig hastigt ifrån Elisabeth och stod stilla på ett par stegs afstånd från henne.

»Ja, jag trotsar ... jag trotsar dig,» fortfor hon. »Du har fängslat mina lemmar, du har bundit min tunga, och ändå står jag nu fram-

för dig, mächtig och stark, och vill låta ljunga mot dig likt bleka blixtar de hemska orden: »jag älskar dig! jag älskar dig!» Du kan ej mer förbjuda mig dem, din vrede är vanmächtig. Åskan är med mig, – stormen är med mig. Snart är jag för alltid med dem deruppe. Som ett moln på din himmel, skall jag följa dig ditt hela lif igenom; som en blek vålnad skall jag sväfvä öfver ditt hufvud, och, då allt annat tystnat omkring dig, skall du ännu höra min röst ropa: »jag älskar dig! jag älskar dig!»

En sällsam och djup rörelse tycktes ha bemästrat sig Öfversten; han stod orörlig, med korslagda armar, men dunkla lågor flammade i hans ögon.

Med en stillare hänryckning fortfor Elisabeth: »O! huru högt har jag ej älskat dig! Så högt, så varmt har ingen dödlig älskat! Himmel, som dånar öfver mitt hufvud ... jord som snart öppnar min graf, – er tar jag till eviga vittnen! Hören mina ord! Förnimm dem du, du mitt lifs älskade plåga, ädla, höga föremål för alla mina tankar, – för min kärlek, för mitt hat, – ja *mitt* hat, ... hör hur det talar: – jag älskar dig! Med hela min varelses innersta, heligaste lif har jag älskat dig; – djup som hafvet, men ren som himmelen var min känsla. Du har ej förstått det, ... ingen på jorden skall förstå det, ... min moder vet det, ... och *Han*, som är öfver oss alla. Om vi hade lefvat i en verld, der ordet och gerningen kunna vara oskyldiga, som känslan och tanken ... o då hade jag, lik en klar och varm flamma, kringslutit och kringstrålat din varelse, ... genomträngt dig med salighet, ... brunnit en ren offerlåga, blott för dig. Sådan var min kärlek. Men du förstod den ej, ... du älskade mig ej, ... och du stötte mig bort, och du föraktade mig, ... och jag blef brottslig, ... men älskade ändå ... och älskar ännu ... och alltid, och evigt, ... och – *ensam!*»

»Ensam?!» utbrast Öfversten i det en våldsamt känsla tycktes föra honom utom sig.

»Ja ensam» ... återtog den blinda, häpen och darrande, »var det någonsin annorlunda? Jag har ibland anat det ... men ... O min Gud, min Gud! vore det möjligt? O säg, är det möjligt? Vid den eviga salighet, som du förtjenar, – och som aldrig kan bli min, – vid

det ljus du ser, och som jag aldrig skall skåda, – besvär jag dig, – säg det, säg det: har du älskat mig?»

Ett ögonblicks fullkomlig tystnad herrskade i naturen. Den tycktes vilja lyssna till det svar, som äfven jag med darrande ångest afbidade. Endast bleka, långsamma blixtar flämtade omkring oss.

Högtidligt, med ett starkt, nästan våldsamt uttryck i sin röst, sade Öfversten:

»Ja!»

Den blinda vände mot höjden sitt ansigte, strålande af en öfverjordisk salighet, under det Öfversten med häftig och djup rörelse fortfor:

»Ja, jag har älskat dig, Elisabeth, älskat dig med mitt hjertas hela kraft, . . . men Guds kraft i min själ var högre och bevarade mig från att falla. – Blott min stränghet har frälsat dig och mig. Min kärlek var ej ren som din. Det är ej giftet, som din hand beredde mig, hvilket förstört min helse, – det är kampen med lidelsen och begäret, . . . det är sorgen öfver dig. Elisabeth! Elisabeth! du har varit mig oändeligen dyrbar . . . du är det än . . . Elisabeth . . .»

Elisabeth hörde honom ej mer; hon liksom sjönk ner för den sällhets tyngd, som sänkte sig öfver henne, och i det ögonblick jag sprang till henne, föll hon, lik en döende, ned på jorden, i det hennes läppar hviskade med ett obeskrifligt uttryck af sällhet: »han har älskat mig!»

Öfversten och jag förmådde knappast bära henne tillbaka till hennes rum. Jag var darrande, – hans kraft var likasom förlamad. Ångestsvettens droppar perlade från hans panna.

Elisabeth återfick ej på lång tid sin sansning, . . . men då hon åter öppnade ögonlocken och lifvets ström åter spridde sig i ådrorna, hviskade hon blott: »han har ej föraktat mig! . . . Han har älskat mig!» och förblef stilla och lugn, såsom hade hon avslutat sin räkning med verlden, såsom hade hon intet öfrigt att önska.

Under den återstående delen af natten, rasade åskan förfärligt, men blixtarne skeno nu öfver den blindas af innerlig salighet strålande anlete.

Från denna stund och under de få dagar hon ännu lefde, var allt

förändradt hos henne. Allt var hvila och mildhet. Hon talade sällan, men tryckte vänligt och tacksamt deras händer, som nalkades den säng, uti hvilken hon nästan orörlig låg. Man hörde henne ofta säga sakta: »han har älskat mig!»

En dag stod Hennes Nåd bredvid Elisabeth, som ej tycktes ana hennes närvaro och upprepade med obeskriflig ljufhet de henne så dyrbara orden. Jag såg ett uttryck af smärta måla sig i Hennes Nåds milda, godhetsfulla anlete, – såg hennes läppar darra och några tårar tillra ner för hennes kinder. Hon vände sig hastigt bort och gick ut. Jag följde henne, ty hon hade glömt sin nyckelknippa. Vi gingo genom förmaket. Öfversten satt der med hufvudet lutadt i handen och tycktes läsa. Han hade ryggen vänd åt oss. Hennes Nåd smög sig sakta bakom honom, kysste hans panna, och qväfde, i det hon gick in i sängkammaren, en frambrytande snyftning. Öfversten såg förvånad efter henne, blickade sedan på sin hand, våt af hans hustrus tårar, kysste bort dem, och återtog sin tankfulla ställning. Efter en stund följde jag Hennes Nåd i sängkammaren, men hon var der ej mera; hennes psalmbok låg uppslagen på soffan. Bladen buro tårespår. Ändteligen fann jag henne, sedan jag gått hela våningen omkring, i köket, der hon gaf kokerskan en liten skurpens, för det hon glömt skilja kottletts-raden från fårbringan, som fräste på elden, hvilken förseelse verkligen var oförlåtlig, då jag redan tvenne gånger hade tillsagt om, att vi skulle ha fårbringan till middagen och kottletterna till qvällen.

»Man kan aldrig lita på någon annan än på sig sjelf», sade Hennes Nåd till liten pik åt mig, då jag lemnade henne nyckelknippan.

Jag lemnade Elisabeth nu mera hvarken natt eller dag.

Med en förundransvärd hastighet tycktes nu hennes jordvarelse skynda mot sin upplösning. Det tycktes, som hade det första kärlekens ord, hon hört, varit en lösen till hennes plågade själs befrielse.

Det går så med många jordens barn. De strida mot plågans udd i många många år, – lefva, lida och strida. Udden brytes, – och de sjunka ned kraftlösa. Sällheten räcker dem sin bågare. De sätta läpparna till purpurbrädden – och dö!

Jemte Helène och mig, var Professor L. nästan beständigt omkring Elisabeth. Dels läste han högt för henne, dels talade han med oss, på ett sätt, som måste upplifva hennes slumrande gudaktighets-känsla och stärka hennes tro på de dyra sanningar, som stå, likt ljusa englar, vid de döendes läger.

En gång ställde han till henne några frågor öfver hennes inres tillstånd. Hon svarade: »Jag har ej nu styrka att klart tänka, – jag har ej kraft att bepröfva mig. Men jag känner ... jag har en förhoppning ... Jag anar en klarhet!»

»Herren upplyse sitt ansigte öfver dig!» sade med stilla värdighet och förtröstan Professor L....

Dagen derefter bad Elisabeth, att hela familjen måtte församlas hos henne. Då vi alla, jemte Professor L..., under en hemsk tystnad voro samlade i hennes rum, nämnde Elisabeth vid namn den, som hon önskade skulle nalkas hennes säng, – fattade dess hand, kysste den, i det hon ödmjukt bedjande uttalade ordet: »förlåt!» Så gick hon igenom alla. Ingen förmådde tala, och det sorgliga »förlåt, förlåt!» var det enda ljud, som genombröt suckarnes kvalfulla sorl.

Öfversten och hans hustru stodo ännu ensamna kvar. Då förblef Elisabeth en stund tyst, och andades tungt och beklämdt. Slutligen sade hon: »vill min Farbror komma till mig?»

Öfversten gick fram, – hon sträckte sina armar upp mot honom, han böjde sig ned till henne, – de kysstes. O hvilken kyss! Den första och den sista – kärlekens och dödens!

Man hörde intet ord. Blek, som en döende, och med vacklande steg, aflägsnade sig Öfversten. Med darrande röst sade Elisabeth: »Lyft mig upp ur sängen och led mig fram till min faster.»

Vi lydde. Hon visade en ovanlig styrka, och gick, stödd af två personer, till andra ändan af rummet, der Hennes Nåd, som ej tycktes ana hennes afsigt, satt gråtande.

»Hjelp mig, sade Elisabeth, att lägga mig ned på mina knän!»

Hennes Nåd reste sig hastigt upp för att hindra henne, men ändå hastigare låg Elisabeth för hennes fötter, kyssande dem, under det hon med konvulsiviska suckar framstammade »förlåt! förlåt!»

Nästan liflös bar man henne åter i sin säng.

Ifrån denna stund lemnade ej Öfversten henne mera.

Natten, som följde denna dag, och dagen derpå, låg hon stilla, men tycktes lida fysiska plågor. Mot aftonen, då Professor L..., Öfversten och jag suto tysta vid hennes säng, vaknade hon ur en stilla slummer, och sade högt, med en klar röst: »han har älskat mig! Jord! jag tackar dig!»

Derefter sönk hon åter i en slags slummer eller dvala, hvilken fortfor omkring en timma. Andedräkten, som under denna tid hade varit ganska hastig, började då att småningom afmattas. Ett långt mellanrum uppstod, – så kom en suck; ... ännu ett längre uppehåll, och så åter en suck. På en gång tycktes den alldeles afstanna. Det var en förskräckelig stund, ... en lätt kramp ryckte genom alla lemmar, ... ännu en häftig suck eller pust, åtföljd af ett hemskt klagande ljud, ... och allt var stilla.

»Hon har slutat!» sade, med qväfd röst, Öfversten och tryckte sina läppar mot den dödsbleka pannan.

»Hon *ser* nu!» utropade Professor L..., och höjde en strålande blick mot himmelen.

Sommarqvällens välluktsrika fläktar spelade in genom det öppnade fönstret, och fåglarne sjöngo gladt i Caprifolii-häcken utanför. Ett mildt rosenskimmer, återsken af den nyss nedgångna solen, utgöt sig i rummet, och spred öfver den afsomnade en förklarande glans.

Så stilla, så smärtfri låg hon nu der, hon, som så länge kämpat och förtviflat, ... så lugn nu – så stilla! Öfver de hvita kuddarne ner mot golfvet flöt hennes rika bruna hår. På munnen sväfvade ett besynnerligt leende, fullt af ett högre vetandes uttryck. Jag har sett detta leende på flera afsomnades läppar. Evighetens engel har tryckt på dem en kyss.

Fridfulla stund, då ett länge af oro och smärta klappande hjerta får hvila! Fridfulla stund, som försonar med oss hvarje ovän, som till oss närmar hvar vän; som sprider glömska öfver våra fel, glorian strålar öfver våra dygder; som öppnar de blindas ögon och löser själens band, ... sköna och fridfulla stund, – fastän buren på

en nattlig Engels vingar, ler du mot mig, som en morgonrodnad, och då jag sett dig uppgå för andra, har jag mången gång längtat att du skulle komma äfven för mig.

Åttonde Capitlet.

Elisabeth var ej mer. Ett dystert åskmoln likt, hade hon gått fram och förmörkat de varelsers klara himmel, som närmast omgåfvos henne. Då det försvunnit, erforo alla en känsla af frid och trygghet. Mången tår skänktes hennes sorgliga minne, men intet hjerta kallade henne åter. Beklagansvärda Elisabeth, du gaf frid först, sedan ditt eget hjerta njöt den i grafven.

Vi se det alla dagar; den obetydligaste, mest inskränkta meniska, men god och fridfull, går utur verlden mera älskad, mera saknad, än den utmärkta, rikt begåfvade, som missbrukat sitt pund, som med all sin skönhet, sitt snille, sitt hjertas värma ej gjort en enda varelse lycklig.

Öfversten allena bibehöll länge en dyster sinnesstämning och var mer sluten, än vanligt, mot sin hustru och sina barn. Deras ömhet och omsorger samt tidens välgörande inverkan började dock småningom att låta denna dysterhet försvinna, då händelser inträffade inom hans husliga krets, hvilka å nyo skakade hans lugn och uppörörde hans af naturen våldsamma känslor.

En dag störtade Arvids far, General P***, in i Öfverstens rum i fullt raseri. Först gjorde han sitt hjerta luft med en salfva svordomar och eder, och, då Öfversten kallt frågade hvad detta hade att betyda, framstammade han alldeles utom sig: »Hvad det betyder? Hvad det betyder tusan d...r! det betyder att din – din – din flicka är en sakra»

»General P***!» sade Öfversten, med en röst, som gjorde att den vredgade hastigt sansade sig, och litet saktare upprepade: »Det – det – det ... betyder ... att din dotter leker med tro och heder; att hon narras! ta mig sju tusan ... att hon vill slå opp med min Arvid, vill ge honom igen förlofningsringen, ... ta mig sju ... att Arvid är utom sig, ... att han skjuter sig för pannan, ... så häftig och vild som han är, ... och att jag blir en olycklig barnlös gammal man!» Här tillrade ett par tårar utför gubbens kinder, i det han fortfor med en röst, i hvilken vrede och smärta stridde: »Hon gäckas med min sons lugn, ... gäckas med mina gråa hår! ... Jag höll så ömt af henne, ... som en far, bror ... som en far; ... jag hade satt allt hopp om glädje för min lefnads afton på henne; ... det blir min död. Hon säger rakt i syna åt Arvid, att hon ej vill ha honom, ... rakt i syna åt min son, ta mig sju tusan! ... Han blir ett spektakel för hela socken ... han skjuter sig för pannan, bror; han skjuter sig för pannan, säger jag ... och jag blir en barnlös, olycklig gammal man.» m. m.

Öfversten, som under fullkomlig tystnad afhört allt detta, ringde nu häftigt. Jag var i rummet bredvid och gick in i Öfverstens, för att lite grann recognoscera och kunna förbereda Julie på hvad som väntade henne.

Öfverstens uppsyn rörde vrede och stränghet. Han bad mig till-säga Julie att komma ned till honom.

Jag fann Julie i den största ångest, men af Generalens besök hos hennes far beredd på hvad som förestod henne.

»Jag vet, ... jag vet, ... sade hon bleknande vid mitt bud, det måste komma derhän ... det kan ej hjälpas»

»Men har du verkligen,» frågade jag – »slagit opp med din fästman?»

»Jag har ... jag har ungefär,» ... svarade hon betryckt och ängsligt, »jag hinner ej nu säga ... i går aftons undfor det mig ett ord till Arvid; ... han var så kall och försmädlig ... jag blef häftig, han blef ond ... och red i vredesmod härifrån» ...

Åter hördes Öfverstens klocka.

»Min Gud!» sade Julie, och tryckte sina händer mot sitt hjerta, »nu måste jag gå ... och måste ha mod. Ack, vore det ej för denna

förgörande blicks skuld ... säg Beata – såg Pappa mycket allvarlig ut?»

Jag kunde ej säga nej; bad henne att ej förhasta sig, – att väl betänka sitt eget, en gång högtidligt gifna löfte, och Öfverstens stränga grundsatser angående löftens helgd.

»Ack, jag kan ej ... jag kan ej!» ... var allt hvad Julie förmådde säga, under det hon darrande och blek gick nedför trappan, som förde till Öfverstens rum. Kommen till dörren, stannade hon, tycktes fatta en föresatt, sade: »jag måste!» och gick in.

Efter omkring en half timmes förlopp kom Julie in i Helènes rum, der jag äfven befann mig, och såg alldeles öfvergifven ut. Hon kastade sig på soffan, lade sitt hufvud i Helènes knä och började snyfta högt och häftigt. Den goda Helène satt tyst, men deltagande tårar runno från hennes ögon och föllo, som perlor, på Julies gyllene flätor. Då, efter en lång stund, Julies smärta tycktes något stilla sig, sade Helène ömt, i det hon förde sina fingrar mellan systemens rika lockar: »Jag har ej ordnat ditt hår ännu i dag, söta Julie. Sätt dig upp ett ögonblick och det skall snart vara gjordt.»

»Ack, klipp af mig håret! – Jag vill bli nunna!» svarade Julie, men reste sig likväl opp, torkade sina ögon, lät ordna sitt hår, hjälpte Helène med sitt, och blef derunder lugnare.

Så visst är det, att hvardagslifvets små omsorger äga en ofta förunderlig förmåga att förströ sorgen.

På våra frågor, om hvad som egenteligen förefallit, svarade Julie: »Det har förefallit, att jag blifvit dömd, att under hela mitt återstående lif pligta för ett ögonblicks obetänksamhet, – och att bli en olycklig varelse, ... det vill säga, – *om* jag underkastar mig domen; – men det gör jag ej, hellre Pappas misshag ... hellre ...»

»Ack, Julie, Julie! afbröt Helène, tänk väl på hvad du säger!»

»Helène! du vet ej, hvad jag lidit, huru jag kämpat med mig själf en lång tid bortåt. Du vet ej, huru klart jag inser det ynkliga och det eländiga uti min lott, om jag måste bli Arvids maka! Ack! jag gick förr som i sömnen och sofvande räckte jag honom min hand; – nu har jag vaknat – och skulle ej få draga den bort, då jag inser att jag gifvit den åt en»

»Arvid är en god menniska, Julie!»

»Hvad kallar du god, Helène? Den, som blott icke är ond? Arvid (jag har försökt, jag har pröfvat det) synes god, derföre att han ej orkar vara elak; lugn och stadig – derför att han ej bryr sig om något utom sin maklighet, ... förståndig, – derföre att han ej ser längre än näsan räcker, och han är blott en sammansättning af negativer, ... hvarföre skulle man frukta att föröka hans samling, – och skänka honom ännu ett *Nej*? Tro ej, att det länge skall bekymra honom, – han älskar mig ej, .. han kan ej älska, han har inga känslor! Ack han är ett stycke fugtigt trä, hvilket min lilla eld förgäfves skulle sträfva att tända an, – flamman skulle småningom förvandlas i rök och slutligen alldeles slockna!»

»Om äfven, söta Julie, Arvid ej är den man, som du förtjenar och som kan göra dig, som sin maka, lycklig, – hvarföre skulle din eld ej ändå brinna klar? Arvid är ju ej elak, han skall aldrig för dig bli en plågoande. Huru många hustrur gifvas ej, som, förenade med männer, hvilka utan all jemförelse stå långt under honom, likväl bilda sig till ädla och förträffliga varelser, skapa omkring sig sällhet och trefnad och njuta sällhet genom det sköna medvetandet af att ha uppfyllt sina pligter. Se vår cusin, fru M***; huru aktningvärd och huru älskvärd är ej hon? Och hvilken man är hennes? Se Emma S***, se Hedda R**»

»Ja, och se Penelope och systrar et Compagnie ... ack! Helène, dessa fruar ha min djupa aktning, min vördnad, min beundran; – jag ville likna dem, – men ett vet jag klart, – att jag ej kan det. Denna oafhängighet i mening och omdöme, detta lugn, denna klarhet, denna grundsatsernas säkerhet och redighet, som är så nödvändig, då man inom äktenskapet skall vara den ledande – den har jag ej, ... ej alls! Just jag behöfver ledas – jag är en vinranka, och behöfde en ek till stöd. I detta ögonblick utveckla sig mina begrepp, – jag känner en bättre varelse uppstå inom mig, – en ny verld öppnar sig för mig! Skulle jag kunna genomvandra den vid en makes hand, som jag kunde älska och akta; som med sitt hjerta besvarade den renade elden i mitt; som med sitt förstånds klara ljus upplyste skymningen i min själ; .. (se Professor L***, tänkte jag), o

då kunde jag ännu bli en bättre varelse, – och hinna ett mål, som jag ännu mer anar än ser, ... Men med Arvid, se Helène, med Arvid ... blir min värld som ett skaffereri, – jag själv lik ett stycke möglande ost.»

»Hvilken liknelse, bästa Julie!»

»Den är sannare än du tror. Ack, det är en bedröflig sak med giftermålet. Det har deruti gått många, som det nu kan gå mig, ... de ha hissat Äktenskapsseglet i fåvitsko, – trott sig hinna Lycksalighetens Ö, – och strandat och fastnat, för hela lifstiden, på en sandbank; som ostran i sin snäcka, ha de der krupit omkring och sökt litet solsken till dess en barmhertig våg kommit»

»Julie! Julie!»

»Helène! Helène! Det är en teckning ur hvardagslivet, – – hvar dag bestyrker dess sanning. Huru många ädlare natur har ej på detta vis gått under? Och så skall *min* göra, om jag ej ännu i tid skall kunna segla sandbanken förbi.»

»Julie! Jag fruktar, att detta ej kan ske. Pappas grundsatser äro oryggliga. Och bland dessa står sträng ordhållighet främst. Och jag tror att han har fullkomligt rätt. Dessutom hvad det angår att slå opp en förlofning, att återtaga ett gifvet äktenskapslöfte, – ligger deruti något så djupt sårande för qvinlig delicatess, – att jag anser ..»

»Delicatess hit, och delicatess dit, jag anser det ganska odelikat och isynnerhet ganska orimligt, att för blotta delicatessens skull uppföra hela lifvets sällhet.»

»Skulle du kunna bli lycklig, Julie om du förlorade de dinas, – din fars tillgifvenhet, – världens aktning? ..»

»Världens aktning ger jag ej många styfver för, ... men deras, som jag älskar ack! Helène, Beata, – är det väl möjligt, att jag skall kunna förlora den? Då vore det visst bättre att jag dömde mig till att bli olycklig ...»

»Du skall ej bli olycklig, Julie, sade Helène, i det hon med tårfulla ögon slöt systemen i sina armar, – du skall»

»Derom vet du ingenting Helène» afbröt med retbar otålighet Julie, »*jag* vet att jag blir det. Det är något annat ännu, än Arvids ovärdighet, som gör att jag blir det ... det är vissheten om att ha för-

felat mitt mål, – vissheten om att ha kunnat äga en ädel, en lycklig lott, – att ha kunnat på jorden lefva för en upphöjd och förträfflig varelses sällhet. Ack! jag känner det. Jag hade, som en lärka, kunnat svinga mig mot höjden i frihet, ljus och sång, – och nu, nu skall jag, – som jag fruktat, – på lifvets sandbank krypa omkring, som en ostra, släpande med mig mitt fängelse!»

Vid förnyandet af denna förfärliga liknelse, bemäktigade sig en ny, häftig sorg Julie; hon kastade sig åter ned på soffan, och förblef der hela dagen utan att vilja äta eller höra någon tröst. Hennes Nåd sprang dels själf, dels skickade mig oupphörligt, upp och ned i trapporne, med droppar och luktvatten.

Julie blef verkligt, ehuru lindrigt, illamående och dröjde trenne dagar på sitt rum, under hvilka hon ej såg sin far. Hvarken Löjtnant Arvid eller Generalen hördes under dessa dagar utaf, till stor hugnad för Julie.

Hennes Nåd hade alltid haft sin egen lilla taktik eller inomhuspolitik, då någon gång stridigheter föreföllo mellan hennes man och hennes barn. Då hon nemligen talte med den förre, stod hon i orden alltid på de senares sida, och med de senare yrkade och beviste hon, att den förre måste ha rätt. Hennes hjerta var, tror jag, dock ofta en öfverlöpare till de svagares sida, ty då, i vissa fall, allt måste ge vika för Öfverstens jernvilja, smekte Hennes Nåd alltid med fördubblad ömhet sina barn. Hon hade äfven nu talat med sin man för Julie och för hennes förlofnings upplösning, men funnit honom oböjlig, (»omöjlig» sade Hennes Nåd), och då hon nu såg Julie så olycklig, blef hon oförmärkt mot honom, – ej ovänlig – gudbevars! . . . men ändå litet mindre vänlig; till utseendet (jag svarar därför, att det ej var i själfva verket) något mindre mån om hans välfägnad och vältrefnad i en mängd småsaker. En slags otrefnad, hittills alldeles främmande uti denna famille, rådde inom huset några dagar.

»Berget vill ej komma till Mahomet, – Mahomet måste väl förfoga sig till berget!» sade en morgon till mig Öfversten med godhetsfullt leende, i det han beredde sig att stiga uppför trappan, som förde till Julies rum.

I det samma stadnade en reskärra på gården, och Cornett Carl, med upphettade och nästan förvirrade anlets-drag, sprang derur och uppför trapporna, omfamnade med stum häftighet sina föräldrar och syskon, och bad genast derefter att få ett ögonblicks samtal med sin far.

Ögonblicket växte och blef till en timma, innan Cornetten, med blekt och förstördt utseende, kom ensam ur sin faders rum. Liksom utan medvetande gick han genom förmaket och salen, kom in i Hennes Nåds cabinett, utan att tyckas bli henne eller mig varse, satte sig tyst med armbågen lutad mot ett bord och betäckte med handen sina ögon, såsom plågade dem dagsljuset.

Med moders-ångest betraktade honom Hennes Nåd, slutligen steg hon opp, strök med sin hand smekande hans kind, i det hon sade: »Min goda gosse! Hvad har du?»

»Intet!» svarade sakta och med qväfd röst Cornetten.

»Intet?» upprepade Hennes Nåd, »Carl, du gör mig ängslig, ... du är så blek, ... du är olycklig? ...»

»Ja!» svarade Cornetten med samma sakta röst.

»Mitt barn, ... min son! Hvad fattas dig?»

»Allt!»

»Carl! ... och du har en mor, som ville ge sitt lif för din sällhet!»

»Min goda mor!» utropade Cornetten och slöt henne i sina armar, »förlåt mig!»

»Mitt bästa barn! säg mig, hvad jag kan göra för dig, säg mig, hvad som felas dig, – säg mig allt! Det måste finnas någon utväg jag skall ej lefva, för att se dig olycklig.»

»Jag måste bli olycklig, om jag ej i dag kan få en summa eller borgen för en summa af tio tusen riksdaler. Får jag den ej i dag, – är Hermina ... *min* Hermina, inom få dagar en annans maka! Gode Gud! min hela lifstids och en annan varelses sällhet, skulle jag kunna köpa för denna lumpna penning, ... och det är mig nekad! Jag har talat vid min far, öppnat för honom mitt hjerta – sagt honom allt. Han har denna summa, .. jag visste det, ... och han ...»

»Och han har nekat dig?»

»Bestämdt, afgjordt. Han säger, att den är de olyckligas, de be-

höfvandes arfvedel, och för dessa främmande nödlidandes skull gör han sin son olycklig!»

Här uppsteg Cornetten häftigt och gick med stora steg öfver golfvet, i det han utropade: »Hvilken nedrig varelse har inför min far vågat svärta Hermina denna Guds heliga Engel? Hon skulle bedraga mig! Hon Hon älska den förhatliga G***! Han ensam eller hans utskickade ha kunnat ...»

Här massacerade Cornetten en vagn med tillhörande hästar (små paltarnes equipage), och Hennes Nåd flyttade förskräckt ur sin sons grannskap en urna med blommor, i det hon uppmärksam på hans klagomål ängsligt frågade:

»Men hvarföre? .. Men hur?»

»Fråga mig ej nu!» ropade otåligt Cornetten. »Blott det kan jag nu säga: mitt lufs väl och ve beror på, att jag i dag kan få den nämnda summan.»

»Jag kan bli den lyckligaste varelse på jorden, – eller den olyckligaste – och jag ej ensam»

»Carl!» sade högtidligt Hennes Nåd, »se på mig! Gud välsigna dina ärliga ögon, min son! Ja – jag känner dig, – du skulle ej vilja låta mig göra ett steg, hvars följder jag skulle kunna ångra?»

»Min mor! ... skulle du ångra, att ha verkat min lefnads sällhet?»

»Det är nog, mitt barn! *Jag* går nu att tala med din far. Vänta mig här.»

I en häftigt upprörd sinnesstämning afvaktade Cornetten sin mors återkomst. Jag såg, att han var i ett ögonblick af den ungdomsyra, som gör att man finner det oerhördt, att någon kan emotstå ens önsknings, ens vilja. Man kan ej i sådana stunder fatta ordet »omöjlighet.» Man tycker sig kunna befalla sjelfva solen, tycker sig kunna rifva upp bergens rötter, eller, hvilket är det samma, rotade grundsatser i fasta menskobrost.

Det dröjde länge, innan Hennes Nåd återkom. Julie och Helène följde henne. Hon var blek, tårar glänste vid hennes ögonlock och hennes röst vacklade, i det hon sade: »din Far vill ej, han har sina skäl, han tror sig göra och gör ganska säkert det rättaste. Men, – mitt goda barn, du kan ändå hjälpas. Tag dessa perlor och juveler, ...

de äro mina, ... jag kan disponera öfver dem, ... tag dem. I Stockholm skall du för dem genast kunna få en anseelig summa»

»Och här .. och här bästa Carl!» sade Julie och Helène, i det de med ena handen framräckte sina dyrbarheter och lade den andra smekande omkring hans hals, »tag äfven detta ... Carl, vi bedja dig, .. tag, – sälj allt, – och gör dig lycklig!»

En mörk rodnad betäckte den unga mannens anlete och tårar störtade nedför hans kinder. I samma stund steg Öfversten in, stannade i dörren, och fäste en skarp blick på gruppen i fonden af rummet. Ett uttryck af vrede, blandadt med förakt, flammade upp i hans ansigte. »Carl!» utropade han med stark röst, »om du är nog ovärdig, att begagna din mors och dina systrars svaghet för dig, – att tillfredsställa dina blinda lidelser, så har du *mitt* förakt, jag erkänner dig ej för min son!»

Djupt olycklig, och nu så djupt misskänd, utgöt den bittraste harm sin galla i den unga mannens hjerta. Han blef dödsblek, krampaktigt sammantryckte han sina läppar, stampade häftigt och var som en blix utom dörren. Få minuter derefter satt han till häst och sträckte af öfver borggården.

Cornetten. Cornetten. Cornetten.

»Halloh! det skallar genom skogen.»

Halloh! det skallar. Den jagade flyr och de jagande följa. Hvilket är villbrådet – En olycklig människa. Och jägarne? Harmens, förtviflans och raseriets furier. Hur de drifva! En makalös jagt! Den jagade flyr, men de jagande följa. Halloh! Halloh! De släppa ej spåret, – de följa, de följa, genom tätaste skog, uppå dansande bölja, öfver höjd, öfver dal, med gapande qual, ... vilja sluka sitt rof ... det gör lof efter lof, men ren mattas dess fart ... Halloh! halloh! nu slutar den snart!

Framåt! framåt! sporrade den förföljde sin flåsande springare, som flög fraggande öfver häckar och gärdesgårdar. Vild villervalla rasade i hans själ. Yrande fram i ett moln af dam, sträckte han öfver landsvägen genom dystra och skogväxta trakter, under det han sökte döfva hvarje känsla, hvarje tanke i sin själ, och lydde blott det manande framåt! framåt! hvilket dånade i hvar slag af hans feber-vilda pulsar.

Stugornas fredliga innebyggare, dem han, lik en stormvind, susade förbi, sprungo förundrade fram i sina dörrar, undrande: »åcken var som skenade?» Och en af dem (Stina Andersdotter i Rörum) försäkrade sig ha sett en hund och en hare komma fram, den ena ur stugan och den andra ur skogen, och, sittande midt emot hvarann, med stirrande ögon betrakta den vilda ryttarn, hvar efter de alldeles föryrade och försagde sprungo om hvarann, haren till stugan, hunden till skogs.

Den vilda ryttarn, Cornett Carl, stadnade ej förr än vid porten af det oss re'n bekanta skogshuset, kastade sig af hästen och sprang uppför trapporna. Alla dörrar i öfra våningen voro lästa, allt var tyst. Han sprang nedför trapporna. Alla dörrar i den nedra våningen voro lästa, allt var tyst och dödt. Han sprang öfver gården och in i en liten flygelbyggning och ryckte upp en dörr. Gnolande på en psalm, spinnande blå på gnällande rock, satt uti stugan en liten upptorkad gumma.

»Hvar är herrskapet? Hvar är Fröken Hermina?» ropade den upphettade och nästan andlöse Cornetten.

»Hä?» svarade blårgumman lilla.

»Hvar är herrskapet?» skrek med förgörande röst och blick Cornetten.

»Hva ba?» svarade gumman, i det hon förnöjdt stoppade näsan i en liten snus-ask.

Cornetten stampade. (En sinkad kopp föll ned från hyllan, tre halta glas klingade samman). »Är ni sten döf?» skrek han fortissimo, »jag frågar, hvart herrskapet här på stället ha tagit vägen?»

»Vägen! Till Thorsborgs herrgård, menar herrn; jo den går öfver gårdet, och ...»

»Jag frågar,» skrek Cornetten med förtviflans hela styrka, »om herrskapet här på stället äro bortresta?»

»Te Wresta?» Ja så, jo den går ...»

»Det är för befängt,» sade Cornetten förtviflad; »man kan få gallfeber!»

»Jo, jo, ja så!» suckade den lilla gumman förlägen och förskräckt vid åsynen af Cornettens vrede, och gick stilla att plocka upp bitarne af den sönderslagna koppen.

En plåtsedel flög henne derunder på näsan, och den främmande var försvunnen.

»Gud bevara mig! ... Gud välsigna! ...» stammade den förskräckta och förnöjda gamla.

En annan dörr i samma förstuga sprang nu opp för ett väldigt tag af Cornettens hand.

I sin spis bredvid sin gris (det vill säga sin unge) satt i rummet en tjock kära mor, matande sin lilla borsthåriga pilt med välling.

Cornetten upprepade här med häftighet sin fråga, och fick till svar:

»Jo .. o, di ä bortresta.»

»Men hvart? säg när ... säg hvart? Lemnades intet bud, intet bref till mig?»

»Bref? jo, det fick jag ett, att lemna åt Cornetten H***, och ärna mej just gå med det till Thorsborg, bara jag fått en tår välling i pojken, stackars kräk, ... ät, pojke!»

»Tag i Guds namn brefvet hit genast, skynda, gå på ögonblicket, säger jag, efter det, gå ...»

»Ja, ja ... jag går bara jag fått vällingstårn i pojken. Han ä hungrig, stackars kräk. Ät, pojke!»

»Jag skall mata pojken, gif mig skeden, ... gå bara, tag hit brefvet genast! ...»

Ändteligen går gumman till sin kista. Cornetten står vid spisen, tar med skeden välling ur grytan, blåser derpå med ångestfull min, och kör in i lilla gossens öppnade mun. Gumman vältrar om i sin kista, letar och letar. Snusask och smörburk, strumpor och kjortlar, psalmbok och bulla komma efter hvarandra opp och läggas rundt omkring på golftet, – brefvet kommer ej.

Cornetten trampar och stampar i plågsam otålighet:

»Skynda er då! Nå blir det af? Ack!»

»Straxt, straxt! vänta nu lite, vänta, – här, nej här, – nej vänta lite ... vänta.»

Vänta! Man kan föreställa sig, om Cornetten var fallen för att nu »vänta litet.»

Men brefvet kommer ej. Gumman puttrar sakta för sig och muttrar mellan tänderna:

»Det är borta, – det finns ej!»

»Det finns ej?» utropar Cornetten och håller i förskräckelsen en sked het välling i halsgropen på gossen, som uppgifver gälla klagorop.

Brefvet fanns ej. »Pojken måste visst ha fått uti det, tuggat sönder det eller bränt upp det.» Och Kära mor, som är mera bekymrad öfver sin pojkes nöd, än öfver Cornettens, säger vresigt åt den senare: »gå till Löfstaholm, der får ni besked. Herrskapet for ditåt, och Fröken Agnes var häromdagen hos Fröken Hermina.»

Cornetten lemnar en riksdaler till plåster för den röda halsen, svär halfhögt öfver gås och gåsunge, och kastar sig åter upp på Blanka, hvilken emellertid afbetat det höstgula gräset, som växte här och der på gården.

Nu till Löfstaholm. En mils ridt inemot. Blanka känner sporrarna och sträcker af i fullt firsprång.

En å skär af vägen. Bron är upprifven och under lagning. Det finnes en annan väg, – men – den gör en fjerdingvägs krok. Snart frustar Blanka modigt i vågorna, som skölja skummet från dess hals och nos, och kyssa den på sadeln stående ryttarens fötter.

Tvenne vandrare sågo från något afstånd upptåget.

»Vet du, mor,» sade den ena med betänklig min, »jag tror, att det är Necken sjelf, som rider på en svart märr ner i strömmen.»

»Vet du, far,» sade den andra, »jag tror att det är en fästeman, som rider till sin käresta.»

»Tro mej, min gumma!»

»Tro mej, min gubbe!»

Och »tro mej, min läsare,» står ej ryttaren re'n på andra stranden; och framåt, framåt jagar han åter genom skog och mark.

Arma Blanka! då Löfstaholms hvita murar skymta fram mellan de gröngulbruna träden, är du ej långt ifrån att störta, men vid dessas åsyn saktar ryttaren något sin fart och, kommen upp på gården, får Blanka hvila och pusta vid sidan af trenne andra ridhästar, som vittna om, att Löfstaholm i detta ögonblick har gäster.

Herr Brukspatronen och Riddaren D*** satt i sitt rum, betraktande, med en tillfredsställd kännares min, ett svartkris-hufvud, förfärdigadt af den särdeles lofvande dottern Eleonora, och Fru Brukspatronessan Emerentia D***, född J**, stod bredvid, läsande med förtjusningsfull uppmärksamhet ett poem öfver landtlifvets och enfaldens behag, författadt af hennes mycket förhoppningsfulla son, Lars Anders, (som i familjen kallades »den lille Lord Byron»); då Cornett Carl steg häftigt in i rummet, och efter en lätt ursäkt, utan att bry sig om hvad man kunde tänka om honom, hans sinnesrörelse och hans frågor, bad att få veta, hvad man här kände om Baron K***s och hans families hastiga afresa.

»Ingenting stort annat,» sade Brukspatron D*** och rynkade pannan, »än att de i går eftermiddag foro här förbi, och att Baron K*** behagade komma opp, för att säga mig ovet, och betala mig igen ungefär fjerdedelen af den summa, som jag af pur godhet lånat honom för eviga tider sedan.... En Dido, – Cornett H*** – af min Eleonora»

Fru D*** tog ordet: »Friherrinnan, eller hvad man skall kalla henne, (ty jag har den idée, att hon är mindre Friherrinna än jag), behagade ej en gång helsa på mig i går från vagnen. Jo jo, man har vacker tack för det att man visar folk politesser! Nej hon satt rak och grann, som en prinsessa i sin vagn, ... *sin* vagn säger jag, ... jo vackert, ... unga G***s equipage var det; sjelf satt han der med, som fångad fågel i bur, ... och det kanske gjorde henne så stolt ...»

»G***s vagn? G*** med dem?» skrek Cornetten, »och Hermina?»

»Satt och tittade ner för sig, som en kalkon. Ja, den flickan har jag blifvit bra narrad på. Jag tyckte, att det var synd med henne, och tillät mina döttrar att ta litet soin om henne och encouragera hennes musikaliska anlag. Therèse hade i synnerhet riktigt engouverat

sig i henne. Men jag fann snart, att jag gjort en imprudence, och att hon, så väl som hennes familie, på intet vis var en passande societet för mina döttrar. Allahanda besynnerliga rykten gå om det förnåma herrskapet, – de ha skickat sig på ett vis» ...

En betjent kom nu in med tobakspipor, dem han ordnade i ett hörn af rummet. Brukspatron D*** fann för godt att ställa samtalet på franska.

»Oui, c'est une vraie scandale,» sade han, »une forgerie de tromperie! Un vrai frippon est la fille, – je sais ça, – et le plus extrêmement mauvais sujet est sa père.»

»Son père,» förbättrade fru D*** »et le pire de toute chose c'est son mère. Un conduite, oh! Ecoute, cher Cornèt: dans Italie, le mère et le fille et la père....»

Nu uppstod på en gång, i rummet bredvid, ett förfärligt larm, ett skrik, ett skratt, ett väsende och jubilerande utan like. Det gneds på fioler, det slamrades med skyfflar och eldgafflar, det sjöngs, det gnälldes, det peps, och ur detta gny hördes bland alla sorters rop blott med någon redighet dessa:

»Pappa! pappa! Nu veta vi piecen! Nu är spektaklet i ordning! Hurra, Hurra!»

Den jubilerande skaran strömmade nu som en brusande forss in i rummet, men då den yra ungdomen fick se Cornett Carl, blef glädjen alldeles ytterlig. Ett allmänt rop uppstod:

»Iphigenie, Iphigenie! Hurra! Hurra! Cornett H***, Cornett Carl blir vår Iphigenie! Hurra Lefve Iphigenie den andra, lefve Cornett Iphigenie! Lefve....»

»Död och helvete!» tänkte Cornetten, under det den vilda skaran ordentligt anföll honom, och sökte draga honom med sig under utrop: »Kom Iphigenie! Kom, Cornett Carl, fort! fort! Vi ska genast göra en repetition! Cornetten skall få hålla sin role i handen ... kom, kom bara!»

»Hokus pokus öfver Cornett Carl! Fall på knä och uppstå som Iphigenie.»

Detta sista utbasunerades af den lilla, söta Agnes D***, som sträckte sig upp på tåspetsarne, för att hänga en slöja på Cornett

Carls hufvud, men kunde aldrig hinna upp öfver örat. Löjtnant Ruttelin kom till hennes hjälp. Eleonora D*** och Mina P*** hade redan svept en stor shawl öfver hans axlar och tre unga herrar surrade omkring honom ett lakan, som skulle föreställa en kjol. Bland fröknarna D***s sekundanter märktes äfven Löjtnant Arvid.

Cornetten stretade emot; det var förgäfves; han höjde rösten, skrek till och med, – fåfängt, – han kunde bland larmet hvarken göra sig förstådd eller ens hörd.

En riktig förtviflan af pur förargelse bemäktigade sig honom och vållade ett desperat beslut. Användande sin styrka på just icke det höfligaste vis, rodde han med båda armarne, till höger och vänster, folket ifrån sig, slet af sig lakanet och – sprang. Sprang genom en öppen dörr, som han såg framför sig, råkade i en lång file af rum, såg hvarken till höger eller vänster, blott sprang, sprang, sprang! Sprang omkull en piga, tre stolar, två bord och kom sluteligen från rum till rum ut i en stor matsal. På andra sidan om denna var tamburen. Det kände Cornetten, och är i begrepp att sätta af dit, då han med fasa får höra den jubilerande skaran under högljudda klagande rop af »Iphigenie, Iphigenie!» komma genom tamburen honom motande till mötes. I högsta själaångest, och på vägen att vända om och göra sin stora tour å nyo, får Cornetten se nära sig en halföppen dörr, som för till en liten spiraltrappa.

Som en pil for han nedför den. Den var mörk och lång, – vände och vände. Ren vände det sig rundt omkring i Cornettens hufvud, då ändteligen hans fötter träffade fast land. Han stod i en liten mörk förstuga. Från en på glänt stående jerndörr blinkade en ljus strimma fram. Cornetten gick äfven genom denna dörr. Från ett midt emot beläget fönster, bevaradt med tjocka jernstörar, lyste en matt och nedgående höstsol in, och sken på det lilla hvalfrummets hvitgrå kala stenmurar. Cornetten befann sig, – i ett fångelse? – Nej, i ett Skafferi.

Cornetten sökte efter en utgång. Der var väl i den lilla förstugan en dörr midt emot hvalfdörren, men den skulle öppnas med nyckel, och ingen nyckel fanns. Cornetten sökte och sökte – för-

gäfvess. Han satte sig ned på en brödlår i hvalfvet, befriade sig från shawl och slöja, och hörde med huggnad, huru den vilda jagten der ofvanföre sorlade förbi och sökande hans spår dref omkring i aflägsnare trakter; likväl hördes den alltid nära nog, för att hindra Cornetten att åter tåga upp. Olycklig, harmful, trött, förbittrad på hela verlden, stirrade han nästan tanklös rakt framför sig. Ett fat med bakelser, öfverlefvor af en postej, af kalfstek och vinbärs crème, stående i solskenet på ett bord, mötte vänligt och vinkande hans blickar.

Cornetten erfor en besynnerlig rörelse; midt uti sin förtviflan, plågad af tusen qvalfulla tankar, kände han – – hunger!

Arma menskliga natur! O menniska, skapelsens krona! Stoftets stoft-kung! Är det himmel eller hellvete, som hvälfver inom ditt bröst? – Äta måste du dock! En minut engel, en annan djur! Arma menskliga natur!

Och tvertom:

Lyckliga menskliga natur! Lyckliga tvåhet, som allena bibehåller varelsens enhet. Djuret tröstar anden, anden djuret, och så allena kan *menniskan* lefva.

Cornetten lefde, – var hungrig – såg mat, och dröjde ej länge att dermed tillfredsställa sin hunger. Pastejen fick sätta till sin fers och sin fogelfyllning.

Förlåten! förlåten, unga läsarinnor! jag vet, ... en älskare, en romanhjelte i synnerhet, borde ej vara så prosaisk, så jordisk, ... och vår hjelte är kanske i fara att förlora allt ert hulda deltagande. Men betänken, betänken, ljufva varelses, som lefven af rosendoft och känslor, han var karl och värre – Cornett; han hade gjort en lång ridt och ingen bit ätit på hela dagen. Betänken det!

»Men passar det sig, att på det viset äta ur andras skafferier?»

Ack, min nådigaste Öfver-ceremoni-mästarinna! då man är rätt olycklig och förbittrad, rätt hjertinnerligt uppledsen vid verlden, – då tycker man att allting passar sig, som någorlunda passar en själf, och ej stöter *annat* än *convenancerna*. Man har då en riktig lust att trampa på dessa, som på annat ogräs, och får ofta i en dylik sinnes-

stämning en skön cosmopolitisk anda, som gör att man känner sig capabel att säga åt hela världen: »gå ur vägen!»

Cornett Carl hade så skäligen röjt pastejen ur vägen, då ett i styrka tilltagande gny, förnyade skränande rop af det osaliga »Iphigenie!» samt rammel och buller öfverst i trappan gåfvo honom tillkänna, att jägareskaran hade fått spaning och var honom på spåret. Alldeles utom sig, sprang han till fönstret, fattade med hela sin kraft i en af jernstörarne, i tanka att rycka den lös och kosta hvad det ville komma ut. Den svigtade, men stod på sitt ställe. Allt närmare kom det larmande skallet. I denna förskräckliga stund blänkte i solstrålarnes sken fram en nyckel, liggande längst bort i fönstervrån.

O räddande stråle! Cornetten griper nyckeln, – den går in i nyckelhålet, – dörren går upp, och såsom jagad af Furier (Cornetten tänkte sig i denna förvirringens stund alla de söta, bildade Fröknarna D*** med Medusæ-hufvuden), flög han genom en lång gång ut i förstugan, nedför trapporna, öfver gården, och upp på Blankas rygg. Knappt satt han i sadeln, förrän, lik en bisvärm strömmande utur bikupans mun, bröt fram ur porten den stojande skaran, sjungande, nej skrikande i chor:

»Iphigenie, Iphigenie!
Kors, hvilket groft poltroneri!
Sköna mö, hvart far du hän?
Kom igen, o kom igen!»

Cornetten red på, och försvann snart bakom träden för chorsångarnes blickar. Trenne unge herrar, som i deras hjertans lustighet ännu ej fattade annat, än att allt det der gick ut på ett rasande lustigt upptåg, suto i en blink till häst, och förföljde den flyende.

Då Cornetten å nyo såg sig eftersatt, saktade han hastigt sin ridt, till det jagande triumviratets stora förvåning, som snart upphann honom och omringade honom under gälla skratt och utrop:

»Aha! aha! Nu ha vi Cornetten fast, nu är ingen hjälp mer! Gif sig fången, Cornett H*** och vänd genast om med oss;» – och en af dem fattade uti hästens betsel.

Men hans arm blef omildt tillbakaknuffad, och, seende stinnt och stolt på sina förföljare, sade Cornetten med hetta:

»Om Herrarne haft den minsta smula vett, skulle de genast ha sett, att jag är ingenting mindre än vid ett lynne att leka och lekas med. De skulle nu äfven se, att alla dessa upptåg äro mig i grund motbjudande; ... jag ger dem fan, och er med! ... Lemna mig i fred!»

»Det der var ovettigt sagdt som tusan!» sade en af triumviratet, och lät sin häst gå i samma skritt som Cornett Carls, under det de tvenne andra herrarne stadnade förbluffade, och, tagande efter en stund sitt parti, gallopperade under gapskratt tillbaka.

Cornetten red sakta, och såg med en skarp, ond och frågande blick på sin objudna följeslagare, som ur ett par stora klara ljusblå ögon betraktade honom med ett slags ironiskt lugn.

De båda stumma ryttnarne kommo snart till en afväg. Då vände sig Cornetten stolt till sin följeslagare och sade:

»Jag förmodar att vi skiljas här; god natt, min herre!»

»Nej» svarade denne vårdslöst och spotskt, »jag har ännu ett par ord att säga er.»

»När och hvar ni behagar!» sade uppbrusande Cornetten.

»Åhå! åhå!» sade ironiskt den andra, »tar ni så illa vid er.» »När och hvar ni behagar» äro ju ord som man brukar till en slags inbjudning, att när och hvar man behagar taga lifvet af hvarann. Nå gerna för mig, det kan visst ske »när och hvar ni behagar.» Men denna gång mente jag just ej något så allvarsamt. Jag vill blott följa er, för att hålla er sällskap, för att se, om jag kan litet muntra, litet pigga upp er conversera med er.»

»Med visst folk, sade Cornetten, språkar jag helst med värjan i handen, ... det håller på distans»

»Värja,» sade vårdslöst hans motståndare, »hvarför just värja, hvarföre ej hellre med pistoler; de tala högre, och tjena äfven till att hålla folk på distans, – jag slåss ej gerna på värja.»

»Kanske hälst på knappnålar?» frågade försmädligt Cornetten.

»Ja, knappnålar; – eller ock hårnålar» svarade leende hans motståndare, i det han tog af sig hatten, och ur de rikaste flätor, som någonsin prydt ett fruntimmers-hufvud, drog en lång hårnål,

på hvilken han (eller snarare, hon) fästade en liten billett, som hon räckte åt Cornetten med de orden, i helt förändrad ton uttalade:

»Om ni finner detta smärtsammare än ett värjstygn, så förlåt den, som mot sin vilja måste bibringa er det!«

Och den blåögda ryttaren, Therèse D***, gaf Cornetten en vänlig medlidsam blick, hälsade lätt, svängde om sin häst och försvann snart för hans förundrade blickar.

En annan känsla målade sig snart i dessa, ty de igenkände på billettens utanskrift Herminas hand. Med känslor, som man lätt skall föreställa sig, öppnade Cornetten billetten och läste följande:

»Min enda vän på jorden! Farväl! farväl! När du kommer – är det för sent. Jag har måst gifva efter för min mors förtviflade böner. I dag reser jag till Stockholm. I morgon är jag Genseriks maka, ... om jag lefver ännu. Min bror, min vän, mitt allt ... ack, förlåt mig! Farväl!

Hermina.»

Brevet var dateradt från den föregående dagen.

»Nu till Stockholm!« sade Cornetten med förtviflad och fast föresats att vinna henne – eller dö! »Eviga himmel, haf tack! ännu är det tid!«

Aftonen började bli stormig och mörk. Cornetten kände intet och aktade på intet omkring sig, men red i fullt sporrstrek fram till gästgifvaregården.

»På ögonblicket hit med en flink och rask ridhäst!« ropade med dundrande röst Cornetten, »jag betalar, hvad ni vill!«

En frustande hingst gnäggade snart muntert under den vilda ryttern, som med röst och sporrar ännu mer äggade hans mod och med en blind otålighets raseri jagade framåt, framåt öfver ...; dock låt oss ett ögonblick hemta andan.

»*Klä hvitt! Klä hvitt!*»

Lik-Uggla.

Det var natt. Månans silfverflod strömmade stilla ned öfver Thorsborgs slott, der allt tycktes hvila, ty intet ljus, skimrande fram ur de djupa fönstren, sqvallrade om ett vakande mennisko-öga, om ett hjerta, som ingen hvila fann. Ack! – – och likväl

I Öfverstens rum strålade nattens klara lampa in, och upplyste hvar efter annan de i gyllene armar slutna familie-porträtterna, hvilkas gestalter, vid de bleka, blåaktiga strålarnes sken, tycktes åter få lif, och ur fornverldens natt, i hvilkens skuggor deras fröjder och smärtor, hat och kärlek, böner och blickar längesen slocknat, nu skåda fram med stilla, drömmande leenden på deras lefvande ättlings strider med lifvets mörka makter; och i dessa tankarnes andechörer, dem tanken blott förnimmer varna:

»Du skall *glömma*, du skall *glömmas*!
Dagens kamp i natten gömmas, –
Hvila följa på din strid;
Ande – mins det, – och haf frid!»

Frid? Stilla vålnader! j viljen trösta. Men det gifves stunder, då tanken på detta grafvens och himmelens ord låter oss gjuta bittra tårar.

Öfversten stod i sitt fönster och såg ut i den månljusa natten. Hans höga panna var blekare än vanligt, och dunkla lågor fram-blixtrade ur de djupt liggande ögonen.

En ojemn stormvind rasslade fram och åter öfver borggården, och förde med sig flockar af gulnade löf, som slogo ringdansar framför den gamla bergfasta byggnaden och påminte om hoffolk, som söka roa deras mörkt blickande furste. Tornflaggorne svängde sig gnisslande, och ett oroligt ängsligt hvinande, sådant man under stormar får höra i stora byggnader, drog jemrande af och an genom slottet. Dessa ljud förtjena att vara olyckors förebud; de ängsla som sorgliga aningar. På himmelen jagade hvita moln i besynnerliga fantastiska skepnader förbi och liknade härar, som med sönderslitna fanor hasta

flyende fram. De svepte stormslöjor öfver nattens drottning, som likväl snart med segrande strålar genombröt dessa, och samlade sig slutligen i dunkelgråa massor längre ned mot horisonten.

Med oroliga och dystra känslor betraktade Öfversten den vilda kampen i naturen. Bittert kände han att ofridens ande hade med sin giftiga andedrägt äfven stört friden inom hans förr så lyckliga och eniga familie. *Han*, som så högt älskade de sina, som af dem så ömt var älskad tillbaka, han hade nu på en gång likasom blifvit främmande för dem. Maka, barn, aflägsnade sig från honom, – vände bort sina anleten från honom, – och det var hans skuld; han hade nekat deras böner, – de voro olyckliga genom honom; – och i denna stund, då hans samvete gaf honom vittnesbörd att han hållit fast vid sina principer om det rätta, att utan vank hafva handlat enligt dess stränga men höga idéer, – i denna stund höjde sig smärtsamma känslor i hans hjerta, som tycktes anklaga honom att ha misstagit sig i dess tillämpning, – och att derigenom ha vållat lidanden dem han kunnat förhindra, att ha förbittrat de varelsers dagar, dem han var kallad att freda och välsigna. En fysisk känsla af smärta, som var honom egen och som merendels infann sig då hans själ blef plågsamt upprörd, – en bröst-kramp, som försvårade andedrägten, lät vid dessa dystra tankar känna sig med ovanlig styrka. Han fann sig ensam, ... ingen i denna stund kände ömt för honom, ... ingens tanke sväfvade med bönens fridfläktande dufvovingar omkring honom, – han var ensam! En tår trängde sig fram i hans manliga öga, och han såg upp åt höjden med en dunkel önskan att snart få lemna en jord der qvalen herrska.

En hvit sky, som hade skapnad af en människovarelse med utsträckta armar, sväfvade ensam fram nedanom stjernhvalfvet; – syntes sänka sig allt lägre ner, och de utsträckta dimmiga armarne tycktes närma sig Öfversten. Han tänkte på Elisabeth, – på hennes kärlek, – på hennes löfte att ännu efter döden omgifva honom. Var det ej likasom hennes ande nu ville omfatta honom, – nu, då alla andra öfvergifvit honom? Var det ej hennes vålnad, som nu, då alla kärleksröster kring honom tystnat, nedsteg för att ensam genom natten ropa till honom: jag älskar dig! jag älskar dig!

Allt närmare kom den vålnadslika skyn; – med vemodsfull trånad följde Öfverstens blick densamma, och nästan medvetsslöst höjde han mot den sina armar. Då fattades den hastigt af stormvinden, – de utsträckta armarne sletos från dunstkroppen, och i orediga vilda flammor ryckte lik en hemsk fantasi det hvita molnet förbi, öfver tornspetsarne. Öde var rymden. Öfversten lade handen på sitt bröst, – det var öde der. Några djupa suckar arbetade sig fram ur dess plågade sköte. I denna bittra stund nalkades honom någon med sakta steg, – en arm smög sig under hans; en hand lades förtroligt och ömt i hans hand, och han kände mot sin skullra ett hufvud sakta lutas. Han såg sig ej om, – han frågade ej, – han visste, att *hon* nu var nära honom, som i så många år med honom delat glädje och smärta; blott hon kunde ana hans förborgade lidande, – blott hon i den tysta natten komma till honom med tröst och kärlek. Han lade stilla sin arm omkring sitt lifs följeslagarinna, och höll henne tryckt mot ett bröst, der snart både den inre och den yttre smärtan stillade sig. Så stodo de båda makarne länge, och sågo stormen fara fram öfver jorden och jaga i skyarne. De sade ej ett ord till förklaring öfver hvad som förefallit, ej ett ord till ursäkt. Hvad behöfdes det? *Försoning* slöt dem i himmelskt sköte. De stodo, hjerta klappande mot hjerta, de voro *ett*.

Stormen, som i hvart ögonblick tilltog, rörde med brusande vinge vid tornklockan, som nyss hade slagit tolf. Dofva klämtslag läto höra sig. Öfversten tryckte fastare mot sitt bröst sin hustru, hvilken i detta ögonblick en ofrivillig rysning genombäfvade. Hon såg upp till sin man. Hans blick var orörligt fästad på en enda punkt, och hennes, i det den följde samma riktning, förblef snart stilla och stirrande som hans.

På landsvägen, som man från denna sida såg nästan rakt framför sig ett ansenligt stycka från byggningen, rörde sig en svart kropp, som, under det den skred fram mot slottet, med hvart ögonblick antog en större vidd och en besynnerligare skapnad. Snart kunde man vid månans strålar skönja att den utgjordes af flera individer, som på ett besynnerligt vis sammanpackade och likasom sammanlänkade rörde sig ganska långsamt men samfällt framåt. Nu skym-

des den af träden i alléen, – nu syntes den åter, och på närmare håll. Flera karlar tycktes med sorgfällighet bära något ganska tungt.

»Det är en likprocession!» hviskade Hennes Nåd.

»Omöjligt! vid denna timma!» svarade Öfversten.

Allt närmare framskred den dystra massan. Nu kom den in på borggården. Vinden susade vild fram och beströdde den med vissnade löf, och tog med sig flera hattar från bärarnes hufvuden, men ingen gick bort för att uppsöka dem. Tåget gick rakt mot hufvudbyggningen. Nu steg det uppför trappan ... så sakta, så varsamt; slag dånade på porten, – allt förblef tyst och stilla en stund, – porten gick opp och tåget in i huset. Utan att säga ett ord, lemnade Öfversten sin hustru, gick hastigt ur rummet, hvars dörr han läste i lås, och sprang ned för trapporna. Bärarne hade nedsatt deras börda mellan pelarne i förstugan. Det var en bår. En mörk kappa betäckte den. Bärarne stodo rundt omkring med ovissa och nedslagna miner.

»Hvem har ni der?» frågade Öfversten med en röst, som han ej tycktes vilja tillåta att darra. Ingen svarade. Öfversten gick närmare och lyfte upp täckelset. Månen strålade genom de höga göthiska fönstren ned på båren. Ett blodigt lik låg der. Öfversten igenkände sin son.

O faders-smärta! Skylen med vingarne, o himmelens Englar, edra leende anleten, blicken ej ned på en faders smärta! Slocknen, slocknen, J fästets strålände ljus! Kom, mörka natt, att, med dina heliga slöjor, dölja för allas blickar denna sorg, som ej har tårar, ej har ord. O må aldrig ett menskligt öga med en betraktande nyfiken blick vanhelga en faders smärta!

Ädle och olycklige far! då vi sågo dina ögon fästas på din son, vände vi bort våra, – men du hade våra brinnande böner.

Allt husfolket hade jemte mig vid olycksbudets ankomst kommit i rörelse; stumma stodo vi alla omkring båren. Vid en vink af Öfversten och orden: »en fältskär!» kom allt i verksamhet. Ett bud afgick genast till staden, för att afhämta en skicklig, i familjen känd chirurg, och den liflösa kroppen lyftes från båren och bars in i ett rum. De bärandes tårar föllo ned på deras älskade unga herres

kropp. Öfversten och jag följde det långsamma, sorgliga tåget. Jag vågade ej se upp på honom, men hörde de djupa, nästan rosslande suckar, i hvilka han med största svårighet andades.

Då kroppen blifvit nedlagd på en säng, började man, fastän med misströstan, ifrigt använda alla medel, som brukas till afdånade eller skendöda personers återfående. Fötterne borstades, bröstet, tinningar och handlofvar gnedos med spirituösa saker. Blod rann ännu långsamt ur ett hål i hufvudet; det förbands. Sysselsatt vid fötterne, vågade jag en ångestfull frågande blick på Öfversten, – men vände den åter hastigt bort med en rysning. Hans färg var dödens, – en kramp hade sammandragit och vanställt hans anletsdrag. Läpparne voro hårdt sammantryckta, ögonen stirrande.

På en gång kände jag liksom en lätt darrning gå genom de stelnade lemmar mina händer vidrörde. Jag andades knappast, – den förnyades; – jag såg åter upp till Öfversten.

Den ena handen höll han hårdt mot sitt bröst, den andra förde han mot sin sons mun. Han fattade min hand och förde den dit, – en svag ånga kändes utgå derifrån. Lätta puls-slag rörde sig vid tinningarne; en suck, – det återväckta lifvets första hälsning, – höjde bröstet, och en matt lifsfärg spred sig öfver ansigtet. Öfversten blickade upp mot himmelen! O med hvilket uttryck! O fadersglädje! Du är värd att köpas med smärtan. Skåden, o himmelens Englar, med strålande blickar ned i ett saligt faders-hjerta! Det är en syn för er!

Nu öppnades den slumrandes ögon, och speglade sig i den faderliga blick, som med en ångestfull glädjes högsta uttryck hvilade på honom; de förblefvo stilla en stund och tillslötos sakta åter. Förskräckt förde åter Öfversten sin hand till sin sons mun, för att erfara om andedräkten försvagades; då rörde sig de bleka läpparne till en kyss mot den faderliga handen, och ett uttryck fullt af frid och försoning spred sig öfver ynglingens anlete. Han fortfor att ligga orörlig med ögonen slutna, såsom en slumrande, andedräkten svag men lätt, och utan att göra försök till att tala.

Då den kloka och ömma Helène, jemte mig, satt vid sin brors säng, lemnade Öfversten den, för att uppsöka sin hustru; han vin-

kade mig att följa sig, och jag sprang upp för trapporna, under det jag nöp mig i kinderna, för att ej se ut som ett dödsbud. Hennes Nåd satt orörlig, med händerna sammanknäppta, – vid månans sken, ej olik en af de bleka vålnader från fordom, som blickade fram omkring henne i tyst familie-krets. Då vi inkommo, sade hon med stilla ångest: »något har händt! Hvad har händt? Säg mig, säg mig allt!»

Med beundransvärdt lugn, med innerlig ömhet förberedde Öfversten sin hustru på den syn, som väntade henne, och sökte med det samma inge henne en tröst och ett hopp, säkert större än han sjelf ägde. Derefter förde han henne ned i sjukrummet. Utan att säga ett enda ord, utan att gifva ett ljud ifrån sig, utan att fälla en tår, gick den olyckliga modern fram till sin son, som nu förekom mig mera döende än nyss förut. Öfversten stod vid sängfoten och bibehöll ännu sin manliga kraftfulla hållning, men då han såg sin hustru sakta lägga sitt hufvud ner på sonens blodiga kudde, med hela moders-kärlekens och moders-smärtans obeskrifliga uttryck kyssa hans bleka läppar, och dessa båda anletens ovanliga likhet blifva ännu mer träffande under den sorgliga döds-skugga, som nästan lika hvilade öfver båda; – då böjde han ned sitt hufvud, dolde sitt ansigte i sina händer och grät som ett barn. Ack, vi gräto alla bittert. Det tycktes oss, såsom skulle den gnista af hopp, som nyss uppblossat, slockna – och det föll ingen in att tänka, det modren skulle öfverleva sonen.

Och likväl – jordiska sorger, frätande smärta, hvassa svärd, som genomträngen själens innersta, – j döden ej! Lifvets underbara frö kan nära sig af sjelfva sorgen, – kan, likt polypen, sönderstyckas och åter sammangro, och fortvara – och lida. Sörjande mödrar, makar, brudar, döttrar, systrar, – kvinnliga hjertan, som sorgen alltid djupast träffar och söndersliter, – j bevittnen det. J hafven sett edra älsklingar dö, – trodden er dö med dem, – och lefven dock, – och kunnen ej dö. Men hvad säger jag? – om j lefven, om j kunnen undergifva er att lefva, – är det ej derföre, att en fläkt från högre orter har gjutit tröst och kraft i edra själar. Kan jag tvifla derpå – och minnas dig, ädla Thilda R., sörjande brud af den ädlaste man.

Du hade emottagit hans sista suck, – med honom hade du förlorat allt på jorden, – din framtid var mörk och glädjelös, – och ändå var du så undergifven, så mild, så vänlig, så god! Du grät, – men sade tröstande åt deltagande vänner: »tro mig, – det är ej så svårt!» O! då förstod man att det finnes tröster dem jorden ej ger. Och då du, sökande att skingra din smärta, sade: »Jag vill ej genom min sorg oroa honom;» hvem kunde tvifla på, att *han*, hvars sällhet du, på andra sidan om grafven, ännu sökte vårda, var nära dig, och omgaf dig ännu med sin kärlek, och stärkte och tröstade dig:

»Och syntes henne en Engel af himmelen och styrkte henne.»

Tålige lidande! hell eder! J uppenbaren Guds rike på jorden, och visen oss vägen till himmelen. Ur törnekransen på edra hufvuden se vi eviga rosor spira.

Men jag återvänder till den tröstlösa moder, som olyckans första, oväntade slag öfverväldigade. Hon hämtade sig – för att genomgå en lång pröfvotid, – ty länge vacklade hennes älskling mellan lif och död. Hon sjelf saknade styrka och rådighet, att rätt vårda honom. Hade ej Helène varit, – hade ej Öfversten varit, och hade (skam te sägandes) icke jag varit, så, men nu *voro* vi alla och derföre (och genom Guds Nåd) *blef* Cornetten – vid lif.

I tider af sorg och betryck förena sig själarne. När yttre olyckor storma in på oss, – då sluta vi oss till hvarann, och det är merendels vattnade af smärtans tårar, som vänskapens och tillgifvenhetens skönaste blommor uppväxa. Inom familjen utplånar merendels en gemensam olycka alla små stridigheter och misshälligheter, för att på en punkt förena alla sinnen, alla interessen. Det är i synnerhet då döden hotar en älskad medlem, som alla missljud inom famillekretsen tystna; som blott harmoniska, om än sorgliga, känslor röra alla hjertan, stämma alla tankar, och bilda en fridens vallmokrans, i hvilken sköte den älskade sjuklingen hvilat.

Efter Cornett Carls händelse och under loppet af hans sjukdom, var allt obehag, all spänning inom familjen H*** försvunnen; all omsorg, alla känslor, alla tankar förenade sig omkring honom; och då hans lif var utom fara, då han började tillfriskna, – o huru lifligt kände man ej, hur högt man älskade hvarann, – och hade ett så obe-

skriffligt behof att göra hvarann lyckliga, – huru fruktade man ej, att på något vis förmörka den klarnande himmelen.

Det var innerligt rörande att se ... men jag begriper ej hvad som kommer åt mig i dag att vilja vara så hjertans rörande, – och ha mina läsare att gråta, både åt min sorg och åt min glädje, – såsom fölle ej onödiga tårar nog i känslfullhetens urnor, – eller som hade jag sjelf blifvit hjertängslig vid Familjen H***. Låtom oss därför göra en flygande visit hos Familjen D*** och se om vi der kunna få litet roligare. Genom kraften af min trollstaf (den eländigaste gåsfjäder på jorden) går jag att flytta oss, nemligen mina läsare och mig, på ett ögonblick till

Löfstaholm.

Frukost var inne. Bordet var fullsatt med folk. På bordet stodo bålar och det proponerades skålar.

»Ta mig tusan!» sade en röst (som kanske läsaren igenkänner) »har jag ej lust, att ännu engång just i botten dricka fröken Eleonoras skål!»

Hans pionröda, pigga granne sade vänligt varnande: »hvad skall Julie H*** säga om det?»

»Julie H***? Jag bryr mig, ta mig tusan, litet om hvad Julie H*** säger, ... fröken Julie får se sig om, huru hon ställer för sig med sina capriser. Det kunde falla mig in, ta mig tusan, att en vacker dag skicka henne igen förlofningsringen ja ja!»

»Skål Arvid! (skrek Löjtnant Ruttelin), en skål för sjelfständiga männer!»

»Och för deras vänner!» skrek den lille Lord Byron. »Jag mente vänninnor,» hviskade han till Eleonora, »men det passade ej, – för rimmets skuld – förstår du?»

»Ja, det bryr jag mig litet om,» svarade hon.

»Löjtnant Arvid! Löjtnant Arvid P***, Jag får den äran att dricka er skål!» ropade Brukspatron D***.

»Och jag, och jag, och jag!» upprepade flera röster.

»Slå i din grannes glas, Eleonora!»

»Mitt herrskap! Jag proponerar en skål för Löjtnant Arvids fästmö, att hon må besinna sig, och hvad hennes lycka tillhör – och taga honom till nåder åter ..»

Chor.

Ja, att hon må

En röst.

Mitt herrskap, ... ta mig tusan, mitt herrskap, – det är något, som jag ta mig tusan frågar litet efter. Jag har stor lust, att ej ta henne till nåder – jag, ... men .. men att, .. ja att skicka henne igen förlofningsringen, ... ta mig tusan!

Chor.

Skål för sjelfständiga männer! Skål för Löjtnant Arvid!

»Och skål för flickor utan capriser; skål för min Eleonora och hennes systrar!» ropade Brukspatron D***.

Chor.

Skål! Skål!

»Det tål!» tillade med en grimace den lille Lord Byron.

The och Souper.

Jag hade nyss den äran, att se mina läsare på en liten dejeuner; jag skall nu utbedja mig den, att få undfägnas dem med en liten souper. Nå, nå, blifven ej förskräckta! Den blir ej stor, ej grann, ej lik en uppvaktning hos hans Excellens *Ennui*, och kommer ej att hålla er i vakopina öfver midnatten.

Jag dukar opp ett litet rundt bord i det blå Cabinettet på Thorsborg. Midt på bordet har Helène ställt en stor korg med Vindruf-

vor, och kringkransat den med Astrar, Löfkojor och flera blommor, som ännu färga sig under höstsolens bleka strålar. Omkring den lysande Bacchus-kronan äro utbredda dessa enkla rätter, dem man får reda på i sagan om Philemon och Baucis, samt i alla idyller, der det blir fråga om att soupera. Jag spiller således intet papper med mjölk och grädda och andra herde-rätters uppräknande*).

Hennes Nåd skulle likväl kanske ej förlåta mig, att så der alldeles i tysthet förbigå ett fat med honungskakor, ur hvilka flödade en aromatisk saft, samt en stor tårta (vid hvilkens förfärdigande hon sjelf lagt handen) med plommonfyllning, – lätt och läcker och delikat mer än man kan ... Öfversten påstod väl, att han, sedan han ätit en liten bit, kände något tungt i magen, – men (som Hennes Nåd, äfven litet ledsen sade) »man vet ej, hvad som tynger folk ibland. Herrarne ha så mycket kuriösa ideer.»

I det ögnablick, för hvilket jag utber mig benägna läsares uppmärksamhet, slutade Hennes Nåd att för femte gången från en vattenkarafins propp söka gnida bort en fläck, som slutligen befanns vara en egenhet af sjelfva glaset, och således, ty värr, inamovibel. I det genom en lampa mildt upplysta rummet, samlade sig småningom Julie (utan förlofningsring), Professor L ..., Magistern med disciplar, och slutligen inträdde, mellan sin far och Helène, Cornett Carl, som för första gången, sedan sitt fall från hästen, förenade sig med familie-kretsen under aftontimmarne. Hennes Nåd gick med tårar i ögonen emot honom, kysste honom, och gaf sig ingen ro, förrän hon satt honom ned i soffan emellan Öfversten och sig, beqvämt lutad emot mjuka dynor, hvilka hon äfven ville ställa opp omkring hans hufvud på ett sätt, som blott genom vingade cherubers hjälp kunde ha bestånd. Också betraktade Öfversten med hemlig skadefröjd och några lakoniska »Aj!» huru kuddarne ramlade till höger och vänster. Hennes Nåd försäkrade, att Öfversten blåste på dem. Då hon fått det någorlunda, som hon ville, satt

*) Aj! gunåda mig! »rann mig nu så bjert i hågen,» att Baucis, då hon fick oväntadt främmande, sprang, att till deras välfägnad offra sin enda gås! Och jag – som *bjudit* stort souper-främmande – och kan undfägnas dem hvarken med gås, kalv, eller kalkon! – Jag skäms ögonen ur mig! –

hon tyst och betraktade med ett ömt, vemodigt leende sin sons bleka ansigte, under det tårar, dem hon sjelf ej märkte, tillrade långsamt nedför hennes kinder. Öfversten såg så länge på henne med en mildt allvarsam blick, till dess hon af dess uttryck blef väckt till uppmärksamhet på sig sjelf, och hon besegrade genast sin rörelse, för att ej störa sin älskade sjuklings lugn.

Det var sött att se, huru små paltarne, med aptitfulla blickar och öppnade munnar, buro till den sjuka brodern af de goda saker, dem Helène lade för vid bordet, och huru de hade så obeskrifligt svårt att släppa tallrikarne ifrån sig. Julie låg på knä bredvid sin bror och valde från ett fat, som hon ställt på soffan, de största och vackraste drufvor, dem hon räckte honom.

Jag hade nog haft lust att fråga Professor L . . . , hvilken bok läser Professorn så andäktigt och uppmärksamt? Han hade antingen svarat: »Julie» eller ock blifvit litet illa vid och slagit upp efter bokens titelblad, hvilket hade sett bra misstänkt ut, nemligen – hvad hans läsning i boken angick.

I större delen af det lilla sällskapets blickar låg denna afton något alldeles ovanligt, – en spänning, en liflighet, något, med ett ord, likt det, som tindrar i barnens ögon, då de om julaftonen vänta på Julbockens ankomst.

Cornett Carl allena var nedslagen och tyst; det liknöjda, matta uttrycket af hans ögon tolkade ett glädjelöst hjerta, och fastän han vänligt och mildt svarade på alla de ömhetsbetygelser, hvarmed han öfverhopades, låg något så sorgligt i sjelfva hans leende, att det framlockade nya tårar i Hennes Nåds ögon.

Emellertid gick Magistern, fiskande efter någon, som ville spela Schack med honom. Han hade mer än en gång på brädet uppställt och omställt alla schackpiecerne, och hostat minst sju gånger, för att ge en slags signal, att hugade motståndare måtte veta att anmäla sig. Men då ingen stridslysten syntes till, drog han sjelf ut på kors-tåg, för att uppsöka och utmana dem. Professor L . . . , som först såg sig hotad med en utmaning, stoppade näsan så allvarsamt in i boken, att Magistern förlorade modet, att här våga ett försök, och vände sig till Julie, – som flög af till andra ändan af rummet. Der-

näst gjordes en lof till Helène, – men hon var så sysselsatt med serveringen, – nu kom han med beslutsam mine rakt på mig.

»Jag måste,» sade jag, »gå och se efter om vi ha månsken i afton.» (Vi hade sista dagen i nedan.)

Den stackars Magistern kastade slutligen, med en djup suck, blicken på små paltarne, hvilka just voro inbegripna i tårtan, och uppmanade dem att »göra snart ifrån sig,» emedan han ärnade visa dem schackpiecernes gång.

Öfversten, som blåste på sitt thé och småleende betraktade rörelserna i det lilla sällskapet, upphof nu sin röst, och sade i det han gaf hvar ord en ovanlig tonvigt:

»Jag har i dag hört berättas, att vår granne, Löjtnant Arvid P***, lär hos fröken Eleonora D*** söka (och äfven finna) tröst för en viss annan ung frökens obeständighet.»

O! hvad Julie rodnade. Professor L ... släppte sin bok i golfvet.

»Jag tror,» fortfor Öfversten, »att detta kan bli ganska bra. Eleonora D*** är, tror jag en förständig flicka, som har reda på sig sjelf, och förstår att på bästa sidan taga andra. Arvid P*** är ett godt parti för henne, och hon ett godt parti för Arvid. Jag önskar dem all möjlig lycka!»

»Jag äfven!» sade halfhögt Julie, och smög sig till sin far, förtjust öfver att uti hans ord finna ett gillande af hennes förlofnings upplösning. Hon såg på honom en stund, med ett uttryck, hvaruti hopp, glädje, ömhet och tvifvel omvexlade, men då hans blick, full af faderlig mildhet, log mot hennes, lade hon sina armar omkring hans hals och gaf honom flera kyssar än jag kunde räkna.

Professor L ... slog armarne omkring sig sjelf, (i behof förmodligen att omfamna någon) och betraktade den vackra gruppen med en blick, ... o! huru vältalig är stundom en blick!

»Gif mig ett glas vin, Beata!» ropade Öfversten – »jag vill dricka en glad och glädjebringande skål. Ett glas Svenskt vin, det förstås!»

(Vänlige läsare! det var bär-vin, han mente, – af mig tillverkadt. Förlåt detta mitt lilla skryt.)

Jag slog uti åt Öfversten.

»Din skål, min son Carl!» ropade han med strålände blick.

I samma ögonblick klingade ett grannt Harpaccord melodiskt från rummet bredvid. En elektrisk stöt tycktes härvid genomfara alla, i vårt rum befintliga, personer och en slags illumination tändes i allas ögon. Cornetten ville springa upp, men qvarhölls af sin far, som laggt sin arm omkring honom, under det att Hennes Nåd, i vända öfver hans synbara häftiga sinnesrörelse, slog öfver honom mera Eau de Cologne, än som billigt och angenämt var. På detta harp-accord följde ett annat, och ännu ett annat. Så utgöt sig småningom, likt väl-lukterna under en vårmorgon, en tjugande ström af sköna och rena melodier, som än steg, än sänkte sig med oändlig ljufhet och så väl-görande trängde till hjertats innersta, att man hade kunnat säga, det en Engels fingrar vidrörde alla dess strängar. Till dessa toner förenade sig snart en ännu mer förtjusande. En ung qvinnoröst, ren, klar och ljuf, som i början var darrande, men småningom antog allt mera säkerhet, och allt mera hänförande uttryck, sjöng:

Mins du den stund, ditt hjerta fann
Ett hjerta – och blef sällt,
Och kärleksflamman herrlig brann
Och sken på lifvets fält?

Det var så ljuft, det var så ljust;
All verlden var så skön;
Hvar tanke bar till himlen tjust
Tacksägelse och bön.

Kom så en stund – en bitter stund, –
Din själ slets från din själ,
Och smärtsamt flög från mund till mund
Ett darrande »*Farväl!*»

Farväl – all fröjd som jorden ger,
Farväl – all sällhets-lott!
Du böd, – min vän. O sörj ej mer,
Se allt är åter godt!

Se, den du älskar är dig när:
Hon saligt mot dig ler,
Och hviskar: »evigt din jag är,
Vi aldrig skiljas mer!»

Hvad gjorde Cornetten emellertid? I hans ögon blixtrade ett glädjens och förtjusningens fyrverkeri. Hans fötter rörde sig, han sträckte ut sina armar; men kvarhållen af sin fars arm, bön och blick, kunde han ej komma opp ur soffan. Äfven saktade sig hans häftighet under loppet af sången; känslor af stilla salighet tycktes intaga hans själ, och han såg opp i taket med en blick, som tycktes skåda himmelen öppen.

Hennes Nåd, som emellertid hade gått ut, kom vid sångens slut åter in, hållande vid handen den förtjusande sångerskan, – den englasköna – – Hermina. Öfversten steg opp och gick emot dem. Med en verklig faders-ömhet omfamnade han den intagande varelsen, och presenterade henne högtidligt i sällskapet, som sin fjerde älskade dotter.

Må ingen förtänka Cornetten, att han ej genast sprungit opp och kastat sig på knä för sin älskade. Han kunde det verkligen ej. Känslan af hänryckande sällhet var för stark för hans afmattade krafter, – och en ögonblicklig svimning öfverföll honom i den stund, han såg inträda, vid sin moders hand, den älskade varelse, som han trott vara för alltid för honom förlorad. Hennes Nåd stjelppte nu rent af öfver honom ut hela sin Eau de Cologne flaska.

Då han åter öppnade ögonen, mötte de Herminas, som, fulla af ömhet och tårar, hvilade på honom. Öfversten tog de unga älskandes händer och förenade dem. Hela famillen slöt en krets omkring de båda sälla. Ord talades ej, men dessa blickar, dessa leenden, fulla af kärlek och sällhet – o! huru mycket bättre äro de ej än ord!

Förmodadt Chor från mina Läsare:

»Men huru? Men hvad? Men hvarföre? Men när? Men hur kom, hur gick det till?»

Jag skall ha den äran att methodiskt och ordentligt, som det höfves en husrådinna, deröfver afgifva min

Förklaring.

Då ett gelée är inemot färdigkokadt, slår man äggehvitor uti, för att (som det heter i konstspråket) klara det*). Så äfven, då en roman, liten berättelse eller annan litterär hopkokning af samma art, nalkas sin fulländning, slår man till med en explication eller förklaring, för att reda grumlet; och denna har merendels mycket af ägghvitans egenskaper, nemligen att vara seg och sammanhållande, klar och förklarande och temligen smaklös.

Jag ser redan, hvilka grimacer här göras åt mitt äggehvits-capitel, och är själf litet orolig och ängslig för det, som för allt segt, och tror jag gör bäst, att i stället för mina egna pränta ord, gifva mina läsare del af en conversation, som, en vacker November-eftermiddag, ägde rum mellan Fru D*** och Fru Mellander, som var hennes, så väl som hela traktens, nyhets- och annonce-blad. För att fria mina läsare från att bli förledda af de båda fruntimrens misstag och gissningar, vill jag (Fru M ... och Fru D*** ovetande) på scenen införa en souffleur, det vill säga en fläkt af sanningens anda, hvilken antingen den far fram öfver verldshistoriens fält eller genom husliga lifvets minsta dörrspringa, är en vigtig, alltid dyrköpt auxiliaire eller hjälpreda. Min souffleur har för öfrigt det oliket med den, som är engagerad vid vår kungliga theater, att han soufflerar ej aktörerne, men auditorium fram på rätta spåret. Men till saken.

*) Läsaren täcktes benäget erinra sig att husrådinnans lycka eller uppkomst bereddes eller uppkoktes genom ett vingelée. Såsom skyldig tacksamhets minnesgård för hjorthornets afkomma, dukar hon nu opp dermed till desert.

*Scenen är på Löfstaholm i Fru D***s Cabinett.*

(Fru D*** sitter vid sitt eftermiddags-caffé. Fru Mellander kommer in.)

*Fru D***.*

Nå, min söta Fru Mellander, nå ändteligen – välkommen! ... Jag har väntat minst en half timma. Caffet är inemot kallt ... jag får visst låta värma det ...

Fru M ...

Gubevars! min lilla Hennes Nåd ... kallt eller varmt, nog är det bra för mig.

*Fru D**** (under det hon slår uti).

Nå, Fru Mellander, nå ... hvad nytt?

Fru M ...

Jo, min lilla Hennes Nåd, nu har jag Gudskelof reda på allt ... En sockerbit till, om jag får be ...

*Fru D***.*

Nå berätta, berätta då! Jag har hört sägas, att den lilla skogs-näbban der borta, – Hermina, är som eget barn upptagen inom H***-ska familjen, ... att hon och Cornett H*** äro förlofvade, och att det skall bli bröllopp med det första.

Souffleuren.

Först efter tre år, säger Öfverste H***. Cornetten skall först resa och se sig om i verlden; och Hermina (säger Hennes Nåd) måste först lära sig svenska landthushållningen – och dertill behöfver hon väl tre år på sig.

Fru M ...

Jag tyckte, att någon talte här nära; – äro vi ensamna?

*Fru D***.*

Ingen christen själ kan höra oss.

Fru M ...

Nå, då skall jag berätta min lilla Hennes Nåd en faslig historia, ... men se, ... inte vill jag, att det skall heta, att jag sagt det här ...

*Fru D***.*

Ingen christen själ skall få veta det.

Souffleuren (hvisslar).

Fru M...

Nå väl! Det förhåller sig så här. I begynnelsen utomlands var den här nuvarande Friherrinnan K*** gift med en Svensk Adelsman, som hette någonting på Stjern ... och hade med honom en dotter, ... just den här vackra ungen Hermina, som hvarken far eller mor frågade stort efter – ty se! de ville ha haft en son, och flickan lär ha haft svåra dar hemma. Nå ... emellertid kommer Baron K*** dit utomlands ... i Taljen ... eller hur landet heter, och får se den vackra frun, – Herminas mor, ... blir alldeles rasande kär i henne och hon blir öfvergifvet kär i honom. Det får hennes man reda på, ... det blir ett förskräckligt spektakel i huset, och emellan de båda herrarne slagsmål.

Souffleuren.

Duell!

Fru M...

Summan var den, att Baron K*** måste resa ur landet. Nu kom han till Sverige åter och lefde der en tid bortåt ogudaktigt och spelade och rustade, så att hans affairer kommo alldeles i oordning. Då får han en dag veta, att den vackra fruns man der utomlands dött, – och reser prompt ut, och tänker att få sig en vacker fru, och med den vackra frun penningar till att betala sina skulder. Nå – han friar till enkan, – hon ger honom ja, – gifter sig med honom i tysthet, tänker sedan få förlåtelse därför af sin gamla far, – men han (en rik och förnäm patron) blir rosenrasande och gör henne arflös. Ja, – de nygifta hade aldrig ett gudslån att lefva utaf utomlands. Nå, – då kommo de vackert hit – och i samma momang gör ett handelshus bankrutt, uti hvilket Baron K*** lär ha haft hela resten af sin förmögenhet, – och nu sprungo creditorer från alla sidor på honom, – och han måste ordentligt gömma sig undan dem, och därför bodde han i det lilla skogshuset der borta och tålte se hvarken hund

eller katt, – och kom dit händelsevis folk, så var han som en arg tjur, så elak, – och var ond på sin fru, som han trodde narrat dit människorna. Ja, – der lär ha varit ett olycksaligt och eländigt lefverne ...

*Fru D***.*

Men huru kom unga H*** dit?

Fru M ...

Ja, det vete Gud! ... det har jag ej kunnat få rätt på, ... men dit kom han, – och de båda unga människorna förälskade sig i hvarandra. Nästan i samma vefva kommer äfven dit den vackra, rika fideicommissarien G*** och blir också kär i lilla Hermina.

*Fru D***.*

Det är alldeles obegripligt! Den flickan är ju alldeles icke vacker ... ingen fraicheur, ingen kolorit ...

Fru M ...

Ack! hvad är hon bredvid de söta Fröknarna D***? – som en rädisa bredvid rödbetor.

*Fru D*** (stött)*

Fru M ... menar förmodligen rosor.

Souffleuren.

Pioner.

Fru M ...

Ja, – så menar jag precist, ... det förstår sig. Hvar var jag nyss? Jag har det. Nå, ... den unga H*** reste emellertid bort och blef borta hela sommaren, och fideicommissarien gick jemt till K***s och gjorde sig artig. En vacker dag så friar han, – och hvad tycks? Hermina vill ej ha honom – och ger honom rakt nej. Nå, då lär det ha blifvit ett väsen i huset.

*Fru D***.*

Flickan förekom mig alltid som en romanesk toka.

Fru M ...

På hösten sätta alla Baron K***s kreditorer till, och vilja ha penningar eller sätta honom i fängelse. Se, lilla Hennes Nåd, saken är den, att han lär ha öfver sommaren hemligt vistats i Stockholm och spelt och vunnit, och dermed uppehållit dels hushållet, dels kreditorerne en tid. Men på en gång vände sig lyckan, och han kom i ett förskräckligt trångmål. Då svor han en dyr ed, och sade till Fideicommissarien G***, »betala för mig tio tusen riksdaler genast, – och ni får Hermina till hustru.» Och han svarade: »så fort hon blir min hustru, betalar jag summan på momangen.» Baron ville först skrämma Hermina till att säga »ja.» Men det tog ej. Då kastade han sig på knä för henne och bad, och Friherrinnan gjorde så med, – och flickan grät och sade blott, »gif mig ännu tre dagars tid.» Föräldrarne ville ej, men måste gifva efter; och under dessa dagar skref hon till Cornett H***, att han måtte hals öfver hufvud komma hem ...

Souffleuren.

Mindre ordagrannt.

Fru M ...

... att han skulle betala penningesumman och få henne till hustru.

Souffleuren.

Så skref hon ej.

*Fru D***.*

Ett intrigant stycke!

Fru M ...

Ja visst! Nå ... Cornetten kommer hem alldeles utom sig, vill ha penningar af sin far, som ... säger nej ...

*Fru D***.*

Ja, ja! gubben lär allt vara snål. Nå det öfriga vet jag. Det blef en dispute mellan far och son. Öfverstinnan kom dertill; ... de sade hvarandra sottiser ...

Souffleuren.

Falskt!

Fru M...

Ja det blef ett ordentligt familie-krakel. Cornetten red bort desperat, ... kom till skogs-stället, fann K***s bortresta, blef som ursinnig, red hit och dit hela dagen, och träffade slutligen en bekant, som han manade ut.

Souffleuren.

Falskt!

*Fru D***.*

Ja ... och blef hemburen om natten som död till sina föräldrar. – Men hvart hade K***s tagit vägen?

Fru M...

Det förhåller sig så här. Det kom folk ut, som positift ville taga fast på Baron K***. Då stormade han och Friherrinnan med böner på Hermina, – så att hon i sin hjertångest säger ja till allt. Fideicommissarien talade med kreditorerne och lofvade, att betala dem om några dagar. Och så för han Hermina till Stockholm, för att der följande söndagen låta lysa i ett för allt, och straxt derpå låta viga sig; allt skulle gå så i tysthet och brå-hast, ty alla, i synnerhet Fideicommissarien, voro de rädda för den unge H***.

*Fru D***.*

Men hur kom det sig, att brölloppet ej blef af?

Fru M...

Jo, derföre att Hermina blef sjuk och nästan halftokig, som den här Clamentina i Grandson – (en roman, Hennes Nåd vet) – och hon var på vägen att göra slut på sitt lif.

Souffleuren.

Falskt!

*Fru D***.*

Huru gudlöst!

Fru M ...

Då blef hennes mor ängslig och skickade bud på Öfverste H***, med hvilken hon förr lærer ha varit mycket bekant ...

Souffleuren.

Falskt! falskt! falskt!

Som Souffleuren tyckes af de tre talande vara den, som har bäst reda på piecens gång (förmodeligen derföre att han håller manuskriptet i handen), så må han träda ensam fram på scenen och söka göra reda för, hvad han så capabelt skriker på att andra anförä falskt.

Souffleuren.

Mitt gunstiga herrskap, saken är den: Herminas själs-lidande, under hvilket hon länge kämpat, vållade verkligen under de afgörande dagarne hos henne en slags stilla yrsel, som förskräckte alla som omgäfvö henne. Genserik G***, som i Stockholm fick höra huru förtviflade K***s affairer voro och som tydligt märkte Herminas motvilja för sig, drog sig ur spelet, och försvann på engång, utan att man visste hvart han tagit vägen. Baron K*** insåg snart, att ingenting kunde rädda honom från undergång, och beslöt att rymma, – och hans hustru att följa honom. Det var i denna stund af hopplöshet, som en ny stjärna uppgick för de båda olyckliga makarne. – De närmade sig till hvarann, – de gräto tillsammans; – öfver det förflutna sänktes förgätenhetens slöja, – de lofvade att stödja hvarann i deras mödosamma vandring, – den fordna kärleken vaknade, och lät dem ana, att om de bevarade dess eld, skulle de äfven i eländets djup kunna äga någon sällhet. Friherrinnans hjerta, hvars is lidandet tycktes ha brutit, blödde för Hermina, och fasade för hennes öde, att med sina olyckliga föräldrar irra kring verlden, ett rof för nöd och elände. En afton satt hon betraktande den sköna, bleka, af sorg och sinneslidande tärda flickan,

som nu låg i en stilla slummer; hon kände sitt hjerta sönderslitas, och qväfvande sin stolthets-känsla, fattade hon pennan och skref följande rader till Öfverstinnan H***:

»En förtviflad mor anropar en moders barmhertighet. Inom ett dygn skall jag lemna Stockholm, för att fly ur Sverige. Min dotter kan och vill jag ej medtaga. Jag vill ej se henne bli ett rof för eländet, – ty det är eländet, som jag går till mötes. Er aktningsvärda karakter, den godhet jag sjelf sett framlysa i ert ansigte har gifvit mig mod, att vända mig till er med denna bön ... (o! hörde ni den dock af mina darrande läppar uttalas, – såg ni i mitt bröst det sönderslitna och äfven ångerfulla modershjertat – ni skulle bönhöra mig): upptag – upptag mitt barn i ert hus, i er familie! af barmhertighet upptag det! Tag min Hermina i ert beskydd – tag henne som kammarjungfru åt era döttrar – *dertill* åtminstone måtte väl Marchese Azavellos dotterdotter anses kunna duga. *Nu* är hon svag och sjuk – svag till kropp och sinnen, nu duger hon ej till mycket, ... men haf tålamod med henne ... Ack! jag känner det – jag blir bitter – och jag borde vara ödmjuk! Förlåt mig! och om ni vill frälsa mig ifrån förtviflan – så hasta – hasta som en tröstens engel hit, och slut i hyllande armar mitt beklagansvärda barn. *Då* skall jag välsigna er och bedja för er; o! måtte ni aldrig äga en stund, så bitter som denna!

*Eugenia A***.»*

Detta bref erhöll Öfverstinnan H*** några dagar efter sin sons olyckshändelse. Hon visade det åt Öfversten. De båda makarne reste genast till Stockholm, – och återkommo med Hermina, hvilken de från denna stunden visade faders och moders ömhet, och som snart i detta fridens och kärlekens element, som omslöt henne, uppblomstrade så skön, som säll.

Exit Souffleur, för att lemna rum åt Beata
Hvardagslag, som ser något talträngd ut.

Få personer på lifvets theater älska de stumma rolerna. Hvar och en vill dock gerna i sin ordning komma fram och säga något, om

intet annat så åtminstone: »jag heter Peter» – eller »jag heter Paul, se på mig! eller hör på mig!» och som jag, Beata Hvardagslag, ej vill tillfoga mig den oförrätt, att synas blygsammare än jag är, så träder jag åter fram och säger »hör på mig.»

Baron K*** försvann hastigt med sin fru ur Sverige. De styrde sin kosa till Italien, der Friherrinnan ville göra ännu ett försök att blidka sin far. De väntade sig, att under denna resa kämpa med alla de vidrigheter, som brist och fattigdom kunna förorsaka; men det blef för dem annorlunda. På flere ställen, under vägen, fingo de röna ett, dem alldeles obegripligt, förekommande af dem alldeles okända personer. I åtskilliga städer lågo penningesummor tillreds för dem att upptaga, – en god engel tycktes följa dem och vaka öfver dem. Friherrinnans bref till sin dotter innehöllo dessa underättelser.

»Det der allt är min mans verk,» sade en dag till mig Hennes Nåd med ett strålände uttryck af stolthet, ömhet och glädje. »K*** har varit hans fiende under deras ungdomsår, – och tillfogat honom mången oförrätt. Fastän de sedan denna tid varit alldeles skilda åt, vet jag att min man ej glömt det, – ty glömma kan han ej, – men sådan är hans hämnd.... Han är en ädel människa – Gud välsigne honom!»

Jag sade: »Amen!»

Sista upptåget.

I Augusti 1830.

Enkefru Prostinnan Bobina Bult satt i sin reskärra, med tömmar och piska i sina fasta händer. Rundt omkring henne voro instoppade i hö en mängd viktualie-varor i påsar och byttor, – midt ibland dessa hennes goda vän C. B. Hvardagslag.

Augusti-qvällen var mild och vacker, vägen god, hästen munter, och ändå såg det illa ut med fru Bobinas framfart, – ty framför

henne körde med tomt lass en ung bondgosse, som tycktes ha föresatt sig att pröfva hennes tålamod, i det han körde steg för steg med sin vagn, hindrande oss att köra förbi, derigenom att, då vi vände åt höger, vände han åt höger, och då vi åt venster sökte komma om, var han der framför oss. Under allt detta sjöng han af full hals visor af det oss mest obehagliga innehåll, såg sig ofta om på oss och skrattade försmädligt. Jag såg upp till Fru Prostinnan Bobina Bult, (ty jag är (Gunås!) et litet fruntimmer, och hon är högväxt och rak och bastant, som ett mast-träd) och jag märkte, huru hennes underläpp sköt fram på ett sätt, som jag visste betydde vrede, såg hennes haka och hennes nästipp färga sig högröda samt de små grå ögonen skjuta harmens pilar. Flera gånger hade vi med goda och onda ord uppmanat gossen att lemna vägen fri – men förgäfves. Prostinnan Bobina bet sig i läppen, gaf mig, utan att säga ett ord, tömmarne att hålla, hoppade ur kärran, tog några dugtiga steg och stod, ett tu tre, vid vår plågares sida, tog honom med kraftig hand i kragen, drog honom ur lasset ned på marken, innan han hann betänka sig på att göra motstånd, och gaf honom med det bastanta skaftet af piskan några slag på ryggen, i det hon frågade honom om han ville be om förlåtelse och göra bättring, eller vidare pröfva kraften af hennes arm. Förmodeligen var han redan tillräckligt öfvertygad om dess mindre vanliga styrka, ty han blef hastigt ödmjuk och ångerfull och lofvade allt hvad man ville. Prostinnan Bult tillät honom nu att resa sig upp, och höll en kort, men kraftig botpredikan, hvars slut var så vackert att det rörde mig, rörde henne sjelf, och äfven Bondgossen, som med sin hattskärm torkade tårarne ur ögonen. »Jag känner dig» tillade slutligen fru Bobina, »du är ifrån Åminne socken; din far har länge varit sjuk, du kan komma till mig i Löfby, i morgon söndag, och få något åt honom.»

Vi foro nu obehindradt vidare, men hade ännu under vägen ett och annat uppehåll. På ett ställe hjälpte vi en gumma, som kört omkull med sitt lass; på ett annat steg fru Prostinnan ur, för att med mycket besvär göra loss ett stort svinkreatur, som satt sig fast i en gårdsgård och hvars oharmoniska jemmerrop trängde till hjertats innersta.

Vid solens nedgång sågo vi dess strålar hälsa Löfby. Smala rökpelare stego korkskrufslika upp ur kojornes skorstenar, spridde sig i den klara aftonluften och förenade sig i en liten lätt och genomskinlig sky, som lik en rosenfärgad flors-pell sväfvade öfver byn, som, med sina snygga stugor, gröna trädgårdar och sin sorlande, klara å, gaf en täck anblick, under det vi sakta foro en långsluttad backe nedför, som snart utbredde tvenne armar, hvaraf den ena bar till vårt hem, beläget en femtio steg från byn.

Korna kommo hem i långa rader från betesmarkerne, för att låta mjölka sig, med binglande bjellror och fridsamt bölande. Vallhorn hördes. Bondflickorne lullade med klara och bjerta röster, och till dessa ljud förenade sig äfven kyrk-klockornes bing bong, hvilka på lördagskvällen sjöngo »God natt!» åt veckan och bådade hvilodagen. Fru Bobina Bults anlete blef gladt och högtidligt. Alla menniskor helsade vänligt och vördnadsfullt på henne, och vänligt helsade hon på alla. Då vi kommo fram till vår lilla skola, bröt barnsvärmen fram ur huset under högljudda glädjerop, och omfamnade henne med yrande förtjusning och ömhet. Smekord och pepparkakor utdeltes åt alla.

Många göromål upptogo nu Prostinnan Bobinas tid. Den ena pigan hade nyss väft ner en väf, den andra nyss bommat upp en annan; dessa skulle Prostinnan se på.

En dräng hade huggit sig i benet; det skulle fru Prostinnan förbinda; en liten sjuk gosse i en granngård gaf sig ingen ro (berättade hans mamma), innan han fått se fru Prostinnan. Tvenne såta makar hade blifvit osams och slagits – dem skulle fru Prostinnan dömma emellan, m. m. m. m.

Först talade Fru Bobina med alla sina skolbarn, höll bön med dem alla, grät med en liten, djupt ångerfull öfver en allvarsam förseelse under loppet af dagen, förmanade en annan, gaf låford åt en tredje, kysste och välsignade dem alla, och gick se'n till sina pligter utom hus. Då klockan slog elfva, hade hon förbundit såret, först dugtigt läxat opp, sedan försonat makarna, tröstat lilla gossen, m. m. Då kom hon åter, såg på väfvarne, förordnade om arbetet och hushållet för morgondagen, åt i hast tvenne potäter med litet salt, och

gick sedan till andra ändan af byn, för att gifva en på henne vändande, sjuk och olycklig mor glädjefull underrättelse om dess nu från lastens vägar återkomna barn.

Jag satt emedlertid på mitt rum. Fyra små flickor lågo till sängs omkring mig, med rosenröda kinder, på snöhvita lakan sofvande stilla.

Den lugna, vackra Augusti-natten, som var så varm, att jag kunde ha mitt fönster öppet; tystnaden och hvilan omkring mig, de sofvande barnens lätta andedrägt hade något ljuft och fridgifvande, som väckte hos mig dessa stilla vemodiga känslor, som sprida lugn öfver det närvarande och ofta flähta oss med minnena af våra flydda år. Månan, denna vän af mina barndoms- och ungdomsdagar, uppsteg, och blickade vänlig och blek öfver björklundarne in i mitt rum. Dess ljus smög smekande öfver barnens slutna ögonlock, sken sedan stilla på ett anlete, som lifvets dagar hade låtit förblekna, – på ett bröst, hvars känslor åren dock ej förmått lugna. O! huru underbart! på de vänliga strålarna sväfvade fram alla de mig så kära, sorgliga och glada minnen af mitt förflutna lif, – huru klara stego de ej fram ur natten och trängde till mitt hjerta, så lifliga och varma! Alla de personer, med hvilka jag under min lefnad kommit i beröring, och som blifvit mig kära eller betydande, tycktes vilja samla sig omkring mig och öfva å nyo sitt inflytande genom ord och blickar. Famillen H***, från hvilken jag nu i nära ett års tid varit skild, kom i denna stund mig så nära, att jag tyckte mig kunna tala vid dess älskvärda medlemmar, fråga dem, huru allt stod till inom deras hem, – om de voro lyckliga, om de ännu kommo ihåg mig? Ja – om? Ty jag hade på lång tid ej fått från dem minsta hugkomst-tecken, ingen rad, intet ord. En barnsligt ängslig känsla af att vara glömd – att dock ej rätt tillhöra någon, – att för varelser, dem man högaktar och älskar, dock vara så litet – så intet, – intog för ett ögonblick mitt hjerta. Jag måste gråta – och, med näsduken för mina ögon, satt jag ännu, då Prostinnan Bult som från gården hade sett mig i fönstret, kom in. Hon frågade allvarligt, såsom den der vill ha reda på saken, och jag erkände ödmjukt min svaghet. Hon förebrädde mig den med eftertryck, förmanade och kysste

mig med moderlig ömhet samt bad mig att genast gå till sängs, och för hennes skull bevara en, redan under längre tid, aftagande hälsa.

Hon lemnade mig, – men jag lydde ej ännu, slog eld, tände mitt ljus, och satte mig att skrifva moraler – till mig sjelf. Jag hörde derunder klockan slå tolf och half ett. Då blef det på en gång buller i huset, och straxt derefter sprang någon uppför trappan, som gick till mitt rum. Min dörr gick sakta opp – och Enkefru Prostinnan Bobina Bult, i nattmössa och tofflor, med sitt sängtäckte öfver axlarne, – stod der med glädjetindrande ögon – och ett tjockt bref i handen, som hon räckte mig: »Från H***s! Från H***s,» hviskade hon. »Jag tänkte ej vänta längre på stadsbudet, ... men just som jag skulle lägga mig, hörde jag det komma. Jag hade en aning! God natt! God natt! Gud gifve dig glädje!» Och borta var fru Bobina Bult.

Jag fick glädje. Julies Bref var, som följer:

d. 13 Augusti 1830.

Det är en liten prestfru, som skrifver till dig. Sedan två månader är jag ej mera Julie H***, utan Julie L***. Jag har ej haft mod att skrifva förr. Jag har varit yr i hufvudet och hjertängslig en tid bortåt. Orsaker: först den förskräckliga vördnad, jag hade för min kära man, – ja, – jag visste verkligen en tid ej, hur jag skulle bära mig åt med min beundran för Professor L***, känslan af min underlägsenhet, och min dyrbara egenkärlek, som ej ville låta på något villkor Julie H*** komma hos mig, – hur skall jag säga, – i vanpris. Och sedan – den välsignade landthushållningen! – kor och får och ägg och smör och mjölk m. m. och en syndaflod af småsaker, – och sedan mamma, som var så orolig och ville hjälpa mig, men, ... nå, – småningom kom dock allt så förunderligen i ordning. Lilla Guden med pil och båge hjälpte mig. Min goda L*** var, tror jag, ännu mera angelägen om att behaga mig, än jag honom, – ja, han var och han är, Gud ske lof, riktigt kär i mig. Se'n jag såg det, blef ingen nöd, – jag repade mod. Kor, kalvvar och höns frodades, under hushållets stora gryta blef det frisk eld, – och Mamma blef lugn, Gud ske låf. Och min man, – nå det förstår sig, han var nöjd, – ty jag var nöjd med honom.

Beata, vet du, hvad jag ber morgon och afton, ja stundeligen, af hela mitt hjertas innersta »o Gud gör mig värdig min mans kärlek, gif mig förmåga att göra honom lycklig!» och jag har fått mycken förmåga, – ty han är (så säger han, och det synes) mycket lycklig. Om du visste, hur frisk han ser ut, hur glad! Det är derföre, ser du, att jag håller ordning på honom, han får ej nu mera fara illa med sig, som förr, och sedan – sitter han ej mera uppe om nätterna, – det har han vant sig af med. Och ändå tänker och skrifver han (det erkänner han sjelf) friare och kraftfullare, än förr. Dessutom aktar jag mig noga, att störa eller ofreda honom, då han är på sitt arbetsrum, skrifver eller läser. Åh! Då jag bra gerna vill se honom ett ögonblick, (han är ändå vacker, Beata!) så smyger jag sakta in, gör honom något litet puts, såsom att lägga en blomma i hans bok eller kyssa hans panna eller sådant, och går sedan helt tyst ut igen och får, då jag vänder mig om för att stänga dörren, alltid se en skymt af hans öga, som liksom stjälar sig till att följa mig.

För öfrigt arbetar jag på, att bilda mig till en riktigt aktningvärd pastorska. Jag vill att man skall kunna kalla L***s hustru ett mönster för matmödrar i församlingen. Tro ej, att jag med allt detta glömmer bort eller vårdslösar min lilla yttre människa; o nej! jag rådfrågar rätt ofta spegeln, men vet du hvilken spegel jag helst rådfrågar? Jo, den jag ser i L***s ögon. Det är så roligt att se sig *en beau*.

O Beata! huru mycket förädlar det ej, att vara förenad med en människa, som man högt aktar och vördar, och som tillika är så god! Som Arvids hustru, hvilken intet-varelse hade jag ej blifvit, hvilket icke-lif hade jag ej fört? Nu känner jag, med innerlig glädje, mig med hvar dag stiga högre i min egen och i min mans aktning. Det är en lycksalig känsla – att stiga!

Vet du att Arvid är gift, – för öfver tre månader sedan. Hans hustru, Eleonora D***, ser alldeles för mycket vaken ut, – och han ser, man kunde säga – nästan nödtorftigt munter ut. Jag fruktar, att hans goda ro är litet störd. Stackars Arvid! De unga tu ge emellertid granna fester och kalaser. Gubben P*** far (säkert med afsigt) mest alla dagar här förbi med sitt spann, Svanorna, och sin son-

hustru i den vackra Landauen, och kör helt långsamt, såsom tyckte han sig köra min lyckas likprocession; – men jag matar mina ankor med gladt och sorgfritt hjerta, nickar vänligt åt Eleonora, och tackar den evigt Gode för min lott.

Det är Lördags afton. Jag väntar min man hem. I berceaun utanför mitt fönster har jag dukat vårt lilla aftonvards-bord, sparris från vår trädgård; sköna hallon och mjölk, L***s älsklings-rätter, utgöra måltiden. Den engalika Hermina Linnæa pryder just nu bordet med blommor. Hvad hon är skön, hvad hon är god, hvad hon är obeskrifligt älskvärd, kan ingen tro! Hon har nästan stuckit ut oss andra hos våra föräldrar – och man förlåter henne det dock så gerna. Ack, bror Carl! du har funnit en skön perla. Från Medelhafvets kuster skiljes han nu snart, för att i hans älskade Nord återfinna sin lifs-perla och sluta henne uti ägta ståndets mussla. Hu! huru kom jag till den trånga bilden? Dock, den må stå qvar. Blott kärlekens sol strålar in i perlemo-boningen, skall den gunga fram på lifvets flod, en liten Lycksalighetens Ö. Carl skrifver hem så roliga och interessanta bref. Hans själ blir som ett Museum, bland hvars klenodier Hermina skall lefva. Det blir ju sannerligen, som perla i guld. Du vet ju hvad som hände min bror, innan han lemnade oss? En vacker afton somnade han – Cornett, och vaknade – Löjtnant. Var det ej charmant?

I morgon komma mina älskade föräldrar och mina syskon hit till middagen. Det blir en glädjedag.

Jag har sagt dig huru lycklig jag är, och likväl hyser jag ännu en önskan och en rätt liflig, hvars uppfyllande skulle sätta rågan på mitt lycks-mått. Min goda vän, här är i vårt hus ett litet rum, vackert och treffligt, med gröna tapeter och hvita gardiner, (precist som du älskar det): med utsigt åt ängar, der tjocka kor makligt beta, hvilka gifva den skönaste mjölk. I rummet är ett bokskåp, en dock, beskrifva är så långt! – kom och se det, och om du tycker om det, samt tror att du kan finna dig med värd-folket – så – kalla det ditt. Min goda vän, kom till oss, – kom Nu hör jag L*** komma på långt håll. Han kommer in i mitt rum. Jag skall låtsas ej se eller höra honom. Man bör ej skämma bort männen och komma dem

att tro, det man lyss på deras steg. Ja, ... hosta, ... tag mig i famn, ... jag skall ej röra mig, ej släppa pennan. Man måste ej ge efter alltid; man bör ej skämma bort sin

(L. skriver.)

hustru; och därför *måste* Julie lemna mig pennan, och, sittande i mitt knä, se mig skriva hvad som innerligen skall gräma henne:

Vår goda vän Beata, kom till oss! Vi vänta dig med öppna armar. I vårt hem måste du finna dig väl. Kom och se huru jag håller Julie i tukt. För att nu redan ge dig ett prof derpå, skall hon ej, oakadt all sin ifver, skriva ett ord mer i dag.

Jag *vill* skri

d. 14 Augusti.

Jag gråter, jag skrattar, jag är utom mig, – och ändå måste jag skriva. Vet du, hvem som är här? hvem, som kom just nyss? Gissa, gissa! och jag har ej tid att låta dig gissa. Emilia är här, min syster Emilia! Emilia den goda, Emilia den glada, Emilia den vackra – den lyckliga Emilia! Och Algernon är här och den lilla Algernon! den präktigaste lilla pojke på jorden. Mamma dansar med honom, Pappa dansar med honom, Emilia dansar, Algernon dansar, L ... dansar vänta, vänta jag vill komma och sjunga, och kan ej skriva ett ord mer, så sannt jag heter

Julie.

P. S. Beata återkom till oss!

ber

Famillen H***».

Älskvärda och lyckliga familie, jag tackar dig, – men Beata skall ej komma. Jag skall skriva detta svar i morgon. Oskyldiga barn, som slumren omkring mig, jag skall blifva hos er, emedan jag kan vara er nyttig. Försakad glädje skänker ofta en tillfredsställelse af högre art – skänker *frid*. O! må jag blott känna *den*, under det hvar dags stilla bölja enformigt, men lugnt framhvälfver, och för mig närmare den tysta stranden, – och hvar dag skall vara välsignad.

Nattliga dimmor uppstiga på ängarne, båda morgonen och mana mig till hvila. Kring min lefnads kulle stiger ock en kylig ånga, – då den kommer närmare, skall jag skrifva än en gång, och taga afsked af Famillen H***.

Textkritisk kommentar

*Famillen H**** publicerades i andra respektive tredje häftet av *Teckningar utur hvardagslifvet* 1830–31 (*Svensk Bibliographi* oktober 1830, juni 1831), volymerna trycktes i duodesformat. Romanen är paginerad på följande vis: Häfte II inleds med två opaginerade titelsidor, första delen av romanen inleds med ytterligare två opaginerade titelsidor, varpå själva romantexten upptar s. [81]–197, följd av en blanksida s. [198]. Del II i häfte III inleds med fyra opaginerade titelsidor, därefter romantexten på s. [7]–265 + en blanksida [266] + två opaginerade sidor med erratalistor (över andra editionen av *Teckningar* häfte I och II samt förstaeditionen av häfte III). Häften II och III kollationeras $1^6 2-23^6$ samt $1^{12} (-1_{12}) 2-11^{12} 12^2$.

Det finns en del smärre typografiska skillnader mellan de båda häften, vilka alltså utkom med nio månaders mellanrum. Bruket av rubriker växlar, i första delen används konsekvent kursiv stil, medan andra delens rubriker har en lägre grad och oftast är spärrade och halvfeta. Regelrätta kapitelrubriker saknas i romanen, med ett undantag, »Åttonde Capitlet» (*Teckningar* III: 169, föreliggande edition, s. 143). Siffrorna i pagineringen är dessutom satta i olika typsnitt och grad (mindre i första delen).

Även titelsidorna skiljer sig åt i någon mån. Häfte II är satt i större stilgrad och i annat typsnitt än i häfte III. Sidorna har följande utseende: TECKNINGAR// UTUR// HVAR DAGSLIFVET. // [27 mm linje]// [23 mm linje]// ANDRA HÄFTET.// [23 mm linje]// [72 mm linje]// UPSALA,// PALMBLAD & C.// [12 mm linje]// 1830.

Titelsidans baksida: Innehåll:// *Den Ensamna*.// *Famillen H.****.// *Tröstarrinnan*.// *Miniaturer*. Inre titelsida s. [79]: FAMILLEN H***. Andra delen: TECKNINGAR// UTUR// HVAR DAGSLIFVET. // [23 mm linje]// [23 mm linje]// TREDJE HÄFTET.// [23 mm linje]// [65 mm linje]// UPSALA,// PALMBLAD & c. 1831. Inre titelsida: FAMILLEN H***// [11 mm linje]// FORTSÄTTNING.

Textförlagan till föreliggande edition har varit ett exemplar ur originaleditionen (OE) av *Teckningar utur hvardagslifvet* i Svenska Vitterhetssamfundets ägo. Här har s. [81]–197 i *Teckningar* II + den inre titelsidan brutits ut och sammanbundits med det tredje häftet och dess inre titel-

sida, så att romanen samlats i ett eget band (med tredje häftets yttre titelsida främst). Detta exemplar har sedan jämförts främst med de första- och andraeditioner (AE) av häfte II och III samt den tredjeedition av häfte II som finns på Göteborgs Universitetsbibliotek. Också förstaeditioner från Kungliga Biblioteket, Uppsala Universitetsbibliotek samt ett privatägt exemplar i Uppsala har anlitats för jämförelser. Samtliga undersökta förstaeditioner av tredje häftet saknar ett blad i första arket, ett av exemplaren uppvisar dessutom spår av ett bortskuret blad mellan yttre och inre titelbladet.

Ett brev till Wilhelm Leuhusen daterat den 15 april 1831 visar att Fredrika Bremer planerade ett förord till *Teckningar* III. Något sådant fanns dock inte med när boken utkom två månader senare. Som Sigrid Leijonhufvud påpekat verkar kasseringen ha skett sent, efter det att förordet hade tryckts. (»En episod från Fredrika Bremers ungdom», *Dagny* 1908:6, s. 88.) Här finns kanske förklaringen till varför tredje häftets första ark har ett blad mindre än de närmast påföljande. Denna aldrig realiserade »För-rätt», som Bremer också återger in extenso i brevet till Leuhusen, utgör en formidabel lägesbeskrivning över författarinans nyvunna position på det litterära fältet:

För-rätt.

I Litteraturens stora salon var stor bal. Vid ljudet af full Orchester dansades der Menuetter valser, anglaiser, Quadriller, äfven solo och Qvarndansar. kom så en liten dilettant, och såg ljus-skenet och hörde det lustiga väsendet, – men hade ingen inträdes billet, sökte ej heller att truga sig in på festen, men stadnade blygsamt utanför dörren, och gjorde (i sitt hjertas munterhet) ett par *Assemblées*. En stor präktig Herre gick förbi smålog vänligt och sade »det var snällt liten!» och gaf en slant. Förtjust utropade den lilla »o nu ser jag dager att få mig en inträdesbillet!» (*Fredrika Bremers brev* del I, s. 134.)

*Familjen H***s* två första editioner kom tätt. För häfte II tog det fem månader mellan första och andra editionen, för häfte III bara tre. Också denna edition blev snart slutsåld, båda nådde således snabbt en samtida publik. Eftersom författarinnan uppenbarligen läste korrektur och föreslog ändringar inför den nya editionen (se inledning s. xii) har utgivaren funnit anledning att upprätta en variantförteckning över OE och AE. Pagineringen skiljer sig delvis åt editionerna emellan. AE har en

mindre satsyta, men är å andra sidan tätare satt. Dessutom inleds romanen några sidor tidigare i AE av *Teckningar* II jämfört med OE (s. [77] mot [81]). Editionerna av häfte III har en mer korresponderande paginering, även om smärre avvikelser förekommer också här.

De innehållsliga skillnaderna rör främst så kallade *accidentalier*, icke betydelsebärande varianter i stavning och skiljetecken. Det senare handlar exempelvis om olika antal punkter i pauserande sekvenser eller kommatecken som placerats på olika ställen i satsen eller som saknas helt i endera editionen (oftast gäller detta OE). Dessutom skiljer sig praxis för placering av citationstecken i sägesatser, i OE oftast före kommatecken, i AE snarare efter. Beträffande stavningen uppvisar OE i högre utsträckning ålderdomliga varianter. Ord som ändteligen/verkeligen stavas i AE snarare (men inte alltid) ändtligen/verkligen, pluraländelser skiftar, som i gatorna/gatorne, men här är dock inget bruk exklusivt för endera editionen. Vad som däremot skiljer sig mer konsekvent är OE:s ofta återkommande bruk av stor begynnelsebokstav för substantiv (Brudklädning, Salon, Sotare etc), vilket är sällsynt i AE. Bland de betydelsebärande skillnaderna, substantiellerna, är det tydligt att AE rensats på fransk stavning och franska ord. 'Militairisk' har blivit 'militärisk', 'coquettisk' har ändrats till 'behagsjuk', 'decidera' till 'besluta' osv. Den här processen av försvenskning har sedan fortsatt i senare editioner.

I AE har en hel del stavings- och sättningsfel rättats och borttappade citat- och kommatecken införts. Men denna edition uppvisar också påfallande många nya fel, varför den inte ansetts lämplig som bastext för föreliggande edition. Däremot har AE anlitats som komplementtext just när det gäller borttappade eller överflödiga ord, citat- och skiljetecken eller misstänkta tryck- och stavfel.

I föreliggande edition har uppenbara tryck- och stavfel i OE rättats. Tveksam eller avvikande stavning, bland annat felvända eller felplacerade accenter (manèr, Feé), har ändrats i de fall stavningen är korrekt på andra håll i OE och/eller har korrigerats i AE. I övrigt har växlande stavningar fått stå kvar i de fall bruket får anses representativt både för samtiden och för Bremer. Detsamma är giltigt för vissa skiftande namnstavningar. Förfranskade former av svenska namn var vanliga i samtiden, varför exempelvis karaktären Helena (någon gång också kallad Helene) precis som i OE har fått stå kvar som Helène i senare delen av romanen. Det växlande skicket att förse efternamnsinitialer med punkt eller asterisker, exempelvis Professor L. / Professor L***, har antagligen en typografisk förklaring, ibland kunde typer helt enkelt ta slut i sät-

tarens kast. Även denna inkonsekvens har fått stå kvar, däremot har antalet asterisker konsekvensändrats för varje namn och här har majoritetsprincipen fått råda. Rubrikernas skiftande utförande i OE:s häfte II och III har gjorts enhetlig och följer den typografiska utformningen i häfte II. Spärrad stil i OE motsvaras av kursiv. Utgivarens ändringar i förhållande till OE anges på s. 198–201 och på s. 201–205 redovisas de ändringar som också överensstämmer med AE:s från 1831. Skillnaderna mellan de båda första editionerna av romanen förtecknas på s. 205–226.

Utgivarens ändringar gentemot originaleditionen

Sättnings- och tryckfel samt konsekvensändringar

Teckningar utur hvardagslivet, häfte II

- 14 erhöll från Julie H***. OE: 103 erhöll från Julie H****.
 30 att det vore....» OE: 137 att det vore....
 30 finna det som jag.» OE: 137 finna det som jag.
 33 förnedrar männen. OE: 141 förnedrar männen.»
 33 I mitt tycke OE: 141 »I mitt tycke
 36 »Hvarföre?» frågade Algernon. OE: 147 »Hvarföre? frågade Algernon.
 36 som du lofvat?» OE: 148 som du lofvat?
 47 ej komma,» sade Emilia OE: 172 ej komma: sade Emilia
 51 munterhet utbredde sig OE: 179 munterhet utbredde sig sig
 53 en annan gång,» sade Löjtnant OE: 183 en annan gång, sade Löjtnant
 55 hade förefallit det afskräckande. OE: 188 hade förefallit det afskräckande.»
 55 På samma sätt äro äfven lasten OE: 188 »På samma sätt äro äfven lasten
 55 alla jordens eländen. OE: 188 alla jordens eländen.»
 55 Den sanna taflan OE: 188 »Den sanna taflan
 55 För öfrigt är det naturligt OE: 188 »För öfrigt är det naturligt

Teckningar utur hvardagslivet, häfte III

- 66 hela långa Drottninggatan OE: 18 hela långa drottninggatan
 78 sina små hvita händer» OE: 40 sina små hvita händer
 79 bestämdt, »jag vet intet om henne. OE: 41 bestämdt, jag vet intet om henne.
 82 Professor L***s hemvist OE: 48 Professor L**s hemvisst
 82 sitter nu L*** och vakar OE: 48 sitter nu L** och vakar
 84 att vi äro törstiga.» OE: 52 att vi äro törstiga»
 90 »Fattiga!» utropade Hennes Nåd OE: 62 »Fattiga! utropade Hennes Nåd
 92 en liten lur OE: 68 en litet lur
 95 slocknar för alltid. OE: 75 slocknar för alltid.»
 95 Vänd ditt anlete OE: 75 »Vänd ditt anlete

- 96 en lifvets graf. OE: 76 en lifvets graf.»
 96 Jag var denna olyckliga. OE: 76 »Jag var denna olyckliga.
 96 som en mask! OE: 76 som en mask!»
 96 jag har fallit! OE: 76 jag har fallit!»
 96 O att min döende röst OE: 76 »O att min döende röst
 97 krossas som jag! OE: 77 krossas som jag!»
 97 För mig är det för sent OE: 77 »För mig är det för sent
 97 och jag lider! OE: 77 och jag lider!»
 97 Du verld omkring mig OE: 77 »Du verld omkring mig
 97 – jag lider! OE: 77 – jag lider!»
 97 Då jag var ung OE: 77 »Då jag var ung
 97 Europas Lejon. OE: 78 Europas Lejon.»
 97 Du har läst OE: 78 »Du har läst
 97 deras vällust. OE: 78 deras vällust.»
 97 Under det jag OE: 78 »Under det jag
 97 eld i mitt bröst. OE: 79 eld i mitt bröst.»
 97 Freden gjordes OE: 79 »Freden gjordes
 98 den andras plåga. OE: 80 den andras plåga.»
 98 En enda passion OE: 80 »En enda passion
 98 nu till min graf. OE: 80 nu till min graf.»
 98 Min far dog. OE: 80 »Min far dog.
 98 är den väl slut! OE: 81 är den väl slut!»
 98 Min Farbror OE: 81 »Min Farbror
 99 tillbad honom ändå. OE: 81 tillbad honom ändå.»
 99 Jag var skön OE: 81 »Jag var skön
 99 tillbad honom ännu högre. OE: 81 tillbad honom än nu högre.»
 99 Ett ögonblick OE: 82 »Ett ögonblick
 99 obevkliga stränghet. OE: 82 obevkliga stränghet.»
 99 Jag förlofvade mig OE: 82 »Jag förlofvade mig
 99 den förvillade, dårade, eländiga! OE: 83 den förvillade, dårade, eländiga!»
 100 Man redde till mitt bröllopp OE: 83 »Man redde till mitt bröllopp
 100 han var bra blek. OE: 83 han var bra blek.»
 100 Bröllopsdagen kom OE: 83 »Bröllopsdagen kom
 100 i mitt hjerta. OE: 83 i mitt hjerta.»
 100 Samma afton gick jag OE: 83 »Samma afton gick jag
 100 det var ett spektakel! OE: 83 det var ett spektakel!»
 100 Jag hade tagit penningar OE: 84 »Jag hade tagit penningar
 100 Sveriges hamnstäder. OE: 84 Sveriges hamnstäder.»
 100 Jag såg hafvet! OE: 84 »Jag såg hafvet!
 100 följa deras bud. OE: 84 följa deras bud.»
 100 Till Amerika ville jag. OE: 84 »Till Amerika ville jag.
 100 hvilka voro hans. OE: 85 hvilka voro hans.»
 100 Dagen var kommen OE: 85 »Dagen var kommen
 101 hvad man kallar, – tokig. OE: 85 hvad man kallar, – tokig.»
 101 Samma hand OE: 85 »Samma hand
 101 till – dårhuset.... OE: 85 till – dårhuset....»

- 101 En tid, utan tid OE: 86 »En tid, utan tid
 101 En dag OE: 86 »En dag
 101 allvarlig melodi. OE: 86 allvarlig melodi.»
 101 Med den förenade sig OE: 86 »Med den förenade sig
 101 Såsom en sky OE: 86 »Såsom en sky
 101 dess förkolnade lava. OE: 86 dess förkolnade lava.»
 101 Drifven af OE: 87 »Drifven af
 102 fjerran från mig. OE: 87 fjerran från mig.»
 102 Ack jag förtjenade ej OE: 87 »Ack jag förtjenade ej
 102 intet begär dertill! OE: 87 intet begär dertill!»
 102 Min man var död. OE: 87 »Min man var död.
 102 mer sträng än förr. OE: 88 mer sträng än förr.»
 102 Jag kände alla OE: 88 »Jag kände alla
 102 i morgon! ... OE: 89 i morgon! ...»
 102 Brottet liknar ett ord OE: 89 »Brottet liknar ett ord
 102 genom evigheten. OE: 89 genom evigheten.»
 102 Jag sockrade en afton OE: 89 »Jag sockrade en afton
 102 Jag hade äfven OE: 89 »Jag hade äfven
 102 skulle kunna ... ångra. OE: 89 skulle kunna ... ångra.»
 103 Har du känt ånger?» OE: 89 »Har du känt ånger?»
 103 buller i huset. OE: 89 buller i huset».»
 103 Då tog mig en ångest OE: 89 »Då tog mig en ångest
 103 förviflans smärta. OE: 90 förviflans smärta.»
 103 Då jag kom in OE: 90 »Då jag kom in
 103 *Det var ångern.* OE: 90 *Det var ångern.*»
 103 Högt bekände jag OE: 90 »Högt bekände jag
 103 förlora sansningen. OE: 90 förlora sansningen.»
 103 Jag förblef en lång tid OE: 90 »Jag förblef en lång tid
 103 sin förlåtelse. OE: 90 sin förlåtelse.»
 103 Så sjunken OE: 90 »Så sjunken
 103 honom mindre stor. OE: 91 honom mindre stor.»
 103 Alla passioners OE: 91 »Alla passioners
 103 likasom min själ. OE: 91 likasom min själ.»
 103 Naturens stormar OE: 91 »Naturens stormar
 104 begär att *försona*. OE: 91 begär att *försona*.»
 104 O korsets död OE: 91 »O korsets död
 104 o elände! elände! elände! OE: 91 o elände! elände! elände!»
 104 så mycket jag förmådde. OE: 92 så mycket jag förmådde.»
 104 Jag lemnade ännu en gång OE: 92 »Jag lemnade ännu en gång
 104 Såsom en sten OE: 92 »Såsom en sten
 105 Midt uti natten OE: 94 »Midt uti natten
 105 OE: hela sidan 94 från rad 2 och s. 95 till rad 14 försedda med citations-
 tecken i vänstermarginalen. Dessa har tagits bort i föreliggande edition.
 105 »Jesus, hafva vi ingen far?» OE: 95 »Jesus, hafva vi ingen far?
 105 »Vi äro alla faderlösa [...] vi hafva ingen»....OE: 95 Vi äro alla faderlösa [...] vi hafva ingen»....

- 119 handen mellan sina. OE: 122 handen mellan sina.»
 122 då hon sjöng. OE: 126 då hon sjöng.»
 122 Och Hermina! OE: 127 »Och Hermina!
 125 Baron K***s och hans frus OE: 132 Baron K***s och hans frus
 126 omfatta mer än en verld. OE: 136 omfatta mer än en verld.»
 126 Och sålunda visar oss naturen OE: 136 »Och sålunda visar oss naturen
 155 gjorde henne så stolt ...» OE: 194 gjorde henne så stolt ...
 155 G*** med dem?» skrek OE: 195 G*** med dem?» skrek
 156 et la père..... » OE:196 et la père.....
 160 »jag har ännu ett par ord att säga er.» OE: 204 jag har ännu ett par ord att
 säga er.»
 169 hviskade han till Eleonora, »men OE: 223 hviskade han till Eleonora men
 185 »du är ifrån Åminne socken OE: 252 du är ifrån Åminne socken

Ändringar och rättelser i 2:a editionen (1831) som införts i föreliggande utgåva

Teckningar utur hvardagslifvet, häfte II

- 7 åsynen af Emilia OE: 90 åsynen af Emelia
 8 hon var ju gamla OE: 91 HON var ju gamla
 10 sin tanke OE: 96 f. sin tanke, sin tanke
 11 blåsa bort ovädret. OE: 97 blåsa blåsa bort ovädret.
 12 skall som ett orakel OE: 99 skall hon som ett orakel
 12 dess vänliga ljus sken öfver OE: 100 dess vänliga ljussken öfver
 12 den fader- och moderlösa OE: 100 den fader och moderlösa
 13 ända till bakelsefatet OE: 101 ändatill till bakelsefatet
 14 allt med ett ord, som kan göra OE: 104 allt med ett ord som, kan göra
 14 Fée Prudentia OE: 104 Feé Prudentia
 15 kunna tro det? OE: 105 kunna tro de?
 15 som man byter om strumpor. OE: 105 som som man byter om strumpor.
 15 ville hon ha till man OE: 105 ville hon hon ha till man
 17 sagan till sanning. OE: 109 sagan till sanning..
 19 hvad hon ville sjunga; »Ariadne OE: 114 hvad hon ville sjunga »Ariadne
 20 gick fram till Pianot, tog OE: 115 gick fram till Pianot tog
 20 »du behöfver hvila,» steg OE: 115 »du behöfver hvila» steg
 20 »Helena!» och Helena följde dem. OE: 115 »Helena! och Helena följde dem.
 21 väl disponerad att skrifva OE: 117 väl disponerad, att skrifva
 21 Under letande OE: 118 Uder letande
 22 meddelar sig åt människans hjerta. OE: 119 meddelar sig människans hjerta.
 22 besådt med blommor OE: 120 besatt med blommor
 22 lugn och tillfredsställelse. OE: 120 lugn och tillfredsställelse.
 23 att jag aldrig skulle sakna OE: 120 att aldrig skulle sakna

- 23 Faderskärlek OE: 121 Faderkärlek
 23 – och min Gud.» OE: 121 – och min Gud.
 23 Helena fortfor: »Då OE: 122 Helena fortfor. »Då
 23 O! tänkte jag OE: 122 »O! tänkte jag
 25 vid dagsljuset betraktade OE: 126 vid dagsljuset betraktande
 26 »Det är han!» sade den blinda OE: 127 »Det är han! sade den blinda
 27 att vara så klädd idag, svarade OE: 129 att vara så klädd, idag svarade
 28 sade», svarade jag leende. OE: 131 sade, svarade jag leende.»
 29 lära känna honom? OE: 133 lära känna houom?
 29 Drottninggatan OE: 134 drottninggatan
 29 känna hans tänkesätt?» OE: 135 känna hans tänkesätt.»
 30 Hon slutade samtalet med att säga: OE: 136 Hon slutade samtalet med att
 säga.
 30 sade Julie till Emilia: OE: 136 sade Julie till Emilie:
 31 Emilia och Julie rodnade OE: 137 Emilia, och Julie rodnade
 31 enfald och sjelfkärlek. OE: 138 enfald oeh sjelfkärlek.
 31 behagliga och otvungna OE: 139 behagliga, och otvungna
 33 tête à tête med spegeln OE: 142 tête à tête med spegeln
 33 han hade en vagel OE: 143 han han hade en vagel
 33 tête à tête i spegeln OE: 143 tête à tête i spegeln
 33 förvärta stämningen OE: 143 förvärta stämningen
 33 ej på minsta vis OE: 143 ej på mista vis
 36 hans ögon flammade. OE: 148 hans ögon flammande.
 37 som du kallar det.» OE: 150 som du kallar det.
 40 sparfvarne tycktes ej vara OE: 157 sparfvarne tyckte ej vara
 41 Vi vispade Citron-crèmen OE: 159 Vi vispade Citron-crèmen
 42 Emilia, som hört de sista orden OE: 161 Emilia som hört det sista orden
 43 »Men sötaste Emilia, återtog OE: 162 Men sötaste Emilia, återtog
 43 »Och du skulle ha hjerta OE: 162 Och du skulle ha hjerta
 43 applauserades i Semiramis OE: 163 aplauserades i Semiramis
 43 hans ömma fadersblickar OE: 163 hans ömma faderblickar
 45 Friherrinnan S.... OE: 166 Friherinnan S....
 46 Lyckligtvis hade det heta vattnet OE: 170 Lyckligtvis hade det heta vatnet
 47 den högsta ångest. OE: 172 den högsta ångest.»
 47 vi passa icke OE: 172 vi passa icka
 51 så väl och så högt OE: 180 så väl och och så högt
 56 öfver halfva dagen?» OE: 190 öfver halfva dagen?
 57 hennes föräldrars och syskons OE: 192 henne föräldrars och syskons
 58 inom som utom huset. OE: 194 inom som utom hnset.
 59 att ej tillsluta ögonen OE: 195 att ej till sluta ögonen
 59 ville putsa det — och till OE: 195 ville putsa det. — och till
 59 förskingrade alla inbillade spöken. OE: 195 förskingrande alla inbillade spö-
 ken.
 60 måtte sofva sött OE: 197 måtte söfva sött

Teckningar utur hvardagslivet, häfte III

- 61 »Huru makalöst hygglig OE: 8 »Hnru makalöst hygglig
 65 Utur den stora OE: 14 Utur den stora (s satt uppochned)
 65 ur en och samma källa OE: 15 nr en och samma källa
 65 falla plötsligt i bitar OE: 15 falla plöstligt i bitar
 65 skulle på en gång lemna OE: 16 sknlle på en gång lemna
 66 du känslösa nabob! OE: 16 du känlolösa nabob!
 66 din hustrus ömhet OE: 17 din hnstrus ömhet
 66 icke hade de förlofvade OE: 18 icke hade förlofvade
 68 ville ännu vid sextio års ålder OE: 20 vill e ännu vid sextio års ålder
 69 så kännande, måste jag ju OE: 23 så kännande måste, jag ju
 72 dragas af och an OE: 28 dragas och af an
 73 Professor L***s uttrycksfulla OE: 30 Professor L**s uttrycksfulla
 75 Åter sade Julie OE: 33 Ater sade Julie
 75 knorrade litet, och fordrade OE: 34 knorrade litet, och fördrade
 76 gåfvo must och kraft OE: 35 gåfvo mnst och kraft
 77 är han antingen så glad OE: 37 är hau antingen så glad
 78 kanhända säga »Fru Mellander OE: 39 kanhända säga» Fru Mellander
 79 Frithiof, så heter han.» OE: 40 Frithiof,» så heter han.»
 79 »Af Tegnér!» utropade OE: 40 »Af Tegnér! utropade
 79 svarade Fru Mellander hvasst OE: 41 svarade Fru Melander hvasst
 79 halmhatt med gula band OE: 41 halmhatt med gnla band
 80 Vid Löfstaholm emottogs OE: 43 Vid Löfstahofm emottogs
 80 fira Brukspatron D***s namnsdag OE: 44 fira Brukspatron D**s namnsdag
 81 om sina åsigter OE: 44 om hennes åsigter
 81 Eleonora D*** OE: 44 Eleonore D***
 81 »hon sjunger som tu .. n!» OE: 46 »hon sjunger som tu .. n!
 82 ljus skimra ur ett af fönstren. OE: 48 ljus skimra ur ett af fönstret.
 82 »Ja väl, svarade Öfversten, jag känner OE: 48 »Ja väl, svarade Öfversten,» jag känner
 83 gör honom yr i hufvudet.» OE: 50 gör honom yr i hufvudet»
 84 »Min sann!» sade Öfversten, »tror jag ej OE: 51 »Min sann!» sade Öfvers-
 ten,» tror jag ej
 84 vi önska göra deras bekantskap OE: 52 vi önska göra deras bekanskap
 85 Kusken och betjenten OE: 53 Knsken och betjenten
 85 blef nu nödtvunget OE: 54 blef nu nödtvnngt
 85 utropade: »vi måste följas åt OE: 54 ututropade: »vi måste följas åt
 85 gran- och tallskog OE: 54 gran och tallskog
 85 skaffar folk till vagnen?» OE: 54 skaffar folk till vagnen.»
 86 just som vi kommo in i huset. OE: 55 just som vi kommo in huset.
 86 förvåning och öfverraskning. OE: 56 förvåning och (c satt bakochfram)
 öfverraskning
 86 andra skimrande onyttigheter. OE: 56 audra skimrande onyttigheter.
 87 Den vackra skogsfrun gick äfven OE: 58 Den vackra skogfrun gick äfven
 88 uti hvilken röjde sig OE: 58 nti hvilken röjde sig

- 88 tårar i allas våra ögon. OE: 59 tårar i allas (första a satt uppochned) våra ögon.
 89 tycktes vara fattiga OE: 62 tycktes vara fattiga»
 91 »Malört!» sade bestört OE: 65 »Malört! »sade bestört
 92 förtretad på Löjtnant Arvids bön OE: 68 förtretad på Löjtnants Arvids bön
 93 otvunget manér OE: 69 otvunget manér
 93 retligt lynne. OE: 70 retligt lyune.
 93 mera lugnande OE: 70 mera lngnande
 94 samma frigifvande OE: 71 samma frigifvaude
 95 den brottsliga uslingens anblick OE: 74 den brottsliga nslingens anblick
 100 vigselstunden kom ... jag såg på honom OE: 83 vigselstunden kom ... jag på såg honom
 100 ha! ha! ha! OE: 83 ha ha ha!»
 101 hvilken full af himla-saft sänker sig OE: 86 hvilken full af himla saft sänker sig
 102 sofvande eller vakande OE: 88 sofvande eller vaknade
 113 den unga vandrarén. OE: 110 deu unga vandrarén.
 113 De tycktes, som om de känt OE: De tyctes, som om de känt
 114 innan han förstod OE: 110 innan ha nförstod
 116 emottaga uppvaktningar OE: emottaga uppvaktninga
 116 en frihet, den hon aldrig förr känt OE: en frihet, den hon alldrig förr känt
 117 förmådde han henne OE: 118 förmådde han henne (sista e satt uppochned)
 122 då hon sjöng.» OE: 126 »då hon sjöng.»
 124 Vill du se hans porträtt?» OE: 131 Vill du se hans porträtt?
 124 »Hermina!» OE: 132 »Hermina,»
 125 måste du rycka dig. Så vill OE: 133 måste du rycka dig Så vill
 125 gå nya värf till mötes OE: 134 gå nya varf till mötes
 127 En djup och ljuf rörelse OE: 136 En djup och ljuf rörelse
 127 bedja dig om något ...» OE: 138 bedja dig om något ...
 128 jag är ej din hustru», sade Julie OE: 139 jag är ej din hustru, sade Julie
 128 Professor L***s röst ljud OE: 140 Professor L***s röst ljud
 130 »sökt hårda mitt hjerta OE: 142 sökt hårda mitt hjerta
 140 tvenne gånger hade tillsagt om OE: 163 tvenne gången hade tillsagt om
 149 stadnade en reskärria OE: 181 stadnade en reskärria
 153 lemna åt Cornetten H*** OE: 190 lemna åt Corneten H***
 154 Nu till Löfstaholm. OE: 192 Nn till Löfstaholm.
 155 af min Eleonora» OE: 192 af min Eleonora
 156 Lefve.....» OE: 196 Lefve.....
 156 Detta sista utbasunerades OE: 197 Delta sista utbasunerades
 158 en besynnerlig rörelse OE: 199 en besynnerlig rörelse
 161 ack, förlåt mig! Farväl! OE: 206 ack, förlåt, mig! Farväl!
 163 stört friden inom OE: 209 stört friden inom
 169 Genom kraften af min trollstaf OE: 222 Genom krafter af min trollstaf
 169 ännu engång OE: 222 ännu en engång
 171 I det genom en lampa OE: 226 J det genom en lampa

- 173 »Jag måste,» sade jag, »gå och se efter OE: 229 »Jag måste,» sade jag, gå och se efter
- 178 Summan var den, att Baron K*** OE: 239 Summan var den, att Baron ***
- 180 få henne till hustru. OE: 243 få henne till hustru.
- 181 Ja ... och blef hemburen om natten OE: 244 Ja . . (mittenpunkten saknas) och blef hemburen om natten
- 184 fingo de röna OE: 249 fiugo de röna
- 185 Prostinnan Bobina bet sig i läppen OE: 251 Prostinnan Bobina bet sig i läppen
- 187 mina barndoms- och ungdomsdagar OE: 255 mina barndoms och ungdomsdagar
- 188 Lilla Guden med pil och båge OE: 258 Lilla Guden med pil och båge
- 189 ser i L***s ögon. OE: 260 ser i L**s ögon.
- 189 Gubben P*** far OE: 261 Gubben P** far
- 190 L***s älsklings-rätter OE: 261 L***s älsklings-rätter
- 190 Nu hör jag L*** komma OE: 263 Nu hör jag L** komma

Varianter

1. Sättnings- och tryckfel samt accidentalier (icke betydelsebärande varianter i stavning och skiljetecken m.m.)

Sidhänvisningarna gäller föreliggande utgåva, originaleditionen (1830–31) respektive andraeditionen (1831).

Teckningar utur hvardagslifvet, häfte II

OE (1830)	AE (1831)
3 81 Ändteligen hördes långsamma steg	77 Ändteligen hördes långsamma steg
4 83 svepte sorgfälligt skinfällarne	79 svepte sorgfälligt skinnfällarne
5 84 gatornes djupa mådd	80 gatornas djupa mådd
5 85 hattskärmen med den andra	81 hattskärmen, med den andra
5 86 Välkommen! välkommen!	82 välkommen! välkommen!
5 86 som jag njöt, – allt var	82 som jag njöt – allt var
6 87 efter min vana, tyst	83 efter min vana tyst
6 87 uppmärksamt, Familletaflan	83 uppmärksamt, familletaflan
6 88 jag har alltid trott att	84 jag har alltid trott, att
6 88 militairisk hållning	84 militärisk hållning
6 88 lifligt och intressant	84 lifligt och intressant
7 89 thé; under det hon	85 thé, under det hon
7 89 genom det uttryck af renhet	85 genem det uttryck af renhet

7	90	att hon narrade alla	86	ait hon narrade alla
7	90	Hon saknade likväl	86	Hon sakuade likväl
7	90	vid första åsynen af Emelia	86	vid första åsynen af Emilia
8	91	fin och vårdad väf	87	fin oeh vårdad väf
8	91	HON var ju gamla	87	Hon var ju gamla
8	91	Herr dock härom sednare.	87	Herr, dock härom sednare.
8	92	ack jag ber om ursäkt	88	ack, jag ber om ursäkt
9	94	Man skulle nästan kunnat tro	90	Man skulle nästan kunna tro
9	94	något stelt kallt	91	något stelt, kallt
10	96 f.	Hon får ha sin tanke, sin tanke	92	Hon får ha sin tanke
11	97	blåsa blåsa bort ovädret.	93	blåsa bort ovädret.
11	97	den lur genom hvilken	93	den lur, genom hvilken
11	97	så vakar hon, Commissioner	93	så vakar hon. Commissioner
11	97	ställdt på parade-fot	93	ställdt på parade-fot
11	98	hennes existence	94	hennes existence
11	98	den mest förmånliga för att	94	den mest förmånliga, för att
11	98	förmörkelserne ser hon komma	94	förmörkelserna ser hon komma
11	98	betraktande phenomenerna	94	betraktande phenomenerna
12	99	till någondel går att	95	till någon del går att
12	99	på denna låga jord var, »Måna.»	95	på denna låga jord var: »Måna.»
12	100	af ett lif som sedan	96	af ett lif, som sedan
12	100	ungdomsdagar då hjertat	96	ungdomsdagar, då hjertat
12	100	sjöng skref eller drömde	96	sjöng, skref eller drömde
12	100	om du skrifver vers skall du	96	om du skrifver vers, skall du
12	100	låta såsen bli vedbränd.	96	låta såsen bli vidbränd.
12	100	barndomsvän den milda månan.	96	barndomsvän, den milda månan.
12	100	Sednare då dess vänliga ljussken	96	Sednare, då dess vänliga ljus sken
12	100	den fader och moderlösa	96	den fader- och moderlösa
13	101	man blef småningom varse att	97	man blef småningom varse, att
13	101	med djup rörelse genom	97	med djup rörelse, genom
13	101	för att bota tandverk	97	för att bota tandvärk
13	101	ändatill till bakelsefatet	97	f. ända till bakelsefatet
13	102	brännvins-bordet	98	bränvins-bordet
13	102	rangen, hedern och värdigheten	98	rangen, hedren och värdigheten
14	104	allt med ett ord som, kan göra	100	allt, med ett ord, som kan göra
14	104	Feé Prudentia	100	Fée Prudentia
15	104	betänklig ja äfven kinkig	100	betänklig, ja äfven kinkig
15	104	knackade friare både bittida	100	knackade friare, både bittida
15	105	i Sverige der skön Elimia bodde	101	i Sverige, der skön Elimia bodde
15	105	hörde aldrig att de avskedade	101	hörde aldrig, att de avskedade
15	105	kunna tro de?	101	kunna tro det?
15	105	som som man byter om strumpor.	101	som man byter om strumpor.
15	105	som stekar, och utgjorde	101	som stekar och utgjorde
15	105	svälta ihjäl af bara blanc-mangé	101	svälta ihjäl af bara blancmangé
15	105	Den andre undvek ej	101	Den andra undvek ej
15	105	– hellre, långt heldre	101	– – hellre, långt hellre

- 15 105 ville hon hon ha till man
 15 106 stor rädsla att bli uppäten
 15 106 ha elakt lynne, den nionde
 15 106 en egoist, -- den tionde
 16 106 i största bryderi hvad man
 16 107 hon viste ej huru
 16 107 sade icke ja dertill men sade
 16 108 stort deruti att han
 16 108 trodde hon att deras karakter
 17 108 gjorde att Elimia från sig
 17 108 slutet af allt det här och hvad
 17 108 Allt detta min goda vän
 17 109 sagan till sanning..
 17 110 skulle tåla att någon
 17 110 Säg mig huru skall
 18 111 beslutit att aldrig öfvergifva
 18 112 att pappa slutligen bevektes
 18 112 »Nå de må då ha hvarann!»
 18 112 du vet att pappa och Mamma
 19 112 Helena och litet pepparkakor
 19 113 förvandlad till mullvad.
 19 113 Professor L ... som ser så
 19 113 till Öfverste H....s.
 19 114 Helene steg genast upp
 19 114 Helene frågade hvad
 19 114 ville sjunga »Ariadne à Naxos»
 20 114 söker sin älskare, och fattar
 20 114 Ändteligen har hon nått
 20 115 trängde ovillkorligt fram
 20 115 gick fram till Pianot tog
 20 115 »du behöfver hvila» steg
 20 115 ropade Öfversten, »Helena!
 20 116 då Emilia och Julie
 20 116 de båda systrarnes
 21 116 Huru vet du om det icke är
 21 116 otålig glädje, att få se dig
 21 117 väl disponerad, att skrifva, kanske
 21 117 stark hufvudverk
 21 117 hade en förkylning.
 21 117 slutet af brefvet.
 21 117 -- ah se der.
 21 118 Båda systrarne närmade sig
 21 118 Uder letande
 21 118 funno systrarne ändteligen
 22 118 efter min ankomst, var i huset
 22 119 öronfluss och tandverk
- 101 ville hon ha till man
 102 stor rädsla att bli uppäten
 102 ha elakt lynne; den nionde
 102 en egoist; -- den tionde
 102 i största bryderi, hvad man
 103 hon visste ej huru
 103 sade icke ja dertill, men sade
 104 stort deruti, att han
 104 trodde hon, att deras karakter
 104 gjorde, att Elimia från sig
 104 slutet af allt det här, och hvad
 105 Allt detta, min goda vän
 105 sagan till sanning.
 106 skulle tåla, att någon
 106 Säg mig, huru skall
 107 beslutit, att aldrig öfvergifva
 108 att pappa slutligen bevektes
 108 »Nå, de må då ha hvarann!»
 108 du vet att Pappa och Mamma
 108 Helena, och litet pepparkakor
 109 förvandlad till mullvad.
 109 Professor L ..., som ser så
 109 till Öfverste H...s.
 110 Helena steg genast upp
 110 Helena frågade hvad
 110 ville sjunga; »Ariadne à Naxos»
 110 söker sin älskare och fattar
 110 Ändtligen har hon nått
 111 trängde ovillkorligen fram
 111 gick fram till Pianot, tog
 111 »du behöfver hvila,» steg
 111 ropade Öfversten, »Helena!»
 112 då Emilia och Julia
 112 de båda systrarnas
 112 Huru vet du, om det icke är
 112 otålig glädje att få se dig
 113 väl disponerad att skrifva; kanske
 113 stark hufvudvärk
 113 hade en förkylning
 113 slutet af hrefvet.
 113 -- ah se der!
 114 Båda systrarna närmade sig
 114 Under letande
 114 funno systrarna ändtligen
 114 efter min ankomst var i huset
 115 öronfluss och tandvärk

22 119	Fahlkrantz	115	Fahlcrantz
22 119	denna store konstnårs pensel	115	denne store konstnårs pensel
22 119	Möblerna i rummet	115	Möblerna i rummet
22 120	på sybordet framför henne – låg	116	på sybordet framför henne låg
23 120	Emilias Brudklädning.	116	Emilias brudklädning.
23 120	leende till mig i det hennes	116	leende till mig, i det hennes
23 120	måste tillstå att de ej	116	måste tillstå, att de ej
23 120	min fars vilja att Helena	116	min fars vilja, att Helena
23 120	att aldrig skulle	116 f.	att jag aldrig skulle
23 121	Faderkärlek	117	Faderskärlek
23 121	och min Gud.	117	och min Gud»
23 121	tillbad jag denna Far	117	tillbad jag denne Far
23 122	Helena fortfor. »Då mamma	118	Helena fortfor: »Då mamma
23 122	»O! tänkte jag	118	O! tänkte jag
24 123	Algernon S för hvilken hon	119	Algernon S, för hvilken hon
24 123	Vi ha hvar och en	119	Vi hafva hvar och en
25 126	vid dagsljuset betraktande	122	vid dagsljuset betraktade
25 126	utmärkt sköna händer, linda	122	utmärkt sköna händer linda
26 127	»Det är han! sade den blinda	123	»Det är han!» sade den blinda
26 127	»Luften, tillade han	123	»Luften, tilltalade han
26 127	utan att akta derpå bad Öfversten	123	utan att akta derpå, bad Öfvers-
			ten
26 127	Helena sedan hon var borta.	123	Helena, sedan hon var borta.
26 128	rigtig ångest, att rycka till sig	124	rigtig ångest att rycka till sig
26 128	Hör Beata!	124	Hör, Beata!
26 129	obehaglig, så.»	125	obehaglig, så»
27 129	vet rätt nu ej huru	125	vet rättnu ej huru
27 129	för guds skull	125	för Guds skull
27 129	vara så klädd, i dag svarade	125	vara så klädd i dag, svarade
27 129	är detta ej svårt, om jag	125	är detta ej svårt; om jag
27 130	bli färdiga, gå Julie	126	bli färdiga; gå Julie
27 131	Ty om det är sant	127	Ty om det är sannt
28 131	verkeligen att du låtit saken	127	verkeligen, att du låtit saken
28 131	låt saken gå så långt.»	127	låt saken gå så långt!»
28 131	sade, svarade jag leende.»	127	sade», svarade jag leende.
28 131	likväl, några äro dock	127	likväl; några äro dock
28 131	nedrigt af honom!»	127	nedrigt af honom!
28 131	verkeligen icke roligt.	127	verkligen icke roligt.
28 132	hustru till»	128	hustru till ...»
28 132	huru vet jag väl om han	128	huru vet jag väl, om han
28 133	äfven tänkt, (och det	129	äfven tänkt (och det
28 133	grämt mig,) att kanske	129	grämt mig), att kanske
28 133	har inverkat....»	129	har inverkat ...»
29 133	Du har ju känt honom.»	129	Du har ju känt honom»
29 133	afbröt Emilia, och nästan	129	afbröt Emilia och nästan
29 133	sin älskvärda sida....	129	sin älskvärda sida ...

- 29 133 den man med hvilken
 29 133 lära känna honom?
 29 133 känna af hvarannan
 29 134 och det ytliga
 29 135 sedd af den, man helsas
 29 135 känna hans tänkesätt.»
 29 135 som jag önskat; men
 29 135 ack! Jag kan så lätt
 30 135 Algernon i sin ifver, att behaga
 30 135 jag ej för honom, våra
 30 136 slutade samtalet med att säga.
 30 136 redan vore gift, då slapp jag
 30 136 med en litet sarkastisk mine
 30 136 som lät henna rodna.
 30 126 sade Julie till Emilie:
 30 136 jag ville blott säga att det vore
 30 136 på allt vis, jag mente
 30 137 att det vore orätt
 30 137 att det vore...
 30 137 än hon skulle känt för
 30 137 inom huset slutadt, allt
 31 137 Emilia, och Julie rodnade
 31 138 en vacker mun, och en
 31 138 enfald och sjelfkärlek.
 31 139 behagliga, och otvungna
 31 139 Huru, tänkte jag, kan Emilia
 32 140 grant och flärdfullt.
 33 141 förnedrar männen.» /»I mitt
 tycke
 33 142 finner mest osmakligt.»
 33 142 dörren till Salonen.
 33 142 som å sin sida
 33 142 hennes förvirring, och förtretade
 33 142 tête à tête med spegeln
 33 142 förlorade alldeles contenancen.
 33 143 att han hade en vagel
 33 143 tête à tête i spegeln
 33 143 förvärra stämningen
 33 143 ej på minsta vis
 34 144 tycktes oändeligen längta
 34 144 förmodligen i hopp
 34 145 huru eller hvarföre, icke engång
 34 145 gick lugnt förbi, med undantag
 35 146 »Det finnas likväl, ädla och goda
 35 147 för billettens skuld?»
 35 147 Torsdag.
- 129 den man, med hvilken
 129 lära känna honom?
 129 känna af hvarann
 130 och det ytliga (a satt uppochner)
 131 sedd af den; man helsas
 131 känna hans tänkesätt?»
 131 som jag önskat, men
 131 ack! jag kan så lätt
 131 Algernon, i sin ifver att behaga
 131 jag ej för honom; våra
 132 slutade samtalet med att säga:
 132 redan vore gift; då slapp jag
 132 med en liten sarkastisk mine
 132 som lät henne rodne.
 132 sade Julie till Emilia:
 132 jag ville blott säga, att det vore
 132 på allt vis; jag mente
 133 stt det vore orätt
 133 att det vore ...
 133 än hon skulle känt för
 133 inom huset slutadt; allt
 133 Emilia och Julie rodnade
 134 en vacker mun och en
 134 enfald och sjelfkärlek.
 135 behagliga och otvungna
 135 Huru, tänkte jag, kan Emilia
 136 grannt och flärdfullt.
 137 förnedrar männen. I mitt
 tycke
 138 finner mest osmakligt!»
 138 dörren till salonen.
 138 som, å sin sida
 138 hennes förvirring och förtretade
 138 tête à tête med spegeln
 138 förlorade alldeles contenancen.
 139 att han hade en vagel
 139 tête à tête i spegeln
 139 förvärra stämningen
 139 ej på minsta vis
 140 tycktes oändligen längta
 140 förmodligen i hopp
 141 huru eller hvarföre; icke engång
 141 gick lugnt förbi; med undantag
 142 »Det finnas likväl ädla och goda
 143 för billettens skull?»
 143 Thorsdag.

35	147	Napoleon, och Carl den Tolfte	143	Napoleon och Carl den Tolfte
36	147	»Hvarföre?» frågade Algernon.	143	»Hvarföre?» frågade Algernon.
36	148	som du lofvat?	144	som du lofvat?»
36	148	blef ond, han rodnade	144	blef ond; han rodnade
36	148	hans ögon flammande.	144	hans ögon flammade.
36	148	Han gick ut i det han	144	Han gick ut, i det han
36	148	en gumma, och skulle	144	en gumma och skulle
36	148	Algernon, som i det samma	144	Algernon som i det samma
36	149	gaf den att hålla; och skyndade	145	gaf den att hålla, och skyndade
36	149	detta uppträde; men vid	145	detta uppträde, men vid
36	149	ditt nekande, att uppfylla	145	ditt nekande att uppfylla
37	150	ledsamheter, bringa sinnet	146	ledsamheter bringa sinnet
37	150	som du kallar det.	146	som du kallar det.»
37	151	bästa vän, och hade anlitat	147	bäste vän och hade anlitat
37	151	i gåraftons	147	i går aftons
37	151	allt förklaradt, och Algernons	147	allt förklaradt och Algernons
37	151	falla i djupa tankar, och glömma	147	falla i djupa tankar och glömma
37	152	särdeles bra, – men hvad	148	särdeles bra, men hvad
38	152	blott ett trådnysta.	148	blott ett trådnystan.
38	152	Gud välsigna dig	148	Gud välsigne dig
38	153	invertes grubblande.	149	invärtes grubblande.
38 f.	154	ansåg för ett olycks-omen	150	ansåg för ett olycks omen
39	155	gator och torg, att skilja oss	151	gator och torg att skilja oss
39	155	»Alla dagar ja!	151	»Alla dagar, ja!
39	155	Lördagen, var Emilia god	151	Lördagen var Emilia god
39	155	fruktade han att hon	151	fruktade han, att hon
39	155	att de denna söndag, skulle göra sig	151	att de denna söndag skulle göra sig
39	156	gladde henne, och återgaf	152	gladde henne och återgaf
39	156	Emedlertid hade man	152	Emellertid hade man
40	156	dagen kom ändteligen.	152	dagen kom ändtligen.
40	157	med röda näsor, och blåa kindben	153	med röda näsor och blåa kindben
40	157	sparfvarne tyckte ej vara	153	sparfvarne tycktes ej vara
40	157	och vår fruktan, barn af vinden	153	och vår fruktan barn af vinden
41	159	vispade Citron-crèmen	155	vispade Citron-crèmen
41	159	praktfulla Krokanen	155	praktfulla krokanen
41	159	Ack det äro inga	155	Ack, det äro inga
41	159	bryggde sjelf bålar	155	bryggde sjelfbålar
41	159	Gelée-glas!	155	Gelée-glaces!
41	160	fortfor hon hviskande, hon ber	156	fortfor hon hviskande; hon ber
41	160	Gud! jag har tittat	156	Gud, jag har tittat
41	160	utför Julies kinder under det hon	156	utför Julies kinder, under det hon
41	160	Ändteligen togo våra	156	Ändtligen togo våra
41	160	slut, allt lemnades	156	slut; allt lemnades
41	160	Hennes Nåd och jag, gingo för att	156	Hennes Nåd och jag gingo för att
42	160	framför en spegel klädd	156	framför en spegel, klädd

- 42 160 låg på knä för att
 42 160 utropade Julie då jag
 42 161 Emilia som hört det sista orden
 42 161 se glad ut då man ej är lycklig.
 42 161 bedömma måste du
 42 161 allt detta tycktes
 42 161 f. öfvergifva er mina goda
 42 162 jag tänker att det är idag
 42 162 mina systrar giften er aldrig
 43 162 Men sötaste Emilia
 43 162 och kan.... Och du skulle
 43 163 aplauserades i Semiramis
 43 163 ömma faderblickar
 44 164 visade mig Julie med en
 44 165 Den första var att han
 45 166 vackra välvexta frun
 45 166 Friherrinnan S...
 45 166 skulle väl kunna tro att
 45 166 in i en Salon
 45 167 hemma hos sig, gäspar hon
 45 167 snarka under Ceremonien!
 45 167 min Cousine; fru M
 45 167 kommen att bevista
 46 169 Jag vet ej om det var denna
 46 170 vid lif. De voro blott
 46 170 så förvånade, så förskräckta
 46 170 det heta vatnet
 46 170 Claeses vänstra hand
 47 171 ej funnit henne vacker! sade
 47 172 »Man väntar på dig bästa Emilia!»
 47 172 ej komma: sade Emilia
 47 172 af den högsta ångest.»
 47 172 Du kan ej!
 47 172 med största förvåning, »hvar-
 före?»
 47 172 vi passa icka för hvarannan.
 48 173 för mig att vi nu skiljas.»
 48 173 Emilia, bed honom
 48 173 gå, jag ber dig
 48 174 Emilia alltid färdig att
 48 174 »Ah, sade hon
 49 175 gick ur rummet åtföljd af Julie.
 49 175 för att hemta dig
 49 175 Emilia hopknäpte händerna
 49 176 gått i sömnen.»
- 156 låg på knä, för att
 156 utropade Julie, då jag
 157 Emilia, som hört de sista orden
 157 se glad ut, då man ej är lycklig.
 157 bedömma, måste du
 157 allt detta tyckes
 158 öfvergifva er, mina goda
 158 jag tänker, att det är idag
 158 mina systrar! giften er aldrig
 158 »Men sötaste Emilia
 158 och kan..... »Och du skulle
 159 applauserades i Semiramis
 159 ömma fadersblickar
 160 visade mig Julie, med en
 161 Den första var, att han
 162 vackra välväxta frun
 162 Friherrinnan S....
 162 skulle väl kunna tro, att
 162 in i en salon
 163 hemma hos sig gäspar hon
 163 snarka under ceremonien!
 163 min Cousine, fru M
 163 kommen att bivista
 165 Jag vet ej, om det var denna
 166 vid lif De voro blott
 166 så förvånade, så förskräckte
 166 det heta vattnet
 166 Claeses venstra hand
 167 ej funnit henne vacker, sade
 168 »Man väntar på dig, bästa Emi-
 lia!»
 168 ej komma», sade Emilia
 168 af den högsta ångest.
 168 »Du kan ej!
 168 med största förvåning, hvar-
 före?»
 168 vi passa icke för hvarannan.
 169 för mig, att vi nu skiljas.»
 169 Emilia; bed honom
 169 gå; jag ber dig
 170 Emilia, alltid färdig att
 170 »Åh, sade hon
 171 gick ur rummet, åtföljd af Julie.
 171 för att hämta dig
 171 Emilia hopknäpte händerna
 172 gått i sömnen».

- 50 177 Jag såg tydligen att Emilia
 50 177 blekare än vanligt, men
 50 178 nu är då allt bra!
 50 179 ej säga nej mera!»
 51 179 Alla sågo ut som om
 51 179 som bjudit upp mig
 51 179 ett par Billardsbollar
 51 180 Emedlertid skrattade vi
 51 180 och och så högt
 51 180 talade sakta med liflighet
 51 180 blickar in åt Cabinettet
 52 181 böckerne så ligga de
 52 182 sade Löjtnant Arvid i det han
 52 182 jag vill säga höjer tanken
 52 183 öfver ... till.....»
 52 183 var aldrig lycklig då hon
 53 183 icke armen fri....»
 53 184 Emedlertid skulle Julie
 53 184 Förmodligen läser Cousine
 54 185 skall aldrig läsa romaner» sade
 54 186 Förlåt, Julie, – men jag tror
 54 186 (för unga fruntimmer isynnerhet)
 54 186 mycket skadlig, om....»
 54 186 »Skadlig! afbröt den gamla herrn
 54 186 Julie skrattade: »Bästa Professor
 55 187 värde och intresse?
 55 188 mångfaldigt omvexlande skep-
 55 188 nader
 55 188 för dygden om även
 55 188 moralisk sanning för att
 55 188 är det naturligt att
 56 189 under det hon sade »Tusen tack
 56 189 nickade, Cornetten påstod att
 56 190 ett eget intresse, för dem
 56 190 bord-granne, skulle
 56 190 öfver halfva dagen?
 56 191 Han tog slutligen sitt partie
 56 191 ett stycke blanc-mangé på näsan
 57 191 glasen fulla skänka,
 57 191 må i taket stänka,
 57 191 glasen samman
 57 192 henne föräldrars och syskons
 57 192 sade Öfversten i det han
 57 192 omfamnade henne, ja, ja!
 57 192 utför Emilias kinder, hon slöt
 173 Jag såg tydligen, att Emilia
 173 blekare än vanligt; men
 174 »nu är då allt bra!»
 175 ej säga nej mer!»
 175 Alla sågo ut, som om
 175 som budit upp mig
 175 ett par Billardbollar
 176 Emellertid skrattade vi
 176 och så högt
 176 talade sakta, med liflighet
 176 blickar in åt cabinettet
 177 böckerna, så ligga de
 178 sade Löjtnant Arvid, i det han
 178 jag vill säga, höjer tanken
 178 öfver ... till»
 179 var aldrig lycklig, då hon
 179 icke armen fri ...»
 179 Emellertid skulle Julie
 180 Förmodligen läser Cousine
 181 skall aldrig läsa romaner,» sade
 182 Förlåt, Julie; – men jag tror
 182 (för unga Fruntimmer i synner-
 182 het)
 182 mycket skadlig, om ...»
 182 »Skadligt! afbröt den gamla herrn
 182 Julie skrattade. »Bästa Professor
 183 värde och intresse.
 183 mångfaldiga omvexlande skep-
 183 nader
 184 för dygden, om även
 184 moralisk sanning, för att
 184 är det naturligt, att
 185 under det hon sade: »Tusen tack
 185 nickade; Cornetten påstod, att
 185 ett eget intresse för dem
 186 bord-granne; skulle
 186 öfver halfva dagen?»
 186 Han tog slutligen sitt parti
 186 ett stycke blanc-manger på näsan
 187 glasen fulla skänka;
 187 må i taket stänka;
 187 glasen samman!
 188 hennes föräldrars och syskons
 188 sade Öfversten, i det han
 188 omfamnade henne; ja, ja!
 188 utför Emilias kinder; hon slöt

57	192	sin mor, sina syskon	188	sin mor sina syskon
58	193	i eder ficka, och	188	i eder ficka och
58	193	mors leende, syster Julies	188	mors leende syster Julies
58	193	brända och skrämde hade de	189	brända och skrämde, hade de
58	194	plåster-paqueter	189	plåster-paqveter
58	194	De små gossarna voro	190	De små gossarne voro
58	194	att berätta mig huru Magistern	190	att berätta mig, huru Magistern
58	194	tyst och stilla, så väl inom	190	tyst och stilla så väl inom
58	194	som utom huset.	190	som utom huset.
59	195	ej till sluta ögonen	190	ej tillsluta ögonen
59	195	måste öfvergifva det; emedan	190	måste öfvergifva det, emedan
59	195	Jag ville putsa det. – och till höjd	191	Jag ville putsa det – och till höjd
59	195	förskingrade alla	191	förskingrade alla
59	196	Tvenne små Sotares	191	Tvenne små sotares
59	196	hälsade kyrktornens tuppar	192	helsade kyrktornens tuppar
59	196	klara ögon, jag tänkte	192	klara ögon; jag tänkte
60	197	måtte söfva sött	192	måtte sofva sött

Teckningar utur hvardagslivet, häfte III

OE (1830)		AE (1831)	
61	8	muntra sig litet, hon	8 muntra sig litet; hon
61	8	»Huru makalöst hyggelig	8 »Huru makalöst hyggelig
62	8 f	så god	9 så god ...
62	9	icke för god heller	9 icke för god heller ...
62	9	så .. så alldeles lagom!»	9 så ... så alldeles lagom!»
62	9	angeläget om att få	9 angeläget om, att få
62	9	kalla Emilia »Hennes Nåd».	9 kalla Emilia »Hennes Nåd.»
62	9	en gammal tro-tjenarinna	9 en gammal tro-tjenarinna
62	9	»söta fröken Ack	9 »söta fröken ... Ack
62	9	Ack herre Jesus Hennes Nåd»	9 Ack herre Jesus ... Hennes Nåd»...
			
62	9	låt det vara! .. Det är ju	9 låt det vara! ... Det är ju
62	9	vet sin verld,» anmärkte	9 vet sin verld», anmärkte
62	10	herre Gud ... du är ej glad	10 herre Gud du är ej glad
62	10	så ädel, jag måste	10 så ädel, ... jag måste
62	10	»jag blir;» hon ville ha	10 »jag blir»; hon ville ha
62	10	»jag är,» och tyckte	10 »jag är», och tyckte
63	11	Helenes synål	11 Helènes synål
63	12	Sköldpaddssoppan	12 Sköldpadds-soppan
64	13	Hvad Caffé smakar	13 Hvad caffè smakar
64	13	sommar-luft inne!	13 sommarluft inne!
64	13	med sin sin man	13 med sin ... sin <i>man</i>
64	13	känslornas sång som	13 känslornas sång, som
64	14	utan hållning,) anse	14 utan hållning), anse

64	14	liksom af sig sjelf	14	liksom af sig sjelft
65	14	Utur den stora (s satt uppochner)	14	Utur den stora
65	15	hvilka likasom bäckar	15	hvilka, likasom bäckar
65	15	nr en och samma källa	15	ur en och samma källa
65	15	go herrar	15	go' herrar
65	15	knappnålen och runnstycket?	15	knappnålen och runnstycket?
65	15	trefnads skuld.	15	trefnads skull.
65	15	falla plöstligt i bitar	15	falla plötsligt i bitar
65	16	koppar och glas tillstädes	16	koppar och glas, tillstädes
65	16	göra en stor stor å,» ... m. m.	16	göra en stor stor å» ... m. m.
65	16	skulle på en gång lemna	16	skulle på en gång lemna
66	16	du känslolösa nabob!	16	du känslolösa nabob!
66	17	din hustrus ömhet	17	din hustrus ömhet
66	17	för i morgon, och för	17	för i morgon och för
66	18	huru vackra och utmärkta	18	hurn vackra och utmärkta
66	18	någon soupé eller något spektakel	18	någon soupè eller något spektakel
67	19	»Stortalighet,» som säges vara	19	»Stortalighet», som säges vara
67	19	och med Helene	19	och med Helène
67	20	ibland likväl, något tvehågsen	20	ibland likväl något tvehågsen
67	20	så starkt;» och blef	20	så starkt»; och blef
68	20	April månad	20	Aprill månad
68	20	och vill e ännu	20	och ville ännu
68	20	göra deras sommar-vistande	20	göra deras sommar vistande
68	21	ej hända mig! Kära Julie	21	ej hända mig! Kära Julie
68	21	heldre dröja bland <i> dessa </i>	21	hellre dröja bland <i> dessa </i>
68	21	»Med dig», svarade sakta Emilia.	21	»Med dig,» svarade sakta Emilia.
68	21	»Kör på!»	21	»Kör på!»
69	22	begåfvade,) hon som	22	begåfvade), hon som
69	22	Och lycklig var Helene	22	Och lycklig var Helène
69	23	njuter lifvet, i hvarje	23	njuter lifvet i hvarje
69	23	solen, stjernorne	23	solen, stjernorna
69	23	så kännande måste, jag ju	23	så kännande, måste jag ju
69	23	vara lycklig».....	23	vara lycklig.....»
69	23	upprepade små paltarne.	23	upprepade små paltarna.
69	23	höllo de redeligen ut	23	höllo de redligen ut
70	23	»Det går långsamt	23	»Det gå långsamt
70	24	så många »hå hå!»	24	så många »åh hå!»
70	24	»Det är lätt sagt,» svarade	24	»Det är lätt sagt», svarade
70	24	Hålla möblerna bal;	24	Hålla möblerna bal,
71	26	Amiralskan Stjernebjelke	26	Amiralskan Stjernbjelke
72	28	trumpetklang och vargtjut	28	trumpet-klang och vargtjut
72	28	omkring i billardsalen	28	omkring i billard-salen
72	28	sjelfva Hennes Nåd ... hu!	28	sjelfva Hennes Nåd hu!
72	28	de vingade syskonvarelserne	28	de vingade syskon-varelserne
73	29	kalladt »Svanorna,» och sin	29	kalladt »Svanorna», och sin

- 73 30 Franzéns. Tegnér's
 73 30 Professor L**s uttrycksfulla
 73 30 människosvaghetens slöjor
 74 32 hennes kinder färga sig
 74 32 små söta papp-saker
 75 32 äfven om aftnarne
 75 33 »Ja,» svarade jag
 75 33 Åter sade Julie
 75 34 bra vackra mustascher bra vackra
 75 34 knorrade litet, och fördrade
 76 35 gåfvo mnst och kraft
 76 36 att han näst mig
 76 36 mer än jag gaf akt på Julie.
 77 37 är han antingen så glad
 78 39 suckande »Nu säger man
 78 39 säga »Fru Mellander är död!»
 78 39 »Det vore väl f ... n» sade Öfvers-
 ten
 78 40 »Kan det vara Frithiof?!»
 79 40 »Af Tegnér!» utropade
 79 41 svarade Fru Melander hvasst
 79 41 halmhatt med gnla band
 79 41 svågern till Lönnqvist ... som
 bodde
 79 42 »Jag känner inte»... svarade
 79 42 Hennes Nåds connoissancer.
 79 42 blifven Grefvinna B***.
 79 42 helsar på henne, men hvad
 79 42 då, kan jag tänka, kör hon
 79 42 feck fru Mellander
 80 42 jemte Öfversten
 80 43 Mamsellerne Eva och Amalia.
 80 44 kunde ej naturligt låtsa
 80 44 talangfulla döttrar
 80 44 en tåmmeligen talrik samling
 81 44 Eleonore D***
 81 45 »Nå, hvad tycker bror?
 81 46 Eller: »hon sjunger som tu .. n!
 81 46 de sju virtuoserna
 82 48 Professor L**s hemvisst
 82 48 ur ett af fönstret.
 82 48 svarade Öfversten,» jag känner
 83 49 »Nej, han är ensam.»
 83 49 höll hufvudet stilla
 83 49 »Efter ljuset, pappa ... det tindrar
 30 Franzéns, Tegnér's
 30 Professor L***s uttrycksfulla
 30 mennisko-svaghetens slöjor
 32 bennes kinder färga sig
 32 små söta papp-saker
 32 äfven om aftnarna
 32 »Ja», svarade jag
 33 Åter sade Julie
 34 bra vackra mustacher, bra vackra
 34 knorrade litet, och fordrade
 35 gåfvo must och kraft
 36 att han, näst mig
 36 mer än jag, gaf akt på Julie.
 37 är han antingen så glad
 39 suckande. »Nu säger man
 39 säga »Fru Mellander är död!»
 39 »Det vore väl f . . n,» sade Öfvers-
 ten
 40 »Kan det vara Frithiof?»
 40 »Af Tegnér!» utropade
 41 svarade Fru Mellander hvasst
 41 halmhatt med gula band
 41 svågren till Lönnqvist som
 bodde
 42 »Jag känner inte,»... svarade
 42 Hennes Nåds connoissanser.
 42 blifven Grefvinna B***.
 42 helsar på henne, .. men hvad
 42 då kan jag tänka, kör hon
 42 fick fru Mellander
 42 jämte Öfversten
 43 Mamsellerna Eva och Amalia.
 44 knnde ej naturligt låtsa
 44 talangfnlla döttrar
 44 en temeligen talrik samling
 44 Eleonora D***
 45 »Nå, hvad tycker bror?
 46 Eller: »hon sjunger som tu .. n!»
 46 de sju virtuoserna
 48 Professor L**s hemvist
 48 ur ett af fönstren.
 48 svarade Öfversten, jag känner
 49 »Nej, han är ensam.»
 49 höll hnfvudet stilla
 49 »Efter ljuset, pappa ..., det tindrar

83	49	i en skogstrakt österut	49	i en skogstrakt öster ut
83	50	yr i hufvudet»	50	yr i hufvudet.»
83	50	burar och, tycktes med	50	burar, och tycktes, med
83	50	»Med allt det här» anmärkte	50	»Med allt det här,» anmärkte
84	51	För att få, som han trodde	51	För att få, som hon trodde
84	51	sade Öfversten,» tror jag ej	51	sade Öfversten, »tror jag ej
84	51	En Fée som bjuder på thé	51	En Fée, som bjuder på thé
84	51	det rimmar ju	51	det rimmar jn
84	52	att vi äro törstiga»	52	att vi äro törstiga».
84	52	så christelig och ger oss	52	så christlig och ger oss
85	53	Hennes Nåd låg på mig.	53	Heunes Nåd låg på mig.
85	53	som af en händelse hade kommit	53	som, af en händelse, hade kommit
85	53	skrapor, eller blånader	53	skrapor eller blånader
85	53	Knsken och betjenten	53	Kusken och betjenten
85	53	båda oskadde som vi	53	båda oskadade som vi
85	54	en antiquitet; de ropade	54	en antiquitet, de ropade
85	54	blef nu nödtvnngt	54	blef nu nödtvunget
85	54	händelsen med vagnen, ut-ut-ropade	54	händelsen med vagnen, utropade
85	54	en tät gran och tallskog	54	en tät gran- och tallskog
85	54	det mycket omtalta grå huset.	54	det mycket omtalade grå huset.
85	54	skaffar folk till vagnen.»	54	skaffar folk till vagnen?»
85	54	»Det blir ej regn,» sade Öfversten.	54	»Det blir ej regn», sade Öfversten.
86	55	Ändteligen voro vi framme	55	Ändtligen voro vi framme
86	55	var allt rundtomkring	55	var allt rundt omkring
86	55	sade Öfversten, vänligt manande	55	sade Öfversten vänligt manande
86	56	vi tågade igenom	56	vi tågade genom
86	56	audra skimrande onyttigheter.	56	andra skimrande onyttigheter.
87	57	så godt jag kan.» – »Min dotter	57	så godt jag kan. – Min dotter
88	58	nti hvilken röjde sig	58	uti hvilken röjde sig
88	59	nej se hennes ögon! ... ah	59	nej se hennes ögon! ah
88	59	i allas (felsatt första a) våra ögon.	59	i allas våra ögon.
89	62	tycktes vara fattiga»	62	tycktes vara fattiga
90	63	Cornetten rodnade	63	Cornetten rodande
90	63	mycket väl klädda»....	63	mycket väl klädda.»
90	63	»Herrn i huset, svarade Cornetten, han	63	»Herrn i huset», svarade Cornetten, »han
90	63	för öfrigt ej denna familie»	63	för öfrigt ej denna familie.»
90	64	»Det är besynnerligt» sade	64	»Det är besynnerligt,» sade
90	64	sade åter Öfversten »att man just	64	sade åter Öfversten, »att man just
90	64	»Tror Pappa ej,» afbröt hastigt	64	»Tror Pappa ej», afbröt hastigt
90	64	dra upp fönstret, eller kanske	64	dra upp fönstret, ... eller kanske
90	64	dimman strömmar in»	64	dimman strömmar in»
90	64	får frossan.»...	64	får frossan ...»
90	64	förordnar jag dig»	64	förordnar jag dig ...»
90	65	min bästa pappa!	65	min bästa pappe!

90	65	mycken respekt för	65	mycken respekt för
91	65	börjar redan torrka men luktar	65	börjar redan torrka, men luktar
91	65	»Kors bästa Carl!» utropade Julie	65	»Kors, bästa Carl!» ropade Julie,
		»den		»den
91	65	nej ... hvad säger jag .. den	65	nej hvad säger jag ... den
91	65	den luktar»	65	den luktar» ...
91	65	»Malört!» sade bestört	65	»Malört!» sade bestört
91	66	jag har tappat, jag hade....»	66	jag har tappat, jag hade ...»
92	67	något nytt samtalsämne	67	något nytt samtals-ämne
92	67	hvarpå alltid en kyss	67	hvarpå alltid en kyss
92	68	började de gaspa.	68	började de jäsapa.
92	68	»tack vare dig» tänkte hon	68	»tack vare dig», tänkte hon
92	68	Löjtnants Arvids bön	68	Löjtnant Arvids bön
93	69	otvunget manér	69	otvunget manér
93	69	de sköna vårmornarne	69	de sköna vår-mornarne
93	70	sjukt och retligt lyune.	70	sjukt och retligt lynne.
93	70	följde alltid från henne	70	följde alltid från henne
93	70	till själens innersta,	70	till själens innersta,
93	70	mera lugnande	70	mera lugnande
94	71	godt att vara med dig».	70	godt att vara med dig.»
94	71	samma frigifvaude	71	samma frigifvande
94	72	rätt vackert idag,» sade Elisabeth	72	rätt vackert idag», sade Elisabeth
95	73	– Det bör ingen göra	73	– det bör ingen göra
95	73	»Jag är här,» svarade jag	73	»Jag är här», svarade jag
95	74	»Snart,» sade Elisabeth	74	»Snart», sade Elisabeth
95	74	förtjenar jag! .. Jag är en usel	74	förtjenar jag! ... Jag är en usel
95	74	brottsliga nslingens anblick	74	brottsliga uslingens anblick
96	76	I ungdomlig känslas	76	»I ungdomlig känslas
96	76	lagar befalla, – o att	76	lagar befalla – o att
97	77	ödet och samhällslagarne ...	77	ödet och samhällslagarne
97	77	bekämpa dig sjelf	77	bekämpa dig sjelf ...
97	77	himmel och hellvete, ... dock	77	himmel och hellvete, dock
97	78	mitt fädernesland du ler	78	mitt fädernesland du ler
97	78	hjeltnarnes hembygd, ... Europas	78	hjeltnarnes hembygd, Europas
97	78	afgrundsplågor, himlasällheter	78	afgrundsplågor, himlasällheter
97	79	Europa blott ett echo	79	Europa ... blott ett echo
97	79	en kvinna! .. man skrattade	79	en kvinna! ... man skrattade
98	81	»Min Farbror, från hvilken	81	»Min farbror, från hvilken
99	82	Englarne i himmelen älska ju! ...	82	Englarne i himmelen älska ju!
		och		och
99	82	och, måste älska högre»	82	och måste älska högre»
99	82	gjorde, – att jag föraktade	82	gjorde, att jag föraktade
99	82	tillbad honom än nu högre.	82	tillbad honom ännu högre.
99	82	tror jag, .. som älskade mig	82	tror jag, ... som älskade mig
99	83	svag för kvinnlig skönhet	83	svag för kvinlig skönhet

100	83	jag på såg honom, – han var blek	83	jag såg på honom, – han var blek
100	83	gick jag bort, och gömde mig	83	gick jag bort och gömde mig
100	83	gömde mig ... gömde mig undan	83	gömde mig .. gömde mig undan
100	83	ha ha ha!» det var ett spekta- kel!»	83	ha ha ha! det var ett spekta- kel!»
100	84	upprörde det ... morgonhimmeln	84	upprörde det morgonhim- meln
100	84	minnes det än ... ah!	84	minnes det än ah!
100	84	Bölja hvälfde på bölja	84	bölja hvälfde på bölja
101	85	frälsningens strand, ... fångslade nu	85	frälsningens strand, fångslade nu
101	85	till – dårhuset....»	85	till – dårhuset ...»
101	86	sjöng klart och stilla:	86	sjöng klart och stilla:»
101	86	full af himla saft	86	full af himla-saft
102	87	»Ack jag förtjenade ej	87	»Ack, jag förtjenade ej
102	88	Jag kunde ... ge mig luft	88	Jag kunde ge mig luft
102	89	trotsade mig hans lugna blick	89	trotsade mig hans lugna blick
102	89	min Farbror skulle dricka.	89	min Farbror skulle dricka.»
103	89 f.	utan sansning sitta	89 f.	utan sansning, sitta
103	90	försänkta i en verklig	90	försänka i en verklig
103	90	<i>Det var ångern.»</i>	90	<i>Det var ångern.»</i>
103	90	gjort olyckliga.... Jag kröp	90	gjort olyckliga ... Jag kröp
103	90	kyssa stoftet.... Ingen	90	kyssa stoftet ... Ingen
103	90	fram till dens fötter	90	fram till dens fönster
104	92	För att ändå åtminstone	92	»För att ändå åtminstone
104	92	»Såsom en sten	92	Såsom en sten
104	93	ej mera ser, – sol, som ej	93	ej mera ser; – sol, som ej
105	93	hemsk i mitt inre.	93	hemsk i mitt inre.»
105	94 f.	OE citattecken till vänster i varje och slutet av citatet.	94	AE citattecken endast i början
105	94	»o Christus»! gifves det ingen » Gud?»	94	»o Christus»! gifves det ingen »Gud?»
105	94	Alla skuggorne började	94	Alla skuggorna började
105	95	edra bittra sönderslitande klagorop	95	edra bittra, sönderslitande klagorop
105	95	ty allt är förbi.»	95	ty allt är förbi.
105	95	De tröstlösa skuggorne	95	De tröstlösa skuggorna
105	95	»Jesus, hafva vi ingen far?»	95	Jesus, hafva vi ingen far?»
105	95	Vi äro alla faderlösa	95	»Vi äro alla faderlösa
105	95	vi hafva ingen»	95	vi hafva ingen»
107	98	»Molnen flygta, Solen blir kvar.	98	»Molnen flygta, solen blir kvar.
108	99	tankar rena som himmelen	99	tankar, rena som himmelen
108	100	Den tjugu andra Maj	100	Den tjuguandra Maj
109	101	längtan i hans blick,»	101	längtan i hans blick.»
109	103	Det äro de, som vålla	103	Det äro de som vålla
109	103	besvär för ingenting, springer	103	besvär för ingenting; springer

110	104	snökalla april-luften	104	snökalla aprill-luften
110	103	betraktande med filosofiska blickar	103	betraktade med filosofiska blickar
110	103	omkring sig; med ett ord	103	omkring sig, med ett ord
110	103	vacker effekt», och hade	103	vacker effekt», och hade
111	105	hvad som, derpå hvilat.	105	hvad som derpå hvilat.
111	106	ungdomens elysée, och upplysa	106	ungdomens elysée; och upplysa
112	107	öfvertygad derom, att Gustaf	107	öfvertygad derom att Gustaf
112	107	som någonsin lefvat; att Carl	107	som någonsin lefvat, att Carl
112	108	ett skönt original; allt nog	108	ett skönt original, allt nog
113	109	utom den christeliga	109	utom den christliga
113	110	den unga vandraren.	110	den unga vandraren.
113	110	var ej stort blidare.	110	var ej stor blidare.
113	110	De tyctes, som om	110	De tycktes, som om
113	110	friska munterhet	110	friska muntenhet
113	110	fria, milda blick	110	fria milda blick
114	111	innan ha nförstod	111	innan han förstod
115	113	den stund han kom blef mycket	113	den stund han kom, blef mycket
116	115	emottaga uppvaktninga	115	emottaga uppvaktningar
116	115	som dagligen steg	115	som dagligen steg
116	115	hennes mor (som var känslig	115	hennes mor, (som var känslig
116	115	skönheter) till att göra	115	skönheter), till att göra
116	116	håg dertill, ... såg öfverallt	116	håg dertill, såg öfverallt
117	117	en alldeles särdeles	117	en alldeles, särdeles
117	118	förmådde han henne (sista e felsatt)	118	förmådde han henne
117	118	och att de till hvarandra	118	och ett de till hvarandra
118	120	på vattnets spegel	120	på vattnens spegel
118	120	så förträffliga ... syskon	120	så förträffliga syskon
119	121	sade Cornett Carl, »Jag kan ej	121	sade Cornett Carl, »jag kan ej
119	121	som för din»	121	som för din»
119	121	upprörd Cornetten, ... att	121	upprörd Cornetten, att
119	121	vara med dig» ...	121	vara med dig»
119	122	»Håller du äfven af mig» frågade han	122	»Håller du äfven af mig», frågade han
119	122	»Huru skulle jag kunna annat?	122	»Huru skall jag kunna annat?
120	123	Den växte verkligen	123	Den vexte verkligen
120	124	nej värre värre!	124	nej värre, värre!
120	124	Ack det var ej »la Bête»	124	Ack det var »la Bête»
121	124	den upphettade, neddammade	124	den upphettade, neddammade
121	125	icke fägna sig; ej heller	125	icke fägna sig, ej heller
121	126	alltid spelade alltid återkom.	126	alltid spelade, alltid återkom.
121	126	sandöknen Zahara	126	sandöcknen Zahara
121	126	han var ... ack Herre Gud!	126	han var ack Herre Gud!
122	126	»då hon sjöng.»	126	då hon sjöng.»
123	129	blixtrande godt lynne	129	blixtrande godt lynne

- 123 129 stolt Cornetten allt mera
 123 129 »en ynkelig fiol», och för att
 123 130 »Hermina» sade han
 123 130 hennes milda älskande
 124 131 »Är du ej» sade bland annat
 124 131 Vill du se hans porträtt?
 124 132 »Hermina,»
 125 133 måste du rycka dig Så vill
 127 136 En djup och ljuf rörelse
 127 137 en stund», och hon tog vänligt
 127 137 sade med liflighet, »Ser du
 127 138 bedja dig om något...»
 127 138 »Ja, ... men det är så vackert
 128 138 »Charmant min engel»
 128 139 ej passa för hvarann .. att vi
 128 139 ej din hustru, sade Julie
 128 139 jag har din, ... Dessutom
 128 139 ... Flickor ha sina kapriser.
 128 140 Professor L**s röst
 128 140 smak för aftonpromenader
 128 140 »Professor L» sade Julie
 129 140 »Då» sade Professor L
 »måste
 129 141 »Men», suckade Julie
 129 142 och ännu»
 130 142 »Jag har», fortfor L ...
 130 142 sökt hårda mitt hjerta
 130 143 »Jag ville vara en bok», sade
 Julie
 130 143 med faderlig nej icke precist
 130 143 »Goda älskvärda flicka!»
 131 145 ett förlikningsproject
 131 145 och föreslagit att de båda
 131 145 »Det der var väl
 131 145 rasande tillståndt,» tänkte jag
 131 145 »Salig fru Genlis
 131 145 om fru natur
 131 145 något ord ...»
 131 146 Nå L ... säger väl
 131 146 in i porten, nu då
 131 146 äta och sofva,» ty han gjorde
 132 147 efter Svanorna;» intet ville
 132 147 den brustna enighetstråden.
 133 149 huru molnmassorne antogo
 134 152 Bort ifrån plågan!

- 129 stolt Cornetten allt mera
 129 »en ynkelig fiol», och för att
 130 »Hermina», sade han
 130 hennes milda, älskande
 131 »Är du ej», sade bland annat
 131 Vill du se hans porträtt?»
 132 »Hermina!»
 133 måste du rycka dig. Så vill
 136 En djup och ljuf rörelse
 137 en stund», och hon tog vänligt
 137 sade med liflighet: »ser du
 138 bedja dig om något...»
 138 »Ja, men det är så vackert
 138 »Charmant, min engel»
 139 ej passa för hvarann ... att vi
 139 ej din hustru», sade Julie
 139 jag har din, .. dessutom
 139 ... flickor ha sina kapriser.
 140 Professor L***s röst
 140 smak för aftonpromenader
 140 »Professor L ...» sade Julie
 140 »Då», sade Professor L ...
 »måste
 141 »Men», suckade Julie
 142 och ännu ...»
 142 »Jag har», fortfor L ...
 142 »sökt hårda mitt hjerta
 143 »Jag ville vara en bok», sade
 Julie
 143 med faderlig nej icke precist
 143 »Goda, älskvärda flicka!»
 145 ett förliknings-project
 145 och föreslagit, att de båda
 145 Det der var väl
 145 rasande tillståndt, tänkte jag
 145 Salig fru Genlis
 145 om fru Natur
 145 något ord ...
 146 Nå L säger väl
 146 in i porten; nu då
 146 äta och sofva, ty han gjorde
 147 efter Svanorna; intet ville
 147 den brustna enighets-tråden.
 149 huru molnmassorna antogo
 152 Bort ifrån plågan!
 ,

135	153	trotsande glädje	153	trotsande glädje
137	156	Hell Frihetens dag!	156	Hell Frihetens dag!
				
137	156	Lifvet får vingar!	156	Lifvet får vingar!
				
137	156	inne! ... En krona, ... en krona	156	inne! En krona, en krona
137	157	i det hon sade, »så! om jag sluter dig	157	i det hon sade: »så! om jag slutar dig
137	157	ordet »trotsar», som väckte	157	ordet »trotsar», som väckte
137	158	jag trotsar dig,» fortfor hon.	158	jag trotsar dig», fortfor hon.
138	159	jord som snart öppnar	159	jord, som snart öppnar
138	159	min moder vet det, ... och <i>Han</i>	159	min moder vet det, och <i>Han</i>
138	159	brunnit en ren offerlåga	159	brunnit, en ren offerlåga
139	161	och begäret, ... det är sorgen	161	och begäret, det är sorgen
139	161	oändeligen dyrbar	161	oändligen dyrbar
139	161	sjönk ner för	161	sjönk ned för
140	163	i handen och tycktes läsa.	163	i handen, och tycktes läsa.
140	163	Ändteligen fann jag henne	163	Ändtligen fann jag henne
140	163	verkeligen var oförlätlig	163	verkligen var oförlätlig
140	163	tvenne gången hade tillsagt om	163	tvenne gånger hade tillsagt om
140	164	tycktes nu hennes jordvarelse	164	tycktes uu hennes jordvarelse
140	164	De sätta läpparna till	164	De sätta läpparne till
141	164	har en förhoppning.... Jag	164	har en förhoppning ... Jag
141	164	anar en klarhet!»....	164	anar en klarhet!....»
141	165	det enda ljud, som genombröt	165	det enda ljud som genombröt
141	165	stodo ännu ensamna qvar.	165	stodo ännu ensamma qvar.
142	166	Mot aftonen, då	166	Mot afton, då
142	167	utropade Professor L ..., och höjde	167	utropade Professor L, och höjde
142	168	hennes rika bruna hår.	168	hennes rika, bruna hår.
142	168	afsomnades läppar..... Evighetens	168	afsomnades läppar Evighetens
142	168	löser själens band, ... sköna	168	löser själens band; – sköna
142	168	fridfulla stund, – fastän buren	168	fridfulla stund, fastän buren
143	168	ler du mot mig, som en	168	ler du mot mig som en
143	170	och, då Öfversten kallt frågade	170	och då Öfversten kallt frågade
144	170	tro och heder; att hon narras!	170	tro och heder, att hon narras!
144	170	olycklig barnlös gammal man!»	170	olycklig, barnlös gammal man!»
144	171	säger jag ... och jag blir en barnlös	171	säger jag och jag blir en barnlös
144	172	har du verkligen	172	har du verkligen
144	172	jag har ungefär,» ... svarade hon	172	jag har ungefär», ... svarade hon
144	172	i vredesmod härifrån» ...	172	i vredesmod härifrån ...»
145	172	denna förgörande blicks skuld	172	denna förgörande blicks skull
145	173	en half timmes förlopp	173	en halftimmas förlopp
145	173	Sätt dig upp ett ögonblick	173	Sätt dig opp ett ögonblick
145	174	hvad som egenteligen förefallit	174	hvad som egentligen förefallit

145	174	gifvit den åt en»	174	gifvit den åt en»
146	175	Ack han är ett stycke	175	Ack! han är ett stycke
147	178	bli lycklig, Julie om du förlo- rade	178	bli lycklig, Julie, om du förlo- rade
147	178	styfver för, ... men deras	178	styfver för, men deras
147	178	i sina armar, – du skall»	178	i sina armar, – du skall»
147	178	vet du ingenting Helène» afbröt	178	vet du ingenting, Helène» afbröt
148	179	upp och ned i trapporne	179	upp och ned i trapporna
148	180	i sjelfva verket) något mindre mån	180	i sjelfva verket), något mindre mån
149	181	stagnade en reskärria	181	stannade en reskärria
149	182	penning, ... och det är mig nekadt!	182	penning, och det är mig nekadt!
149	182	denna summa, .. jag visste det	182	denna summa, ... jag visste det
150	183	arfvedel, och för dessa	183	arfvedel, och för dessa
150	183	Hon älska den förhatliga	183	Hon älskar den förhatliga
150	183	»Men hvarföre? .. Men huru?»	183	»Men hvarföre? ... Men huru?»
150	184	Gud välsigna dina ärliga ögon	184	Gud välsigne dina ärliga ögon
150	184	»Min mor! ... skulle du ångra	184	»Min mor! skulle du ångra
150	185	vill ej, han har sina skäl	185	vill ej, han har sina skäl
151	185	ansenlig summa»	185	ansenlig summa»
151	185	»Och här .. och här bästa Carl!»	185	»Och här ... och här, bästa Carl!»
151	185	vi bedja dig, .. tag	185	vi bedja dig, ... tag
151	185	stagnade i dörren	185	stannade i dörren
151	186	sluka sitt rof ... det gör lof	186	sluka sitt rof det gör lof
151	186 f.	lof efter lof, men ren	186 f.	lof efter lof, ... men ren
151	187	Halloh! halloh!	187	Halloh! Halloh!
152	187	stagnade ej förr än vid porten	187	stannade ej förr än vid porten
153	189	»Jag frågar,» skrek Cornetten	189	»Jag frågar», skrek Cornetten
153	189	Ja så, jo den går»	189	Ja så, jo den går ...
153	189	»Det är för befängt,» sade Cor- netten	189	»Det är för befängt», sade Cor- netten
153	189	Gud välsigna!» stammade	189	Gud välsigne!» stammade
153	190	»Jo .. o, di ä bortresta.»	190	»Jo ... o, di ä bortresta.»
153	190	lemnä åt Corneten H***	190	lemnä åt Cornetten H***
154	191	stampar i plågsam otålighet:	191	stampar i plågsam otålighet.
154	192	»Vet du, mor,» sade den ena	192	»Vet du, mor», sade den ena
154	192	»Vet du, far,» sade den andra	192	»Vet du, far», sade den andra
154	193	»tro mej, min läsare,» står ej	193	»tro mej, min läsare», står ej
155	193	betraktande, med en tillfreds- ställd	193	betraktande med en tillfreds- ställd
155	193	lofvande dottern Eleonora	193	lofvande dottren Eleonora
155	194	stort annat,» sade Brukspatron	194	stort annat», sade Brukspatron
155	194	eviga tider sedan....	194	eviga tider sedan ...
155	194	af min Eleonora	184	af min Eleonora....»
155	194	Nej hon satt rak	194	Nej, hon satt rak

155	194	jo vackert, ... unga G***s	194	jo vackert, unga G***s
155	194	var det; sjelf satt han der	194	var det, sjelf satt han der
156	195	skickat sig på ett vis »...	195	skickat sig på ett vis ...»
156	195	une vrai scandale,» sade han	195	une vrai scandale», sade han
156	195	»Son père,» förbättrade fru D***	195	»Son père», förbättrade fru D***
156	196	et la père.....	196	et la père
156	196	Hurra Lefve Iphigenie den andra	196	Hurra! Lefve Iphigenie den andra
156	196	Lefve.....	196	Lefve»
156	197	Delta sista utbasunerades	197	Detta sista utbasunerades
157	198	kom slutligen från rum till rum	198	kom slutligen från rum till rum
157	198	Ren vände det sig rundt	198	Re'n vände det sig rundt
157	198	då ändteligen hans fötter	198	då ändtligen hans fötter
157	199	det lilla hvalfrummets	199	det lilla hvalfrnmets
157	199	Nej, i ett Skafferi.	199	Nej, i ett skafferi.
158	199	öfverlefvor af en postej	199	öfverlefvor af en pastej
158	199	erfor en besynnerfig rörelse	199	erfor en besynnerlig rörelse
159	202	sin ridt, till det jagande	202	sin ridt; till det jagande
159	203	genast om med oss;» – och en	203	genast om med oss;» – och en
160	205	pigga upp er conversera	205	pigga upp er conversera
160	205	värjan i handen, ... det håller	205	värjan i handen, .. det håller
160	205	»Värja,» sade vårdslöst	205	»Värja», sade vårdslöst
160	205	»hvarför just värja	205	»hvarföre just värja
161	206	ack, förlåt, mig! Farväl!	206	ack, förlåt mig! Farväl!
161	207	red i fullt sporrstrek	207	red i fullt sporrstreck
163	209	stört friden innom	209	stört friden inom
163	210	en bröst-kramp	210	en bröstkramp
163	210	kände ömt för honom, ... ingens	210	kände ömt för honom, ingens
165	214	uppför trappan ... så sakta	214	uppför trappan så sakta
165	214	så varsamt; slag dånade	214	så varsamt; slag dånade
167	218	sammanknäppta, – vid månans sken	218	sammanknäppta; – vid månans sken
167	218	gick den olyckliga modern	218	gick den olyckliga modren
167	219	har gjutit tröst och kraft	219	han gjutit tröst och kraft
167	219	ädla Thilda R ., sörjande brud	219	ädla Thilda R **, sörjande brud
168	220	oroa honom;» hvem kunde	220	oroa honom»; hvem kunde
169	222	visit hos Familjen D*** och se	222	visit hos Familjen D***, och se
169	222	lust att ännu en gång	222	lust att ännu engång
169	223	mente väninnor,» hviskade han	223	mente väninnor», hviskade han
169	223	till Eleonora men det passade	223	till Eleonora, men det passade
169	223	för rimmets skuld	223	för rimmets skull
169	223	bryr jag mig litet om,» svarade hon.	223	bryr jag mig litet om», svarade hon.
170	224	men att, .. ja att skicka	224	men att, ... ja att skicka
171	226	I det ögnablick	226	I det ögonblick

- 171 226 jag utber mig 226 jag utbeder mig
 171 226 slutade Hennes Nåd 226 slutade Hennes Nåd
 171 226 J det genom en lampa 223 I det genom en lampa
 171 225 så bjert i hågen,» att Baucis 225 så bjert i hågen», att Baucis
 172 228 nedslagen och tyst; det liknöjda 228 nedslagen och tyst, det liknöjda
 172 229 omställt alla schack-piecerne 229 omställt alla schack-piecerne
 173 229 »Jag måste,» sade jag, gå och se efter 229 »Jag måste», sade jag, »gå och se efter
 173 229 »göra snart ifrån sig,» emedan 229 »göra snart ifrån sig», emedan
 173 230 »Jag tror,» fortfor Öfversten 230 »Jag tror», fortfor Öfversten
 173 231 Professor L ... slog armarne 231 Professor L slog armarne
 173 231 i behof förmodligen 231 i behof förmodligen
 174 232 Mins du den stund 232 Minns du den stund
 175 234 hela sin Eau de Cologne flaska. 234 hela sin Eau de Cologne-flaska.
 177 237 Caffet är inemot kallt ... jag får 237 Caffet är inemot kallt jag får
 177 237 om jag får be ... 237 om jag får be
 177 238 att jag sagt det här ... 238 att jag sagt det här
 178 239 hette någonting på Stjern ... och 239 hette någonting på Stjern
 178 239 Baron***måste resa ur landet. 239 Baron K*** måste resa ur landet.
 180 243 få henne till hnstru. 243 få henne till hustru.
 180 243 Ja, ja! gubben lär 243 Ja, ja, gubben lär
 181 245 lofvade, att betala 244 lofvade att betala
 182 246 fick höra huru förtviflade 246 fick höra, huru förtviflade
 182 246 affairer voro och som tydligt 246 affairer voro, och som tydligt
 184 250 min mans verk,» sade en dag 250 min mans verk», sade en dag
 185 251 et litet fruntimmer 251 ett litet fruntimmer
 185 251 Prostinnan Bobina bet sig 251 Prostinnan Bobina bet sig
 185 252 Förmodligen var han redan 252 Förmodligen var han redan
 187 255 barndoms och ungdomsdagar 255 barndoms- och ungdomsdagar
 187 256 Prostinnan Bult som från gården 256 Prostinnan Bult, som från gården
 188 257 Från H***s! Från H***s,» 257 Från H***s! Från H***s!»
 188 257 hviskade 257 hviskade
 188 258 visste verkligen en tid ej 258 visste verkligen en tid ej
 188 258 Lilla Guden med pil och båge 258 Lilla Guden med pil och båge
 189 260 jag ser i L**s ögon. 260 jag ser i L***s ögon.
 189 261 Gubben P** far 260 Gubben P*** far
 190 261 L**s älsklings-rätter 261 L***s älsklings-rätter
 190 263 en dock, beskrifva är så långt! 262 en ... dock, beskrifva är så långt!
 190 263 Nu hör jag L** komma 262 Nu hör jag L*** komma
 191 263 ej skämma bort sin 263 ej skämma bort sin ...
 191 264 L ... dansar vänta 264 L ... dansar vänta

2. Substantieller (betydelsebärande varianter, t.ex. i ordval)

Teckningar utur hvardagslivet, häfte II

OE (1830)	AE (1831)
3 82 köpa min ro	78 köpa mig ro
4 83 stiga i slädan	79 hjälpa mig i slädan
4 84 som i en transparent	80 såsom i en transparent
6 88 skålmaktigt komik	84 skålmaktigt komisk
7 89 maka, mor och hustru	85 maka, mor och husfru
7 89 Leende sväfvade öfver	85 Ett vänligt leende sväfvade öfver
7 90 en enda coquettisk manöver.	86 en enda behagsjuk manöver.
8 91 Än gör hon puts	87 Än gör hon skålmstycken
12 99 skall hon som ett orakel	95 skall som ett orakel
12 100 ömniga källor	96 ömniga känslor
12 100 verser till dess ära	96 verser till deras ära
13 101 ur spisen i ett greffligt kök.	97 ur spiseln i ett greffligt kök.
13 102 Genom flitigt användande	98 Genom lifligt användande
16 106 i hvar frase	102 i hvarje fras
18 111 Packa derföre genast i dina saker	107 Packa derföre genast in dina saker
18 112 tycka så mycket om	108 tyckte så mycket om
22 119 meddelar sig människans hjerta.	115 meddelar sig åt människans hjerta.
22 120 besatt med blommor.	116 besådt med blommor.
23 120 att aldrig skulle	116 f. att jag aldrig skulle
24 123 decidera sig dertill.	119 besluta sig dertill.
26 128 hon vill ännu ta ett skärp	124 hon vill också ta ett skärp
26 128 tjockt, som en lina	124 tjockt som en lina
29 134 som är föremålet	130 som är det föremål
30 136 bedröfliga suppositioner	132 bedröfliga förmodningar
30 136 plåga mig med tanken	132 plåga mig med den tanken
31 138 lifliga och väl valda uttryck.	134 lifliga och valda uttryck.
31 138 behaglig son de voix, kunna	134 behaglig stämma kunna
31 139 ädla öppna anlete	135 ädla anlete
35 146 äro mig nog olyckliga	142 äro nog olyckliga
40 157 skenbarligen af ennui.	153 skenbarligen af ledsnad.
41 159 hon skall bli sjuk, hon skall bli sjuk	155 hon skall bli sjuk
42 162 som jag känner	158 såsom jag känner
44 165 Hennes Nåds turkiska Schawl	161 Hennes Nåds Schawl
45 168 muntra och distrahera	164 muntra och förströ
45 168 »Nå gudskelof det är	164 »Nå gudskelof, der är
47 171 för att hvila en stund.	167 för att låta henne hvila en stund.
49 177 talade om äktenskapets behag	173 talade om äktenskapets helgd
54 186 enerverar och skadar.	182 försvagar och skadar.

Teckningar utur hvardagslifvet, häfte III

OE (1830)	AE (1831)
66 18 icke hade förlofvade	18 icke hade de förlofvade
72 28 dragas och af an	28 dragas af och an
77 37 med fickorne fulla	37 med flickorne fulla
79 41 utflyttad till gård.	41 utflyttad till sin gård.
81 44 om hennes åsigter	44 om sina åsigter
81 46 en af hans systrar	46 en af hans syster
81 46 emellan brodern och systemen	46 mellan brodern och systemen
87 57 i det hon smekande	57 i det han smekande
91 66 på sin malörtsqvist.	66 på sin malörtsqvast.
101 87 började jag sjunga med högt mod	86 började jag sjunga högt med
102 88 sofvande eller vaknade	88 sofvande eller vakande
110 105 voro sin kos	105 voro i sin kos
113 110 på deras gömställe.	110 på deras glömsställe.
114 111 anländt till Sverige.	111 anledt till Sverige.
116 115 f. Botaniken hade förr varit	115 f. Botaniken förr varit
121 125 de träffats i Stockholm.	125 de träffades i Stockholm.
125 132 höflighet för Genserik	132 höflighet mot Genserik
125 133 hjertats kraf.	133 hjertats kraft.
125 134 nya varf till mötes	134 nya värf till mötes
130 144 Vi måste allesammans skratta.	144 Vi måste nu allesammans skratta.
131 146 en så oerhörd oförsigtighet	146 en stor oerhörd oförsigtighet
137 157 någonsin mera blifva fri!»	157 någonsin blifva fri!»
139 160 flämtade omkring oss.	160 flammade omkring oss.
143 169 Åttonde Capitlet (kapitel-rubrik)	169 Härfvan trasslar sig (kapitel-rubrik)
146 175 och han är blott en samman-sättning	175 ack! han är blott en samman-sättning
147 177 Huru mången ädlare natur	177 Huru många ädlare naturer
156 196 ett väsende och jubilerande	196 ett väsende, ett jubilerande
169 222 Genom krafter af min trollstaf	222 Genom kraften af min trollstaf

Ord- och sakförklaringar

Ett par vanligt förekommande ord glider mellan äldre och nyare betydelser och förklaras endast första gången de uppträder med främmande mening. Det gäller särskilt orden »ändteligen» och »emellertid».

- 3 **Skants-Tull** Stockholms södra infart och en av huvudstadens sju samtida landstullar, där varor som fördes in »till torgs och marknad» belades med avgifter fram till 1810; viss bevakning vid tullstationerna fortsatte sedan till år 1864
- 3 **besökaren** den lägre tulltjänsteman som kontrollerar att resenärer inte för med sig förbjudna eller oförtullade varor
- 3 **qvarkan** smittsam hästsjukdom med luftvägsbesvär, hög feber och hosta
- 3 **Ändteligen** till slut, slutligen
- 3 **redikylen** damväskan, en föregångare till handväskan, en påsliknande tygväska avsedd för handarbeten och småsaker
- 3 **Emellertid** under tiden
- 3 **sällskapslika** umgängsamma, sociala
- 4 **kontraband** vara eller gods vars in- eller utförsel strider mot gällande föreskrifter, smuggelgods
- 4 **Camera obscura** hålkamera; lådformigt optiskt instrument från vilket bland annat den moderna kameran utvecklats
- 4 **transparent** målning som utförs med genomsiktliga färger på genomskinligt material och är avsedd att betraktas belyst från baksidan
- 5 **pelisen** pålsfodrade damkappan
- 5 **Telemaque** huvudpersonen i den franske ärkebiskopen och skriftställaren François de Salignac de La Mothe-Fénelons mest kända verk, uppfostringsromanen *Les Aventures de Télémaque* (1699); 1721 kom en första översättning till svenska, signerad Didrik Granatenflycht
- 5 **Tartaren** Tartaros var enligt grekisk mytologi en dyster, mörk och kall region längst ner i underjorden, hemvist för dödens gudamakter, fängelse för titanerna och straffort för de värsta brottslingarna
- 5 **Eliseiska fälten** Elysion, de saligas boningar, den del av underjorden där de rätträdigas själar vistades efter döden
- 6 **blockade de Copenhagen** samtida patience
- 6 **komik** komisk, lustig
- 6 **knöt filet** filetknytning; ett handarbete där man knyter ett slags nät som antingen bildar mönster eller används som underlag för broderi
- 7 **coquettisk** kokett, behagsjuk
- 7 **naift** okonstlat, otvunget
- 8 **puts** spratt, rackartyg
- 8 **putsar hon ljusen** kortar vecken på brinnande stearinljus
- 9 **choque** militär beteckning för slutet anfall med blanka vapen
- 9 **Apollo-hufvudet** Apollo (gr. Apollon): musikens och skaldekonstens gud enligt antik mytologi; A. avbildas ofta i form av atletiskt byggda mansstatyer

- 9 **betydningsfullt** uttrycksfullt
 9 **svarta starrn** skada på synnerven, vilken medför blindhet även om ögat ser helt friskt ut
 10 **toupet** pannlugg
 10 **svälta räf** kortspel
 10 **illumination** praktfull belysning
 10 **enfaldig** enkel, flärdfri
 10 **personage** person, typ
 10 **husrådinna** ogift kvinna som förestår de husliga göromålen i ett hem och har uppsikt över tjänarna, förråden etc.
 11 **vapörer** lynneshet, nedstämdhet som förr ansågs orsakad av väder-spänningar
 11 **Commissioner** uppdrag, ärenden
 12 **hieroglyf** symbol, sinnebild
 12 **ömniga ymniga**
 12 »Flicka, om du skrifver vers [...] skall du låta såsen bli vedbränd [...]»
 passagen anspelar på Anna Maria Lenngrens dikt »Några ord till min k. Dotter, ifall jag hade någon», som trycktes första gången i *Stockholms-Posten* nr. 94 den 25 april 1798 och vars sjunde strof lyder:

Med läsning öd ej tiden borrt,
 Vårt Kön så föga det behöfver;
 Ock skal du läsa, gör det korrt,
 At saucen ej må fräsa öfver

- 13 **munnpomada** salva som ursprungligen tillverkades med hjälp av saft från äpplen
 13 **coeffure** frisy, håruppsättning eller huvudbonad
 14 **Prudentia** prudentlighet, (petig och överdriven) noggrannhet
 15 **lästes** låstes
 15 **prinsessan Turandotte** enligt österländsk sagotradition en grym och passionerad prinsessa som gav sina friare tre svåra gåtor att lösa och lät döda dem som misslyckades; berättelsen spridd i Europa genom den franske orientalistten François Pétis de la Croix' samling *Tusen och en dagar* från 1710; sedermera bearbetad för scenen av bland andra Friedrich von Schiller
 15 **längst** sedan länge
 15 **prins Calaf** prins Kalaf var den av prinsessan Turandots friare som både lyckades lösa gåtorna och besegra henne
 15 **blanc-mangé** kall efterrätt av gräddde och socker med tillsats av vanilj el. dyl.
 16 **de gräshoppor, hvilka öfversvämmade Egypten** syftar på Bibelns berättelse i 2. Mos 10 kap. om hur Herren lät Egypten hemsökas av gräshoppor sedan Farao vägrat släppa Israels folk ur fångenskapen
 16 **Almansor** al-Mansur betyder 'den segerrike' på arabiska; uttrycket har fått ge namn åt flera litterära hjältar, bland annat i John Drydens pjäs *The Conquest of Granada*, vars första del kom 1670, och i Heinrich Heines tragedi *Almansor* från 1826

- 18 **Komik idé!** lustig, löjlig tanke/påhitt
- 18 **Adonis** i grekisk mytologi en underskön, tidigt afliden yngling
- 18 **bevecktes** bevekades, gav vika
- 18 **son de voix** röstklang
- 19 »**Ariadne à Naxos**» musikdrama (1755) av den böhmiske tonsättaren Jiří Antonín Benda; A. var enligt grekisk mytologi dotter till kung Minos
- 20 »**Teseo, Teseo!**» Ariadnes älskade, Theseus, tog sig med hennes hjälp ut ur labyrinten på Knossos, men lämnade henne under sin hemresa kvar på ön Naxos
- 21 **estime** högaktning
- 21 **skyldra** ståta, dra till sig uppmärksamheten
- 22 **Fahlkrantz** Carl Johan Fahlcrantz (1774–1861), svensk romantisk landskapsmålare känd för sina drömska skogs- och bergslandskap i skymningsljus
- 22 **pupitre** skrivpulp, (not)ställ
- 23 **kunden J** kunde ni (äldre böjningsform)
- 24 **kälta** tjata
- 25 **etablissement** bosättning, giftermål
- 26 **ännu** också, dessutom
- 26 **Medusa** i grekisk mytologi en av de tre Gorgonerna, odjur kända för sitt hår av ormar och sin förstenande blick
- 29 **gjorde han mig sin cour** uppvaktade
- 29 **knarrigt lynne** vresighet
- 30 **suppositioner** förutsättningar, antaganden
- 30 **Borgmästare, stadd i samma predikament** syftar möjligen på borgmästaren i farsen *Carolus Magnus eller Spectaclet i Kråkvinkel*, se komm. till s. 80
- 31 **sympatethisk** överensstämmande, ömsesidig
- 31 **N.B.** nota bene (latin), märk väl
- 33 **Esop** Aisopos; fabeldiktare som enligt Herodotos levde som slav på Samos under 500-talet f.Kr.; av konstnärer har han ofta avbildats med grova »proletära» drag
- 33 **Narcissus** enligt grekisk mytologi en skön yngling som betraktade sin egen spegelbild i en källas vatten, förälskade sig, försmäktade och förvandlades till en blomma
- 33 **contenancen** kontenansen, fattningen
- 33 **diversion** avledning av uppmärksamheten, omväxling
- 34 **Mozarts Figaro** Wolfgang Amadeus Mozarts opera *Figaros bröllop* från 1786
- 34 **Cor mio, mio ben** Mitt hjärta, min älskade
- 35 **Harpagon** rovlysten människa; huvudperson i Molières komedi *Den girige* från 1668, om en ståndsmedveten borgare som är nära att bli avlurad den förmögenhet han med sjuklig girighet och misstänksamhet bevakar
- 35 **billett** kort skriftligt meddelande, litet brev
- 38 **aimabel** älskvärd, behaglig
- 38 **grad-passerare** person som tjänstgör i lägre befattningar, till exempel i en lägre militär grad, för att så småningom nå högre

- 38 **käxar** tjatar
- 38 **Sir Charles Grandisons brud, den sköna Harriet Byron** karaktärer i Samuel Richardsons roman *The History of Sir Charles Grandison* (1753–54), som utkom i svensk översättning av Carl Nyrén 1779–1800
- 39 **explication** förklaring
- 40 **ruggiga** raggiga, tovig
- 40 **skenbarligen** uppenbarligen
- 40 **ennui** ledsnad, tristess
- 41 **hymens fackla** i konsten avbildas den grekiska bröllopsguden som en yngling med en brinnande fackla i handen
- 41 **bischoff** dryck vanligen tillagad av rödvin, socker och pomeranssaft
- 41 **betjeningen** tjänstefolket
- 43 **Mlle George** Marguerite Joséphine Georges–Weimer (1787–1867), fransk tragedienne som turnerade med sina bejublade rolltolkningar och bl.a. besökte Stockholm säsongen 1813; Fredrika Bremer fick möjlighet att se den berömda skådespelerskan först under familjens utrikesresa, vilken nådde Paris vintern 1821–22
- 43 **Semiramis och Maria Stuart** *Semiramis*, tragedi av Voltaire från 1748, *Maria Stuart*, drama av Schiller från 1801
- 43 **raptus** plötsligt utbrott
- 43 **en Madonnas af Paul Veronese** Paolo Veronese, pseudonym för Paolo Caliari (1528–1588), en av det venetianska 1500-talsmåleriets mest kända konstnärer
- 46 **se bruden** brudlysning, brudskådning, brudvisning; gammal sed i överklassen att före vigseln under ett par timmar visa upp bruden för kända och okända åskådare i skenet av levande ljus
- 47 **attitude** uttrycksfull kroppsställning, pose; attityden som konststart blev en modegenre i europeiska salonger under åren 1790–1820 och innebar att med kroppens hjälp framställa en känd skulptur, bild eller scen
- 47 **svärja** svära
- 48 **narri** skämt, lurendrejeri
- 48 **présence d'esprit** sinnesnärvaro
- 49 **hvarannan** varandra
- 49 **eclairerad** upplyst, belyst
- 50 **Välsignelsen** den så kallade aronitiska välsignelsen, 4 Mos. 6:24–26, vilken lutherska präster brukar läsa upp vid gudstjänstens slut
- 51 **zefir-lik** som en västanvind
- 51 **carambollera** teknisk term vid biljardspel; att med spelbollen vid varje stöt träffa spelets två övriga bollar
- 51 **quadrilleteourerne** kadrilj; fransk dans för fyra par i fyrkantsformation, modern under sent 1700- och tidigt 1800-tal
- 51 **turlupinader** farsartade upptåg, clownier
- 51 **den gordiska knuten** svårt problem; ursprungligen benämning på den komplicerade surring som förband oket med vagnsstången på en helig vagn i Zeustemplet i Gordion, vilken ingen kunnat upplösa förrän Alexander den store högg sönder den med sitt svärd

- 52 **aldrig ett Guds lån** inte ett dyft, inte det minsta
 52 **occuperad** upptagen
 52 **husfru** förnäm fru, hustru
 53 **gravitetiskt** (tillgjort) värdigt, högtidligt allvarligt, 'viktigt'
 53 **Rousseau's yttrande:** »Jamais fille sage n'a lu de romans» citatet, eg. »Jamais fille chaste n'a lu de Romans» (Aldrig har en kysk flicka läst romaner) är hämtat ur företalet till Jean-Jacques Rousseaus *Julie eller Den nya Héloïse* (1761)
 53 **Fru Staels Corinna** hjältinnan i *Corinne ou l'Italie* (1807), en av romantikens mest omtalade och inflytelserika romaner, skriven av den franska romanförfattaren, litteraturteoretikern och salongsvärdinnan Germaine Necker de Staël (1766–1817); romanen kom ut på svenska i översättning av Carl Anton Gyllenram 1808–1809 och trycktes också på originalspråk i flera svenska utgåvor, bl.a. i serien Bibliothèque des auteurs classiques français (Stockholm 1814)
 54 **Walter Scotts Rebecka** den vackra judinnan Rebecka, som hjälper och själv sedan räddas av riddaren Ivanhoe, är en av huvudpersonerna i Walter Scotts historiska roman *Ivanhoe* (1819)
 56 **gjorde les honneurs** skötte värdskapet
 56 **bouderade** surade
 57 **impromptu** tal eller vers som framförs utan förberedelse
 57 **embellera** försköna
 57 **revue** granskning, mönstring
 58 **visserligen** säkert, med visshet
 58 **Parole d'honneur** hedersord, löfte
 59 **hvita frun** spöktadition främst knuten till slott och herrgårdar; när vita frun visar sig är det vanligen för att varna för t.ex. dödsfall och eldsvåda
 60 **graciösa** artiga
 61 **Ragout** ragu, väl kryddad, stuvad kötträtt med blandat innehåll
 61 **Stjernerången** dikt av Esaias Tegnér (sign. T–r.) som publicerades i göticisternas tidskrift *Iduna*, sjunde häftet 1817, och medföljde tonsatt i musikbilaga; första versen lyder:
- Stjernerne blinka
 ner på min ödsliga stig.
 Stjernerne winka
 tröttrade wandrarn till sig.
- 61 **tarfliga** enkla, anspråkslösa
 63 **philippique** ett häftigt och satiriskt yttrande
 63 **lappskorna** överskorna, utanpåskor beklädda med renskinn
 63 **porcelainer** porslin, porslinsföremål
 64 *l'opera della vita* livets opera eller livsverket
 64 **pièce** (teater)stycke, skådespel (även om opera) eller tingest
 65 **registergebiet** domän, område, verkningskrets
 65 **runstycket** litet kopparmynt (1/12 skilling)
 65 **tolfskillingar** på en riksdaler riksgälds gick 48 skilling

- 66 **nabob** mycket rik man som lever i överdådig lyx
- 66 **Berndts** syftar möjligen på schweizerbagaren och sedermera hovkonditorn Behrens, som drev flera samtida kaféer i Stockholm, varav ett på Drottninggatan n:o 6
- 66 **spektakel** skådespel
- 67 **triumvirat** tremannavälde
- 68 **Vassera tre!** talesätt sprunget ur fornsvenskans »hvare haerra trae», vår fräl-sares trä (kors/död), vilket under medeltiden brukades för att bedyra något och som sedermera utvecklades till ett kraftuttryck
- 68 **bus bas** genast, på momangen
- 68 **neveu** bror- eller systerson
- 69 **Curro** [...] *cucurri, cursum, currere* latinets tema på verbet springa
- 71 **Walter Scott** Sir Walter S. (1771–1832), skotsk poet och prosaförfattare som brukar betraktas som upphovet till den historiska romanens stora popularitet i början av 1800-talet
- 71 **fru Barbro Åkesdotter till Göholm och Hedesjö, Amiralskan Stjernebjelke** Barbro Åkesdotter till Gökholm Natt och Dag, var amiralen och friherren Claes Hansson Bielkenstiernas gemål (observera modifieringarna av namnen) och lät bygga stenhuset till Årsta slott, Fredrika Bremers barn-domshem och förebilden till romanens Thorsborg
- 71 »Fröken Sigrid med sin Soop/Äro båda stora tok.» i Årsta slotts ägare-längd återfinns under åren 1703–1782 Sigrid Fleming, paret Bielkenstiernas dotterdotter, som i sitt första äktenskap var gift med en Mauritz Soop; Bremers syster Charlotte Quiding skriver i sin »Lefnadsteckning» över för-fattarinnan om samma inskription på en av fönsterrutorna i Årsta slotts stora sal
- 72 **eksparrar** bastanta takbjälkar av ek
- 73 **Franzéns, Tegnér's, Stagnelii, Sjöbergs, Nicanders** Frans Michael Franzén (1772–1847), Esaias Tegnér (1782–1846), Erik Johan Stagnelius (1793–1823), Erik Sjöberg (pseud. Vitalis 1794–1828), Karl August Nicander (1799–1839)
- 74 **apothéos** upphöjelse, förgudning
- 76 **gemen** förtrolig, familjär
- 77 **pentandrist** pentandria: femte klassen i Linnés sexualsystem, innefattande växter med fem ståndare
- 77 **octandrist** oktandria: åttonde klassen av Linnés system, karaktäriserad av att blomman har åtta ståndare
- 77 **Linnæa Borealis** art i familjen kaprifolväxter som växer i barrskog med blomningstid juni–augusti
- 78 **Grefve Platen** Baltzar von Platen (1766–1829), kanalbyggare och politiker samt personlig vän till kung Karl Johan; utsågs till riksståthållare i Norge 1827
- 78 »Kan det vara Frithiof?!» hjälten i Tegnér's diktcykel *Fritiofs saga* som publicerades i sin helhet 1825, efter att flera av sångerna tidigare tryckts i göticisternas tidskrift *Iduna*
- 79 **commerce** relation, umgänge
- 79 **connoissancer** bekanskap

- 80 **Capten Puff** huvudperson i *Capitain Puff, eller Storprataren. Comedie i En Act*, imitation av Louis de Boissys *Le Ballibard*, skriven av Olof Kexél; pjäsen uruppfördes på Svenska Dramatiska Theatern 1789 och moderniserades 1825
- 80 **Cousin Pastoreau** tillgjord birollsfigur i Louis Benoît Picards treaktskomedi *Bröderna Philibert* från 1816; pjäsen översattes av Johan Ludvig Åbergsson och spelades på Stockholms teatrar i omgångar 1818–1844
- 80 **Borgmästaren i Carolus Magnus** Nikolaus Hadrianus Timoteus Stork, karaktär i treaktsfarsen *Carolus Magnus eller Spectaclet i Kråkvinkel*, en försvenskning av August von Kotzebues satir över småstaden Krähwinkel; pjäsen, vilken uruppfördes i Wien 1802, översattes av Johan Ludvig Åbergsson och spelades i Stockholm från 1821 och tjugo år framåt
- 80 **Weber** Carl Maria von W. (1786–1826), tysk kompositör och operaregissör, den romantiska operans skapare
- 80 **Rossini** Gioacchino R. (1792–1868), italiensk kompositör mest känd för sina komiska operor, så kallade opera buffa
- 81 »**con tutta la forza della disperazione**;» med desperationens hela kraft
- 81 **fortepedal** benämning på den pedal varigenom de dämpande så kallade dämarna lyfts av, så att den anslagna tonen från ett pianoinstrument fritt kan klinga ut
- 81 **fermeté** fasthet, stadighet, styrka
- 81 **gummi elasticum** ett segt och spänstigt gummi utvunnet ur särskilda träd
- 81 **Barberarn i Sevilla** opera av Rossini från 1816
- 81 **staccaterade toner** korta, från varandra tydligt åtskilda toner
- 81 **rullader** rudad: musikterm som betecknar snabb passage, löpning; vanlig som utsmyckning i koloratursång, ofta utförd på en enda vokal
- 84 **Don Quixote** titelfigur i Cervantes' roman från 1605–15, vilken kom i flera svenska översättningar under 1800-talet, bl.a. Johan Magnus Stjernstolpes från det spanska originalet, *Den tappre och snillrike riddaren don Quixotes af Mancha lefverne och bedrifter* I–IV (Stockholm 1818–1819)
- 84 **Toboso** Dulcinea av Toboso var det ljuva namn Don Quijote gav åt en alldaglig bondflicka vilken han utsett till sin tillbedda
- 85 **voltigerade** gjorde luftsprång
- 85 **ridikyl** se komm. till s. 3
- 85 **pickhågad** pigg på, angelägen om
- 87 **ögonskenlig** uppenbar, tydlig
- 88 **Canzonetta** diminutivform av canzon, italiensk motsvarighet till franskans chanson; huvudsakligen använd under 1500-talet, uppträder i nyare tid som beteckning för en melodiös, närmast insmickrande komposition
- 88 **Azioli** Bonifazio Azioli (1769–1832), italiensk tonsättare och musikteoretiker
- 88 **melis** melass, socker av sämre kvalitet än sedvanlig raffinad, vilken kräver flera omkokningar
- 88 **betydningsfullt** se komm. till s. 9
- 89 **rum** plats
- 89 **komma fort** komma vidare, komma iväg

- 93 **spasserande** spatserande, promenerande
- 98 **convenancer** det som anses passande, hörande till god ton i umgängeslivet inom vissa (högre) samhällsklasser
- 98 **galerslaf** under antiken slav, senare straffänge använd som roddare på galärer
- 101 **aggande** smärtande, plågsamt
- 101 »**O Guds Lamm! som borttager verldenes synder.**» Johannes döparens ord om Jesus i Joh. 1:29
- 101 **Gif oss din frid!** en omformulering av de avslutande orden i den aronitiska välsignelsen 4 Mos. 6:26; se komm. till s. 50
- 104 »**o fader tag denna kalk ifrån mig!**» anspelar på Jesu bön i Getsemane i Matt. 26:39
- 105 **Madame Stael, »de l'Allemagne» andra delen, s. 276 Jean Pauls dröm.** partiet är hämtat ur Mme de Staëls genomgång av den tyska romanlitteraturen i *De l' Allemagne* (1810), där ett av Jean Pauls (Johann Paul Friedrich Richter) drömstycken från 1796–97 citeras; detta stycke översattes till svenska flera gånger under Bremers samtid, bland annat i Stockholm 1817 (anon.) under titeln *Den döde Christi Tal ifrån Verldsbyggnaden*
- 105 **Chaos** Kaos var enligt grekisk mytologi den råa, formlösa massa ur vilken världsallettet skapats
- 108 »**Jag, äfven jag var i Arkadien.**» et in Arcadia ego; italiensk sentens känd genom en målning av fransmannen Nicolas Poussin (1594–1665), där uttrycket står som inskription på en gravvård
- 108 **Böttiger** skalden Carl Wilhelm Böttiger (1807–1878); i *Familjen H***** citeras de två första och halva tredje strofen ur dikten »Wärmorgonen», tryckt i tidskriften *Heimdall* nr. 45 den 30 oktober 1830 (sign. Btr)
- 109 **couleur de rose** blekröd, rosa
- 109 **zefirer** se komm. till s. 51
- 110 **lyktgubbe** irrbloss
- 110 **fantasmagorier** skenbilder, bländverk, gyckelspel
- 110 **rez-de chaussée** nedre botten, bottenvåning
- 110 **ränningen** varpen
- 111 **egendomlighet** karaktär, natur
- 111 **elysée** paradisk plats eller ljuv sinnesstämning, sällhet
- 112 »**Jo pytt!**» / »**Straxt skall det om kärlek gälla!**» ur tredje strofen i Anna Maria Lenngrens dikt »Bouquetten», tryckt första gången i *Stockholms-Posten* nr. 2 den 3 januari 1799
- 112 **Gamla Testamentet, 1 Mose bok, 24 Cap. Eleazars bekantskap med Rebecka** Bibelns berättelse om hur patriarken Abraham sände sin äldste hushjälpare Eleazar med tio kameler till fäderneslandet för att hämta en hustru åt sonen Isak
- 113 **Si-opp-spel** ett slags kortspel
- 113 **Bethuel** Rebeckas far, 1 Mos. 22:23, 24:47
- 115 **skön själ** uttryck med ursprung i Johann Wolfgang von Goethes roman *Wilhelm Meisters Lehrjahre* (1795–96), vars 6:e bok »Bekanntnisse einer schönen Seele» består av en kvinnas religiösa självbekännelse i dagboksform

- 115 **som Jacob tjente hos Laban för den sköna Rachel** syftar på Bibelns berättelse i 1 Mos. 29:20–28 om hur Jakob tjänade Laban i sju år för att få hans dotter Rakel till hustru, men blev lurad att istället ta den äldre systern Lea, varpå han fick arbeta i ytterligare sju år för att få även Rakel
- 117 **Oread** bergnymf
- 120 **Cerberus** enligt grekisk och romersk mytologi den trehövdade helveteshund som vaktade ingången till dödsriket Hades
- 120 **Polyfem** Polyfemos; enögd människoätande jätte i Odysseen
- 120 **»la Bête,» [...] »la Belle,»** *La Belle et la Bête* (Skönheten och Odjuret); fransk konstsaga utgiven 1740 av Gabrielle-Suzanne de Villeneuve
- 120 **Azor** prins Azor är en av karaktärerna i Jean François Marmontels comédie-ballet *Zémire et Azor* från 1771, vilken framfördes på svenska första gången i juli 1778 på Drottningholm inför de kungliga; för översättningen stod Anna Maria Lenngren, som signerade arbetet med sitt flicknamn, »mad:lle Malmstedt»
- 121 **Apollogestalt** se komm. till s. 9
- 121 **fågnade sig** gladdes, fröjdades
- 125 **Rinaldo** den kristna riddaren i Torquato Tassos korstågsepos från 1580, som 1825 utkom i en svensk översättning av Anders Fredrik Skjöldebrand med titeln *Tassos Befriade Jerusalem I–II*
- 125 **Armida** trollkunnig saracenska som höll Rinaldo fången på sin av sinnliga fröjder fyllda ö, men omvändes av honom och blev hans maka
- 125 **Herders Ideen** Johann Gottfried von Herder (1744–1803), tysk kritiker, teolog och filosof, ledande inom Sturm und drang-rörelsen; hans *Ideen zur Philosophie der Geschichte der Menschheit* (1784–91) kom i svensk översättning av Per Adolf Granberg 1814–16
- 129 **«O! jag kunde låta stänga in mig [...] en omätlig värld!»** ur *Hamlet* akt II, scen II; Shakespeares drama spelades första gången på svenska i Göteborg den 24 januari 1787; vem översättaren var då är inte känt, men pjäsen utkom också i flera av romanen samtida översättningar, bland annat av Per Adolf Granberg 1819 och av Karlstadsbiskopen Olof Bjurbäck 1820
- 130 **berceau** berså, lövsal med övervuxet tak
- 130 **medjan** midjan
- 131 **rasande** tokigt, galet
- 131 **Salig fru Genlis** Stéphanie Félicité du Crest de Saint-Aubin, de Genlis (1746–1830), fransk pedagog och författare av dramatik och rådgivningsböcker för barn
- 131 **herr Lafontaine** August Heinrich Julius Lafontaine (1758–1831), produktiv tysk författare som mestadels skrev sentimentala familjeromaner
- 131 **lyddes** lyssnade efter
- 132 **brouillerier** oenigheter, bråk
- 132 **Parquen** en av de tre ödesgudinnorna
- 132 **blår** blånor; avfall från lin vid häckling som kan spinnas men ger ett grövre tyg
- 137 **Medeas uppsyn** Medea var en antik hjältinna som hämnades sin svekfulle make Jason genom att mörda parets båda barn; titelfigur bl.a i Euripides' berömda tragedi från 431 f. Kr.

- 140 **skurpens** åthutning
- 141 »**Herren upplyse sitt ansigte öfver dig!**» ur andra versen i välsignelsen, 4 Mos. 6: 25 se komm. till ss. 50 och 101
- 141 **konvulsiviska** krampartade
- 146 **Penelope** Odysseus trofasta maka som väntade på hans återkomst till Ithaka i tjugo år
- 147 **i fåvitsko** av oförstånd, tanklöshet
- 147 **Lycksalighetens Ö** historien om den unge fursten Astolf som av västanvin-den förs till Lycksalighetens ö där han lever i 300 år trycktes i en av de mest spridda svenska folkböckerna redan på 1760- eller 1770-talet; berättelsen ligger också till grund för ett känt sagospel av Per Daniel Amadeus Atter-bom, som publicerades 1824–1827
- 147 **delicatess** finkänslighet, grannlagenhet
- 148 **Mahomet** profeten Muhammed
- 152 **åcken** vem
- 153 **plåtsedel** rektangulära kopparmynt som präglades på 1600- och 1700-talet, vanligen med 6-dalers valör (= 16 skilling)
- 153 **kjortlar** underkjolar
- 153 **bull** a dosa, fodral, kupa; kan syfta på en sigillkapsel eller avse ett förseglat dokument
- 155 **svartkritis-hufvud** ansikte tecknat med en lös, svart skifferkrita
- 155 **enfalden** enkelheten, oskulden
- 155 **Dido** enligt grekisk legend ryktbar drottning och grundare av Kartago
- 155 **politesser** hövligheter, artigheter
- 155 **ta litet soin om** vara älskvärd mot, uppvakta
- 155 **encouragera** uppmuntra, främja
- 155 **engouverat sig i** blivit förtjust i
- 156 **imprudence** oförsiktighet, missbedömning
- 156 **societet** sällskap, umgänge
- 156 **skickat sig** betett sig, uppfört sig
- 156 »**Oui, c'est une vrai scandale [...] une forgerie de tromperie! Un vrai frippon est la fille, – je sais ça, – et le plus extrêmement mauvais sujet est sa père.**» Ja, det är en verklig skandal [...] ett bedrägeri-lurendrejeri! Flickan är en riktig skojare, – det vet jag – och den i särklass värsta figuren är hennes far.
- 156 »**Son père [...] et le pire de toute chose c'est son mère. Un conduite, oh! Ecoute, cher Cornët: dans Italie, le mère et le fille et la père....**» *Hennes* far [...] och den värsta i hela ärendet är hennes mor. Ett sånt uppförande, oh! Hör på, kära kornetten; i Italien var modern och flickan och fadern....; makarna D. har uppenbarligen svårt med den franska grammatikens genusstyrda pronomina; det heter exempelvis la mère, le père, la fille (modern, fadern, flickan) och följdaktligen sa mère och son père
- 156 **Iphigenie** Iphigeneia, i grekisk mytologi Mykenes kung Agamemnons äldsta dotter; huvudperson i Goethes pjäs *Iphigenie auf Tauris* från 1787
- 156 **Iphigenie den andra** *Iphigenie den andra Eller de Gamla Grekiska Historierna. Opera Comique i Tre Akter. Parodie af Iphigenie I Tauriden, av*

Charles Simon Favart och Claude-Henri de Fusée Voisenon, fri översättning från franskan av Carl Magnus Envallson; uppförd första gången på Kongl. Mindre Theatern i Stockholm den 25 februari 1800, spelades sedan bland annat på Theatern i Operahuset 1828–1833

- 159 **Medusæ-hufvuden** se komm. till s. 26
- 159 **poltroneri** feighet, mesighet
- 167 **polypen** ett lågt organiserat vattendjur, exempelvis manet eller bläckfisk
- 168 «**Och syntes henne en Engel af himmelen och styrkte henne.**» omskrivning av Lukas 22:43, skildringen av Jesus i Getsemane: »Och syntes honom en Ängel af himmelen, och styrkte honom»
- 170 **liten dejeuner** frukost
- 170 **souper** aftonmåltid, kvällsvard
- 170 **hans Excellens Ennui** Tråkigheten
- 171 **Bacchus-kronan** mytologisk omskrivning för vindruvsklasen
- 171 **Philemon och Baucis** i antik myt ett äldre äkta par i Frygien, som blev rikligt belönade sedan de, trots sin fattigdom, gästfritt tagit emot gudarna Zeus och Hermes när dessa hungriga och husvilla vandrat omkring på jorden
- 171 **inamovibel** omöjlig att avlägsna, oflyttbar
- 171 »**rann mig nu så bjert i hågen,**» första raden i tredje strofen av Anna Maria Lenngrens dikt »Min salig hustru. Caricature.», tryckt första gången i *Stockholms-Posten* nr. 273, den 28 november 1795
- 174 **billigt** rimligt, nyttigt
- 176 **auxiliaire** medhjälpare
- 180 **kreditorerne** fordringsägarna
- 180 **sottiser** oförsämda, kränkande eller hånfulla yttranden
- 181 **famille-krakel** familjebråk, -träta
- 181 **positift** absolut, bestämt
- 181 **Clamentina i Grandson** Clementina della Poretta, som blir sinnessjuk av sin kärlek till sir Charles i Samuel Richardsons roman *The History of Sir Charles Grandison* (1753–54)
- 184 **viktualie-varor** livsmedel, matvaror
- 186 **flors-pell** himlavalv
- 189 **en beau** till sin fördel, från sin bästa sida
- 190 **Landauen** landå: resvagn vars tak är delat på mitten och kan fällas ner både fram och bak
- 190 **Berceaun** se komm. till s. 130

Innehåll

INLEDNING	V
Tillkomst	X
Utgivning	XIV
Mottagande	XVI
Bremer om Familjen H***	XX
Forskning	XXII
Käll- och litteraturförteckning	XXIV
FAMILJEN H***	1
Ankomst. – Théa. – Portraiter	3
Julies Bref. – Helene. – Den Blinda. – Emilia. – Fästmännen	14
Fem dagar före brölloppet	32
Bröllopsdagen	40
Efterrätt	60
Middagsmåltid. Ragout på hvarjehanda	61
Thorsborg	71
Visiter	77
Den blinda	93
Vår och kärlek	108
Första Solblicken	111
Andra Solblicken	113
Tredje Solblicken	118
Fjerde Solblicken	120
Femte Solblicken	123
Sjette Solblick	125
Sjunde Solblicken	125
Gräfvat genom Jorden, m. m.	125
Hvarföre?	132
Åttonde Capitlet	143
Cornetten. Cornetten. Cornetten	151
»Klä hvitt! Klä hvitt!»	162
Löfstaholm	169
The och Souper	170
Förmodadt Chor från mina Läsare	175

Förklaring	176
Sista upptåget	184
TEXTKRITISK KOMMENTAR	193
Utgivarens ändringar gentemot originaleditionen	198
Ändringar och rättelser i 2:a editionen (1831) som införts i föreliggande utgåva	201
Varianter	205
ORD- OCH SAKFÖRKLARINGAR	227